

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Godišnje izvješće
2023

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

**Godišnje izvješće
2023**

Uvodna riječ guvernerke

Zadovoljstvo mi je predstaviti Godišnje izvješće Centralne banke Bosne i Hercegovine (Centralna banka) za 2023. godinu, usvojeno na sjednici Upravnog vijeća Centralne banke 28.03.2024. godine.

U ovom izvješću predstavljena su ekonomска kretanja u 2023. godini uključujući međunarodno ekonomsko okruženje, izvješće o stanju ekonomije u Bosni i Hercegovini, te poslovanje Centralne banke u prethodnoj godini. U vrlo kompleksnim geopolitičkim i ekonomskim izazovima, Centralna banka je provela sve zakonom definirane zadatke i održala stabilnost domaće valute u okviru aranžmana valutnog odbora. Normalizacija monetarne politike vodećih svjetskih centralnih banaka, i nastavak trenda restriktivne politike, značajno su utjecali na prinose vrijednosnica u koje Centralna banka investira. Pravovremenim restrukturiranjem portfelja deviznih rezervi Centralna banka je spremno dočekala rast prinosa na međunarodnim tržištima i rast kamatnih stopa u eurozoni. Posljedično, devizne rezerve koje su na kraju 2023. godine iznosile 16,29 milijardi KM, i premašile su monetarne obveze centralne banke za 886,2 milijuna KM na kraju 2023. godine. Time je ojačana apsorpciona moć bilance Centralne banke za eventualne šokove na međunarodnim financijskim tržištima, što je izravni doprinos stabilnosti domaće valute.

Centralna banka je u 2023. godini ostvarila pozitivan financijski rezultat, izražen kroz neto dobit u iznosu od 278.261.211,49 KM. Na osnovu članka 27. Zakona o Centralnoj banci i Odluke Upravnog vijeća Centralne banke od 28. marta 2024. godine, dio ostvarene neto dobiti za 2023. godinu, u iznosu od 64.319.561,58 KM, bit će uplaćen u budžet institucija Bosne i Hercegovine.

Centralna banka je redovito izvršavala i ostale zadatke iz svoje nadležnosti, uključujući rad platnih sustava za međubankarska poravnjanja u domaćem platnom prometu, poslove fiskalnog agenta, statistike, financijske stabilnosti, trezorskog poslovanja, makroekonomskih projekcija i drugo. U suradnji sa entitetskim agencijama za bankarstvo, razvijena je Metodologija za izračun referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH, a referentne stope se objavljuju na web stranici Centralne banke. Sa početkom 2024. godine, uvedena je dodatna fleksibilnost u politici obvezne rezerve, čime je omogućena efikasnija kalibracija ciljanih efekata.

Uloga Centralne banke u procesu europskih integracija, naročito u kontekstu otvaranja pregovora Bosne i Hercegovine sa Europskom unijom, bit će od izuzetnog značaja u narednom razdoblju.

Centralna banka će nastaviti raditi na jačanju institucije i očuvanju stabilnosti monetarnog sustava Bosne i Hercegovine kao jednog od ključnih čimbenika u procesu jačanja bh. ekonomije i predstojećih europskih integracija.

Posebno je značajan projekt uključivanja Bosne i Hercegovine u Jedinstveno područje plaćanja u eurima (SEPA), u koji su uključene zemlje Zapadnog Balkana, i za koji Centralna banka ima podršku EU. U tom procesu, Centralna banka će nastaviti aktivnosti na pripremi i izgradnji potrebne infrastrukture zajedno sa ostalim institucijama u Bosni i Hercegovini. Nastojat ćemo osigurati visoku reputaciju i priznanje u domaćim i međunarodnim krugovima, te ubrzano raditi na dalnjem unapređenju svih naših poslovnih procesa.

Kao što sam navela u svom inicijalnom obraćanju sa pozicije guvernerke, aktivnosti Centralne banke će, u narednom razdoblju, biti usmjerene, primarno, na očuvanje valutnog odbora, te stabilnosti institucije i sustava rada. Centralna banka će nastaviti i dalje dosljedno primjenjivati Zakon o Centralnoj banci osiguravajući stabilnost domaće valute po aranžmanu valutnog odbora i izvršavati sve svoje zakonom definirane zadatke, u najboljem interesu svih građana i gospodarstva naše zemlje. Svakako da planiramo intenzivirati sve aktivnosti, u okviru svog mandata, kako bismo pomogli proces EU integracija zemlje.

Ovom prilikom želim da se zahvalim svim članovima Upravnog vijeća, članovima Uprave i službenicima, na profesionalnom pristupu i doprinosu u ostvarenju dosadašnjih rezultata. Sigurna sam da ćemo svi, zajedničkim angažmanom, nastaviti davati svoj nesebičan doprinos profesionalnom radu i uspješnim rezultatima naše institucije.

dr. Jasmina Selimović,
Guvernerka

Pravni status

Sukladno Ustavu – Aneksu 4. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, Centralna banka Bosne i Hercegovine je institucija Bosne i Hercegovine utemeljena Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, koji je usvojio Parlament Bosne i Hercegovine 20. lipnja 1997.¹ i počela je s radom 11. kolovoza 1997. godine. Osnovni ciljevi i zadatci Centralne banke Bosne i Hercegovine, utvrđeni Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, jesu:

- postići i očuvati stabilnost domaće valute (konvertibilne marke) tako što je izdaje uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima, sukladno aranžmanu poznatim pod nazivom valutni odbor, prema fiksnom tečaju: jedna konvertibilna marka za jednu njemačku marku. Od 1. siječnja 2002. konvertibilna marka vezana je za euro prema tečaju: jedna konvertibilna marka za 0,511292 eura, odnosno jedan euro iznosi 1,955830 konvertibilnih maraka;
- definirati i kontrolirati provedbu monetarne politike Bosne i Hercegovine;
- držati službene devizne rezerve i upravljati njima na siguran i profitabilan način;
- održavati odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- koordinirati djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta mjerodavnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka;
- primati depozite od Bosne i Hercegovine i komercijalnih banaka radi ispunjenja zahtjeva za obveznim rezervama. Centralna banka može držati i depozite entiteta i drugih javnih institucija, kao i druge rezerve komercijalnih banaka, ukoliko to one žele;
- izdavati propise i smjernice za ostvarivanje djelatnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine u okviru ovlasti utvrđenih Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine;
- sudjelovati u radu međunarodnih organizacija koje rade na utvrđivanju finansijske i ekonomske stabilnosti, te zastupati Bosnu i Hercegovinu u međuvladinim organizacijama o pitanjima monetarne politike.

Centralna banka Bosne i Hercegovine potpuno je neovisna o Federaciji Bosne i Hercegovine, Republici Srpskoj, te bilo kojoj javnoj agenciji i tijelu, a u cilju objektivne provedbe svojih

1 "Službeni glasnik BiH", 1/97, 29/02, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06 i 32/07.

zadataka. Centralna banka Bosne i Hercegovine svoju djelatnost obavlja preko Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, Uprave CBBiH i osoblja.

Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine je tijelo Centralne banke Bosne i Hercegovine mjerodavno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njene provedbe, organizaciju i strategiju Centralne banke Bosne i Hercegovine, sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Upravno vijeće Centralne banke Bosne i Hercegovine sastoji se od pet članova, koje imenuje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine i između svojih članova bira guvernera, koji je ujedno i predsjedatelj ovoga tijela i Uprave CBBiH. Guverner je glavni izvršni dužnosnik zadužen za svakodnevno poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine. Uprava CBBiH, koju čine guverner i tri viceguvernera (koje imenuje guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine), na zahtjev guvernera, kao glavnog izvršnog dužnosnika, operativno provodi aktivnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine i usklađuje aktivnosti organizacijskih jedinica.

Za kontrolu rizika u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, imenuje glavnog internog revizora i zamjenike glavnog internog revizora.

Poslovanje Centralne banke Bosne i Hercegovine ostvaruje se preko Centralnog ureda sa sjedištem u Sarajevu, tri glavne jedinice sa sjedištem u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci i dvije podružnice sa sjedištem u Palama i u Brčko distriktu.

Sadržaj

Uvodna riječ guvernerke	i
Pravni status	iii
Lista tekstnih okvira.....	vi
Lista tablica.....	vii
Kratice.....	x
1. Ekonomski kretanja u 2023. godini.....	12
1.1 Međunarodno ekonomsko okruženje	12
1.2 Izvješće o stanju BiH ekonomije.....	19
1.2.1 Realni sektor	19
I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo	22
II. Cijene.....	25
III. Uposlenost i plaće.....	31
1.2.2 Fiskalni sektor	35
1.2.3 Bankarski sektor.....	47
1.2.4 Vanski sektor	55
I. Platna bilanca	55
II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj	62
2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2023. godini.....	63
2.1 Monetarna politika	65
2.2 Računi rezervi kod CBBiH	67
2.3 Upravljanje deviznim rezervama	74
2.4 Upravljanje gotovim novcem	81

2.5	Održavanje platnih sustava.....	87
2.6	Uloga fiskalnog agenta.....	91
2.7	Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka	93
2.8	Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu	95
2.9	Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama	97
2.10	Upravljanje rizicima	102
2.11	Proces interne revizije	103
2.12	Ostalo.....	104
2.12.1	Upravljanje ljudskim resursima	104
2.12.2	Komuniciranje s javnošću.....	107
2.12.3	Projekti energetske učinkovitosti, očuvanje nacionalnih spomenika	109
3.	Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora (dostavlja se odvojeno)..	110
4.	Statističke tablice	
5.	Publikacije i mrežni servisi	

Lista tekstnih okvira

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH	28
Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom.....	43
Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini	56

Lista tablica

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2023. godine	20
Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini.....	45
Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini	47
Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM	56

Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH.....	74
Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni.....	78
Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka	88
Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM-u, POS uređajima i internetu.....	89
Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti	90
Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima.....	90
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH.....	104

Lista grafikona

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena	14
Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu	15
Grafikon 1.3: Bilančna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a.....	16
Grafikon 1.4: Godišnja promjena u razini kredita u eurozoni	18
Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje za prva tri tromjesečja	21
Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima	23
Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini	24
Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije	25
Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH	26
Grafikon 1.10: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje.....	27
Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, razdoblje na razdoblje	28

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH.....	29
Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni	30
Grafikon 1.14: Akumulirani broja uposlenih od početka 2011. godine	32
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja uposlenih po područjima.....	33
Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plaće	34
Grafikon 1.17: Broj uposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plaći prema djelatnostima	35
Grafikon 1.18: Prihodi od neizravnih poreza.....	36
Grafikon 1.19: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a	37
Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade	40
Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora opće vlade.....	41
Grafikon 1.22: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka.....	42
Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima.....	45
Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske	46
Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita	48
Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura	49
Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta	50
Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite	51
Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite.....	52
Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite.....	53
Grafikon 1.31: Neto strana aktiva.....	54
Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun.....	55
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU.....	57
Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim skupinama proizvoda.....	58
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnoj bilanci	60
Grafikon 1.36: Kompenzacije uposlenim u inozemstvu, doznake i mirovine iz inozemstva.	61
Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2023. godine	62
Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH.....	63
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi	64
Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja.....	65
Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama	66
Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada.....	67

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2023. godini.....	68
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve.....	69
Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obvezne rezerve	70
Grafikon 2.9: Godišnje promjene u sastavnicama rezervnog novca	71
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima	72
Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija	73
Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini	77
Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine.....	79
Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH	80
Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine	81
Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka	82
Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2023. godini	83
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2023. godini	83
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenima u odnosu na 2022. godinu	84
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdane u 2023. godini, prema apoenima	85
Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini	85
Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini	86
Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini	87
Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH	106

Kratice

APP	Program kupovine aktive (ECB-ov); eng. <i>asset purchase programme</i>
ATM	Bankomat (eng. <i>automated teller machine</i>)
BIS	Banku za međunarodna poravnjanja (engl. <i>Bank for International Settlements</i>)
BDP	Bruto domaći proizvod
BHAS	Agencija za statistiku BiH
BiH	Bosna i Hercegovina
bb	Bazni bod
BPRV	Bruto poravnanje u realnom vremenu (eng. RTGS; <i>Real Time Gross Settlement</i>)
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CHF	Švicarski franak
CNY	Kineski juan
CPI	Indeks potrošačkih cijena
CRK	Centralni registar kredita
CZK	Češka kruna
ECB	Europska centralna banka
EFSE DF	Razvojni instrument Europskog fonda za jugoistočnu Europu
EP	Europsko povjerenstvo
ESCB	Europski sustav centralnih banaka
EU	Europska unija
EUR	Euro
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FED	Sustav federalnih rezervi SAD
FOMC	Federalni odbor za operacije na otvorenom tržištu
HUF	Mađarska forinta
INR	Indijska rupija
JRRPS	Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata
KM	Konvertibilna marka (dvoalfabetska oznaka)
LCR	Koeficijent pokrića likvidnosti (eng. <i>liquidity coverage ratio</i>)
MMF	Međunarodni monetarni fond
MWh	Megavat sat
NEER	Nominalni efektivni devizni tečaj
NSFR	Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (eng. <i>net stable funding ratio</i>)
OPEC+	Organizacija zemalja izvoznica nafte i njениh saveznika

PEPP	Pandemijski program otkupa vrijednosnica (ECB-ov); eng <i>pandemic emergency purchase programme</i>
POS	Prodajno mjesto (eng. <i>point of sale</i>)
PPnKS	Prosječna ponderirana neto kamatna stopa
REER	Realni efektivni devizni tečaj
RON	Rumunjski lej
RS	Republika Srpska
RSD	Srpski dinar
SAD	Sjedinjene Američke Države
SDR	Specijalna prava vučenja (eng. <i>Special Drawing Rights</i>)
SOFS	Stalni odbor za finansijsku stabilnost
SWIFT	Društvo za svjetsku međubankarsku finansijsku telekomunikaciju (eng. <i>Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunications</i>)
TRL	Turska lira
TTF	„Title Transfer Facility“ nizozemsko plinsko čvorište
pb	Postotni bod
PDV	Porez na dodanu vrijednost
PLN	Poljska zlota
UINO	Uprava za neizravno oporezivanje
USD	Američki dolar

Dvoslovne ISO oznake za zemlje

EU	Europska unija
EA	Eurozona
AL	Albanija
BA	Bosna i Hercegovina
MK	Republika Sjeverna Makedonija
ME	Crna Gora
RS	Srbija

1. Ekonomска кретања у 2023. години

1.1 Међunarодно економско окружење

Економска активност на глобалној рацији у 2023. години је надмашила очекивања с почетка године, захваљујући израžеној отпорности неколико клjučних економија, првенствено САД-а. С обзиром на пад куповне моћи кућанстава, те наглашено заснавање monetарне политке водећих централних банака с циљем ублажавања инфлаторног шока, глобална економска активност се показала доста отпорном у првој половици 2023. године. Знакови успоравања економске активности постали су израžенији у другој половици године. Постоји неколико чимбеника који су обилježili глобалну економију у 2023. години. Први, посебно наглашен у Европи, био је страх од поремећаја у ланцима опскрблjivanja енергијом, посебно природним плном, и другим сировинама. Ипак, до застоја у опскрблjivanju није дошло, захваљујући учинковитој употреби сировина, увозом енергије из нових земаља и благој зими због које је потраžnja за топлинском енергијом била ниска. Друго обилježje глобалне економије у 2023. години било је slabljenje инфлаторних притисака, првенствено у Европи и САД-у, и то брže него што је било очекивано. У последњим мјесецима године су регистриране стope инфлације приближне просјечним претпандемијским vrijednostima, ukupne i temeljne инфлације. С друге стране, нови скокови цijena roba uzrokovani geopolitičkim догаđanjima, i porasta трошка осигурања помorskog transporta roba, te dugotrajnija visoka temeljna инфлација, mogli bi zadržati monetarnu politiku водећих централних банака restriktivnom u sljedećem razdoblju.

Rast економске активности у САД-у у 2023. години (2,5%) резултат је снажне finalne потроšnje, како roba tako i usluga, uz snažan doprinos niskih stopa neuposlenosti i rasta nominalnih plaća. S друге стране, економска активност у еврозони i EU је билježila vrlo skromне stope rasta, тако да је на рацији цijele 2023. године rast економске активности procijenjen na 0,5%², što je dijelom posljedica наглашених geopolitičkih rizika, посебно u pogledu neizvjesnosti vezanih за ратове u Украјини и Bliskom istoku. Restriktivna monetarna politika Европске централне банке (ECB), слаба глобална потраžnja, као и raspoloživi dohodak i dalje izložen инфлаторним притискима, неки su od чимбеника који су rezultirali успоравањем rasta економије EU. Нjemačка се у 2023. години борила с posljedicama energetskog cjenovnog шока из prethodne godine, kao i padom

² EUROSTAT Euro indicators, прва procjena godišnjeg rasta за 2023. godinu bazirana na tromjesečjima, sezonski i kalendarski prilagođenim podacima, veljačа 2024. године.

industrijske proizvodnje, te je prema preliminarnim procjenama zabilježila pad ekonomске aktivnosti od 0,3%³. U 2023. godini zabilježen je pad industrijske proizvodnje i na razini EU i Eurozone od 2,0% i 2,4%, respektivno, s pozitivnim očekivanjima za 2024. godinu.⁴ Prerađivačka industrija je u 2023. godini, također, zabilježila pad u EU i eurozoni, od 1,6% i 2,2% respektivno, dok je djelatnost građevinarstva zabilježila zanemarive stope rasta u odnosu na prethodnu godinu.

Nakon izazovne godine za ekonomiju EU i vrlo slabog rasta ekonomске aktivnosti u 2023. godini, može se očekivati skromni oporavak ekonomске aktivnosti u 2024. godini. Prema posljednjim, zimskim projekcijama Europskog povjerenstva⁵, u eurozoni i EU je procijenjen rast ekonomске aktivnosti u 2024. godini od 0,8% i 0,9%, respektivno, revidirano na niže od jesenskog kruga projekcija. U 2025. godini se očekuje rast ekonomске aktivnosti od 1,5% u eurozoni i 1,7% u EU. Očekuje se da će na ekonomski oporavak utjecati snažnija potrošnja kućanstava, te slabljenje učinka cjenovnih šokova.

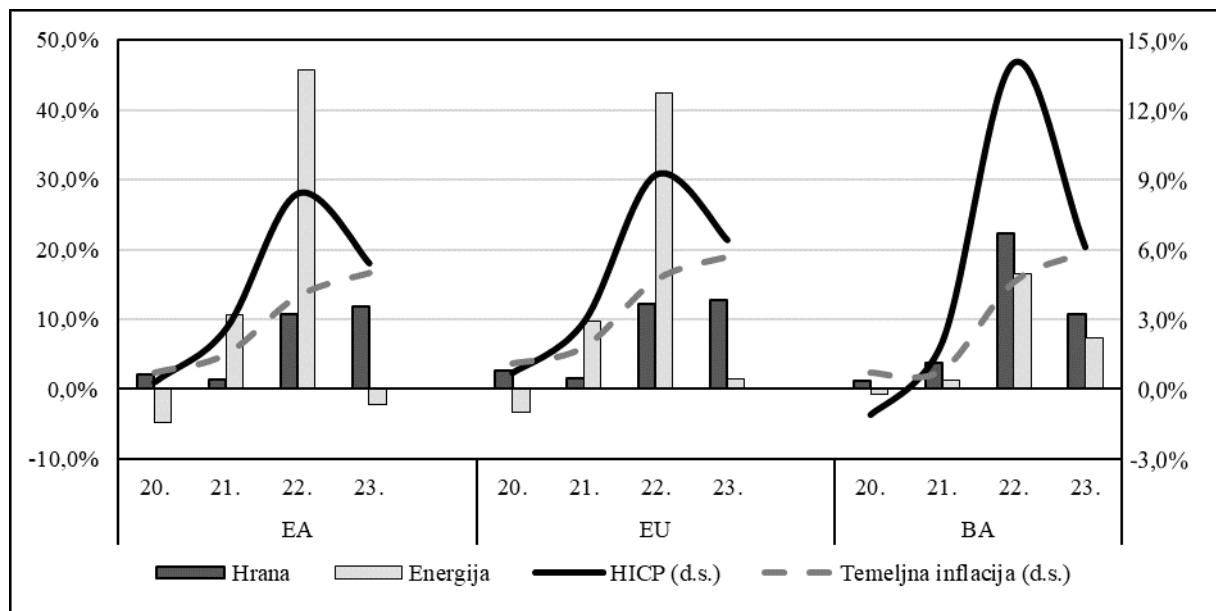
U SAD-u je u 2023. godini registrirana službena stopa inflacije od 3,0%, što je za 5,7 pb niže u odnosu na 2022. godinu. U eurozoni i EU je tijekom 2023. godine također zabilježeno kontinuirano slabljenje cjenovnog pritiska (Grafikon 1.1.), s registriranim godišnjim stopama inflacije od 5,4% i 6,4%, respektivno (što je za 3,0 pb, odnosno za 2,8 pb niže u odnosu na prethodnu godinu). Inflatorni pritisak na prosječne potrošačke cijene se vrlo razlikuje uspoređujući domaće i tržište Eurozone, kako u doprinosima pojedinačnih odjeljaka, tako i u jačini samog inflatornog pritiska, gdje se u prosjeku u 2023. godini bilježi nešto veći rast domaćih cijena. Inflacija cijena hrane u EU, u prosjeku, i dalje je naglašena, s tim što postoji značajna heterogenost među zemljama članicama. Cijene hrane u eurozoni su, u izvještajnoj godini, rasle po stopi od 11,9%, što je za 1,1 pb više u odnosu na zabilježenu stopu rasta iz prethodne godine. Diverzifikacija na strani ponude, neočekivano blaga zima, kao i slaba potražnja, rezultirali su smanjenjem cijena energenata na svjetskom tržištu tijekom 2023. godine. U eurozoni je u 2023. godini zabilježen godišnji pad cijena električne energije, plina i drugih energenata, u iznosu od 2,3%.

³ EUROSTAT database

⁴ ECB Economic Bulletin, Issue 1. veljače 2024. godine

⁵ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.1: Godišnje promjene prosječnih potrošačkih cijena

Izvor: EUROSTAT, BHAS

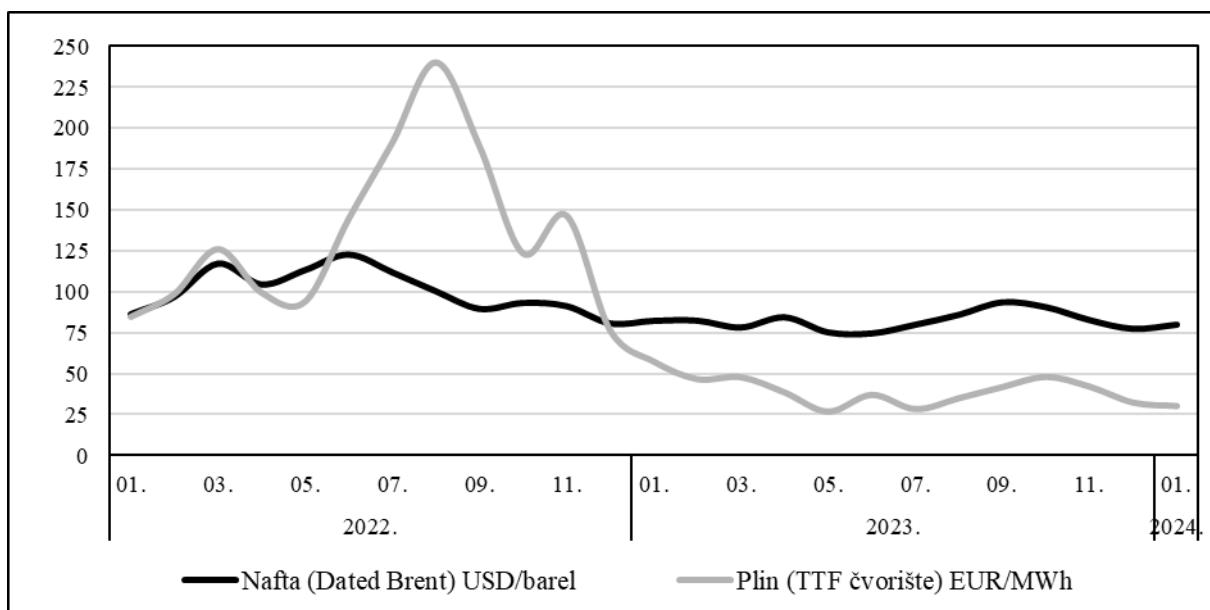
U 2024. godini se očekuje daljnje usporavanje ukupne i temeljne inflacije, u oko 80% svjetskih ekonomija⁶, kao posljedica slabljenja učinaka prethodnih energetskih šokova i uskih grla u opskrbljivanju. Prema posljednjim zimskim projekcijama Europskog povjerenstva,⁷ očekuje se da će inflacija mjerena harmoniziranim indeksom potrošačkih cijena u EU pasti na 3,0% u 2024. godini i 2,5% u 2025. godini. Prema istim projekcijama, očekuje se da će rast cijena u eurozoni usporiti na 2,7% u 2024. godini i na 2,2% u 2025. godini.

Nakon turbulentne 2022. godine, cijene energenata na međunarodnom tržištu su u 2023. godini bile relativno stabilne, izuzev kratkoročnih šokova izazvanih sukobima na Bliskom istoku. Globalno tržište energenata u 2023. godini bilo je pod velikim pritiskom smanjene potražnje što je ponajviše povezano s globalnim usporavanjem poslovnih aktivnosti i nedovoljnom potražnjom u Kini, najvećem uvozniku nafte. U 2023. godini naftom se trgovalo po prosječnoj cijeni od 82,5 dolara po barelu, što je za 18,2% niže nego godinu dana ranije (Grafikon 1.2). Cijene nafte tipa Brent na međunarodnom tržištu su ostale stabilne usprkos prisutnom programu smanjenja isporuka nafte od strane lidera zemalja OPEC+. Strah od smanjenja proizvedenih količina u najvećoj mjeri je kompenziran snažnim rastom zaliha u SAD-u kao i očekivanjima Međunarodne agencije za energetiku o ostvarenju suficita u proizvodnji nafte u 2024. godini.

⁶ IMF World Economic Outlook update, siječanj 2024. godine.

⁷ European Commission: Winter 2024 Economic Forecast, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.2: Cijene energenata na međunarodnom tržištu

Izvor: www.tradingeconomics.com, www.statista.com

Nakon znatnog povećanja cijena prirodnog plina u 2022. godini, zemlje EU su diverzifikacijom izvora opskrbljivanja uspjele stabilizirati njegovu cijenu. Potrošnja prirodnog plina u Europi je u 2023. godini pala za 7,0%,⁸ dostignuvši najnižu razinu od 1995. godine. Pad cijena bio je pojačan i brzim širenjem obnovljivih izvora energije, kao i povećanom dostupnošću nuklearne energije. Krajem 2023. godine se na nizozemskom TTF čvoristi prirodnim plinom trgovalo po cijeni od 32,4 eura po megavat satu, što je više nego dvostruko jeftinije u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Izražen pad cijena prirodnog plina u zadnjem tromjesečju 2023. godine posljedica je neuobičajeno blage zime kao i visokog stupnja popunjenoštvi europskih skladišta prirodnog plina.

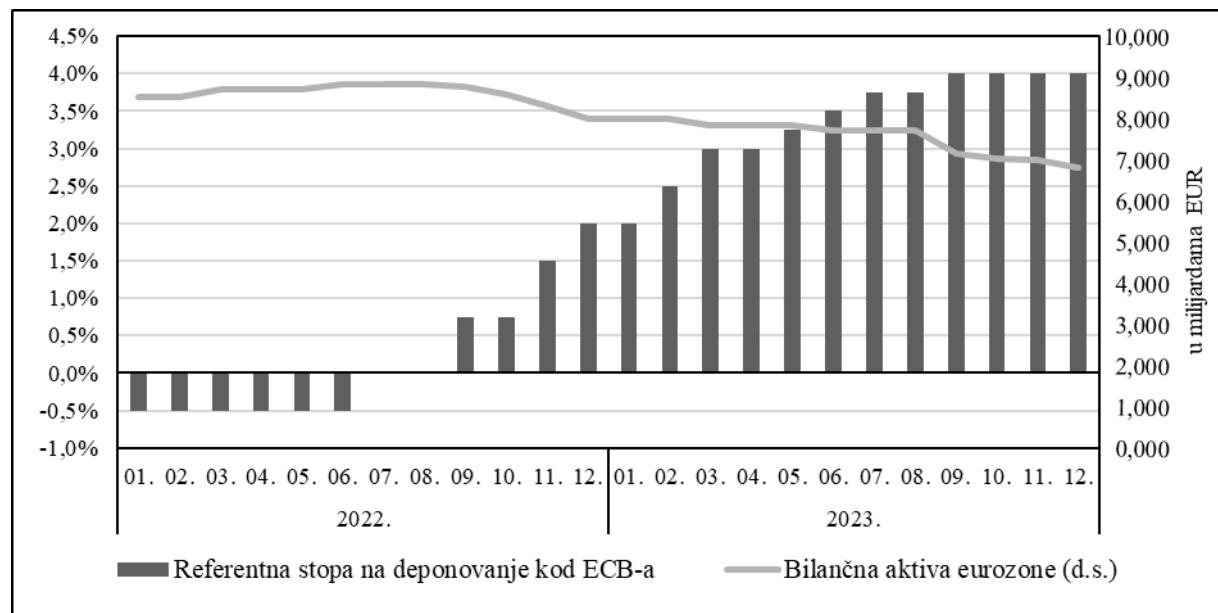
Usprkos relativno stabilnim cijenama tijekom cijele 2023. godine, potencijalni rizik po razini cijena ne samo nafte, nego i drugih burzanskih roba (žitarica i industrijskih proizvoda) javio se krajem godine napadima na teretne brodove koji prolaze kroz Crveno more na svom putu od Azije k zapadnoj Europi. Ovakve okolnosti su primorale vodeće svjetske transportne tvrtke da preusmjere svoje teretne brodove na novu rutu oko Afrike što sa sobom nosi dodatne troškove, kako transporta, tako i osiguranja tereta i značajno produžava vrijeme putovanja. Novonastala

⁸ Međunarodna Agencija za Energiju, „Gas market report, Q1-2024“, siječanj 2024. godine

situacija bi ponovno mogla narušiti lanci distribucije i imati inflatorni pritisak na razinu cijena u EU.

Kao odgovor na visoke stope inflacije, ECB je tijekom cijele 2023. godine značajno povećavao svoje ključne kamatne stope, čime su se konvencionalni instrumenti monetarne politike vratili u fokus. Neto kupovina vrijednosnica u sklopu monetarne politike je u potpunosti okončana, reinvestiranje dospjele imovine je u velikoj mjeri obustavljen, a opseg kredita sa značajno nižim kamatnim stopama odobrenih bankama tijekom pandemije ubrzano je opao. S obzirom da su se inflatorni pritisci u eurozoni pokazali jačim i upornijim od predviđenih, Upravno vijeće ECB-a je od srpnja 2022. godine podiglo ključne kamatne stope za ukupno 4,50 procentnih bodova. Referentna stopa ECB-a (stopa deponiranja kod Centralne banke) iznosila je 4,00% nakon rujanskog, posljednjeg, rasta od 25 baznih bodova. Time su ključne kamatne stope ECB-a dosegle svoje maksimum od osnivanja eurozone, a trenutna serija povećanja kamatnih stopa na deset uzastopnih sastanaka o monetarnoj politici bila je izuzetno brza i snažna.

Grafikon 1.3: Bilančna aktiva eurozone i kamatna stopa na deponiranje kod ECB-a

reinvestirati. U trenutnim okolnostima malo je vjerojatno da će doći do promjena na sada usuglašenom tempu smanjivanja bilance aktive. Trend pada bilančne aktive ECB-a krajem 2023. godine se usporio. Ukupno kumulativno smanjenje bilančne aktive za ova tri instrumenta monetarne politike u 2023. godini iznosilo je 1.13 milijardi eura. U 2024. godini smanjenje bilančne aktive će iznositi 778 milijardi eura, a u 2025. godini 520 milijardi eura.

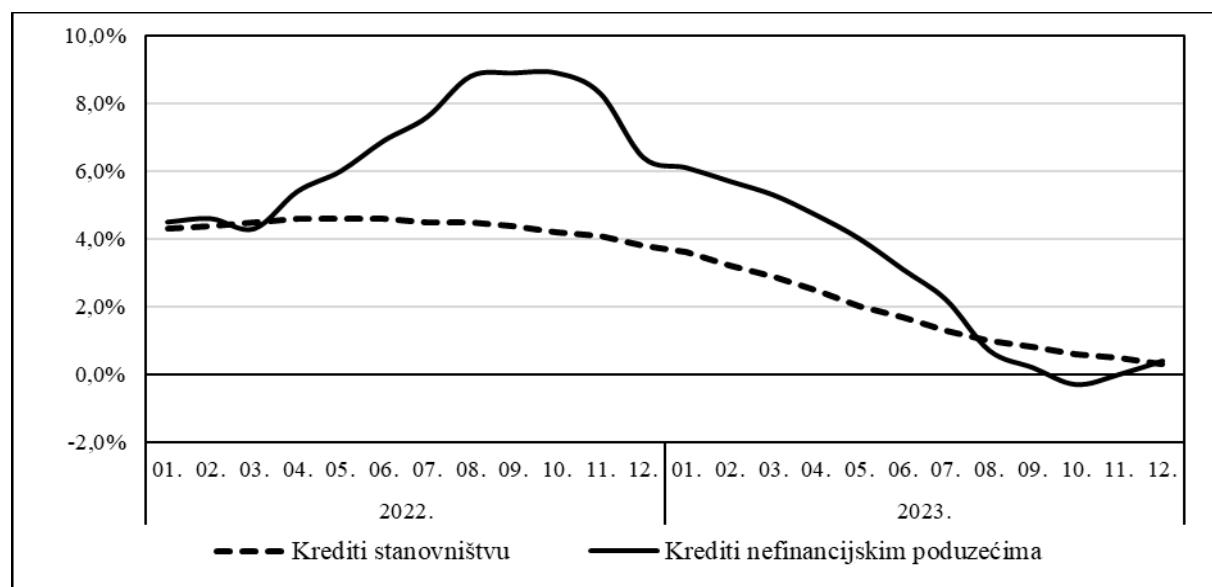
Početak normalizacije monetarne politike, u smislu smanjivanja ključnih kamatnih stopa, tijekom prvog tromjesečja 2024. godine, u trenutnim okolostima i posljednjim priopćenjima ECB-a, još uvijek nije realno očekivati. S tim u svezi, i očekivanja u pogledu smanjenja ključnih kamatnih stopa znatno su se promijenila u odnosu na ranija predviđanja tijekom 2023. godine. Ne treba zanemariti i dalje prisutne geopolitičke rizike koji bi mogli utjecati na povratak inflacije, a kako energetska kriza u eurozoni slabila, izvjesno je kako će vlade ukidati odgovarajuće mjere podrške. Oprezno stajalište ECB-a, kao i odluke koje se donose isključivo na temelju službenih podataka, potencijalno će dovesti do postupnog smanjivanja ključnih kamatnih stopa ECB-a, ali prema posljednjim službenim objavama ECB-a, ne u prvoj polovici 2024. godine.

Bankarski šok u SAD-u s početka godine, prouzrokovana kombinacijom rasta referentnih kamatnih stopa FED-a i lošeg upravljanja rizikom likvidnošću i tržišnim rizikom u pojedinim bankama, doveo je do turbulencija na svjetskim finansijskim tržištima. Šok je nadvladan povećanjem likvidnosti bankarskog sustava, podizanjem iznosa osiguranog depozita, te izlaskom s tržišta nekoliko banaka. Početkom godine i u Europi su pojedine sustavno važne banke imale probleme u poslovanju (Credit Suisse). Zbog povezanosti europskih banaka sa švicarskim bankama došlo je do pada povjerenja investitora i posljedično pada vrijednosti njihovih dionica. Usljed brze i učinkovite reakcije regulatora ovi šokovi su amortizirani pri čemu je došlo do normalizacije na finansijskim tržištima. Tržište akcija europskih banaka se počelo oporavljati već krajem ožujka. Sudeći prema kretanju burzanskih indeksa američka i u manjoj mjeri europska ekonomija (s izuzetkom britanske) se prilagodila višoj razini kamatnih stopa. Visok rast američkog tržišta akcija posljedica je i baznog učinka. Kod vodećih indeksa akcija u Europskoj uniji, nakon prošlogodišnjeg pada, također je registriran visok rast.

Restriktivna monetarna politika ECB-a snažno se prenosila na uvjete financiranja u eurozoni tijekom cijele godine, a posebno izraženo tijekom posljednja dva tromjesečja 2023. godine. Više kamatne stope banaka, smanjena potražnja za kreditima i smanjena ponuda kredita značajno su dodatno oslabili kreditnu dinamiku eurozone. Prema posljednjim službenim podatcima, znatno blaži rast kamatnih stopa, nastavit će se i u prvom dijelu 2024. godine. Rast

kamatnih stopa na kredite se reflektirao i na smanjenje potražnje za kreditima (Grafikon 1.4) s implikacijama na razinu agregatne potražnje i smanjenje inflacije. Povećanje referentne stope ECB (za 200 b.p) je induciralo približno isti rast bankarskih pasivnih i aktivnih kamatnih stopa. Trend usporavanja kreditnog rasta, započet na tržištu kredita stanovništvu u srpnju 2022. godine, održan je tijekom cijele 2023. godine. Usporavanje rasta na tržištu kredita nefinancijskim poduzećima započelo je kasnije (studenzi 2022.), ali sa snažnjim zaoštravanjem finansijskih uvjeta nego na tržištu kredita stanovništvu. Godišnja stopa rasta ovih kredita je sa 6,4% na kraju 2022. godine, smanjena na 0,4% u prosincu 2023. godine.⁹

Grafikon 1.4: Godišnja promjena u razini kredita u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Nakon što su stope prinosa u prošloj godini porasle pod utjecajem restriktivne monetarne politike ECB-a, tržište javnog duga zemalja EU se ponovno, u većem djelu 2023. godine, nalazilo pod pritiskom rastućih troškova financiranja proračuna. Prema podatcima za treće tromjeseče 2023. godine, promatrano na godišnjoj razini, najveći dio zemalja EU neznatno je smanjio javni dug u odnosu na BDP. U jednom dijelu zemalja javni dug u odnosu na BDP je ostao gotovo neizmijenjen, dok je u svega nekoliko zemalja javni dug blago porastao. Većina zemalja EU od globalne finansijske krize (neke i prije toga) imaju proračunske deficitne i na temelju toga rastuću absolutnu vrijednost javnih dugova. Očekivano smanjenje kamatnih stopa

⁹ Najviša stopa kreditnog rasta na tržištu nefinancijskih preduzeća zone eura tijekom posljednjeg razdoblja kreditne ekspanzije u eurozoni ostvarena je u listopadu 2023. godine i iznosila je 8,5%.

neće bitnije utjecati na fiskalnu poziciju zemalja zone eura u 2024. godini. Na kraju 2023. godine tri od četiri najveće europske ekonomije imaju javni dug veći od nominalnog BDP-a (Španjolska, Francuska i Italija).

1.2 Izvješće o stanju BiH ekonomije

1.2.1 Realni sektor

U 2023. godini očekuje se skroman rast realne ekonomske aktivnosti, koji je uzrokovan padom inozemne potražnje te posljedično značajnim padom domaćeg izvoza, dok na drugoj strani pozitivan doprinos na rast imaju investicije i osobna potrošnja. Prema jesenskom krugu srednjoročnih makroekonomskih projekcija iz studenog 2023. CBBiH¹⁰ projicira rast realnog BDP-a u 2023. na razinu od 1,6%. Nastavno na trenutno raspoložive informacije, u srednjem roku očekuje se oporavak ekonomske aktivnosti i daljnje slabljenje inflatornih pritisaka (Tablica 1.1 ispod). U 2024. godini očekuje se skroman rast ekonomske aktivnosti, prvenstveno zbog dugotrajnih i snažnih inflatornih pritisaka, te slabih trgovinskih prilika domaće industrijske proizvodnje i izvoza koje su obilježile cijelu 2023. godinu nastavno na pad inozemne potražnje. Smanjenje inozemne potražnje uslijedilo je nakon pogoršanje monetarnih uvjeta, slijedom visokih inflatornih pritisaka. Ključne pretpostavke za rast domaćeg BDP-a u 2023. godini su rast investicijske potrošnje (osobne i državne), praćen rastom nominalnih plaća i uposlenosti. Na rast investicija privatnog sektora imaju utjecaj još uvjek niže domaće kamatne stope od kamatnih stopa u europodručju te zadržana finansijska dobit iz prethodne godine u kojoj su mnoge tvrtke zabilježile rekordnu neto dobit. Investicijska potrošnja države uzrokovana je radovima na velikim infrastrukturnim projektima, koji se mogu posebice očekivati u 2024. godini zbog lokalnih izbora. U 2024. godini projicirana stopa rasta BDP-a od 2,1%, pod pretpostavkom slabljenja inflatornih šokova. Inflacija u 2024. godini očekuje se u visini od 2,9% gdje će opet u strukturi rasta najveći doprinos imati temeljna inflacija i cijene hrane.

U 2024. godini prevladavaju negativni rizici za ekonomsku aktivnost, što se posebice odnosi na produbljenje negativnog neto izvoza, uzimajući u obzir skroman očekivani rast izvoza koji

¹⁰ Priopćenje je dostupno na mrežnoj stranici CBBiH,
https://cbbh.ba/data/dokumenti/pdf/Jesenji_krug_srednjoro%C4%8Dnih_makroekonomskih_projekcija_CBBiH_hr.pdf.

je nastavljen i u siječnju 2024. godine kada je zabilježen pad robnog izvoza od 16,6%. Na drugoj strani, rast inflacije je pod sve većim utjecajem temeljne inflacije (vidjeti tekstni okvir 1), deglobalizacije i klimatskih promjena. Pozitivni učinci na prigušenje inflacije se ogledaju u ograničenju cijena glavnih potrošačkih proizvoda, čije bi djelovanje trebalo biti vidljivo već početkom 2024. godine. Sljedeći krug srednjoročnih makroekonomskih projekcija, za razdoblje 2024. – 2026. godine, CBBiH će objaviti u svibnju 2024. godine.

Tablica 1.1: Srednjoročne projekcije odabranih makroekonomskih varijabli iz studenog 2023. godine

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*	2024. *	2025.*
Promjene na godišnjem nivou							
Realni BDP	2,8%	-2,9%	7,3%	3,8%	1,6%	2,1%	3,5%
Inflacija (potrošačke cijene)**	0,6%	-1,1%	2,0%	14,0%	6,1%	2,9%	2,3%
Učešće u BDP (potrošni pristup)							
Individualna potrošnja	71,3%	70,9%	68,8%	67,5%	68,5%	68,2%	67,5%
Državna potrošnja	18,9%	19,8%	18,9%	18,5%	18,6%	18,5%	18,1%
Ulaganja	25,0%	23,6%	27,0%	26,6%	27,5%	28,2%	28,5%
Neto izvoz	-15,2%	-14,1%	-14,6%	-12,8%	-14,7%	-15,0%	-14,1%

Izvor: BHAS

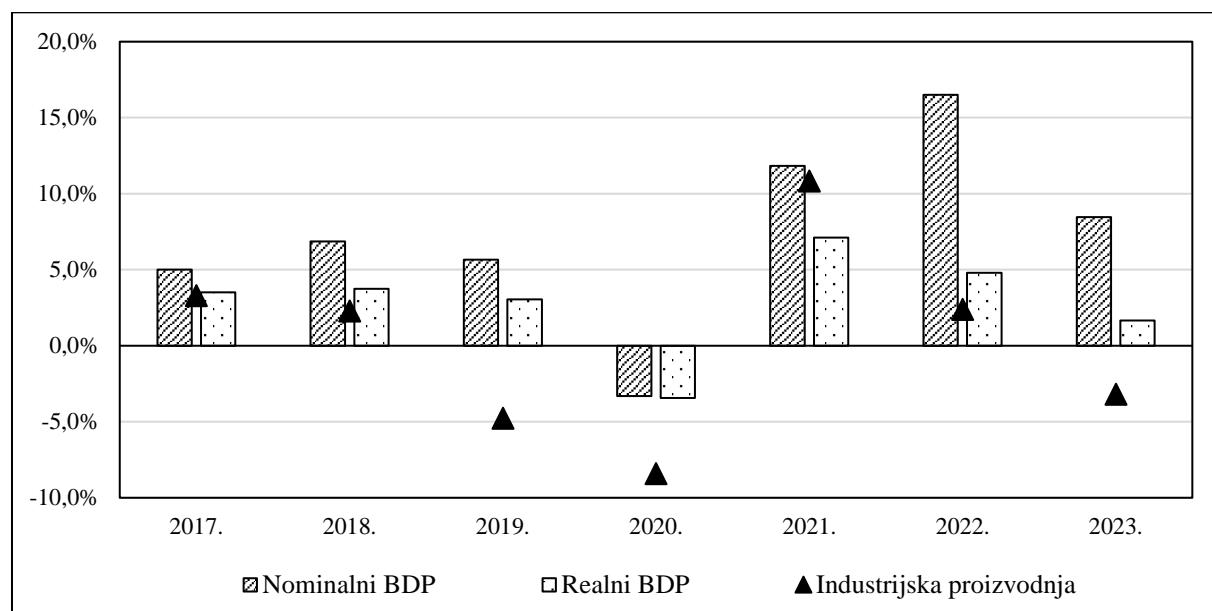
Napomena: Službeni podatci o BDP-u za razdoblje 2019. – 2022. godine u trenutku izrade projekcija. *Razdoblje projekcija CBBiH; **Inflacija za 2023. godinu je temeljem posljednje objave službenih podataka s početka 2024. godine i blago odstupa od projekcije iz studenog (6,3%).

U trenutku izrade Godišnjeg izvješća CBBiH bili su raspoloživi službeni statistički podatci o strukturi i razini BDP-a prema proizvodnom i rashodnom pristupu, zaključno s trećim tromjesečjem 2023. godine. U prvih devet mjeseci 2023. godine, zabilježen je skroman godišnji rast realnog BDP-a od 1,7%, što je sukladno kretanjima realne ekonomske aktivnosti u okruženju. U promatranom razdoblju, zabilježeno je značajno smanjenje godišnje stope rasta nominalnog BDP-a (do razine od 8,5%), uslijed stabilizacije inflacije (BDP deflator je za prvih devet mjeseci 2023. godine iznosio 6,7%, prema proizvodnom pristupu).¹¹ Kontrakcija domaće ekonomske aktivnosti u velikoj mjeri je determinirana padom industrijske proizvodnje (vidjeti

¹¹ Vrijednost za prva tri tromjesečja 2022. godine iznosila je 11,2%.

podpoglavlje Industrijska proizvodnja i građevinarstvo), koji je iznosio 3,2% za prva tri tromjesečja 2023. godine, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Grafikon ispod prikazuje godišnje promjene u nominalnom i realnom BDP-u, prema proizvodnom pristupu,¹² te stopu promjene opsega industrijske proizvodnje, za prva tri tromjesečja, u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.¹³

Grafikon 1.5: Godišnje promjene BDP-a i industrijske proizvodnje za prva tri tromjesečja

Izvor: BHAS

Promatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, iako skroman, rast realne BDV (bruto dodana vrijednost) je posljedica rasta uslužnih djelatnosti, dok su proizvodne djelatnosti zabilježile godišnji pad ili zanemarive stope rasta. Najizraženiji rast realne ekonomski aktivnosti na godišnjoj razini, za prva tri tromjesečja, zabilježile su djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva, te trgovina na veliko i malo (koja je imala najveće učešće u ukupnom godišnjem porastu BDV od 19,1%). Djelatnost prerađivačke industrije, koja je također značajna sastavnica BDV,¹⁴ u promatranom razdoblju zabilježila je značajnu stopu pada (4,7%).

¹² Agencija za statistiku BiH, Priopćenje bruto domaći proizvod, proizvodni pristup, tromjesečni podatci (29. 12. 2023. godine).

¹³ Udeo industrijske proizvodnje u bruto dodanoj vrijednosti za prva tri tromjesečja 2023. godine iznosio je 18,9%. Prema posljednjim podatcima Strukturnih poslovnih statistika BHAS, 15,6% poduzeća i poduzetnika je iz područja industrijskih djelatnosti, dok je 41,7% uposlenih angažirano u industrijskim djelatnostima.

¹⁴ Učešće djelatnosti prerađivačke industrije u ukupnoj bruto dodanoj vrijednosti iznosilo je 13,5%.

Promatrajući strukturu BDP-a po rashodnom pristupu, izvoz roba i usluga je sastavnica koja je posljednjih godina bilježila najveći pozitivan doprinos rastu realnog BDP-a, no u prva tri tromjesečja 2023. godine zabilježila je pad. Izvoz roba i usluga (čije učešće je u strukturi potrošnje u prva tri tromjesečja iznosilo 39,3%), zabilježio je stopu pada od 6,3% za prva tri tromjesečja (za detaljnije informacije vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor).

I. Industrijska proizvodnja i građevinarstvo

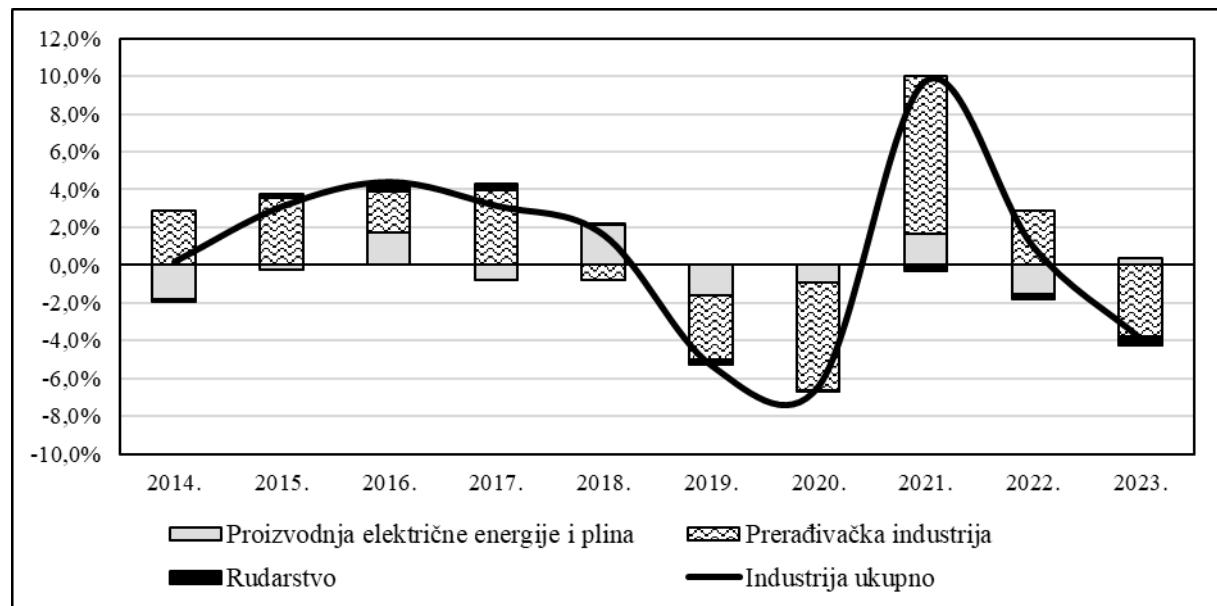
Usporavanje ekonomске aktivnosti u EU, kao i globalne geopolitičke tenzije, utjecali su na smanjenje potražnje na tržištima glavnih trgovinskih partnera BiH (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor), što je rezultiralo smanjenim opsegom industrijske proizvodnje u 2023. godini. Industrijska proizvodnja je u 2023. godini prvi put od pandemiske godine zabilježila pad, u iznosu od 3,9% u odnosu na 2022. godinu. U skupinama djelatnosti, koje čine industrijsku proizvodnju (vidjeti Grafikon 1.6.), prekinut je trend iz prethodne dvije godine, time što je zabilježen pad u djelatnosti prerađivačke industrije.¹⁵ Navedeni pad u proizvodnji prerađivačke industrije je najviše utjecao na godišnji pad opsega industrijske proizvodnje. Djelatnost rudarstva¹⁶ godinama očitava trend pada proizvodnje, uz snažnu cikličnost unutar godine. Djelatnost rudarstva je zabilježila pad u 2023. godini, petu godinu u nizu, u iznosu od 6,9% u odnosu na 2022. godinu. S druge strane, djelatnost proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom i plinom¹⁷ zabilježila je rast od 2%, koji je ublažio ukupan pad industrijske proizvodnje. Prema glavnim industrijskim skupinama, intermedijarni proizvodi su najsnažnije doprinosili padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, što zbog velikog učešća u ukupnom indeksu opsega industrijske proizvodnje (38,4%), što zbog pada opsega.

¹⁵ Ponder djelatnosti prerađivačke industrije u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 74%.

¹⁶ Ponder djelatnosti rudarstva u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 7,2%.

¹⁷ Ponder djelatnosti proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom i plinom u indeksu industrijske proizvodnje (ožujak 2023. godine) je bio 18,8%.

Grafikon 1.6: Doprinos godišnjim promjenama opsega industrijske proizvodnje po područjima

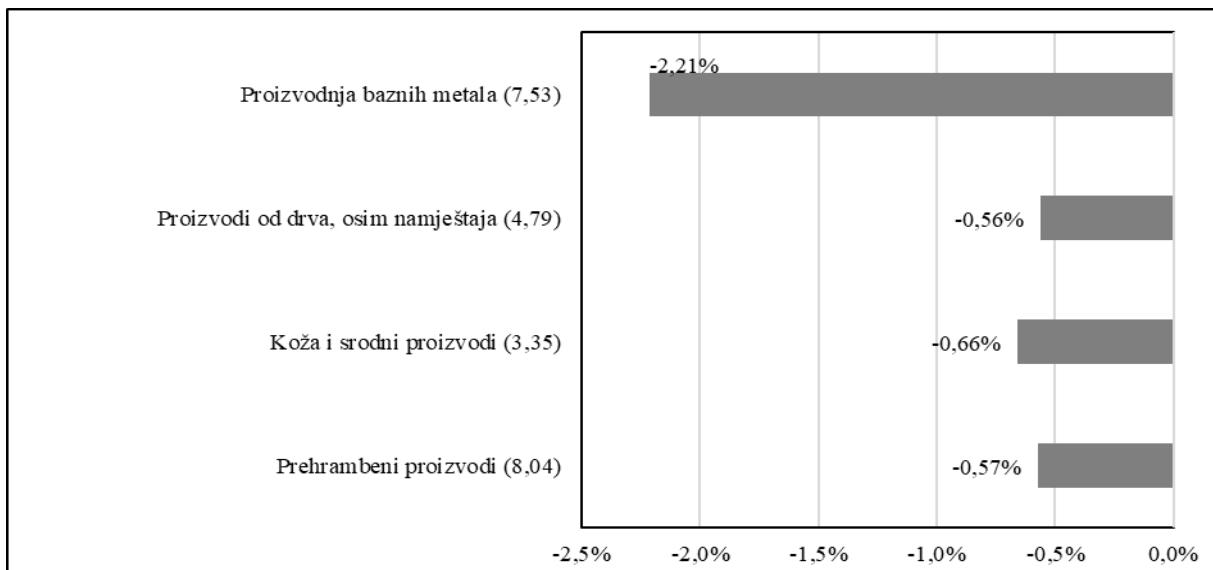
Izvor: BHAS

Grafikon ispod prikazuje djelatnosti u prerađivačkoj industriji koje su najznačajnije doprinosile padu industrijske proizvodnje u 2023. godini, od kojih se svakako izdvaja djelatnost proizvodnje baznih metala. Proizvodnja baznih metala zabilježila je godišnji pad od 29,4%, u odnosu na prethodnu godinu, što je dijelom bilo izravna posljedica zastoja u proizvodnji jednog od najvećih postrojenja za proizvodnju željeza.¹⁸ Navedeni godišnji pad izravno je utjecao na vrijednost izvoza ove skupine proizvoda (vidjeti poglavlje 1.2.4. Vanjski sektor). Također, negativan utjecaj na opseg proizvodnje ove djelatnosti, kao i na vrijednost izvoza, imao je i globalni pad potražnje za čelikom, koji je procijenjen na 6,3% za 2023. godinu.¹⁹ Slaba inozemna tražnja utjecala je i na godišnji pad ostalih najznačajnijih grana prerađivačke industrije. Neke od djelatnosti industrijske proizvodnje (kao što je popravak i instaliranje strojeva i opreme) su zabilježile značajan rast u 2023. godini, međutim njihov ponder u industrijskoj proizvodnji je nizak, te je samim tim i njihov utjecaj na ukupan opseg bio slab.

¹⁸ Udio djelatnosti proizvodnje baznih metala u indeksu industrijske proizvodnje iznosi 7,5%, a udio poduzeća koja ulaze u proizvodnju baznih metala iznosi svega 0,07%, prema posljednjim podacima Strukturnih poslovnih statistika BHAS.

¹⁹ Economic and Steel Market Outlook, veljača 2024. godine.

Grafikon 1.7: Doprinosi najznačajnijih djelatnosti za pad prerađivačke industrije u 2023. godini

Izvor: BHAS

Napomena: u zagradama pored naziva serija su ponderi iz ožujka 2023. godine.

Industrija građevinarstva u BiH je zabilježila pad u 2023. godini (Grafikon 1.8.), već drugu godinu u nizu. Pad opsega radova je zabilježen i u segmentu građevinarstva koji se odnosi na visokogradnju, i u onom koji se odnosi na niskogradnju. Prema podacima BHAS-a, i broj završenih radova i površina u stanogradnji²⁰ su bili viši u odnosu na 2022. godinu. Navedene informacije upućuju na zaključak da se ovaj rast postigao uz manji broj radnik – sati na građevinama,²¹ što može biti posljedica ili veće produktivnosti uposlenih, ili završetka većeg broja ranije započetih radova na novim građevinama. Također, treba uzeti u obzir i strukturu indeksa, u kojoj najveći udio imaju arhitektonski i građevinski radovi, za koje je potrebno manje fizičkog rada od ostale vrste poslova u visokogradnji. Indeks proizvođačkih cijena u građevinarstvu (stanogradnja) je zabilježio rast u 2023. godini (+2,3% u četvrtom tromjesečju za ukupan indeks), u svim vrstama radova.²² U segmentu građevinarstva koji se odnosi na

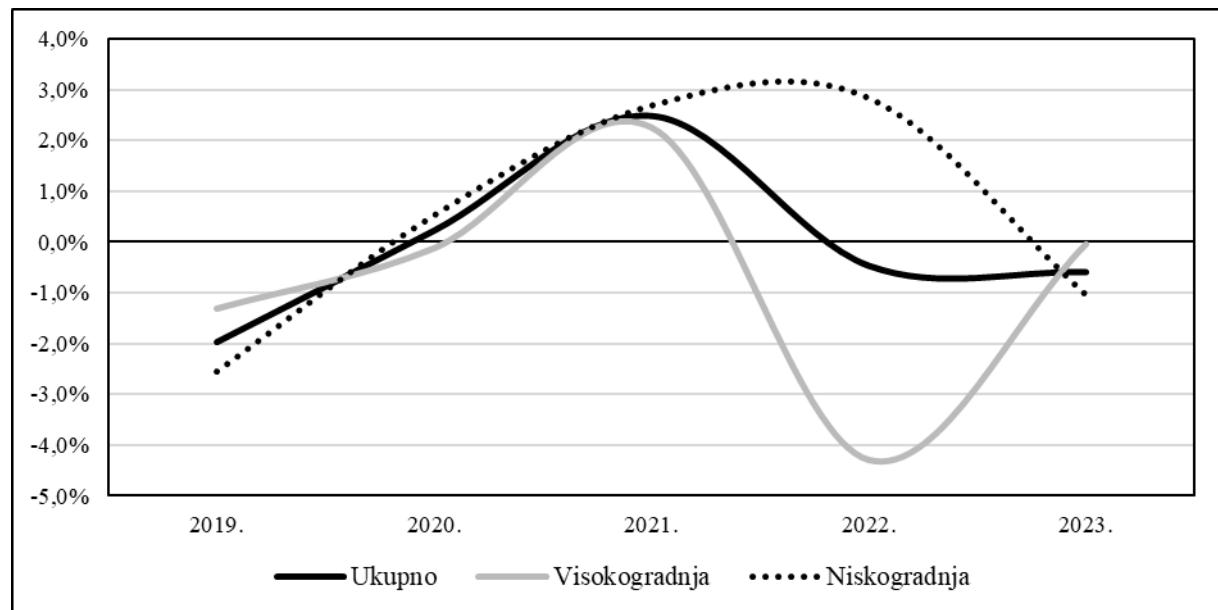
²⁰ Obuhvaćeni su samo novi stanovi koje grade građevinska poduzeća obuhvaćena tromjesečnim izvješćima.

²¹ Prema metapodacima za BHAS indeks proizvodnje u građevinarstvu, Indeksi opsega građevinskih radova temelje se na odrađenim satima radnika na gradilištima.

²² Arhitektonski i građevinski radovi (+2,3% u Q4 2023. godine u odnosu na isto tromjeseče prethodne godine; ponder u ukupnom indeksu 80,6%), vodoinstalaterski i kanalizacijski radovi (+1,8% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjeseče prethodne godine), elektroinstalacijski radovi (+2,4% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjeseče prethodne godine), i strojarskoinstalacijski radovi (+1,2% u Q4 2023. godine, u odnosu na isto tromjeseče prethodne godine).

niskogradnju, bilježi se pad opsega proizvodnje od 1,0% u 2023. godini, u odnosu na 2022. godinu. Kao i u slučaju stanogradnje, cijene izvođačkih radova u niskogradnji su porasle u odnosu na 2022. godinu (8,5% za ukupan indeks, a rast je zabilježen kod svih vrsta objekata: magistralne ceste, autoceste, mostovi, tuneli).

Grafikon 1.8: Godišnje promjene u intenzitetu građevinske industrije

Izvor: BHAS

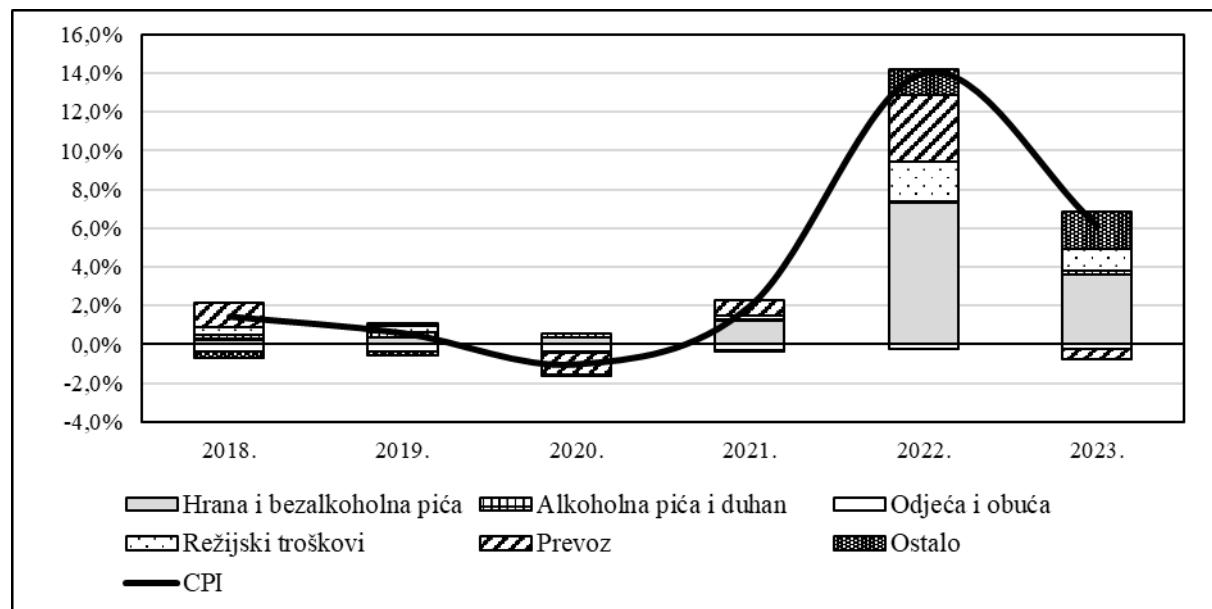
II. Cijene

Nakon izvanredno snažnog inflatornog šoka u 2022. godini, prosječne potrošačke cijene su, kao i u regiji, usporile rast u 2023. godini. Prema trenutno raspoloživim informacijama, u srednjem roku se očekuje daljnje slabljenje inflatornih pritisaka. U 2023. godini u BiH je registrirana inflacija od 6,1%, što je za čak 7,9 pb niže u usporedbi sa stopom rasta cijena iz prethodne godine. Inflatori pritisak u 2023. godini nije bio posljedica samo rasta egzogenih cijena, već i sve većeg pritiska na domaće cijene (vidjeti Tekstni okvir 1).

Promatrajući rast prosječnih potrošačkih cijena po kategorijama (Grafikon 1.9.), cjenovna kategorija hrane i bezalkoholnih pića je od svih kategorija zabilježila najveći godišnji rast cijena u 2023. godini (10,6%). Pored toga, značajan godišnji rast cijena također su zabilježile

kategorije ostalih proizvoda i usluga (9,5%) i namještaj (9,3%). Cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, su imale veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6%. Na stabilizaciju inflacije u 2023. godini dijelom je utjecao pad cijena koji je zabilježen za kategoriju prijevoza. Navedena kategorija, uz kategorije hrane i bezalkoholnih pića i režijskih troškova, zajedno čine 62% ukupne potrošnje kućanstva. Za razliku od prethodne godine, kada su zabilježene vrlo visoke stope rasta cijena kategorije prijevoza, u 2023. godini ova kategorija je zabilježila pad cijena, što je utjecalo na popuštanje ukupnog cjenovnog pritiska. U promatranoj godini se nastavio trend negativnog doprinosa odjeljka odjeće i obuće, koji je djelovao deflatorno na prosječne cijene. Najveći doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini imao je odjeljak hrane i bezalkoholnih pića, s tim što se doprinos ove kategorije gotovo dvostruko smanjio u odnosu na prethodnu godinu. Također, kategorija ostalih troškova imala je značajan doprinos ukupnom rastu cijena u 2023. godini, koji je bio iznad prosjeka zabilježenog za prethodnu godinu.

Grafikon 1.9: Doprinosi godišnjoj stopi inflacije u BiH

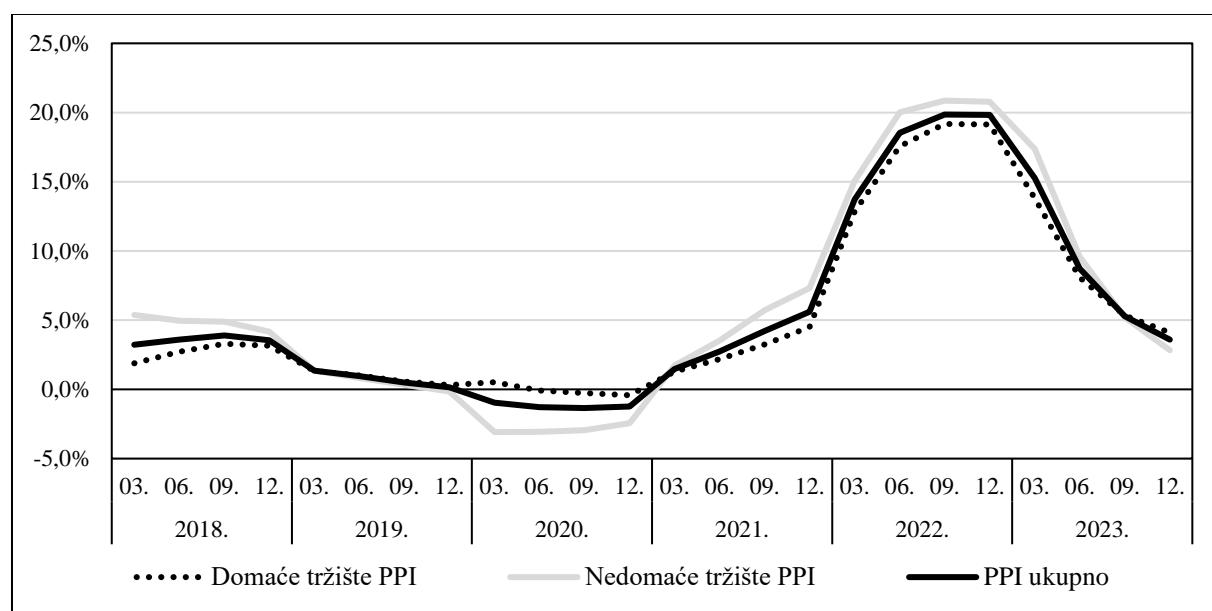

Izvor: BHAS

Cijene industrijskih proizvođača u BiH su tijekom 2023. godine također zabilježile usporavanje rasta. Proizvođačke cijene za domaće i nedomaće tržište su tijekom 2023. godine imale sličan trend kretanja (Grafikon 1.10.). Iz trendova u kretanju proizvođačkih cijena za domaće i nedomaće tržište, može se zaključiti da postoje zajednički čimbenici među inputima u

proizvodnji, koji utječu na kretanje cijena proizvoda, bez obzira na ciljano tržište. Rast cijena industrijskih proizvođača za domaće tržište, u 2023. godini, iznosio je 4,1%, a za nedomaće tržište 2,8%. Prema službenim podatcima BHAS, cijene roba i usluga proizvedenih u zemlji (svih, ne samo industrijskih proizvođača), za prva tri tromjesečja 2023. godine, porasle su za 6,7%. Inflacija mjerena proizvođačkim cijenama za domaće tržište (5,3%, razdoblje na razdoblje), za prvi devet mjeseci, niža je od BDP deflatora za isto razdoblje, što ukazuje na rast cijena i ostalih kategorija, ne samo onih koje su klasificirane u djelatnostima rudarstva, prerađivačke industrije i proizvodnje i opskrbljivanja električnom energijom.

Grafikon 1.10: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH, razdoblje na razdoblje

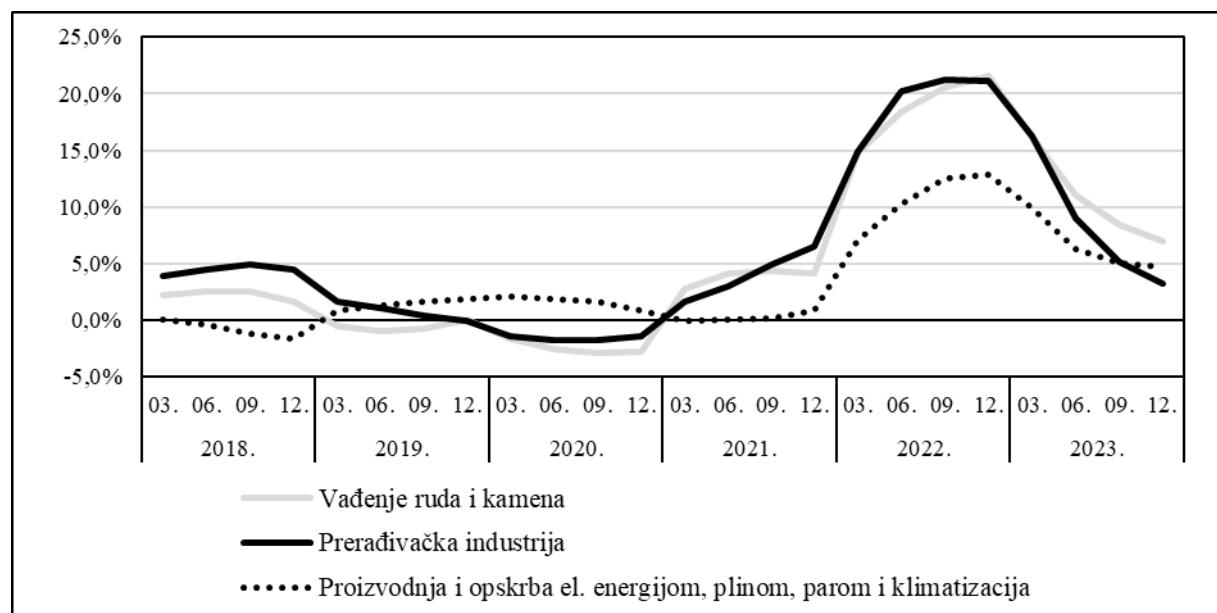
Izvor: BHAS, CBBiH

Prema službenim podatcima BHAS-a, u djelatnostima B, C i D,²³ prosječne proizvođačke cijene, u 2023. godini, porasle su za 7,0%, 3,2% i 4,7%, respektivno (Grafikon 1.11.). U djelatnostima Vađenje ruda i kamena i Proizvodnja i opskrbljivanje električnom energijom i plinom, prosječne proizvođačke cijene za domaće tržište, u 2023. godini, porasle su za 4,7% i 4,6%, respektivno. S druge strane, djelatnost prerađivačke industrije zabilježila je pad

²³ B – vađenje ruda i kamena, C – prerađivačka industrija, D – proizvodnja i opskrbljivanje električnom energijom i plinom

prosječnih proizvođačkih cijena za domaće tržište od 1,0%, što sugerira da dosta poduzeća smanjenjem marži apsorbira inflatorne pritiske, a kako bi zadržali pozicije.

Grafikon 1.11: Godišnje promjene proizvođačkih cijena u BiH po djelatnostima, razdoblje na razdoblje

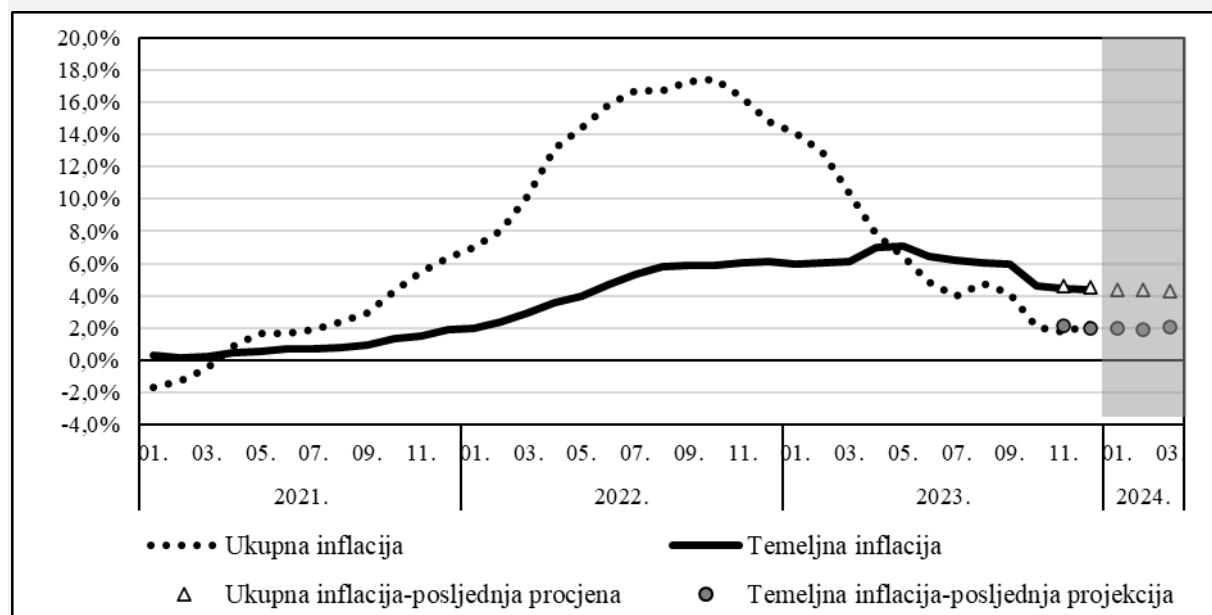
Izvor: BHAS, CBBiH

Tekstni okvir 1: Procijenjena temeljna inflacija u BiH

Temeljna inflacija i ukupna inflacija u Bosni i Hercegovini na kraju 2023. godine su bile nešto više (5,9% i 6,1% respektivno) već u europodručju (5,0% i 5,5%), što pokazuje kako inflatorni pritisak u 2023. godini nije uvjetovan samo rastom egzogenih cijena već i sve većim pritiskom domaćih cijena. Izračun domaće temeljne inflacije uzima u obzir metodologiju CBBiH, koja je uspostavljena na proljeće 2023. godine, gdje se isključuju cijene hrane i bezalkoholnih pića; energenata, uključujući podindekse: plin, tekuća goriva, čvrsta goriva i toplinska energija; te goriva i maziva za osobna vozila. Na drugoj strani, izračun temeljne inflacije u europodručju prema metodologiji EUROSTAT-a u odnosu na domaću metodologiju izuzima dodatno odjeljak alkoholnih pića i duhana te u sklopu energenata izuzima cijene električne energije. Kako su domaće cijene za ove odjeljke formirane administrativno te kako nisu toliko ovisne o egzogenim cijenama, izračun domaće temeljne inflacije se razlikuje po navedenom temelju, što je vrlo česta praksa u pojediničnim centralnim bankama koje metodologiju kreiraju na temelju ekonomskih specifičnosti zemalja.

Usprkos vrlo značajnom usporavanju prosječnih potrošačkih cijena u posljednjim mjesecima, temeljna inflacija na domaćem tržištu, prema posljednjim podatcima iz prosinca, dvostruko je viša od ukupne inflacije, uz zabilježeni rast od 4,4%, naspram 2,2%, respektivno. Iako u posljednjim mjesecima bilježe stagniranje, cijene električne energije, kao najvažniji pododjeljak ukupnih režijskih troškova, imali su veliki doprinos na rast inflacije u 2023. godini, uz zabilježeni godišnji rast od 6,0%. Cijene električne energije će prema najavama i u 2024. godini značajno rasti za poduzeća, stoga se očekuje kako će ovaj pododjeljak režijskih troškova vrišti daljnji inflatorni pritisak na temeljne cijene. Slijedom navedenog, očekuje se kako će stopa rasta procijenjene temeljne inflacije u prvom tromjesečju (Grafikon 1.12) biti bitno viša od stope rasta ukupne inflacije (4,4% u odnosu na 2,0%). Uzimajući u obzir naše prethodne procjene kratkoročne temeljne inflacije, u prethodna dva tromjesečja izvješća koja su uključivala podatke o prosječnim cijenama iz srpnja i listopada, prognozirana temeljna inflacija u 2023. godini iznosila je 6,1% pa 5,9% što je istovjetno objavljenim podatcima početkom 2024. godine. Niska prognostička greška ukazuje na konzistentnost modela kratkoročnog prognoziranja temeljne inflacije usprkos veoma velikoj volatilnosti domaćih cijena zbog visokog sindikalnog pritiska za usklađivanjem stvarnih primanja i povećanjem profitnih marži od poduzetnika.

Grafikon 1.12: Godišnja promjena ukupne i temeljne inflacije u BiH

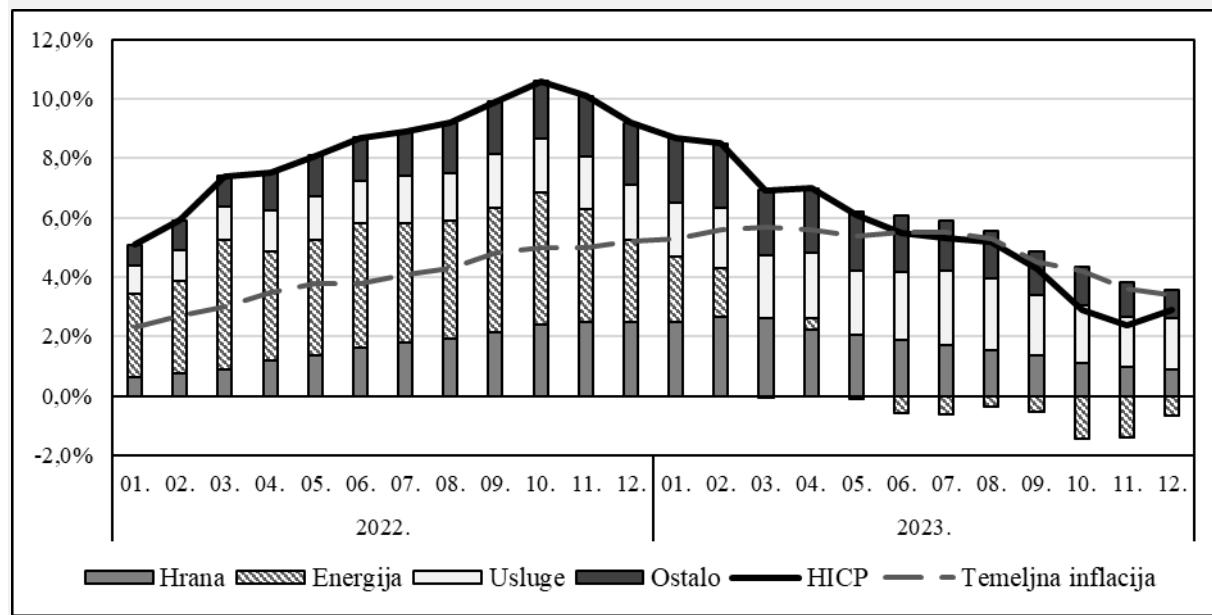

Izvor: BHAS, CBBiH

Napomena: Posljednja projekcija se odnosi na tromjesečno izvješće o kratkoročnoj prognozi inflacije iz 15. 12. 2023. godine, dostupno na: <https://cbbh.ba/press>ShowNews/1545>.

Uzimajući u obzir dinamiku kretanja cijena u europodručju, primjećuje se kako je početkom 2023. godine ukupna inflacija nastavila bilježiti više stope rasta od temeljne inflacije (za 3,4 pb). Značajan doprinos rastu cijena u europodručju imao je odjeljak hrane, čemu su prethodili šokovi cijena energije, a rast osnovnih ili temeljnih cijena, u drugoj polovici godine je postao brži i perzistentniji od rasta ukupne inflacije. Jenjavanje učinka eksternih šokova, te jačanje domaćih cjenovnih pritisaka rezultiralo je izjednačavanjem stope ukupne i temeljne inflacije Eurozone, koja je u lipnju iznosila 5,5%. Do kraja godine ukupna i temeljna inflacija nastavile su padati, a godišnja stopa rasta temeljne inflacije u prosincu premašila je ukupnu inflaciju za 0,5 pb. Temeljna inflacija Eurozone je dosegla svoj vrhunac u ožujku 2023., kada je iznosila 5,7%, dok je prosječna godišnja stopa temeljne inflacije iznosila 5,0% i samo je za 0,4 pb niža od prosječne stope rasta potrošačkih cijena za 2023. godinu (Grafikon 1.13). Najveći doprinos rastu temeljne inflacije imale su cijene usluga, čija je godišnja stopa rasta u prosincu 2023. godine od 4,0% nadmašila ukupnu i temeljnu inflaciju. Pred kraj godine zabilježena je postupna dezinflacija za pojedine kategorije cjenovnih indeksa koji ulaze u izračun temeljne inflacije, koja je u značajnoj mjeri potaknuta padom cijena primarnih roba na međunarodnom tržištu (smanjenje cijena prirodnog plina i nafte).

Grafikon 1.13: Doprinosi cijena hrane, energenata i usluga godišnjim stopama promjene potrošačkih cijena u eurozoni

Izvor: EUROSTAT

Uporno viša inflacija od ciljane i visoka razina kamatnih stopa predstavljaju i dalje ključni izazov za kreatore monetarne politike u europodručju. Imajući u vidu kako politika ECB-a prilično eksplicitno povezuje buduću putanju referentne kamatne stope s kretanjem temeljne inflacije, vrlo izvjesno je očekivati nastavak restriktivne monetarne politike, koja uključuje ne samo konvencionalne već i nekonvencionalne mjeru koje su imale ekspanzivan rast sve do 2022. godine, slijedom dugog razdoblja nulte donje granice kamatnih stopa i skromne ekonomske aktivnosti.

III. Uposlenost i plaće

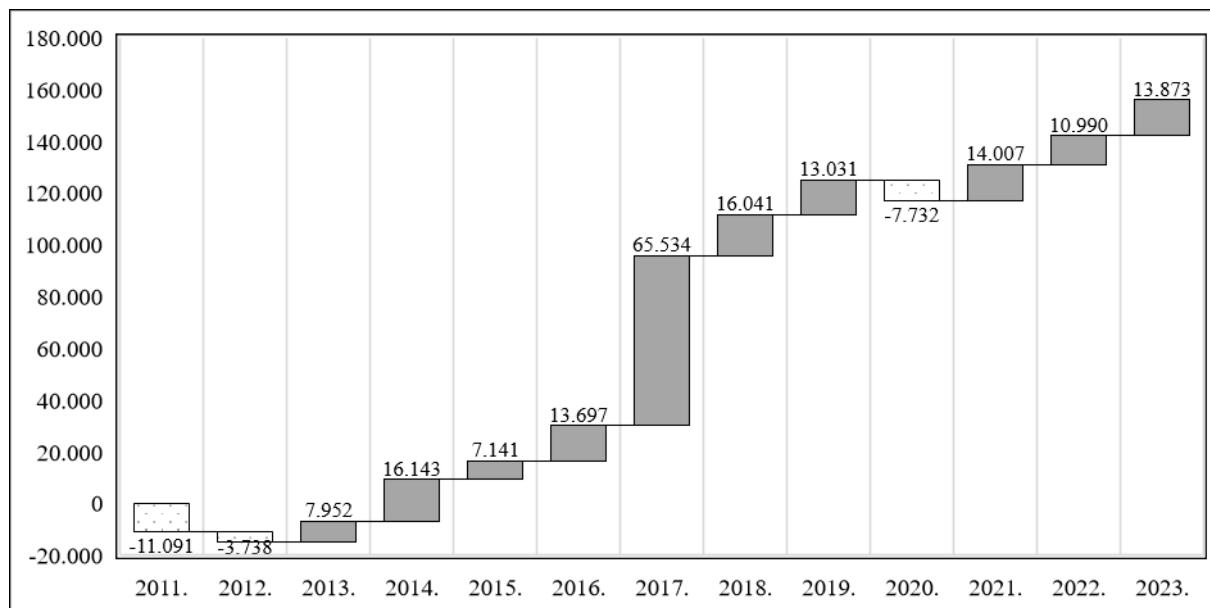
Usprkos usporavanju ekonomskog rasta i skromnom opsegu ekonomske aktivnosti u 2023. godini, službeni podatci bilježe pozitivna kretanja na tržištu rada (smanjenje neuposlenosti, povećanje broja uposlenih i stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva).²⁴ Od srpnja 2023. godine evidentiran je kontinuiran pad neuposlenosti, a krajem prosinca najniži broj neuposlenih osoba (343,5 tisuća) u posljednjih pet godina. Stopa neuposlenosti u trećem tromjesečju 2023. godine iznosila je 13,6%, prema podatcima Ankete o radnoj snazi,²⁵ kao jedinog međunarodno usporedivog pokazatelja neuposlenosti u BiH, što je za 1,8 pb niže u odnosu na stopu zabilježenu za 2022. godinu. Iako je od druge polovice 2023. godine registrirano usporavanje rasta uposlenosti, u prosincu je ostvaren rast broja uposlenih na kumulativnoj osnovi, odnosno 13.873 novouposlenih osoba. (Grafikon 1.14).²⁶

²⁴ Imajući u vidu negativne demografske trendove i kontinuiran odljev radne snage, uslijed migracija kvalificiranih radnika, raspoložive administrativne podatke treba s pažnjom interpretirati.

²⁵ Anketa o radnoj snazi, III. tromjeseče 2023. godina, BHAS, 11. 12. 2023.

²⁶ Priopćenje broj 12: "Uposleni po djelatnostima, prosinac 2023. godine", BHAS, 20. 2. 2024. Početkom prosinca 2023. godine napravljena je korekcija objavljenih podataka o uposlenim osobama, te su podatci od ožujka do rujna 2023. godine konačni, a za ostale mjesecce 2023. godine privremeni.

Grafikon 1.14: Akumulirani broja uposlenih od početka 2011. godine

Izvor: BHAS

Napomena: U 2017. godini promijenjena je metodologija obračuna broja uposlenih.

I pored inicijalnih znakova otpornosti, osnovne karakteristike tržišta rada ostale su relativno nepromijenjene u 2023. godini.²⁷ Tržište rada i dalje karakterizira akumuliranje strukturalnih problema, poput nedostatka i neusklađenosti vještina radnika, uz najveće učešće osoba sa završenom srednjom školom i specijalizacijom u strukturi radne snage (69,3% u trećem tromjesečju 2023. godine), te visoke stope neuposlenosti mladih i dugoročne neuposlenosti. Osobe sa završenom srednjom školom i specijalizacijom teško se integriraju na tržište rada te čine čak 45,6% neaktivnog stanovništva (pretežno strukturalna neuposlenost uslijed neusklađenosti znanja i vještina sa stvarnim potrebama tržišta rada). Prema podatcima Ankete o radnoj snazi za treće tromjesečje 2023. godine 71,4% neuposlenih je tražilo posao duže od godinu dana, a neuposlenost mladih (dobna skupina 15 – 24) dosegla je razinu od 32%, što je dvostruko iznad ukupne stope neuposlenosti u državi. Istovremeno je zabilježen značajan rodni jaz u stopama aktivnosti i uposlenosti muškaraca i žena. Prema administrativnim podatcima za

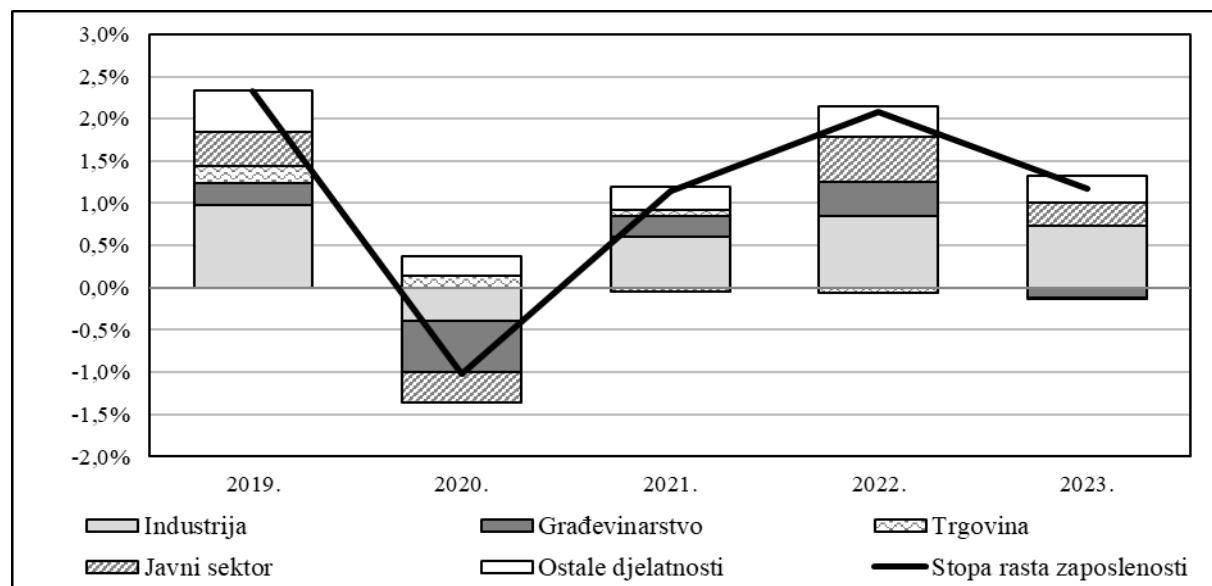
²⁷ Izostaje napredak u poboljšanju statistika tržišta rada i socijalnih statistika te izradi propisa koji su preduvjet za sljedeći popis stanovništva. Neophodno je unaprjeđenje administrativnih podataka koji ne daju sveobuhvatan prikaz dinamike tržišta rada. Istovremeno, metodološke izmjene u izradi Ankete o radnoj snazi, koju na tromjesečnoj i godišnjoj razini provodi BHAS, otežavaju usporedivost povijesnih serija anketnih podataka.

kraj trećeg tromjesečja 2023. godine, udio uposlenih žena u ukupnom radno sposobnom stanovništvu iznosio je 30,7%, a stopa neuposlenosti žena 16,7% (90 tisuća registriranih neuposlenih ženskih osoba, od čega preko 70% iz dobne skupine od 25 do 49 godina).

Iako službeni podatci bilježe povećanje stope aktivnosti radno sposobnog stanovništva u odnosu na 2022. godinu, u 2023. godini ona je i dalje ispod 50% (48,3% u trećem tromjesečju 2023. godine). Dobna skupina 25 – 49 godina starosti čini 77,8% aktivnog stanovništva, mada i značajan dio ukupnog broja neuposlenih osoba (64%) pripada ovoj starosnoj skupini. Službeni podatci ukazuju i na smanjenje broja osoba izvan radne snage (1,48 milijuna registriranih osoba izvan radne snage krajem trećeg tromjesečja 2023. godine) pri čemu je je preko 50% neaktivnog stanovništva u dobnoj skupini iznad 50 godina starosti.

Najveće učešće u ukupnom broju uposlenih osoba u prosincu 2023. godine (preko 60%) odnosi se na uposlene u industriji, trgovini i javnom sektoru (Grafikon 1.15), a najveći kumulativni rast broja uposlenih, u odnosu na isti mjesec prethodne godine, ostvaren je u djelatnosti trgovina na veliko i malo, popravak motornih vozila i motocikala (5.725 novouposlenih osoba). Zapažen rast broja uposlenih je ostvaren i u djelatnostima hotelijerstva i ugostiteljstva (2.686 novouposlenih osoba), te drugim uslužnim djelatnostima.

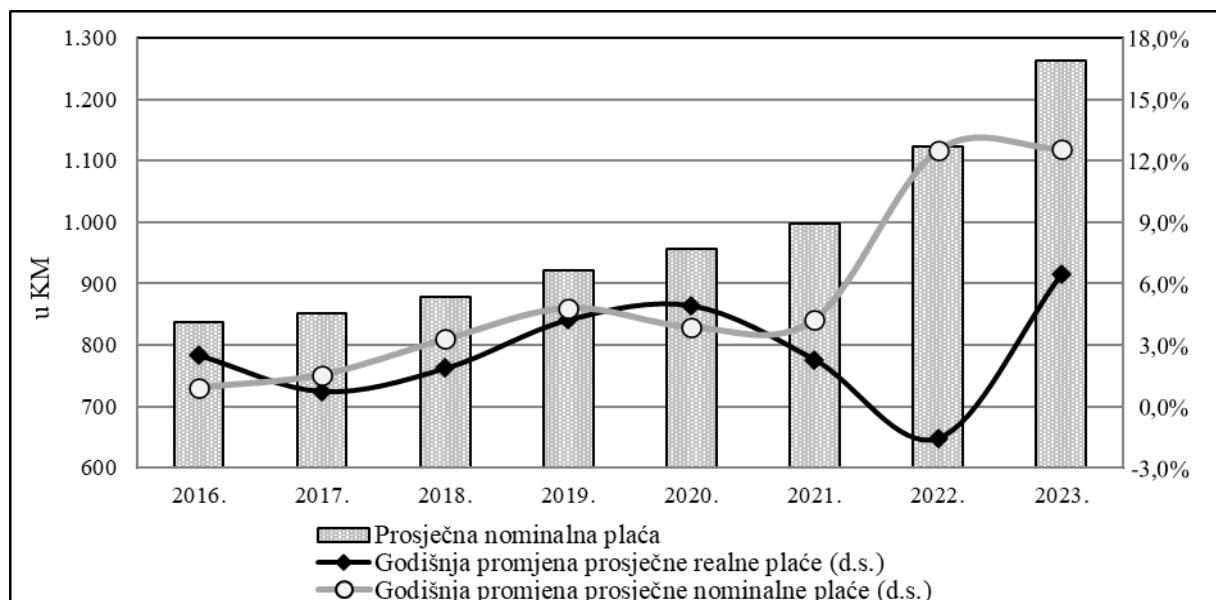
Grafikon 1.15: Doprinosi godišnjim promjenama broja uposlenih po područjima

Izvor: BHAS

U 2023. godini raspoloživi dohodak stanovništva bio je izložen ustrajnim cjenovnim pritiscima. Godišnji rast nominalnih plaća, koji je dosegao vrhunac u siječnju 2023. godine (15,94%), nastavljen je do kraja godine sporijom dinamikom, a prosječna godišnja stopa rasta iznosila je 12,6% i veća je od stope rasta za prethodnu godinu (Grafikon 1.16).

Grafikon 1.16: Prosječne godišnje neto plaće

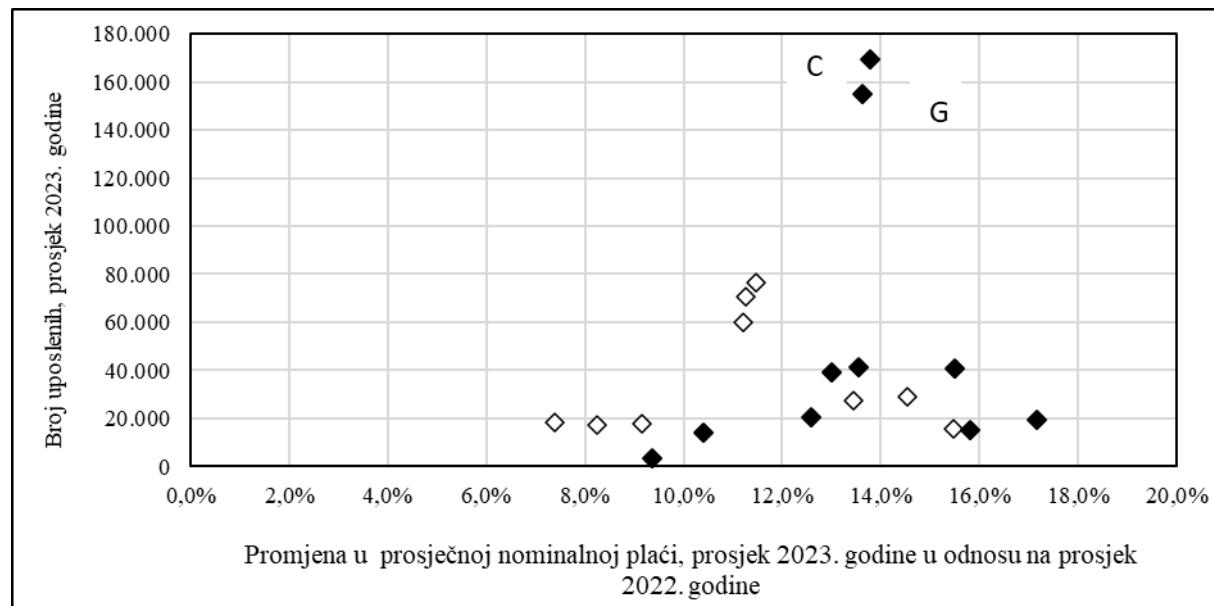

Izvor: BHAS

Napomena: Stvarna plaća usklađena je s prosječnim potrošačkim cijenama. Prosječna godišnja plaća podrazumijeva aritmetički prosjek prosječnih plaća po mjesecima.

Tijekom godine zabilježene su različite fiskalne mjere namijenjene smanjenju socioekonomskih utjecaja rasta cijena, rast socijalnih naknada, mirovina, izvanrednih isplata, te povećanje plaća u javnom sektoru, a sve s ciljem oporavka dohotka i primarne potrošnje kao ključnog čimbenika rasta (detaljnije u Poglavlju 1.2.2). U 2023. godini zabilježena je najviša godišnja stopa rasta stvarnih plaća od 6,5%, što je utjecalo na skroman oporavak stvarne kupovne moći stanovništva. Rast nominalnih plaća dosegao je vrhunac u posljednjih 5 godina, pri čemu je vrlo različit po djelatnostima. Najveće prosječne neto plaće u 2023. godini zabilježene su u djelatnostima Informacije i komunikacije i Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja u kojima je uposleno 5,4% ukupnog broja uposlenih (Grafikon 1.17). Istovremeno su prosječne nominalne plaće u djelatnosti industrije i javnog sektora veće od prosječne neto plaće za 13% i 20% respektivno.

Grafikon 1.17: Broj uposlenih i promjena u prosječnoj nominalnoj neto plaći prema djelatnostima

Izvor: BHAS, CBBiH

Legenda: C – Prerađivačka industrija; G – Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala.

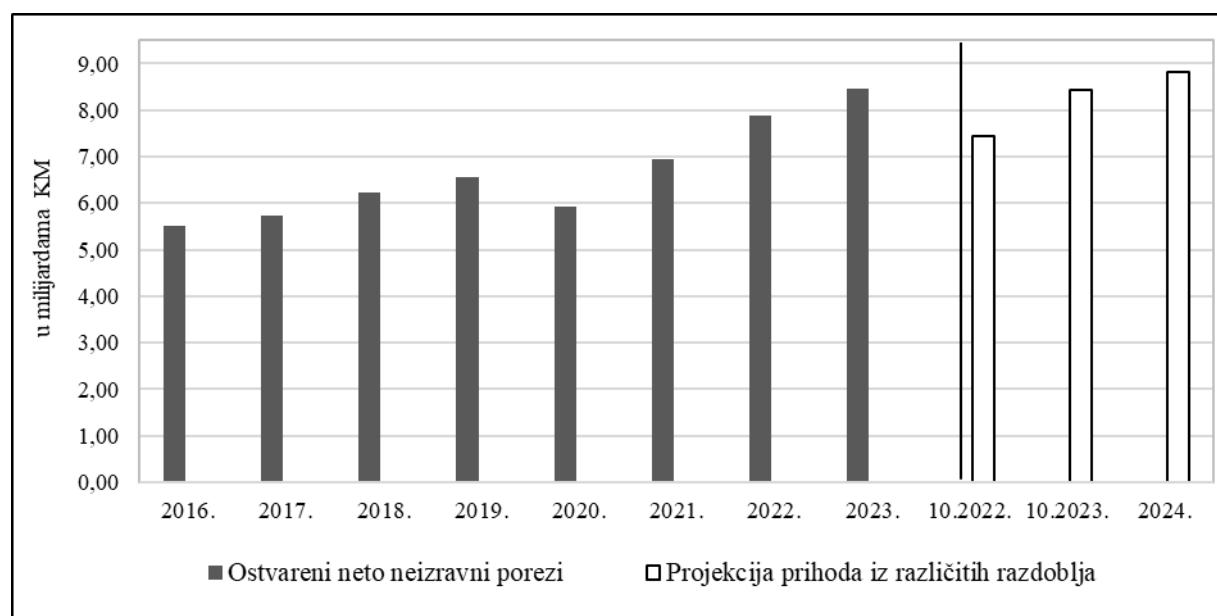
Napomena: Crna oznaka se odnosi na industrije u kojima je prosječna plaća u 2023. godini bila ispod prosjeka za BiH. U njima je bilo uposleno 61% od ukupnog broja uposlenih u 2023. godini.

1.2.2 Fiskalni sektor

Fiskalni pokazatelji u 2023. godini ukazuju na snažan rast prihoda i rashoda, uz nešto jači intenzitet rasta javnih rashoda. Jači intenzitet rasta rashoda se može objasniti rastom tekuće potrošnje sektora vlade koja je predstavljala fiskalni odgovor na ublažavanje posljedica visokih cijena za osjetljive kategorije stanovništva. Vladina potrošnja je bila usmjerena na veća nominalna izdvajanja za mirovine, plaće u javnom sektoru, kao i jednokratne novčane isplate osjetljivim kategorijama. S obzirom na to da je naglasak vlada bio na očuvanju životnog standarda osjetljivih kategorija stanovništva, izostala su značajnija investicijska ulaganja kao i povlačenja sredstava od ino-kreditora po koncesijskim uvjetima, tako da je javni dug opće vlade prema mastrihtskim kriterijima dodatno smanjen u 2023. godini.

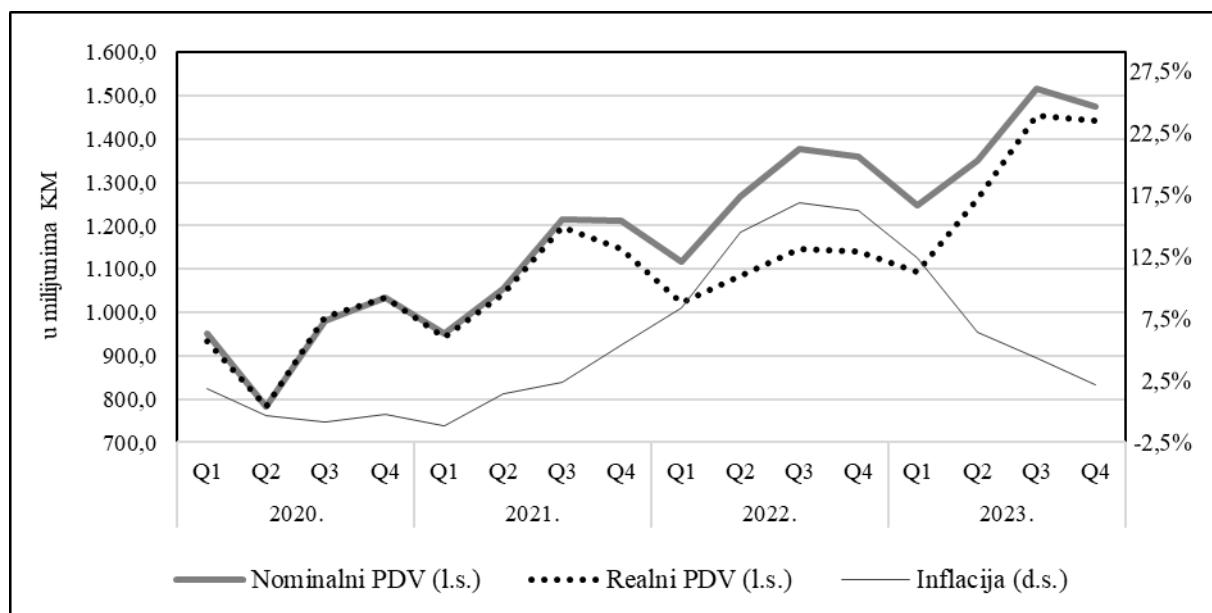
Neto prihodi od neizravnih poreza su u 2023. godini zabilježili snažan rast na godišnjoj razini (Grafikon 1.18). Iznos naplaćenih neto prihoda u 2023. godni (8,45 milijardi KM) najveći je od uspostavljanja sustava neizravnog oporezivanja. Samo u odnosu na prethodnu godinu ovaj iznos je povećan za 570,0 milijuna KM ili 7,2%. Glavni doprinos navedenom rastu prihoda dolazi od zadržavanja cijena na visokoj razini, rasta nominalnih plaća, kao i jačanja uslužnih djelatnosti u turizmu.

Grafikon 1.18: Prihodi od neizravnih poreza

Izvor: Uprava za neizravno oporezivanje. Odjel za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za neizravno oporezivanje (OMA Bilten br.221/222, studeni – prosinac 2023. godine). Rekordan rast ukupnih prihoda bio je predvođen prvenstveno rastom prihoda od PDV-a (porez na dodanu vrijednost), kao najveće stavke u strukturi prihoda. Neto prihod od PDV-a iznosi 5,59 milijardi KM u 2023. godini, što je više za 9,0% u odnosu na prethodnu godinu. Glavni čimbenik navedenog rasta prihoda po ovom temelju je zadržavanje opće razine cijena na visokoj razini, kao i privatna potrošnja, ali i jačanje usluga vezanih za sektor turizma. Uz sve navedeno, zabilježen je i rast PDV-a na uvoz. U drugom dijelu 2023. godine zabilježeno je slabljenje inflatornih pritisaka (Grafikon 1.19).

Grafikon 1.19: Utjecaj inflacije na rast prihoda od PDV-a

Izvor: Agencija za statistiku BiH, Uprava za neizravno oporezivanje, CBBiH

U lipnju 2023. godine došlo je do izmjena u oblasti porezne politike, u dijelu koji regulira stope PDV-a. Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH usvojio je Prijedlog zakona o dopuni Zakona o PDV-u, a koji se odnosi na ukidanje PDV-a na doniranu hranu. Uvođenje nulte stope na doniranu hranu u lipnju 2023. godine, predstavlja podršku socijalno ranjivim kategorijama stanovništva.

Također, došlo je do uvođenja novog režima plaćanja akciza na duhanske prerađevine u 2023. godini. Novi režim podrazumijeva plaćanje akciza prilikom uvoza duhanskih prerađevina, umjesto plaćanja akciza prilikom preuzimanja akciznih markica. Navedena promjena režima plaćanja akciza izvršena je zbog prilagodbe carinskim procedurama. Zbog navedene promjene naplate akciza, prema podatcima Uprave za neizravno oporezivanje došlo je do jednokratnog pada prihoda od akciza (razdoblje veljača – travanj 2023. godine) u iznosu od prosječne mjesecne naplate na temelju akciza. Ukupna naplata prihoda od akciza u 2023. godini zabilježila je skroman godišnji rast od 1,5% i navedeni rast uglavnom dolazi od akciza na naftu i naftne derivate. Neto prihodi na temelju putarina su zabilježili godišnji rast (8,1%) što se može objasniti većim brojem putovanja. Također, svake godine, Upravni odbor Uprave za neizravno

oporezivanje donosi Odluku o količini dizel-goriva na koje se ne plaća cestarina.²⁸ Prihodi od carina su usko povezani s uvozom, tako da je rast uvoza utjecao na rast prihoda od carina u iznosu od 74,7 milijuna KM (17,3%) u odnosu na 2022. godinu. Rast prihoda po ovom temelju vezan je rastom cijena energenata, sirovina, hrane i ostalih uvezenih roba.

U trenutku izrade Izvješća, posljednje dostupne projekcije prihoda od neizravnih poreza za 2024. godinu Uprave za neizravno oporezivanje su bile iz listopada 2023. godine, kojim je projiciran rast od 4,8% na godišnjoj razini ili 17,3% projicirane vrijednosti nominalnog BDP-a. Rizici za ostvarenje ovih projekcija su značajni, prvenstveno zbog nepoznanice i neizvjesnosti u svezi s ratom u Ukrajini, zatim eventualne izmjene politike neizravnog oporezivanja (diferencirana stopa PDV-a, privremeno ukidanje akciza na derivate).

I pored rekordnih prihoda, planiran je bio deficit u entitetskim proračunima za 2023. godinu, zbog značajnog rasta rashoda uslijed inflatornih pritisaka i provedbe vladinih mjera pomoći ranjivim kategorijama. Vlade oba bh. entiteta su izvršile rebalans proračuna za 2023. godinu. Rebalansom proračuna u Federaciji BiH (uvećan za 211,7 milijuna KM) i Republici Srpskoj (uvećan za 140 milijuna KM), su financirane veće kamate u otplati vanjskog duga uslijed rasta euribora, kao i veća izdvajanja u oblasti socijalnih kategorija i zdravstvenog osiguranja.

Iako su Strategije javnih investicija, u oba entiteta bile usmjerene na intenziviranje ulaganja u infrastrukturne projekte i energetski sektor, u prvih devet mjeseci 2023. godine nije zabilježena značajna realizacija kapitalnih ulaganja. Sukladno tome, javne investicije su u prvih devet mjeseci tekuće godine za 2,4 milijuna KM manje u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. U navedenom razdoblju je realizirano svega 210,5 milijuna KM javnih investicija kroz proračune.

Vlada Federacije BiH je u siječnju 2024. godine usvojila Program javnih investicija Federacije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2024. – 2026. godine. Sukladno navedenom Programu, ukupna vrijednost 134 projekta koja su uključena u Program, iznosi 19,07 milijardi KM za razdoblje 2024. – 2026. Izvor financiranja su uglavnom sredstva od ino kreditora (Svjetska banka, EIB, EBRD). S druge strane, vlada Republike Srpske je u siječnju 2024. godine usvojila prijedlog Programa javnih investicija za razdoblje 2024. – 2026. Prema navedenom Programu, najveća ulaganja su planirana u oblasti energetike, prometa, zdravstva i poljoprivrede. Za

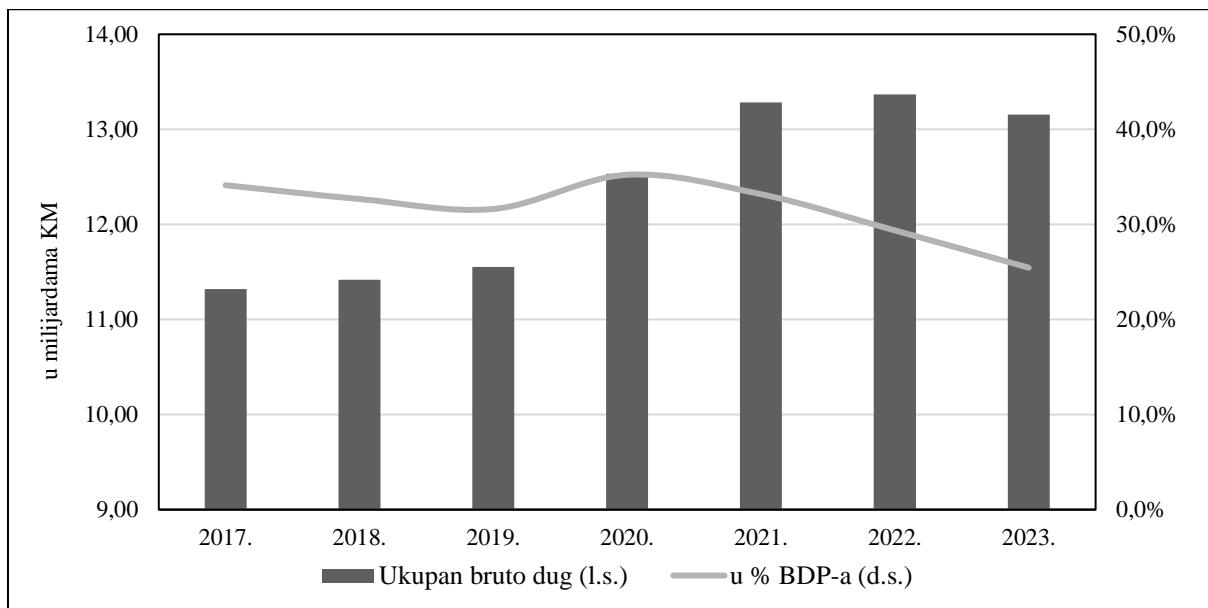
²⁸ <https://www.uino.gov.ba/portal/bs/akciza-i-putarina/putarina/>

razdoblje 2024. – 2026. godina, ukupna vrijednost svih kandidiranih projekata ministarstava i institucija iznosi 9,3 milijarde KM.

Entitetski proračuni za 2024. godinu su usvojeni i odražavaju veće financiranje tekuće, a manje kapitalne potrošnje. Proračun Federacije BiH za 2024. godinu usvojen je u siječnju 2024. u iznosu od 7,5 milijardi KM, što je najveći iznos do sada i povećan je za više od pola milijarde KM u odnosu na proračun iz prethodne godine. Usvojeni proračun, između ostalog, uključuje povećanje sredstava za isplatu mirovina za 317,17 milijuna KM, kao i povećanje za braniteljske kategorije u iznosu od 57,7 milijuna KM. S druge strane, Narodna skupština Republike Srpske je usvojila Proračun RS-a za 2024. godinu u prosincu 2023. godine. Proračun RS-a je usvojen u iznosu od 5,73 milijardi KM, što predstavlja uvećanje od 212 milijuna KM, odnosno 3,8% u odnosu na ukupna proračunska sredstva predviđena Rebalansom proračuna Republike Srpske za 2023. godinu. Planiran je proračunski deficit u iznosu od 255,4 milijuna KM. Potrebe financiranja za RS u 2024. godini iznose 954,7 milijuna KM (prema Proračunu RS-a za 2024. planirano je zaduženje od 810 milijuna KM na ino tržištu i 144,7 milijuna na domaćem tržištu). S druge strane, Federacija je planirala proračunski deficit u 2024. godini u iznosu od 469,9 milijuna KM. Potrebe financiranja za Federaciju BiH u 2024. godini, prema Proračunu Federacije BiH iznose 1,29 milijardi KM (planirano je zaduženje u vidu obveznica u iznosu od 540 milijuna KM, zapisa to 360 milijuna KM i vanjsko tržište i ino kreditori u iznosu do 395 milijuna KM). Imajući u vidu sve navedeno, izvjesno je očekivati daljnji rast vladinih obveza u 2024. godini.

Razina javnog duga sektora opće vlade s krajem četvrtog tromjesečja 2023. godine u odnosu na kraj 2022. godine je smanjen u nominalnom iznosu za 211,8 milijuna KM. U 2023. godini je izostalo značajno zaduženje Vlada entiteta kod međunarodnih finansijskih institucija, dok je zaduživanje na domaćem tržištu kapitala bilo nešto intenzivnije. Ukupan javni dug sektora opće vlade na kraju četvrtog tromjesečja 2023. godine je iznosio 25,5% BDP-a (Grafikon 1.20).

Grafikon 1.20: Ukupan javni dug sektora opće vlade

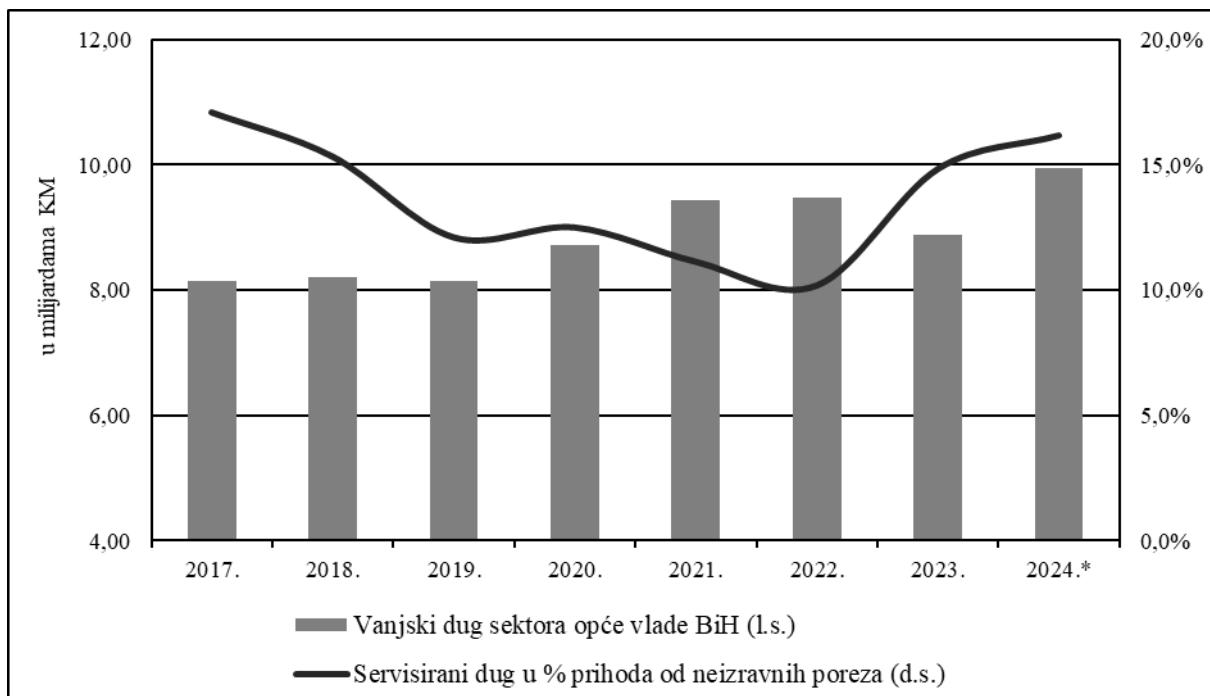

Izvor: CBBiH, BDP prema rashodnom pristupu za 2023.godine CBBiH projekcija nominalnog BDP-a

Vanjski dug sektora opće vlade je tijekom 2023. godine zabilježio značajan pad (616,1 milijuna KM ili 6,5%) i na kraju godine je iznosio 8,86 milijardi KM (Grafikon 1.21). Prema projekcijama Globalnog okvira fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2024. – 2026.,²⁹ u 2024. godini je planirano značajnije zaduženje kod ino-kreditora prema koncesijskim uvjetima.

²⁹ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2023. – 2025. godina, ožujak 2023. godine <https://www.mft.gov.ba/Content/OpenAttachment?id=02eae856-ec98-4ab7-8d19-f57a04e2d9d0&lang=bs>

Grafikon 1.21: Vanjski dug sektora opće vlade

Izvor: CBBiH, Uprava za neizravno oporezivanje i Ministarstvo financija i trezora BiH

Napomena: *projekcija.

U 2023. godini ukupan iznos povučenih sredstava od međunarodnih finansijskih institucija iznosio je 552,3 milijuna KM, premda je planirano povlačenje sredstava u iznosu od 2,21 milijardi KM³⁰. U 2023. godini izostalo je značajno povlačenje sredstava od ino-kreditora. Najveće povlačenje zabilježeno je u četvrtom tromjesečju 2023. godine (258,6 milijuna KM), od čega se veći dio odnosio na financiranje koridora Vc (oko 134 milijuna KM).

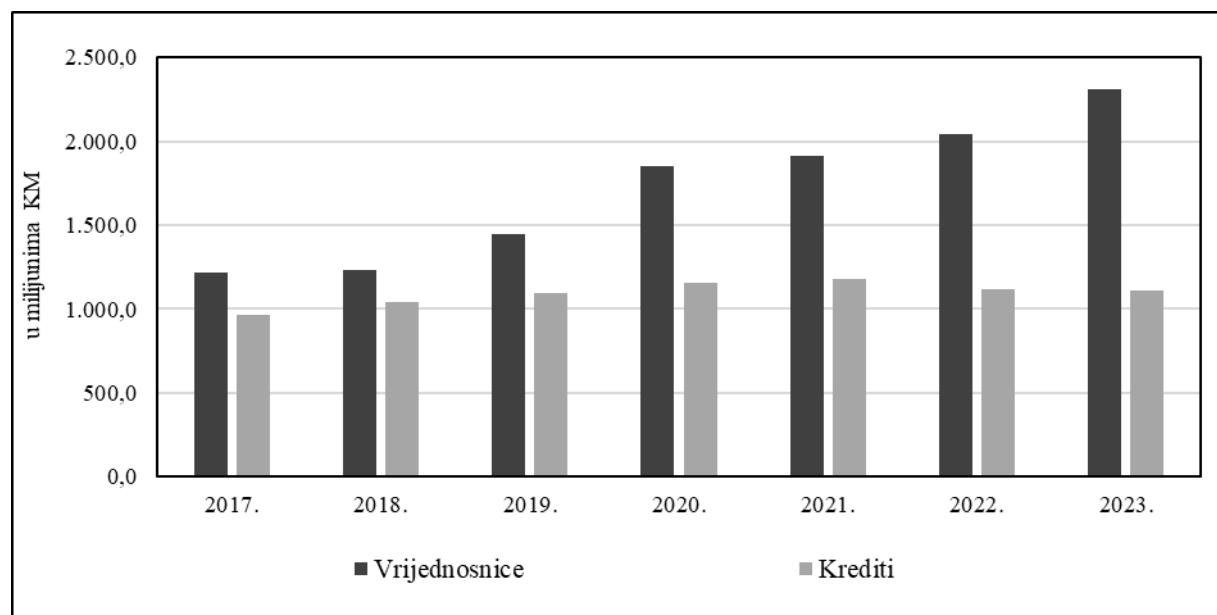
Otplata vanjskog duga sektora opće vlade bila je znatno veća od iznosa novih povučenih sredstava u 2023. godini. Od ukupno servisiranih sredstava prema ino-kreditorima (1,25 milijardi KM) prema Međunarodnom monetarnom fondu – MMF i Svjetskoj banci – IDA su servisirani pojedinačno najveći iznosi od 283,3 milijuna KM i 233,0 milijuna KM, respektivno. Za servisiranje vanjskog duga sektora opće vlade u 2024. planirana su sredstva u iznosu od 1,43

³⁰ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2023. – 2025. godine, ožujak 2023. godine.

milijardi KM, što je 16,2% projiciranih prihoda od neizravnih poreza za 2024. godinu³¹ (u 2023. godini taj postotak je bio niži i iznosio 14,9%).

Zaduženost sektora vlade kod komercijalnih banaka zabilježila je značajan rast na godišnjoj razini na temelju vrijednosnica (269,0 milijuna KM), dok je na temelju kredita zabilježen blagi pad (Grafikon 1.22). U prvoj polovici 2023. godine vlade entiteta su izvršile značajna nova zaduženja na domaćem tržištu kapitala. Vlada Republike Srpske je emitirala 210 milijuna KM uz kamatnu stopu od 6,1% godišnje na razdoblje od pet godina, a čija sredstva je iskoristila kao dio financiranja obveza na temelju dospijeća otplate duga na Bečkoj burzi na temelju obveznica izdanih 2018. godine u ukupnom iznosu od 327 milijuna KM. Kako je dug na Bečkoj burzi otplaćen uglavnom sredstvima prikupljenim na domaćem tržištu kapitala, došlo je samo do valutne reklasifikacije, tj. smanjenja iznosa duga u stranoj valuti i povećanja u domaćoj valuti kod komercijalnih banaka, a izloženost bankarskog sektora prema sektoru vlade nije značajno promijenjena i na kraju 2023. godine je bila 8,6% ukupne aktive bankarskog sektora. U 2024. godini na temelju otplate unutarnjeg duga FBiH i RS trebaju izdvojiti ukupno 947,7 milijuna KM (Federacija BiH 443,9 milijuna KM i Republika Srpska 503,8 milijuna KM).

Grafikon 1.22: Zaduženost opće vlade kod komercijalnih banaka

Izvor: CBBiH

³¹ Izvor: Ministarstvo finančija i trezora BiH (Plan servisiranja vanjskog duga u 2024.godini) i Odjeljenje za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno-neizravno oporezivanje (OMA Bilten, br. 217/218, studeni–prosinac 2023. godina).

Tekstni okvir 2: Mjere vlada entiteta u borbi s inflacijom

U 2023. godini, entitetske vlade su nastavile s primjenom fiskalnih mjera započetih u prethodnoj godini, kao odgovor na inflaciju koja je smanjila kupovnu moć osjetljivih kategorija stanovništva. Financijski učinci mjera koje su entitetske vlade donijele u 2022. godini u vidu dodatnih izdvajanja su se zadržali i u 2023. Osim što su entitetske vlade u protekloj godini donijele privremene mjere, koje su se odnosile na jednokratne pomoći u vidu isplata umirovljenicima, braniteljima, invalidima, mladima i neuposlenim, određene mjere su bile i trajnog karaktera. Jedna od takvih mjer je i Odluka³². Vlade RS kojom se reguliraju primanja majki s četvero i više djece, a koje su neuposlene, sukladno kojoj ostvaruju mjesecnu naknadu u iznosu od 750 KM i pravo na naknadu će se ostvarivati sve dok je bar jedno od djece maloljetno. Istovremeno, Vlada Federacije BiH je subvencionirala gorivo za poljoprivredna gazdinstva. Nadalje, Vlada FBiH je umanjila račune za struju za oko 70.000 osjetljivih kategorija kućanstva. U FBiH je donesena Uredba kojom se poslodavcima omogućilo da tijekom 2023. godine svojim uposlenicima isplate dvije prosječne plaće u FBiH ili 2520 KM, gdje su oslobođeni obveze plaćanja doprinosa i poreza. Što se tiče plaća, u FBiH u 2023. godini, predviđeno je bilo povećanje plaća u javnom sektoru od 11%, dok su povećanja za mirovine planirana do 20%. U RS-u, plaće u javnom sektoru, koje su iznosile ispod 1200 KM, povećane su za 5% početkom godine, uz istu razinu povećanja i za drugi dio 2023. godine za sve preostale plaće. Istovremeno, mirovine su povećane za 13,5%.

Na razini konsolidirane BiH u 2023. godini je zabilježen rast izdvajanja za bruto plaće 614.0 milijuna KM (1,3% BDP-a)³³, u kategoriji subvencija, socijalnih davanja i transfera zabilježen je rast rashoda od 968,1 milijuna KM (2,0% BDP-a).

Kao dio socijalne politike, i kao odgovor na perzistirajuće visoke cijene u zemlji, Vlada Federacije BiH je donijela Odluku o mjerama neposredne kontrole cijena utvrđivanjem maksimalne visine marži za pojedine osnovne životne namirnice i druge proizvode³⁴. Uz to, Federalno ministarstvo trgovine je u prosincu 2023. godine uputilo Javni poziv za dobrovoljno

³² <https://vladars.rs/sr-SP-Cyrl/Vlada/Ministarstva/mpos/media/vijesti/Pages>

³³ Globalni okvir fiskalne bilance i politika u BiH za razdoblje 2024. – 2026. godine, siječanj 2023. godine.

³⁴ <https://www.fmt.gov.ba/novosti/odluka-o-propisivanju-mjera-neposredne-kontrole-cijena-utvr%C4%91ivanjem-maksimalne-visine-mar%C5%BEi-za-pojedine-osnovne-%C5%BEivotne-namirnice-i-druge-proizvode-obavijest-o-primeni.html>

učešće u akciji Zaključavanje cijena³⁵, što predstavlja zajednički projekt Udruge poslodavaca, Udruge potrošača i Sindikata trgovine, kojim se cijene za 40 prehrambenih i higijenskih proizvoda smanjuju i zaključavaju na razdoblje od tri mjeseca, a početak primjene je prosinac 2023. godine. Istovremeno, kao dio socijalne politike, Vlada RS donijela je Odluku o ukidanju marži³⁶ za određeni broj proizvoda koji se prodaju u Republici Srpskoj. Između ostalog, na popisu proizvoda se nalaze mlijeko i mliječni proizvodi, meso i mesne prerađevine, dječja hrana i sredstva za osobnu higijenu.

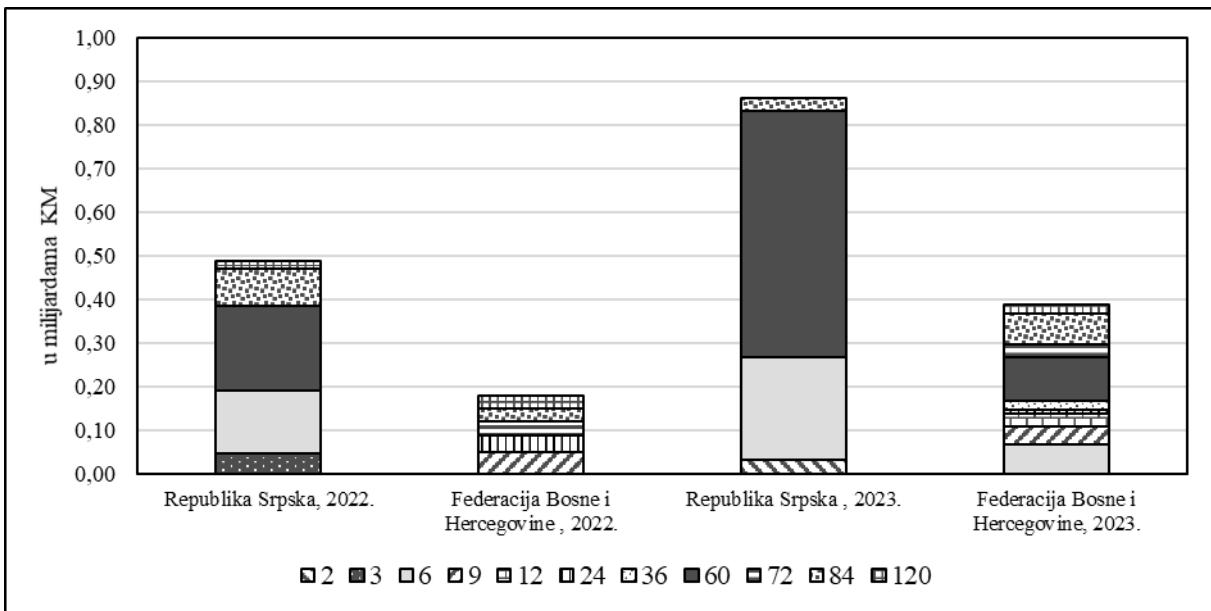
Ukupan iznos fiskalnih izdvajanja u 2023. godini je bio oko 6,0% BDP-a RS, dok je u Federaciji BiH iznosio oko 2,8% BDP-a FBiH.

Ostvareni promet na bh. finansijskim tržištima, jedan je od najvećih u povijesti bh. burzi. Kao i u nekoliko prethodnih godina, i tijekom ove godine ukupan promet na burzama je bio pod utjecajem javnih emisija entiteta, a u ovoj godini su dominirale emisije Republike Srpske. Rast u 2022. godini je bio posljedica baznog efekta. Nastavak i apsolutnog i relativnog rasta i u 2023. godini posljedica je rasta proračuna entitetskih vlada i njegovog financiranja zaduživanjem na burzama. Ukupna vrijednost prometovanih finansijskih instrumenata je 1,47 milijardi. U ukupnoj strukturi prometa je i pored visoke i rastuće tržišne kapitalizacije akcionarskih društava (pogotovo na BLSE) promet vlasničkim vrijednosnicama sudjelovao s ispod 10%. Emisije javnog duga su tijekom 2023. godine vršene u ukupno deset ročnih segmenata (prošle godine u osam ročnih segmenata), a pored emisija petogodišnjih obveznica (ukupno dvanaest emisija), najviše je bilo emisija javnog duga na razdoblje od pola godine (ukupno deset emisija). Za razliku od prošle godine u 2023. godini nije bilo emisija tromjesečnih trezorskih zapisa, ali su zato emitirani dvomjesečni i dvanaestomjesečni trezorski zapisi, kao i trogodišnje obveznice (Grafikon 1.23). Republika Srpska je vrijednosno promatrano 93% emisija izvršila u ročnom segmentu od 6 mjeseci i pet godina, a u Federaciji Bosne i Hercegovine na ova dva ročna segmenta i emisije sedmogodišnjih obveznica se odnosi 62% od vrijednosti svih izvršenih emisija u 2023. godini.

³⁵ <https://www.fmt.gov.ba/zaklju%C4%8Davamo-cijene>

³⁶ <https://vladars.rs/sr-SP-Cyril/Vlada/Ministarstva/MTT/Za%C5%A1titna%20potro%C5%A1a%C4%8Da/Pages/default.aspx>

Grafikon 1.23: Vrijednost emisija po ročnim segmentima

Izvor: BLSE i SASE

Napomena: Ročnost emisije je u mjesecima

Prosječan omjer pokrivenosti emisija Republike Srpske (odnos između pristiglih i prihvaćenih ponuda) kao i prošle godine bio je niži nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. Razlika postoji i u dinamici, a posebno u broju emisija koji je ponovno u korist Republike Srpske (Tablica 1.2.). Republika Srpska se zaduživala na domaćem finansijskom tržištu intenzivno skoro tijekom cijele godine¹, počevši od veljače, a Federacija BiH od travnja.

Tablica 1.2: Emisije javnog duga entiteta u 2023. godini

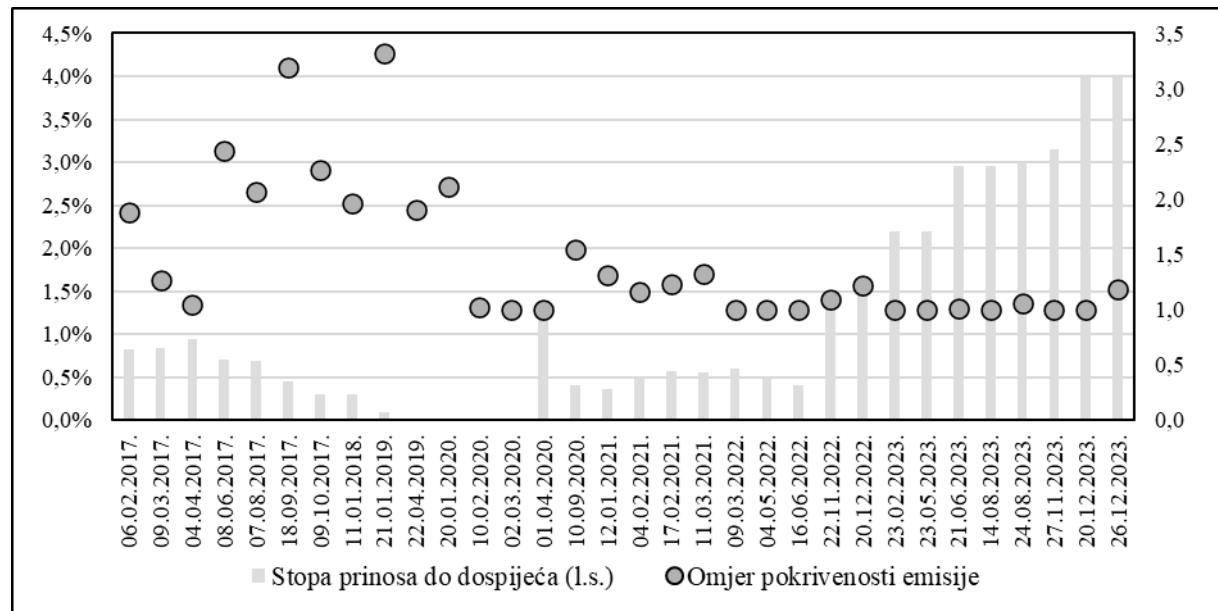
Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120	Ukupno
Republika Srpska	1	8	0	0	0	0	9	0	1	19	
Federacija Bosne i Hercegovine	2	1	1	1	1	1	3	1	2	1	13
Ukupno	1	10	1	1	1	1	12	1	3	1	32
Vrijednost emisija (u milijunima KM)	32,4	303,8	39,0	29,7	10,0	20,0	664,8	29,9	99,9	20,0	1.249,4

Izvor: BLSE i SASE

Financiranje proračuna entiteta u 2023. godini, kao i prošle godine, odvijalo se u okruženju rasta prinosa na finansijskom tržištu, što je posebno uočljivo na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa (Grafikon 1.24) i na tržištu petogodišnjih obveznica Republike Srpske, kao i u većini ročnih segmenta javnog duga Federacije Bosne i Hercegovine. Prosječna stopa prinosa

na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske uvećana je skoro dvostruko, dok je rast stopa prinosa na tržištu petogodišnjih obveznica povećana za 147 b.p.

Grafikon 1.24: Stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa Republike Srpske

Izvor: BLSE

Napomena: U jednoj emisiji iz 2019. i u tri emisije iz 2020. godini prinos na šestomjesečne trezorske zapise bio je 0%.

Sve stope prinose do dospijeća na primarnom tržištu obveznica bile su u 2023. godini, kao i u prošloj godini, niže u Federacije Bosne i Hercegovine (Tablica 1.3.). Ta razlika se kretala od 100 baznih bodova na tržištu šestomjesečnih trezorskih zapisa, do skoro 300 baznih bodova na tržištu petogodišnjih obveznica. Kao i prošloj godini Republika Srpska je i u ovoj godini donijela odluku o maksimalnoj kamatnoj stopi na pojedine kategorije javnog dug s aspekta vrste vjerovnika, koju je ovaj put vezala za visinu šestomjesečnog ili dvanaestomjesečnog Euribora.³⁷ Maksimalna kamatna stopa na kreditna zaduženja kod domaćih kreditora, međunarodnih kreditora i na međunarodnom finansijskom tržištu je određena kao Euroibor na koji se dodaje 4%, 5,5% odnosno 7%, ovisno o vrsti kreditora.

³⁷ Odluka o dugoročnom zaduživanju Republike Srpske za 2023. godinu, Službeni glasnik Republike Srpske 112/22, studeni 2022. godine.

Tablica 1.3: Prosječna stopa prinosa do dospijeća na primarnom tržištu javnog duga po entitetima u 2023. godini

Ročnost, u mjesecima	2	6	9	12	24	36	60	72	84	120
Republika Srpska	2,40	3,05					5,94		6,10	
Federacija Bosne i Hercegovine	2,04	3,50	1,15	3,74	3,23	3,12	3,50	3,44	3,80	

Izvor: SASE i BLSE

Napomena: Federacija Bosne i Hercegovine nije vršila emisije u prvom tromjesečju 2023. godine. Republika Srpska nije emitirala javni dug u siječnju, travnju i listopadu.

1.2.3 Bankarski sektor

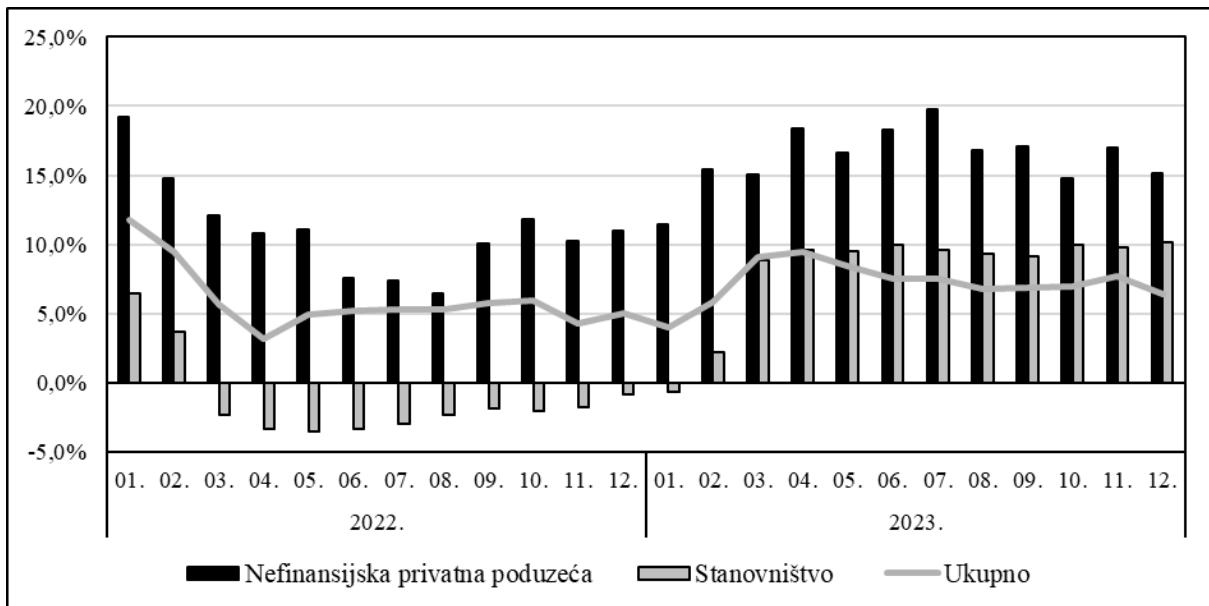
Bankarski sektor je u 2023. godini bio stabilan, profitabilan, i bez značajnog rasta kreditnog, deviznog, ili tržišnih rizika. Rast profitabilnosti je ostvaren uz visoku likvidnost, nizak udjel loših kredita, i u uvjetima umjerenog rasta aktive. Svi pokazatelji financijskog zdravlja poboljšani su u odnosu na prethodnu godinu.³⁸ U vlasničkoj strukturi bankarskog sektora, udjel banaka s većinskim domaćem vlasništvom u ukupnoj aktivi bankarskog sektora iznosio je 25,7%³⁹.

Nakon prošlogodišnjeg pada depozita banka, prouzrokovano prvenstveno kratkoročnim, ali snažnim povlačenjem depozita iz dvije banke, koje su bile izložene reputacijskom riziku, u 2023. godini nastavljen je rast depozita. Visoke stope rasta depozita u 2023. godini (Grafikon 1.25) su posljedice baznog efekta, usporavanja inflacije i kreditne aktivnosti banaka. Najveći doprinos rastu depozita u 2023. godini dao je sektor stanovništva i sektor nefinancijskih poduzeća.

³⁸ O numeričkim pokazateljima financijskog zdravlja bankarskog sektora Bosne i Hercegovine više vidjeti na stranici Centralne banke BIH, www.cbbh.ba

³⁹ Podatak za Q3 2023. godine.

Grafikon 1.25: Godišnja stopa rasta depozita

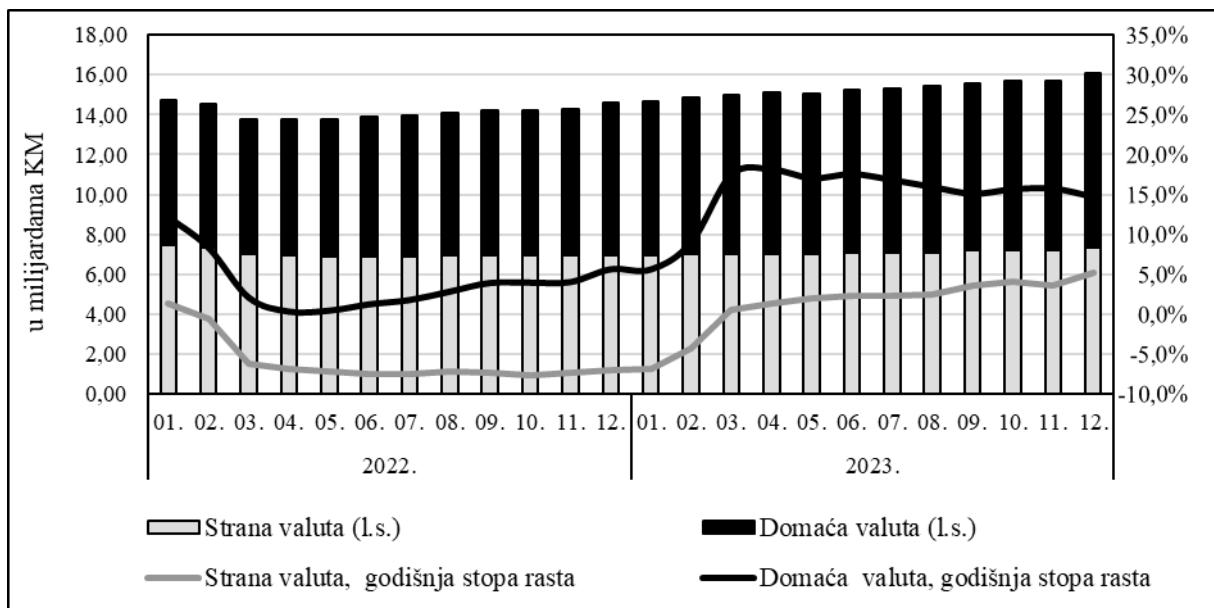

Izvor: CBBiH

I pored inflatornog uvećanja porezne osnovice i rekordne razine neizravnih poreza, depoziti vlada entiteta su smanjeni prvi put nakon devet godina. Na godišnjoj razini je prvi put registrirano smanjenje depozita ostalih finansijskih institucija. Kod djela ostalih finansijskih institucija je primjetan značajan kreditni rast, kao i isplata dividendi, što su mogle biti neke od determinanti visokog smanjenja depozita ostalih finansijskih institucija. Prvi put nakon osam godina rasta smanjeni su i depoziti sektora nefinansijskih javnih poduzeća.

Jedna od ključnih pozitivnih karakteristika u dinamici depozita je nastavak trenda rasta depozita sektora stanovništva u domaćoj valuti (Grafikon 1.26). Na kraju 2023. godine udjel depozita stanovništva u domaćoj valuti bio je 54%. Valutna struktura depozita nefinansijskih poduzeća, pokazuje približno iste omjere kao i u prethodnoj godini, s trećinom depozita u stranoj valuti. I u ovoj godini je nastavljen trend relativnog pada stanja ostalih, tj. oročenih depozita stanovništva. S obzirom na njihov značaj u financiranju kreditne aktivnosti, banke su i dalje izložene nepovoljnoj ročnoj strukturi izvora financiranja. S druge strane, do promjena u ročnoj strukturi depozita nefinansijskih poduzeća, kao drugog značajnog sektora, nije došlo.

Grafikon 1.26: Depoziti stanovništva, valutna struktura

Izvor: CBBiH

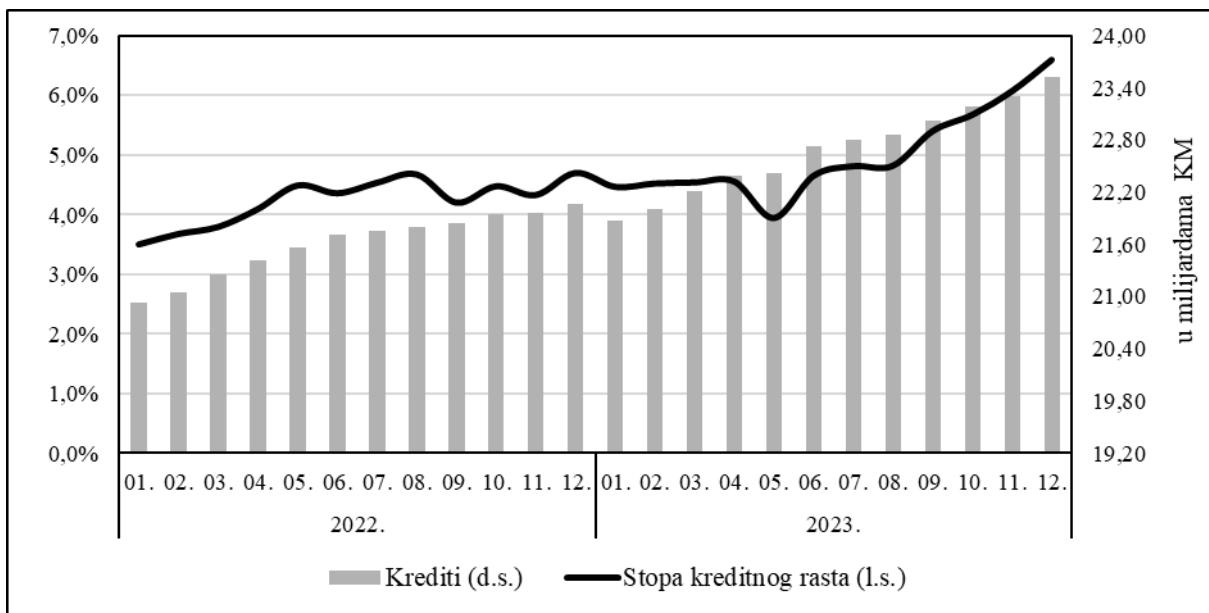
Napomena: Strana valuta pored depozita u stranoj valuti uključuje i depozite indeksirane u stranim valutama.

U prosjeku nizak godišnji rast aktivnih kamatnih stopa i još uvijek izuzetno niske realne kamatne stope na kredite su, uz zadovoljavajuće uvjete odobravanja kredita i izdašne domaće izvore financiranja, kreirali višu kreditnu dinamiku nego u prethodnoj godini (Grafikon 1.27). Ankete, koje provodi CBBiH među bankama,⁴⁰ ukazivale su kako su banke očekivale usporavanje kreditne aktivnosti u 2023. godini. Usprkos pooštravanju kreditnih standarda u bankama,⁴¹ i usprkos očekivanom rastu troškova izvora financiranja, kreditni rast u BiH je bio iznad očekivanja. Ostvaren je, s obzirom na recesische pritiske u okruženju, i nizak ekonomski rast u BiH, solidan rast ukupnih kredita od 6,6%, koji je realiziran skoro u potpunosti u sektoru privatnih nefinancijskih poduzeća i sektoru stanovništva. U okviru kredita stanovništvu najviši rast je zabilježen kod potrošačkih nemajenskih kredita i stambenih kredita. Struktura kredita stanovništvu gotovo da nije mijenjana u odnosu na prethodnu godinu, a stopa kreditnog rasta veća je nego prethodne godine.

⁴⁰ Ankete o kreditnoj aktivnosti banaka u BiH za prv, drugo i treće tromjesečje 2023. godine.

⁴¹ Posljednja anketa o kreditnoj aktivnosti banaka odnosi se na treće tromjeseče 2023. godine.

Grafikon 1.27: Godišnja stopa kreditnog rasta

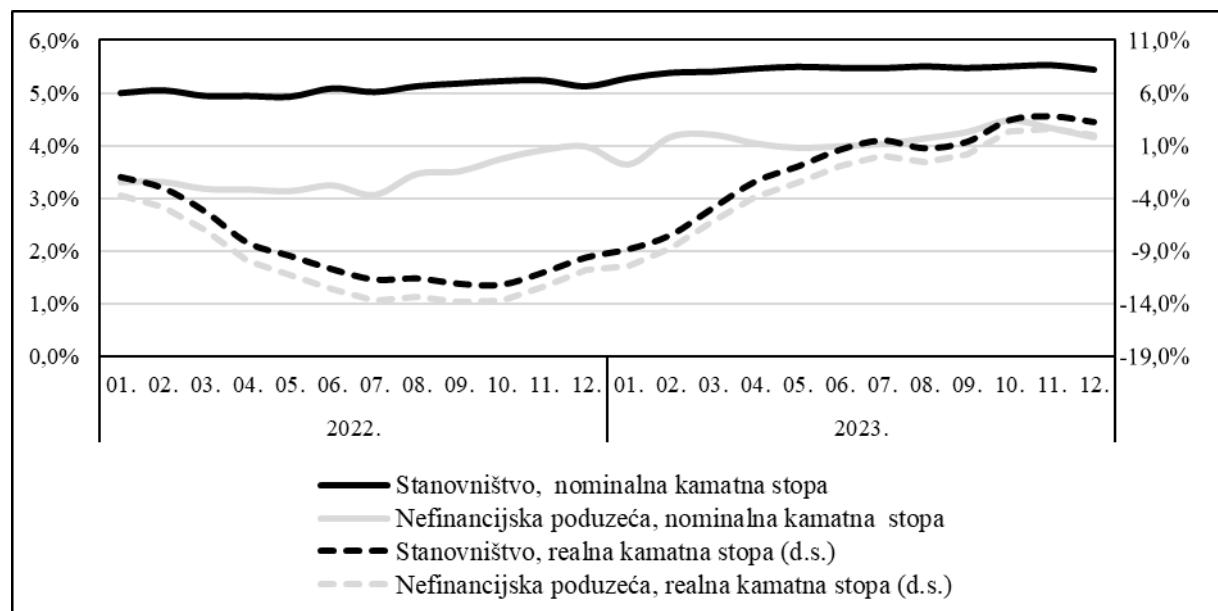
Izvor: CBBiH

Nije evidentiran značajniji rast nominalnih aktivnih kamatnih stope u sektoru nefinansijskih poduzeća, a u sektoru stanovništva promjene kamatnih stope su niske. Kamatne stope su ili samo blago izmijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (stambeni krediti), ili je rast relativno nizak kao kod nemajenskih potrošačkih kredita i kod nefinansijskih poduzeća. Sa slabljenjem inflatornih pritisaka realne kamatne stope su kontinuirano rasle tijekom godine, te se do kraja godine raspon između nominalnih i realnih kamatnih stopa značajno smanjio (Grafikon 1.28). Pooštravanje kreditnih standarda nije prouzrokovalo važniji rast kamatnih stopa na kredite. Banke su samo djelomično pratile promjenu referentne kamatne stope ECB-a. Neki od uzroka slabog prijenosa monetarne politike ECB-a su dominacija domaćih kratkoročnih izvora financiranja u pasivi banaka, a u svezi s bankocentričnim finansijskim sustavom i nedostatkom alternativnih oblika ulaganja novčane imovine. Na kraju prosinca 2023. godine kamatna stopa na stambene kredite, kredite nefinansijskim poduzećima i nemajenske potrošačke kredite stanovništvu bila je 3,9%, 4,2%, 5,8% respektivno.

Entitetske agencije za bankarstvo su odmah nakon što je u srpnju 2022. godine ECB počeo s podizanjem kamatnih stopa, donijele odluke o privremenim mjerama za ublažavanje rizika rasta

kamatnih stopa,⁴² čime je rast kamatnih stopa iznad određene razine⁴³ uvjetovan dodatnim izdvajanjem za rezerviranja.⁴⁴

Grafikon 1.28: Kamatne stope na novoodobrene kredite

Izvor: CBBiH

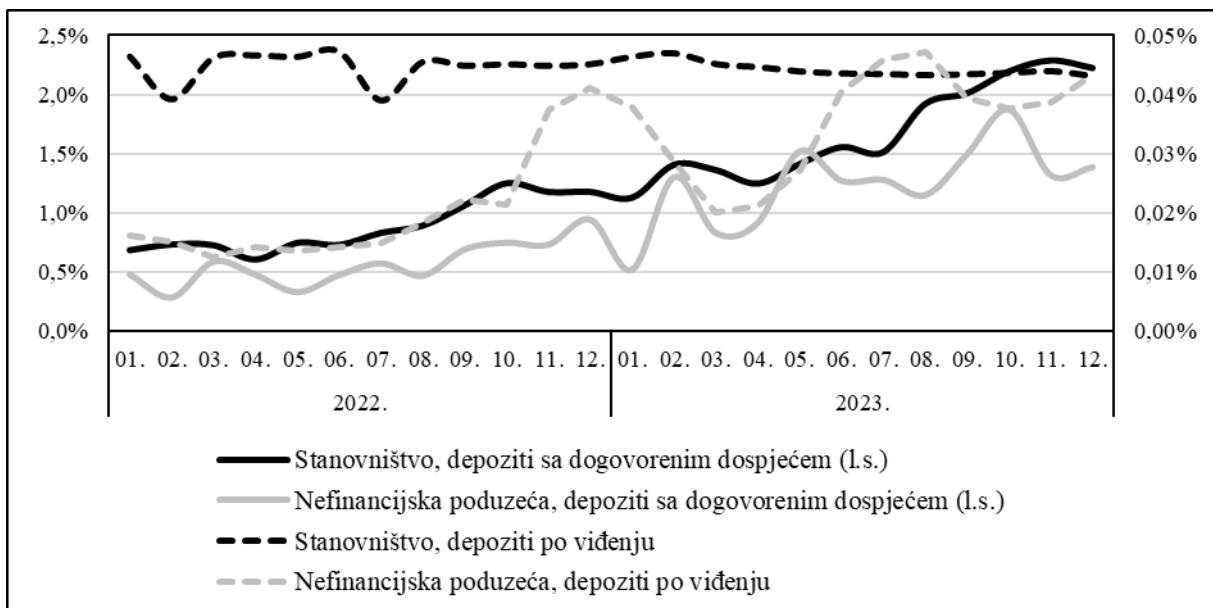
Pasivne kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem su u prosjeku porasle više nego aktivne kamatne stope. Međutim, ovdje je najvažnije istaknuti da su kamatne stope na depozitu po viđenju stanovništva i nefinansijskih poduzeća koje čine 60% od ukupnih depozita i dalje izuzetno niske i nepromijenjene u odnosu na kraj prethodne godine (Grafikon 1.29). U listopadu prošle godine CBBiH je započeo s publiciranjem podataka o troškovima financiranja banaka (Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka u BiH – RSTF 3) koju banke mogu koristiti kao referentnu stopu za vezivanje kamatnih stopa na izvore financiranja i na kredite s promjenjivom kamatnom stopom umjesto vrijednosti Euribora. I ova statistika pokazuje kako nije došlo do bilo kakvih značajnijih promjena ni u troškovima financiranja banaka mjereno referentnim stopama prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka.

⁴² Ova odluka važi do kraja 2023. godine ili do opoziva od strane agencija za bankarstvo.

⁴³ Rast od 200 b.p. u odnosu na visinu kamatne stope na 30. 6. 2022 je određen kao značajni rast kamatnih stopa.

⁴⁴ Agencije za bankarstvo su smatrале da će potencijalno povećanje troškova banaka utjecati na usporavanje rasta kamatnih stopa i stupanj finansijskog opterećenja dužnika.

Grafikon 1.29: Kamatne stope na depozite

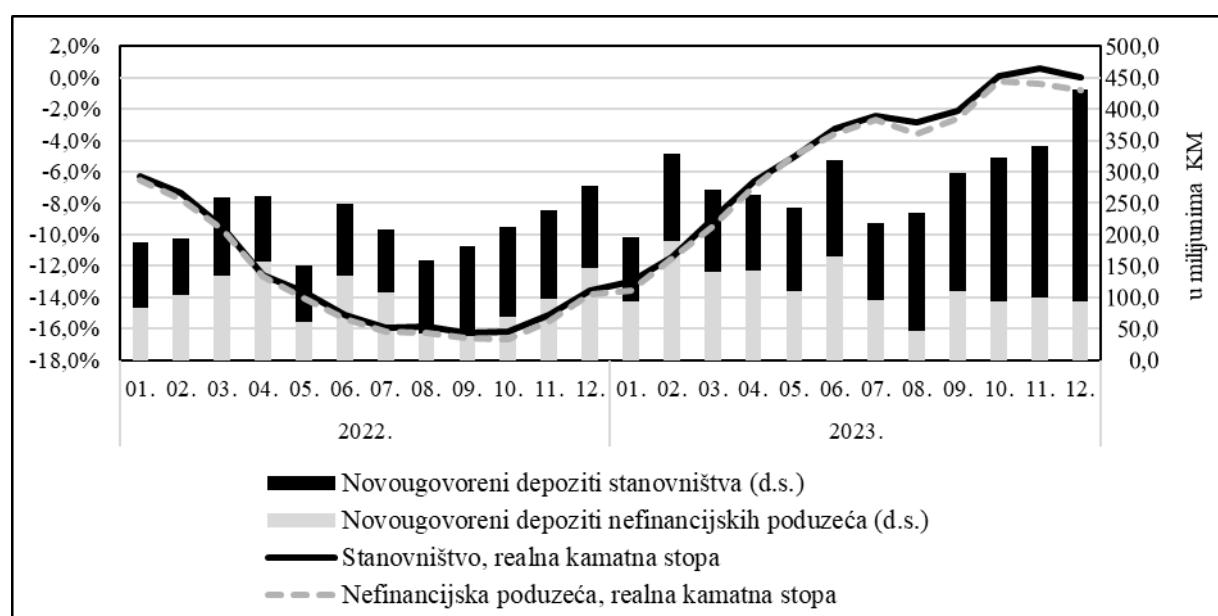
Izvor: CBBiH

Na rast novougovorenih depozita stanovništva (depoziti s ugovorenim dospjećem), pogotovo u ročnim segmentima iznad godinu dana, utjecao je zabilježeni rast kamatnih stopa. Nije izostao ni rast kamatnih stopa na depozite nefinancijskih poduzeća, iako je on dosta manji. Na kraju godine prosječna ponderirana kamatna stopa na depozite stanovništva je 2,2%, a na depozite nefinancijskih poduzeća 1,4%. Razlika u stranoj (eurozona) i domaćoj prosječnoj kamatnoj stopi na kraju godine na depozite stanovništva i depozite nefinancijskih poduzeća ukazuje na drugačije karakteristike tržišta depozita s ugovorenim dospjećem u Bosni Hercegovini u odnosu na zonu eura. Ovakva, mnogo slabija, reakcija bh. banaka na opći rast kamatnih stopa, kao i u slučaju aktivnih kamatnih stopa, može se dovesti u svezu sa struktukom financijskog tržišta Bosne i Hercegovine kojim dominiraju banke kao financijski posrednici. Opadajući i nizak udjel stranih izvora financiranja u pasivi banaka smanjuje stupanj utjecaja monetarne politike ECB na kamatne stope na depozite s ugovorenim dospjećem u BiH. Kao što je prethodno istaknuto, rast pasivnih kamatnih stopa na depozite stanovništva s ugovorenim dospjećem bio je veći u višim ročnim segmentima, pa je shodno tome kamatna stopa najviše porasla u ročnom segmentu između jedne i dvije godine. Razlika između kamatnih stopa na novougovorene depozite u KM i kamatnih stopa na novougovorene depozite u stranoj valuti se

uvećala tijekom 2023. godine.⁴⁵ Ta razlika je na svom vrhuncu, u listopadu, dostigla 90 b.p. u korist kamatne stope na depozite u stranoj valuti, a na kraju ove godine ona je manja.

Nakon što je u prethodnoj godini, uslijed dvocifrene stope inflacije, dostignuta izuzetno niska razina realnih kamatnih stopa, uslijed slabljenja inflatornih pritisaka one su u 2023. godini imale postajan trend rasta (Grafikon 1.30). Tijekom 2023. godine ugovorena je visoka vrijednost ukupnih novih depozita stanovništva, a i stanje ukupnih depozita na kraju godine (31,1 milijarda KM) najviše je u povijesti bankarskog sektora.

Grafikon 1.30: Realne kamatne stope na novougovorene depozite

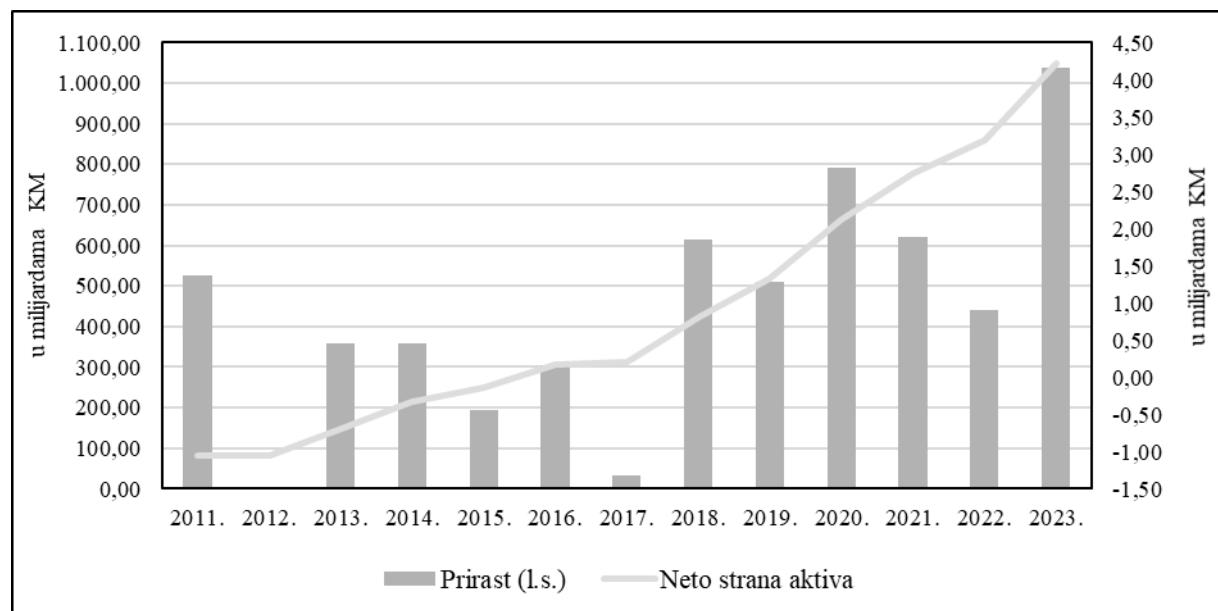
Izvor: CBBiH

Ostvareni, vrlo visoki, prirast neto strane aktive u 2023. godini od (Grafikon 1.31) posljedica je maksimalne vrijednosti strane aktive i minimalne vrijednosti strane pasive. Tijekom godine, u listopadu, zabilježen je povjesno najviši iznos neto strane aktive (4,65 milijarde KM). Pored razlike između kamatnih stopa u zemlji i inozemstvu uzroci rasta neto strane aktive su i supstitucija stranih izvora financiranja (strane pasive) s domaćim izvorima financiranja. Najveći doprinos rastu strane aktive banaka su dali ostali depoziti kod nerezidenata, čije je učešće u stranoj aktivi, zbog rasta kamatnih stopa na depozite u eurozoni značajno poraslo.

⁴⁵ Na kraju godine udjel depozita u eurima i u ostaloj stranoj valuti u ukupnim depozitima bio je 36% i 3% respektivno.

Godišnji rast vrijednosnica, u strukturi strane aktive banaka, iako izražen, bio je djelomično ograničen novom bankarskom regulativom.⁴⁶

Grafikon 1.31: Neto strana aktiva

Izvor: CBBiH

Na kraju godine strana aktiva, koja nije raspoloživa po viđenju,⁴⁷ činila je oko dvije trećine strane aktive. Povećanjem ovih pozicija u strukturi strane aktive banke nastoje ostvariti dodatne prihode, pri čemu se ne izlažu riziku devizne likvidnosti zbog i dalje visokog udjela valute i prenosivih depozita kod nerezidenata u stranoj aktivi. Osim toga stanje ove dvije pozicije veće je od stanja strane pasive čime je osigurana likvidnost ovog dijela devizne podbilance.

Godišnji pad strane pasive od skoro petinu očekivana je posljedica kamatne diferencije, i kao što smo prethodno istaknuli, zamjene stranih izvora financiranja s domaćim izvorima financiranja. Najveći pojedinačan doprinos smanjenju strane pasive došao je s pozicije ostalih depozita (oročenih), ali i pored ovih velikih promjena i dalje skoro tri četvrtine strane pasive predstavljaju ročno vezani izvori financiranja.

⁴⁶ Obje entitetske agencije donijele su odluku o ograničenju izloženosti banaka prema stranim centralnim bankama i stranim centralnim vladama do visine 100% prikladnog kapitala.

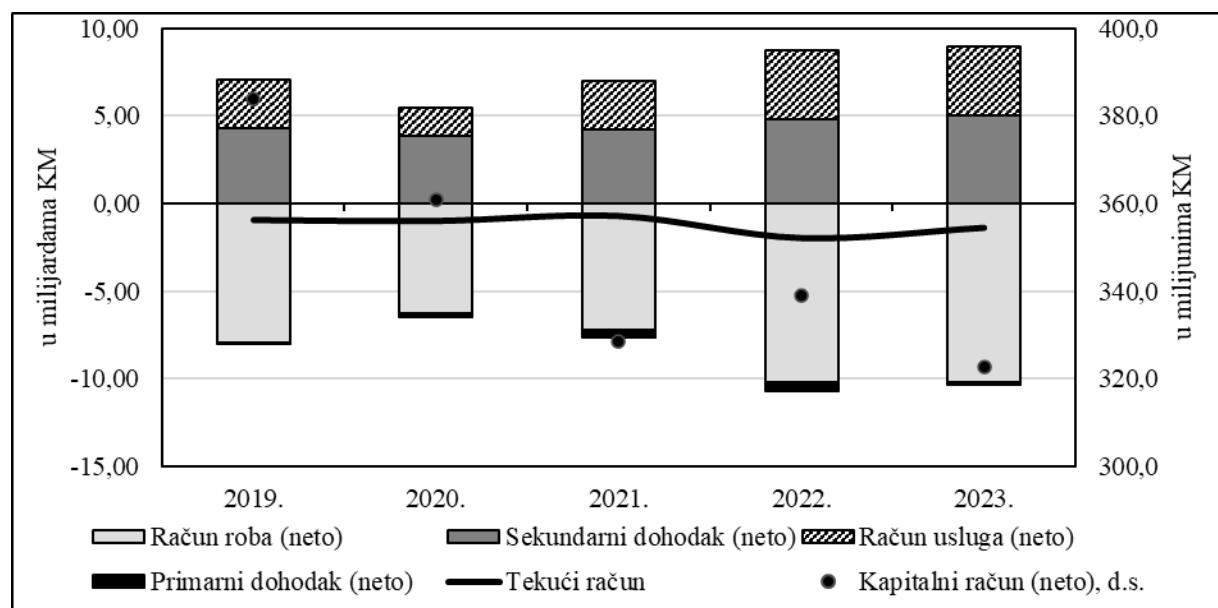
⁴⁷ Ostali depoziti kod nerezidenata, vrijednosnica nerezidenata (osim akcija) i ostali krediti nerezidentima.

1.2.4 Vanjski sektor

I. Platna bilanca

Za razliku od 2022. godine kada su zabilježene rekordne vrijednosti u međunarodnoj trgovini robama, u 2023. godini je došlo do pada vrijednosti robne razmjene s inozemstvom. Kontrakcija na međunarodnom tržištu roba posljedica je skromnog opsega ekonomske aktivnosti na globalnoj razini, kao i izraženih geopolitičkih tenzija. Promatrano u apsolutnim iznosima, u 2023. godini je zabilježen deficit na tekućem računu (Grafikon 1.32) u iznosu od 1,38 milijardi KM, što predstavlja pad od 30,4% u odnosu na prethodnu godinu. Kao i prethodnih godina, deficit na tekućem računu najvećim dijelom je posljedica deficitna na računu roba, dok su usluge i priljevi na temelju sekundarnog dohotka zabilježili pozitivan utjecaj. Uslijed nominalnog smanjenja deficitna tekućeg računa, kao i nominalnog rasta BDP-a u 2023. godini,⁴⁸ deficit tekućeg računa izražen u postotcima BDP-a se smanjio za 1,7 postotnih bodova na razinu od 2,7%.

Grafikon 1.32: Tekući i kapitalni račun

Izvor: CBBiH

⁴⁸ Nominalni BDP za 2023. godinu je projekcija CBBiH iz studenog 2023. godine

U 2023. godini je zabilježen pad vrijednosti međunarodne robne razmjene, s tim što je pad bio izraženiji na strani izvoza, što je rezultiralo rekordnim trgovinskim deficitom. Pad opsega industrijske proizvodnje kao i skromna finalna potrošnja u BiH, rezultirali su padom vrijednosti uvoza robe u 2023. godini. Prema platnobilančnim podatcima, vrijednost uvezene robe je iznosila 25,87 milijardi KM, što predstavlja godišnji pad od 2,6%. S druge strane, pad potražnje na tržištima zemalja glavnih trgovinskih partnera rezultirao je padom vrijednosti izvoza robe iz BiH za 4,3%. Izvoz robe je realiziran u vrijednosti od 15,67 milijardi KM, a preko oko 73,0% vrijednosti izvoza robe realizirano je na tržištu zemalja EU (Tablica 1.4).

Tablica 1.4: Vanjskotrgovinska robna razmjena BiH, prema najznačajnijim trgovinskim partnerima, u milijardama KM

	Izvoz			Uvoz		
	2021.	2022.	2023.	2021.	2022.	2023.
EU	10,39	13,23	12,19	12,73	16,30	16,37
CEFTA	2,41	3,30	3,12	2,76	3,52	3,24
Ostale zemlje	1,47	1,44	1,39	6,10	8,82	8,15
UKUPNO	14,27	17,97	16,70	21,60	28,64	27,77

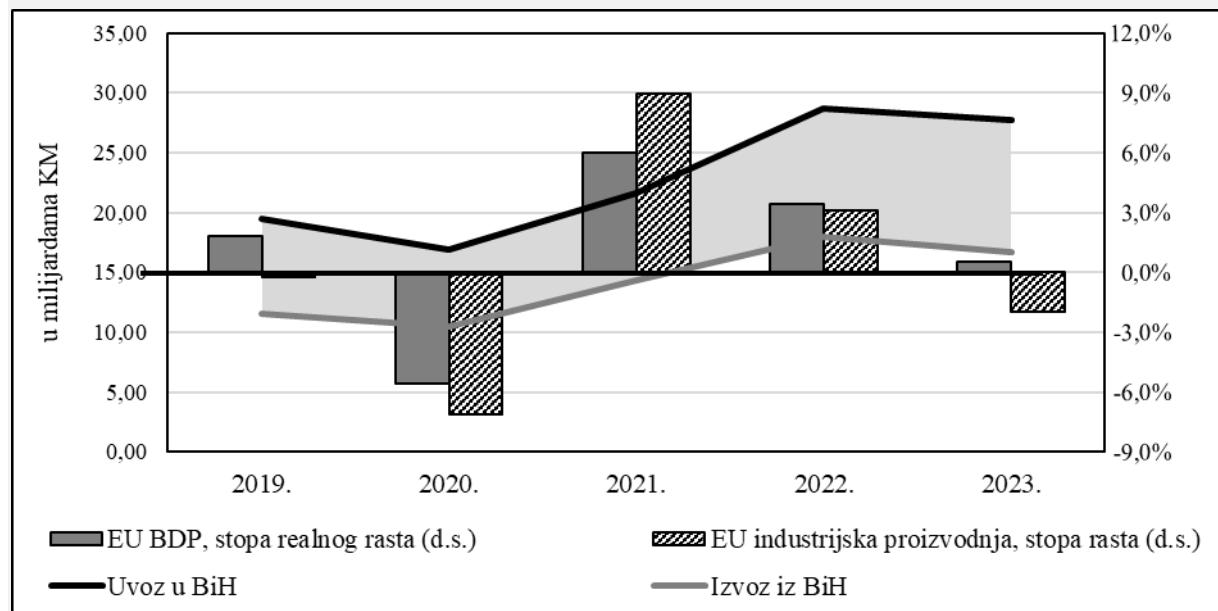
Izvor: BHAS

Napomena: Podatci u tablici predstavljaju podatke statistike vanjske trgovine Agencije za statistiku BiH

Tekstni okvir 3: Vanjskotrgovinski robni deficit u BiH u 2023. godini

Ekonomска kretanja na globalnoj razini, a posebno na tržištu EU, reflektirala su se na gospodarsku aktivnost i vanjskotrgovinsku razmjenu BiH u prošloj godini. Nakon izrazito visokog opsega vanjskotrgovinske robne razmjene BiH u 2022. godini, najvećim dijelom uzrokovanim cjenovnim efektom kao i rastom potražnje, u 2023. godini je došlo do smanjenja, kako na strani izvoza, tako i na strani uvoza, s tim što je izvoz zabilježio značajniji pad vrijednosti (Grafikon 1.33). Pozicija BiH kao neto uvoznika na međunarodnom tržištu roba rezultirala je rekordnim vanjskotrgovinskim robnim deficitom u 2023. godini od 11,07 milijardi KM (Grafikon 1.34).

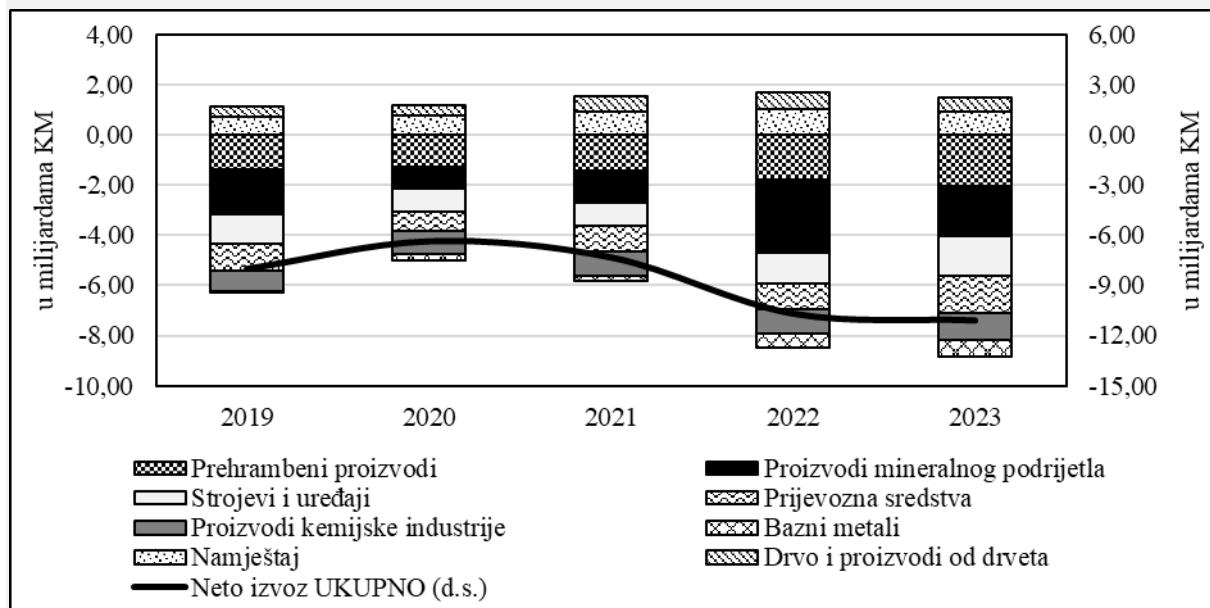
Grafikon 1.33: Uvoz i izvoz robe iz BiH, BDP i industrijska proizvodnja u EU

Izvor: BHAS, EUROSTAT

Pad vrijednosti izvoza robe iz BiH od 7,1% u 2023. godini najveći je generator rekordnog trgovinskog deficit-a, a najvećim dijelom je posljedica pada potražnje za BiH robom na tržištima zemalja najznačajnijih trgovinskih partnera BiH. S obzirom da je 73,0% izvoza robe iz BiH u 2023. godini bilo usmjereni na tržište zemalja EU, skromna razina ekonomske aktivnosti u EU u promatranom razdoblju (rast od 0,5%) nije bila dovoljna za ostvarivanje značajnije vrijednosti izvoza. Poseban značaj za vrijednost BiH izvoza imala je kontrakcija Njemačke ekonomije u 2023. godini koja je procijenjena na 0,3%, s obzirom da je Njemačka najznačajnije izvozno tržište za BiH proizvode. Pored navedenog, od pet najznačajnijih izvoznih partnera BiH, samo je Srbija zabilježila rast opsega industrijske proizvodnje u promatranoj godini, što je imalo utjecaj na izvoz sirovina i poluproizvoda.

Grafikon 1.34: Neto izvoz po najznačajnijim skupinama proizvoda

Izvor: BHAS

Promatrano prema skupinama proizvoda, prehrambeni proizvodi, proizvodi mineralnog podrijetla, strojevi i aparati i transportna sredstva su generirali najveći dio trgovinskog robnog deficitu u 2023. godini. Usprkos izraženim proizvodnim potencijalima, kao i povoljnim klimatskim uvjetima, BiH je u 2023. godini uvezla pet puta više prehrambenih proizvoda u odnosu na vrijednost izvoza, što je rezultiralo deficitom od 2,01 milijardu KM. Zahvaljujući padu cijena nafte na međunarodnom tržištu u 2023. godini u odnosu na prethodnu, deficit u razmjeni proizvoda mineralnog podrijetla je u godini izvješća zabilježio pad od 31,3%. Usprkos relativno stabilnom fizičkom opsegu izvoza električne energije, nešto niže cijene ovog energenta utjecale su na godišnji pad vrijednosti izvoza. U okviru iste skupine proizvoda, pad vrijednosti, uslijed značajno manje potražnje, zabilježen je i kod izvoza uglja (25,0%). Iako BiH tradicionalno bilježi visok robni deficit u trgovini strojevima i uređajima, on je u 2023. godini bio za trećinu viši od petogodišnjeg predpandemiskog prosjeka. Međunarodna trgovina baznim metalima je povjesno promatrano bilježila najveće oscilacije kada je neto izvoz u pitanju, od pozitivnih vrijednosti u predpandemiskom razdoblju do negativnih u pandemiskom i postpandemiskom. Rast deficita u trgovini baznim metalima posljedica je kako domaćih, tako i izvanjskih čimbenika. Značajan čimbenik predstavlja je i privremeni prestanak proizvodnje čelika u jednom od najvećih proizvodnih postrojenja u BiH krajem 2023. godine, što je imalo utjecaja i na sekundarne i tercijarne djelatnosti. S druge strane, pad vrijednosti izvoza baznih metala od 24,5% posljedica je i smanjene potražnje za čelikom na globalnoj razini od 5,2% u

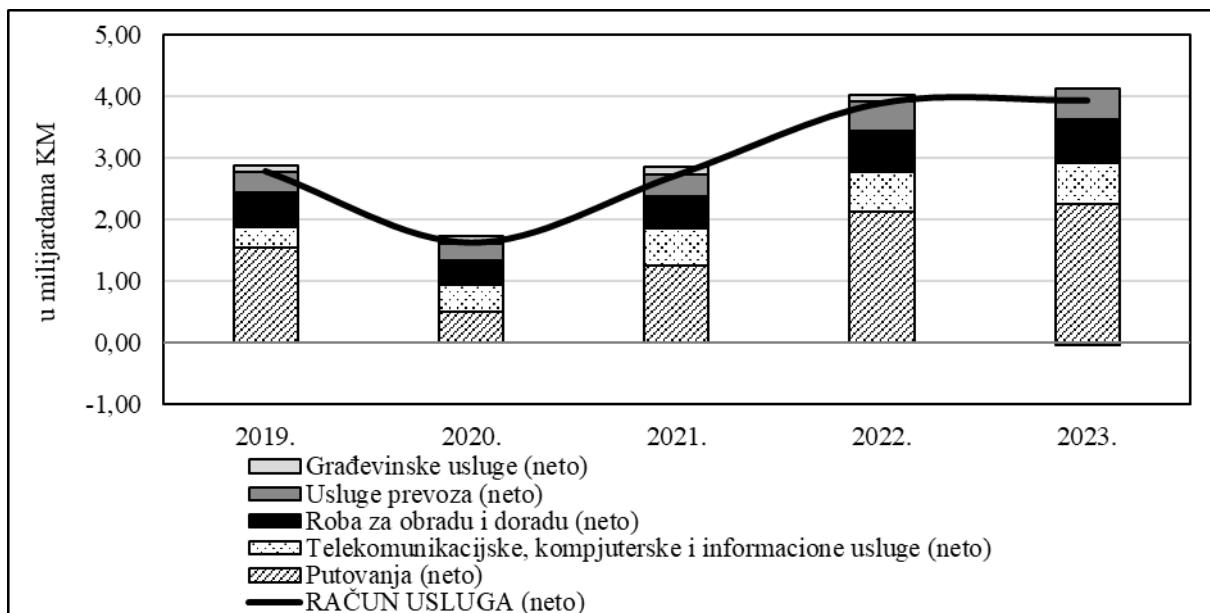
2023. godini, uslijed opterećenosti industrije razvijenih zemalja visokim troškovima energije, kao i baznog efekta uslijed znatno nižih cijena čelika u godini izvješća u odnosu na prethodnu godinu. Također, pad potražnje na razvijenim tržištima reducirao je trgovinski deficit na temelju trgovine namještajem, skupine proizvoda koja, uz drvo i proizvode od drveta, kontinuirano bilježi deficit, ali je on i dalje znatno iznad predpandemiske razine. S druge strane, rast vrijednosti uvoza transportnih sredstava, kontinuirano bilježeći visoke godišnje stope rasta (izuzev u prvoj godini pandemije) imao je izrazito visok doprinos vanjskotrgovinskom robnom deficitu u 2023. godini.

Nepovoljna kretanja u vanjskoj trgovini prisutna u 2023. godini, nastavljena su i u prvom mjesecu 2024. godine uz zabilježen godišnji pad vrijednosti izvoza i rast vrijednosti uvoza. Skroman procijenjeni rast ekonomske aktivnosti u EU u 2024. godini od 0,9%⁴⁹ ne ukazuje na poboljšanje izgleda za pozitivnim kretanjima u vanjskotrgovinskoj razmjeni BiH u 2024. godini. Vanjskotrgovinska aktivnost u 2024. će biti i pod velikim utjecajem šokova izazvanim sukobima na Bliskom istoku, koji bi mogli rezultirati cjenovnim i poremećajima u distribuciji sirovina i proizvoda.

Najveći dio deficit na računu roba pokriven je neto priljevima na računu usluga, koji su u 2023. godini realizirani u vrijednosti od 3,95 milijardi KM, što je neznatno iznad razine iz prethodne godine (1,1%). Sve najznačajnije kategorije na računu usluga, osim građevinarstva, su zabilježile rast neto priljeva u 2023. godini (Grafikon 1.35). Tradicionalno, najveći dio neto priljeva na računu usluga odnosi se na priljeve na temelju dolazaka stranih turista, koji su zabilježili rast od 5,8%. Usprkos padu opsega industrijske proizvodnje i smanjenju broja narudžbi u razvijenim zemljama, neto priljevi na temelju poslova obrade i dorade robe su zabilježili rast od 7,6%, dok su transportne usluge, uvjetovane kontrakcijom na međunarodnom tržištu roba, zabilježile neto priljeve neznatno iznad prošlogodišnje razine. Telekomunikacijske, kompjuterske i informacione usluge su u 2023. godini nastavile trend rasta ostvarivši neto priljeve u vrijednosti od 667,9 milijuna KM (rast 2,3%).

⁴⁹ EUROSTAT, Zimski krug ekonomskih projekcija, veljača 2024. godine

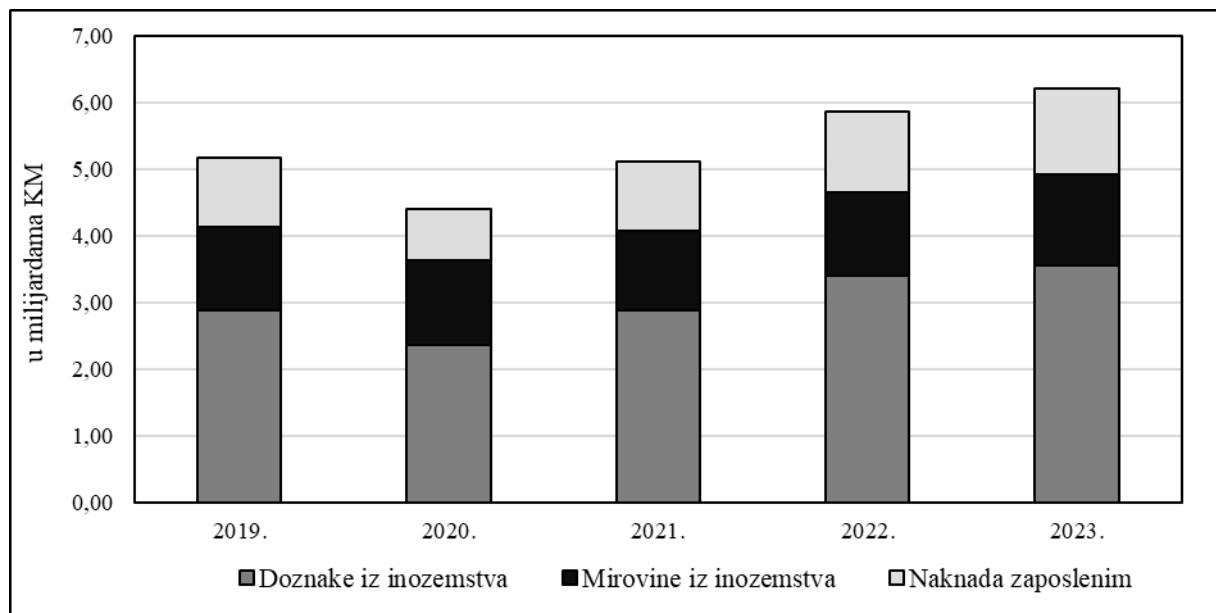
Grafikon 1.35: Račun usluga u platnoj bilanci

Izvor: CBBiH

Pored suficita na računu usluga, najveći doprinos smanjenju deficitu na tekućem računu imao je ostvareni deficit na računu sekundarnog dohotka, prvenstveno na temelju radničkih doznaka iz inozemstva (Grafikon 1.36). Usprkos skromnom opsegu ekonomske aktivnosti u razvijenim zemljama, snažni pokazatelji na tržištu rada kao i rast nominalnih plaća rezultirali su neto priljevim na temelju radničkih doznaka u iznosu od 3,56 milijardi KM, što predstavlja rast od 4,5%. Pored radničkih doznaka, mirovine iz inozemstva kao druga najznačajnija kategorija sekundarnog dohotka su također ostvarile rast neto priljeva u 2023. godini od 9,3%. Pored navedenih, značajan doprinos reduciraju deficitu na tekućem računu imali su i neto priljevi na temelju plaća rezidenata u inozemstvu koji su realizirani u vrijednosti od 1,30 milijardi KM.

Grafikon 1.36: Kompenzacije uposlenim u inozemstvu, doznačke i mirovine iz inozemstva

Izvor: CBBiH

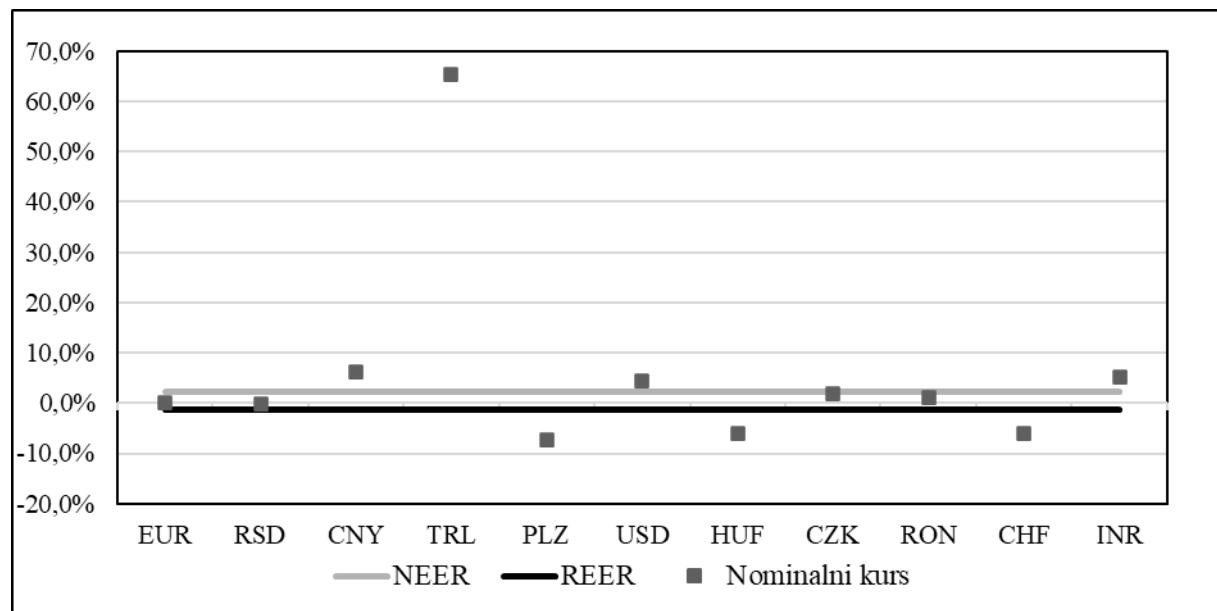
Deficit na tekućem računu u 2023. godini je najvećim dijelom financiran neto priljev na temelju izravnih stranih ulaganja, kao i zaduživanjem privatnog sektora kod međunarodnih kreditora. Neto priljevi na temelju izravnih stranih ulaganja su zabilježeni u rekordnom iznosu od 1,63 milijarde KM, usprkos značajnim neto priljevima na temelju ulaganja u dužničke instrumente u drugom tromjesečju, više od polovine vrijednosti izravnih stranih ulaganja u 2023. godini se odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru portfeljnih investicija zabilježeno je povećanje ulaganja u dužničke vrijednosnice inostranih emitenata u iznosu od 402,0 milijuna KM, najvećim dijelom realizirano od strane banaka i drugih finansijskih institucija.

U okviru ostalih ulaganja, u promatranom razdoblju je zabilježen neto odljev sredstava u iznosu od 605,1 milijun KM, najvećim dijelom kao posljedica neto odljeva na stavci valuta i depozita koji je bio izražen u prvoj polovici 2023. godine. U promatranom razdoblju je na temelju valuta i depozita došlo do povećanja strane aktive svih sektora istovremeno praćeno smanjenjem strane pasive. Sektor opće vlade je u promatranom razdoblju smanjio zaduženje kod međunarodnih kreditora za 482,5 milijuna KM, dok su nefinansijska poduzeća povećala svoja zaduženja na temelju zajmova. Uzrokovani kontrakcijom u međunarodnoj trgovini robama, neto priljevi na temelju trgovačkih kredita i avansa su u 2023. godini zabilježili pad od 4,1%.

II. Nominalni i realni efektivni devizni tečaj

U posljednje četiri godine, izuzev kratkotrajnih oscilacija, NEER je imao izrazito aprecijacijski trend. Na kraju 2023. godine NEER je zabilježio godišnju aprecijaciju od 2,4%. Aprecijacija NEER-a je posljedica nominalne aprecijacije eura, naše sidrene valute, prema turskoj liri (65,4%), kineskom juanu (6,3%) i američkom dolaru (4,4%) (Grafikon 1.37). S druge strane, realni efektivni tečaj, gdje je indeks potrošačkih cijena uporabljen kao deflator (REER-CPI) od početka drugog tromjesečja 2023. godine pokazuje deprecijacijski trend, kao posljedicu znatno nižih stopa inflacije u BiH u odnosu na zemlje glavne trgovinske partnere.⁵⁰ Na kraju godine izvešća REER-CPI je zabilježio godišnju deprecijaciju od 1,3%.

Grafikon 1.37: Godišnje promjene u deviznom tečaju KM, prosinac 2023. godine

Izvor: CBBiH

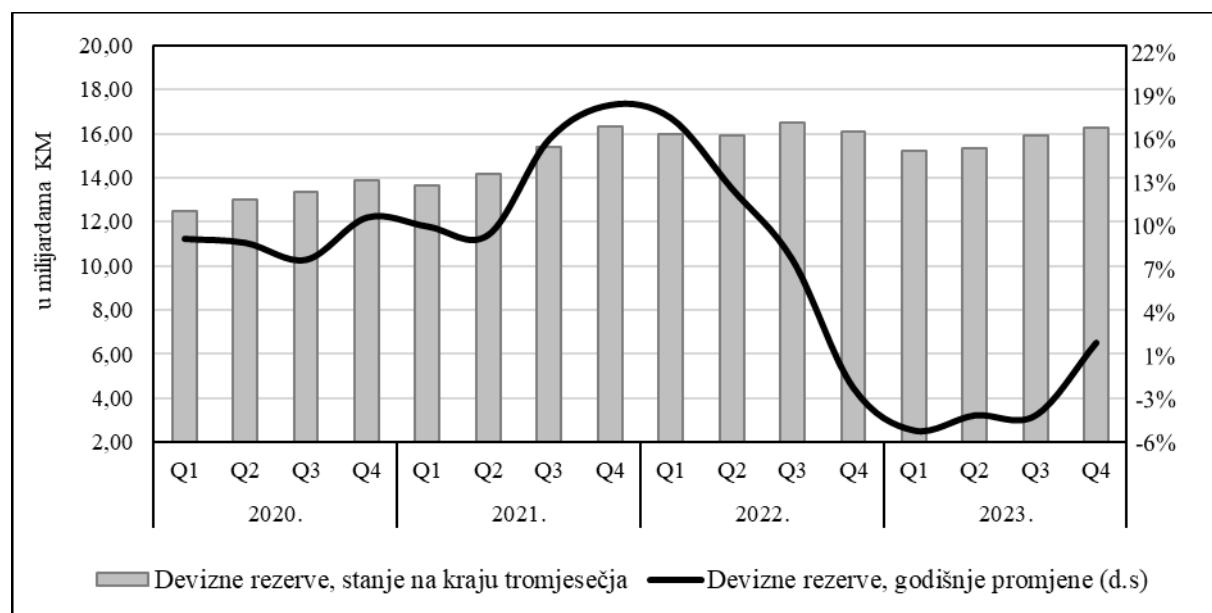
Napomena: Valute su poredane prema značaju zemlje u trgovinskoj razmjeni u 2023. godini

⁵⁰ Od deset najznačajnijih trgovinskih partnera u 2023. godini, BiH je zabilježila nižu prosječnu godišnju inflaciju u odnosu na sedam zemalja (Srbija 12,1%, Hrvatska 8,4%, Austrija 7,7%, Slovenija 7,2%, Turska 54,0%, Poljska 10,9% i Mađarska 17,0%).

2. Izvješće o aktivnostima CBBiH u 2023. godini

U prosincu 2023. godine, neto devizne rezerve su iznosile 16,29 milijardi KM i veće su za 224 milijuna KM (1,39%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine (Grafikon 2.1). Na ovakva kretanja deviznih rezervi u 2023. godini utjecalo je servisiranje vanjskog duga, izostanak ino zaduživanja vlada, čiji su veći efekti neutralizirani priljevima od doznaka, i neto priljevima izravnih stranih investicija. Smanjenje deviznih rezervi zabilježeno u prvom tromjesečju nije neuobičajeno, a u značajnoj je mjeri rezultat ostvarenog negativnog kumulativnog salda kupovine i prodaje s komercijalnim bankama i internim deponentima, ali i značajne otplate vanjskog duga. U tijeku drugoga tromjesečja devizne rezerve nisu zabilježile značajnije oscilacije, a u trećem i četvrtom tromjesečju zabilježen je rast deviznih rezervi, u najvećoj mjeri uzrokovani pozitivnim značajnim utjecajem turističke sezone. U posljednja tri mjeseca 2023. godine, povećanje deviznih rezervi je posljedica smanjenja strane aktive banaka, te posljedično zabilježenog pozitivnog salda kupoprodaje KM s komercijalnim bankama zabilježenog u prosincu 2023. godine.

Grafikon 2.1: Devizne rezerve CBBiH

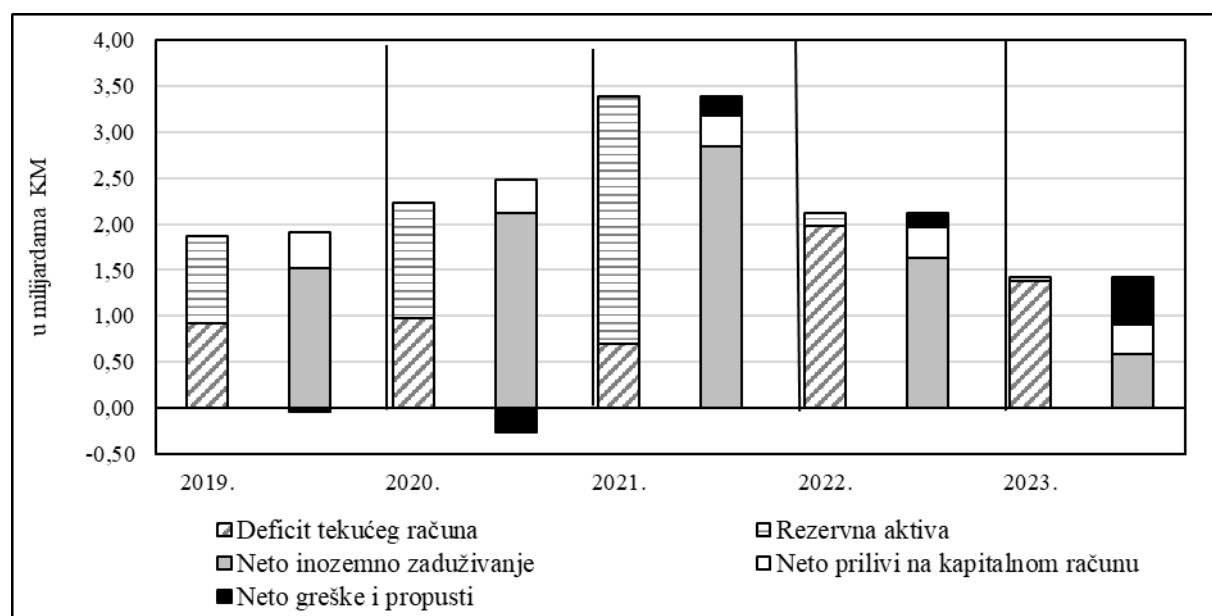
Izvor: CBBiH

Sve transakcije koje utječu na razinu deviznih rezervi reflektiraju se, na agregatnoj razini, kroz kretanje kupovine i prodaje KM kod CBBiH. Tijekom 2023. godine, CBBiH je ostvarila negativan kumulativni saldo kupovine i prodaje KM s komercijalnim bankama i internim

deponentima u visini od 237,3 milijuna KM što je utjecalo na smanjenje deviznih rezervi. Otplata vanjskog duga, kao još jedan od čimbenika koji utječe na smanjenje deviznih rezervi, u 2023. godini kumulativno je iznosila 1,25 milijardi KM. Promjene u vrijednosti portfelja CBBiH uslijed povoljnih tržišnih uvjeta su u 2023. godini imale značajan pozitivan utjecaj na devizne rezerve (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.2 ilustrira promjene u rezervnoj aktivi koju, s platnobilančnog gledišta, uglavnom čine devizne rezerve CBBiH. Deficit tekućeg računa, koji se s platnobilančnog gledišta može promatrati kao dug prema inozemstvu, financiran je neto stranim zaduživanjem kod nerezidenata za iznos koji nije pokriven neto priljevima na kapitalnom računu. Neto strano zaduživanje, može biti u obliku izravnih stranih ulaganja, što je s makroekonomskog gledišta najpogodniji oblik, ili u obliku zaduživanja kod nerezidenata sektora vlade, poduzeća ili finansijskog sektora. Iznos neto stranog zaduživanja iznad razine deficita tekućeg računa povećava rezervnu aktivu, odnosno devizne rezerve u promatranom razdoblju. Neto strano zaduživanje kod nerezidenata u 2023. godini je bilo znatno ispod razine deficita tekućeg računa. Usprkos tome, neto priljevi na kapitalnom računu, kao i izrazito visoka vrijednost stavke neto greške i propusti, koja s platnobilančnog gledišta kompenzira dio deficita tekućeg računa, su doveli do rasta rezervne aktive u promatranom razdoblju za 51,7 milijuna KM.

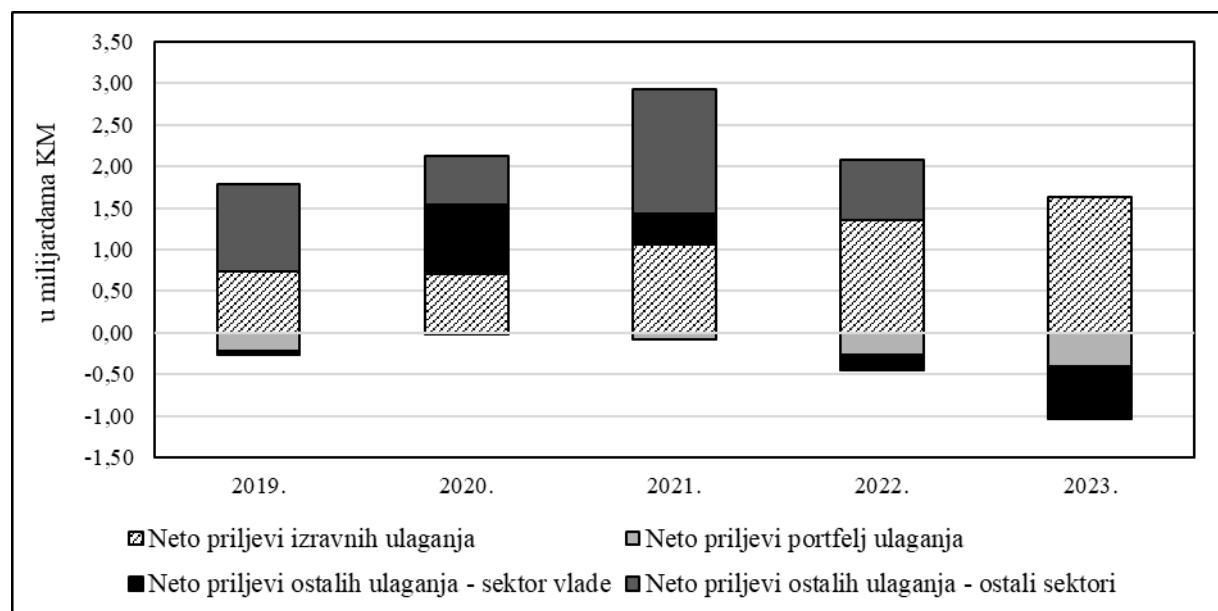
Grafikon 2.2: Utjecaj platnobilančnih stavki na rast deviznih rezervi

Izvor: CBBiH

Neto strano zaduživanje u 2023. godini je bilo znatno niže nego u 2022. godini (63,8%), a i sama struktura zaduživanja je bila drugačija (Grafikon 2.3). Zaduživanje sektora vlade, koje je posebno u razdoblju pandemije imalo značajan doprinos rastu rezervne aktive, izostalo je u 2023. godini u značajnijem opsegu, tako da su otplate zajmova međunarodnim finansijskim institucijama bile znatno više od novih zaduženja. Također, neto odljev sredstava u promatranom razdoblju ju zabilježen i na temelju portfeljnih investicija, kao rezultat ulaganja poduzeća iz finansijskog sektora u dužničke vrijednosne papire. Pozitivan utjecaj na neto strano zaduživanje imali su neto priljevi na temelju izravnih stranih investicija koji su u 2023. godini zabilježili rast od 278,2 milijuna KM, od čega se najveći dio odnosi na reinvestiranu zaradu. U okviru ostalih investicija, učinak na rezervnu aktivu su imali priljevi privatnog sektora, prvenstveno u obliku trgovačkih kredita i avansa, ali i zajmovi nefinansijskim poduzećima.

Grafikon 2.3: Struktura neto vanjskog zaduživanja

Izvor: CBBiH

2.1 Monetarna politika

CBBiH je i u 2023. godini ispunila cilj definiran Zakonom, izdavanje domaće valute prema aranžmanu valutnog odbora. Sukladno članku 31. Zakona o CBBiH je obvezna osigurati da ukupan iznos njene novčane pasive nikada ne prijeđe ekvivalentan iznos njenih neto deviznih rezervi, što je u potpunosti i ispunjeno.

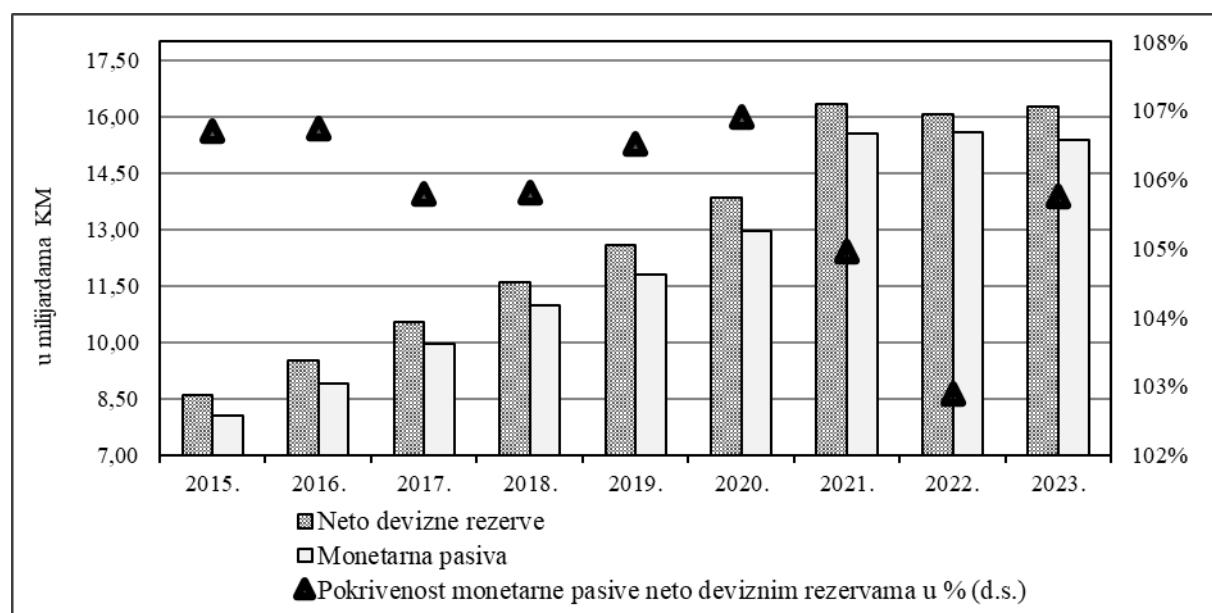
Sukladno Zakonu, ukupan iznos novčane (monetarne) pasive Centralne banke je uvijek zbroj:
(A) svih novčanica i kovanog novca koje su u opticaj stavile središnjica, glavne jedinice i ostale podružnice Centralne banke, i

(B) potražnih salda svih računa koji se drže u knjigama Centralne banke i njenih organizacijskih jedinica od strane rezidentnih vlasnika računa.

Krajem 2023. godine neto strana aktiva iznosila je 886,2 milijuna KM, što je za 434,7 milijuna KM više u odnosu na stanje na kraju 2022. godine. Neto devizne rezerve na kraju 2023. godine su iznosile 16,29 milijardi KM i povećane su za 224,1 milijuna KM (1,39%) u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Monetarna pasiva je u istom razdoblju zabilježila pad od 210,5 milijuna KM, uslijed smanjenja ukupnih držanja banaka na računima rezervi kod CBBiH. Neto strana aktiva CBBiH predstavlja zaštitu od šokova na tržištu koji mogu imati negativan utjecaj na poštene vrijednost financijskih instrumenata u koje su devizne rezerve investirane.

Stopa pokrića monetarne pasive deviznim rezervama na kraju 2023. godine je znatno veća u odnosu na kraj prethodne godine i iznosila je 105,8% (Grafikon 2.4). Rast koeficijenta pokrića je posljedica pravovremenog i adekvatnog pozicioniranja portfeljnih deviznih rezervi za očekivani rast referentnih stopa ECB-a i prinosa na dužničke vrijednosne papire vlada zemalja Eurozone (vidjeti poglavlje 2.3).

Grafikon 2.4: Pokrivenost monetarne pasive neto deviznim rezervama

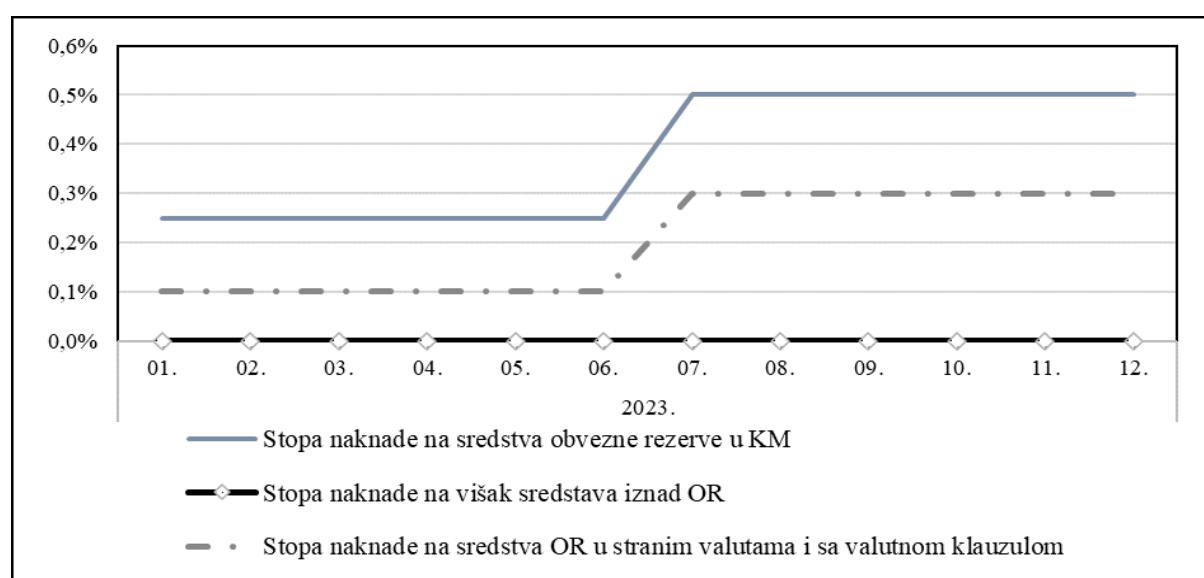
Izvor: CBBiH

2.2 Računi rezervi kod CBBiH

Jedini instrument monetarne politike koji je na raspolaganju CBBiH je obvezna rezerva. Tijekom 2023. godine, CBBiH nije mijenjala stopu obvezne rezerve, niti obuhvatnost osnovice za obračun obvezne rezerve. Stopa obvezne rezerve je zadržana na 10%, i primjenjuje se na svu domaću i stranu pasivu banaka. S rastom referentnih kamatnih stopa, slijedom snažnog zaoštravanja monetarne politike ECB-a, centralne banke naše sidrene valute, CBBiH je komunicirala kako će politiku naknada na sredstva na računima rezervi banaka harmonizirati s politikom ECB-a, u trendovima, ali ne nužno u razinama. Kako je iskomunicirano s javnosti, CBBiH je odabrala načelo više naknade na sredstva na obveznu rezervu iz osnovice u KM u odnosu na onu iz osnovice u stranim valutama. Također, iskomunicirano je kako će trošak izvora financiranja biti jedan od ključnih parametara koji će determinirati stope naknada na račune rezervi kod CBBiH.

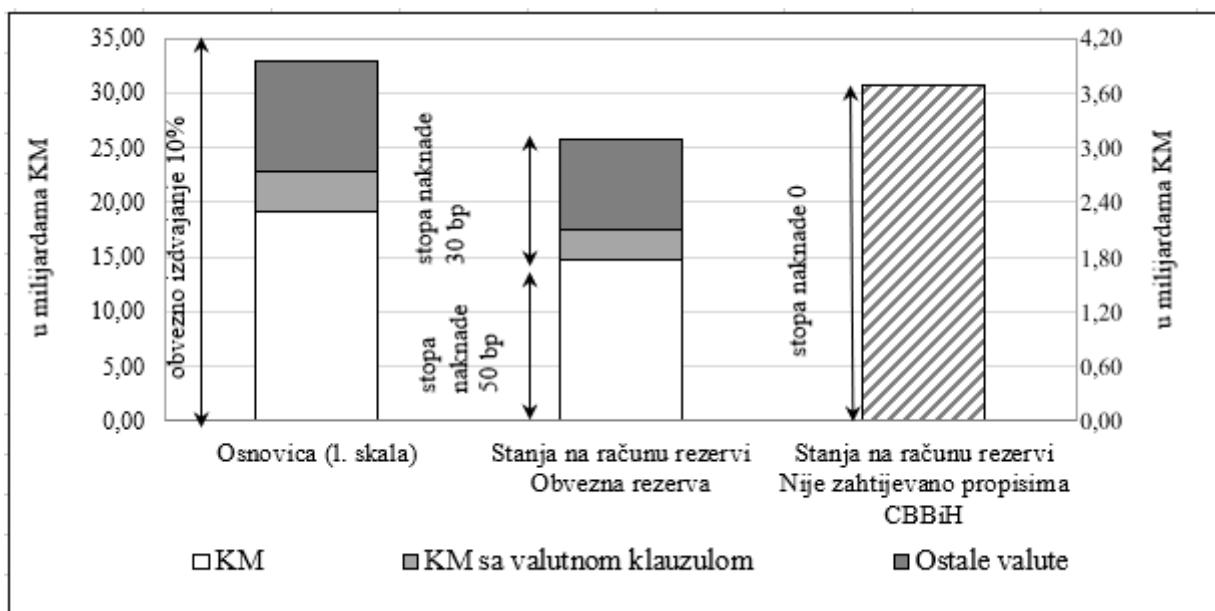
Upravno vijeće CBBiH je u svibnju 2023. godine donijelo odluku o povećanju stopa naknade koje CBBiH obračunava na obveznu rezervu i višak iznad obvezne rezerve. Počevši od 1. srpnja 2023. godine, na sredstva obvezne rezerve na temelju osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje se komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve na temelju osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, obračunava se nulta naknada. Ova Odluka je ostala na snazi sve do kraja 2023. godine (Grafikon 2.3.).

Grafikon 2.5: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu izmjene naknada

Od početka 2024. godine, CBBiH je uvela izmjene u politici obvezne rezerve, koje podrazumijevaju veću fleksibilnost u kalibraciji monetarne politike. Ključna izmjena se odnosi na obvezu izdvajanja obvezne rezerve iz osnovice za obračun obvezne rezerve u stranoj valuti. S ciljem lakše tranzicije, posebno s gledišta upravljanja neto otvorenom pozicijom banaka, ali i vodeći računa o učincima na investicijsku politiku CBBiH, odlučeno je da se s implementacijom ide fazno. Ovom Odlukom se definira da u prijelaznom razdoblju, od siječnja do rujna 2024. godine, banke obračunatu obveznu rezervu u EUR održavaju držanjem 5% obračunate obvezne rezerve u EUR na računu rezervi u EUR, dok će se ostatak održavati u KM. Stopa obvezne rezerve koju Centralna banka primjenjuje iznosi 10% na sve valutne i ročne kategorije.

Grafikon 2.6: Prikaz politike obvezne rezerve u kontekstu stanja u posljednjem obračunskom razdoblju u 2023. godini

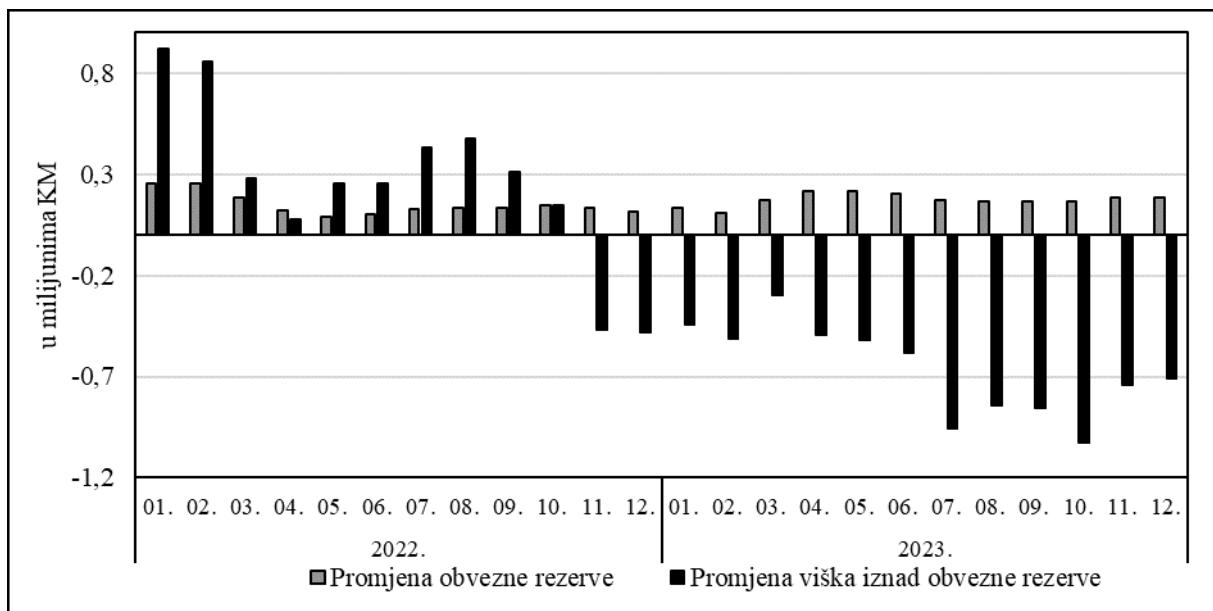

Izvor: CBBiH

Napomena: Stanja na računu rezervi (višak iznad OR), koja nisu zahtijevana propisima u CBBiH podrazumijevaju sve valute.

Sustavom obvezne rezerve tijekom 2023. godine bile su obuhvaćene 22 banke. Sve banke su ispunjavale obvezu izdvajanja na račun obvezne rezerve. Snažan rast depozita domaćih sektora je bio dominantan čimbenik rasta osnovice za obračun obvezne rezerve u 2023. godini, pa je osnovica za obračun obvezne rezerve cijele godine bilježila kontinuiran mjesečni rast (Grafikon 2.7).

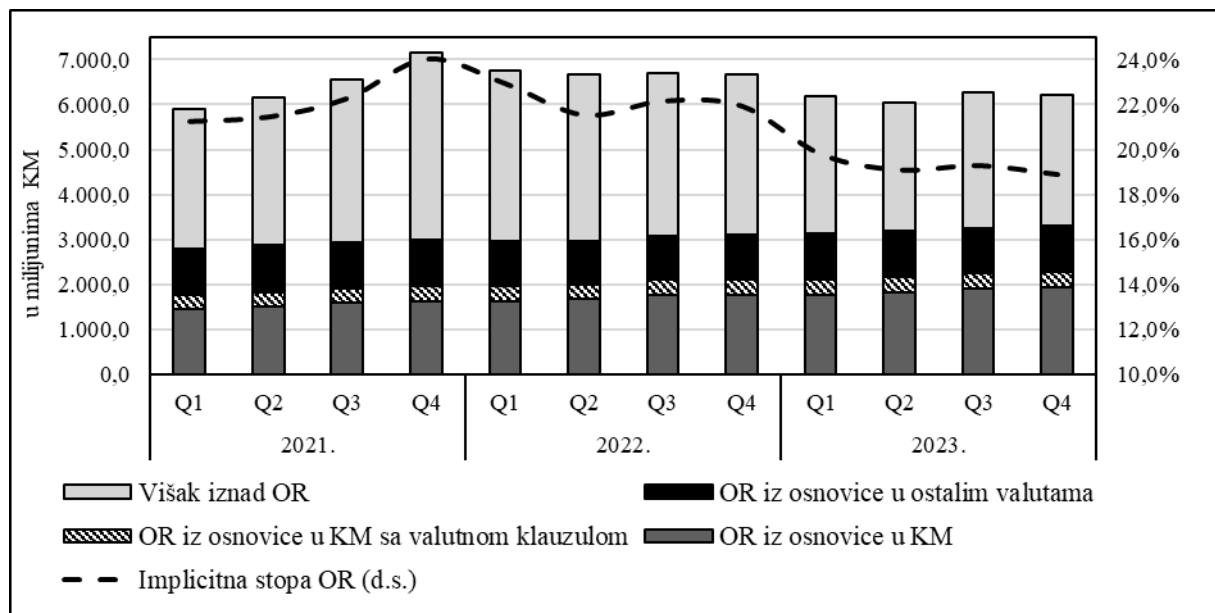
Grafikon 2.7: Godišnje promjene obvezne rezerve i viška iznad obvezne rezerve

Izvor: CBBiH

Osnovica za obračun obvezne rezerve, na kraju razdoblja izvješća, iznosila je 32,88 milijardi KM, a u odnosu na isto razdoblje prošle godine veća je za 1,9 milijardi KM. U valutnoj strukturi osnovice dominira osnovica u KM s učešćem od preko 58% na kraju posljednjeg obračunskog razdoblja 2023. godine, dok je učešće osnovice u KM s valutnom klauzulom i osnovice u stranoj valuti 10,9% i 30,6% respektivno. Učešće osnovice u KM u ukupnoj osnovici za obračun obvezne rezerve je veće za 1,2% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Ove valutne prekompozicije su bile samo promjene u strukturi osnovice dok je na agregatnoj razini obvezna rezerva bilježila kontinuiran rast (Grafikon 2.8).

Grafikon 2.8: Stanje računa rezervi kod CBBiH i implicitna stopa obvezne rezerve

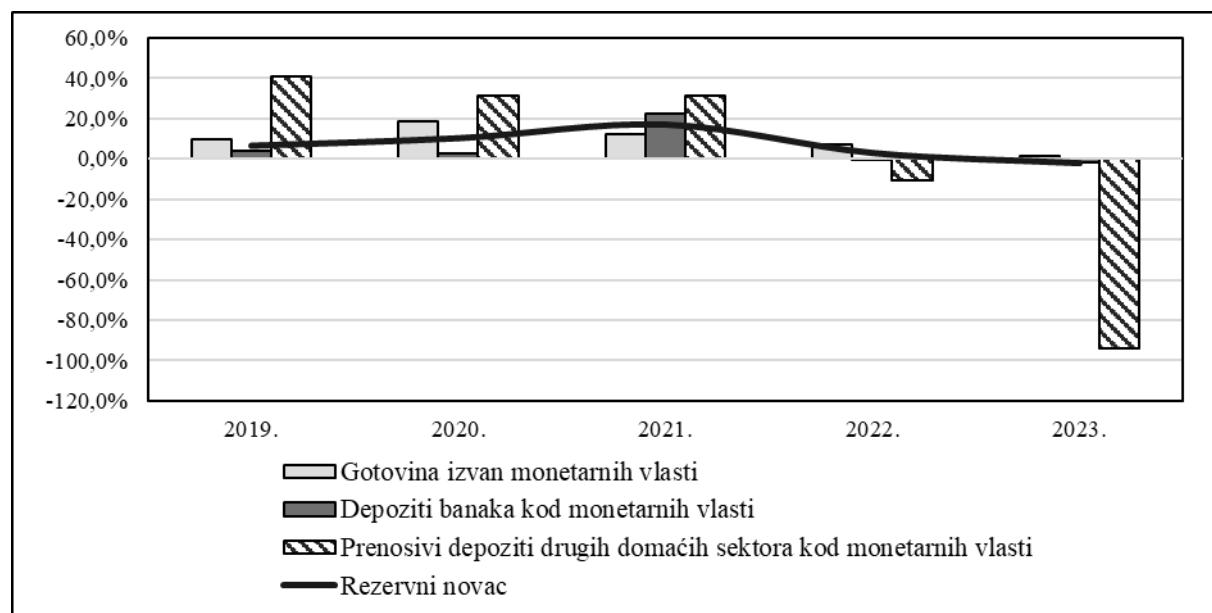
Izvor: CBBiH

Ukupna sredstva na računima rezervi kod CBBiH na kraju 2023. godine iznosila su 6,20 milijardi KM i manja su za 570,7 milijuna KM u odnosu na kraj 2022. godine. Posljedično, implicitna stopa obvezne rezerve iznosila je 18,9 % i manja je za 3% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Na kraju prosinca prosječna sredstva iznad obvezne rezerve iznosila su 2,92 milijarde KM. Značajno smanjenje viška iznad obvezne rezerve koje je započeto u četvrtom tromjesečju 2022. godine, nastavljeno je i tijekom cijele 2023. godine. Posljedično, godišnje smanjenje viška iznad obvezne rezerve, u 2023. godini, iznosilo je 709,86 milijuna KM, što je značajno veće smanjenje od onog zabilježenog u prethodnoj godini (480 milijuna KM). Iako je tendencija držanja znatno višeg stanja na računima kod CBBiH, u odnosu na propisanu obvezu od strane CBBiH, izraženija kod manjeg broja banaka, evidentno je da se ipak radi o sustavnoj pojavi. Ovdje treba uzeti u obzir i značajne promjene monetarne politike ECB-a u 2023. godini kao i promjene uvjeta na finansijskim tržištima eurozone.

Nakon kratkotrajnog povlačenja depozita iz banaka zabilježenog u prvom tromjesečju 2022. godine, tijekom 2023. godine došlo je do potpunog oporavka depozita, dok struktura rezervnog novca nije značajnije izmijenjena. Iako znatno manjim intenzitetom, na godišnjoj razini, gotovina izvan monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca je zabilježila rast, uz naglašen sezonski utjecaj povećanja gotovine izvan banaka u ljetnim mjesecima. Za razliku od prethodne godine, kada je rast gotovine izvan monetarnih vlasti imao dominantan utjecaj, tijekom 2023.

godine, kretanje rezervnog novca prvenstveno je bilo određeno promjenama u stanjima na računima rezervi banaka kod CBBiH. Kontinuiran rast depozita stanovništva i nefinansijskih privatnih poduzeća, tijekom posljednja dva tromjesečja 2023. godine ipak nije bio dovoljan kako bi se ova stavka u strukturi rezervnog novca vratila na stanje zabilježeno krajem 2022. godine. Trend rasta prenosivih depozita drugih domaćih sektora zaustavljen je u 2022. godini te su ovi depoziti ostvarili pad, na godišnjoj razini, u 2023. godini. Iako je učešće prenosivih depozita drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti u strukturi rezervnog novca zanemarivo, smanjenje ove stavke rezervnog novca, pored smanjenja depozita banaka kod monetarnih vlasti, rezultirao je blagim godišnjim smanjenje rezervnog novca (Grafikon 2.7). Zabilježeni značajni mjesecni rast rezervnog novca u posljednjem mjesecu 2023. godine od 544 milijuna KM, uslijed rasta depozita kod monetarnih vlasti, nije bio dostatan da neutralizira ostvareno smanjenje rezervnog novca tijekom ostalih mjeseci. Rezervni novac na kraju 2022. godine je iznosio 14,66 milijardi KM i manji je za 1,75% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

Grafikon 2.9: Godišnje promjene u sastavnicama rezervnog novca

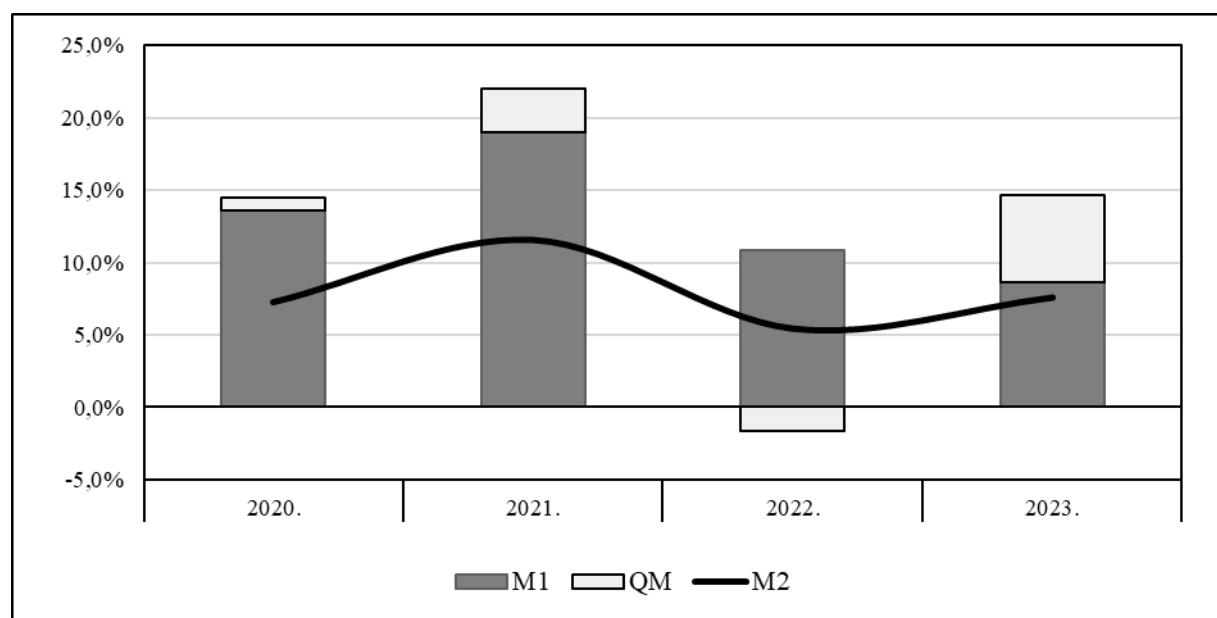
Izvor: CBBiH

Tijekom 2023. godine ostvaren je značajan rast novčane mase (2,52 milijarde KM), a povećanje je zabilježeno kod svih sastavnica novčane mase u širem smislu. S tim u svezi, monetarni agregati M1 i M2 su rasli bržom dinamikom tijekom 2023. godine, a krajem 2023. godine su

dosegli svoje povijesno najviše vrijednosti. Ukupna novčana masa na kraju godine iznosila je 35,76 milijardi KM, što je povećanje od 7,6% u odnosu na isto razdoblje prethodne godine. Od ukupnog rasta novčane mase u 2023. godini 1,7 milijardi KM se odnosilo na rast monetarnog agregata M1 (od čega 1,3 milijarde KM na rast prenosivih depozita u domaćoj valuti), a 788 milijuna KM na rast kvazi novca. Najveći porast prenosivih depozita tijekom 2023. godine i dalje se, kao i godinu ranije, bilježi najvećim dijelom kod sektora stanovništva.

Promjena šireg monetarnog agregata, kvazi novac (QM), za razliku do prethodne godine bila je pozitivna i u potpunosti je rezultat povećanja prenosivih i ostalih depozita u stranoj valuti (Grafikon 2.8). Imajući u vidu zabilježena kretanja i kvazi novca kao i prenosivih depozita u domaćoj valuti, valutna struktura depozita banaka krajem 2023. godine ukazuje na i dalje značajno učešće depozita u domaćoj valuti (preko 60%) te se njihovo učešće nije značajno izmijenilo u odnosu na isto razdoblje prethodne godine.

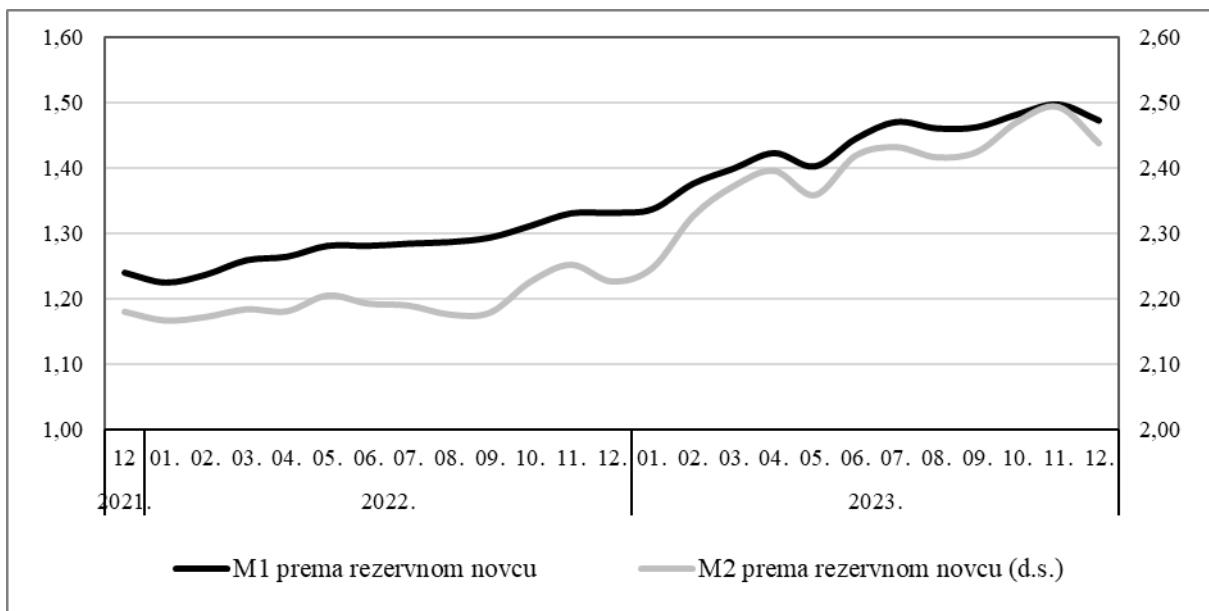
Grafikon 2.10: Godišnje stope rasta u monetarnim agregatima

Izvor: CBBiH

Promjene u kretanju sastavnica novčane mase kao i promjene u rezervnom novcu zabilježene tijekom 2023. godine, odrazile su se i na monetarnu multiplikaciju. Uslijed bržeg rasta monetarnih agregata u odnosu na rast rezervnog novca, monetarni multiplikatori su zabilježili značajan rast tijekom cijele 2023. godine, osim tijekom posljednjeg mjeseca kada su zabilježene značajne stope rasta rezervnog novca na mjesecnoj razini. (Grafikon 2.9).

Grafikon 2.11: Monetarna multiplikacija

Izvor: CBBiH

I regulatorni podatci ukazuju na stabilan rast domaćih izvora sredstava (Tablica 2.1). Učešće kratkoročnih financijskih obveza u ukupnim financijskim obvezama je i dalje visoko. Rast prenosivih depozita ponovno je (kao i prethodne godine) utjecao na povećanje pokazatelja likvidnosti. Vrlo visok postotak kratkoročnih prema ukupnim financijskim obvezama banaka ukazuje na i dalje nepovoljnju ročnu strukturu izvora koja trenutno ne pogoduje snažnjem rastu dugoročnih kreditnih plasmana. Snažniji rast depozita u odnosu na kreditnu aktivnost rezultirao je time da i u 2023. godini ukupan iznos depozita znatno premašuje ukupan iznos kredita tijekom cijelog promatranog razdoblja. Koeficijenti pokrića likvidnosti (LCR)⁵¹ i neto stabilnih izvora financiranja (NSFR)⁵², u trećem tromjesečju 2023. godine na razini sustava iznosili su 238,7% i 159,8%, respektivno, a gotovo sve banke u sustavu bilježe znatno više vrijednosti pokazatelja od minimalno propisane.

⁵¹ Koeficijent pokrića likvidnosti (LCR) pokazuje sposobnost banaka da izdrže tridesetodnevni scenarij stresa likvidnosti i izračunava se kao omjer između zaštitnog sloja likvidnosti, što su sredstva koja bi bila likvidna u vremenima stresa i neto likvidnosnih odljeva koji se izračunavaju sukladno utvrđenim parametrima scenarija u narednih 30 kalendarskih dana. Banke su dužne održavati LCR u iznosu od najmanje 100%.

⁵² Koeficijent neto stabilnih izvora financiranja (NSFR) je novi FSI koji pokazuje sposobnost banaka da izdrže tržišne poremećaje u razdoblju od godinu dana. Ovaj FSI se izračunava kao omjer raspoloživog stabilnog financiranja i potrebnog stabilnog financiranja.

Tablica 2.1: Pokazatelji likvidnosti bankarskog sektora u BiH

	Likvidna sredstva prema ukupnim sredstvima	Likvidna sredstva prema kratkoročnim financijskim obvezama	Depoziti prema kreditima	Kratkoročne financijske prema ukupnim financijskim obvezama
2019.	Q1 28,4%	58,4%	109,7%	57,4%
	Q2 28,4%	59,1%	109,6%	56,4%
	Q3 29,6%	61,6%	112,5%	56,6%
	Q4 29,2%	61,0%	112,7%	56,2%
2020.	Q1 27,7%	57,5%	113,2%	56,3%
	Q2 26,9%	52,7%	114,9%	59,7%
	Q3 27,6%	49,8%	117,8%	64,9%
	Q4 28,6%	51,3%	120,7%	65,4%
2021.	Q1 28,5%	51,2%	122,3%	65,5%
	Q2 27,8%	49,0%	125,4%	66,5%
	Q3 28,5%	49,9%	127,7%	67,2%
	Q4 30,7%	51,3%	130,3%	68,8%
2022.	Q1 29,3%	49,2%	124,6%	68,9%
	Q2 29,6%	48,7%	126,1%	70,3%
	Q3 30,8%	49,8%	129,3%	71,5%
	Q4 30,5%	48,4%	130,8%	72,6%
2023.	Q1 29,4%	48,0%	129,8%	70,9%
	Q2 28,8%	47,0%	130,0%	71,0%
	Q3 30,3%	49,5%	132,0%	71,3%

Izvor: CBBiH

2.3 Upravljanje deviznim rezervama

Sukladno Zakonu o CBBiH i odgovarajućim internim aktima (investicijskim smjernicama, strateškom alokacijom aktive i pravilima i parametrima rizika), CBBiH upravlja deviznim rezervama polazeći prvenstveno od načela sigurnosti i likvidnosti. S obzirom na to da prema članku 34. Zakona o CBBiH nije moguće investirati više od ekvivalenta 50% ukupnog nesmanjenog kapitala i rezervi u druge valute osim EUR, CBBiH više od 99% deviznih rezervi investira u financijske instrumente denominirane u EUR. Na međubankarskom tržištu eurozone, tijekom 2023. godine, došlo je do porasta prinosa i kamatnih stopa, stoga je CBBiH investirala devizne rezerve po povoljnijim uvjetima u odnosu na prethodne godine. Ovakvo okruženje implicira više neto prihode od investiranja sredstava deviznih rezervi.

Odluke o upravljanju i investiranju deviznih rezervi donose se na tri razine u okviru organizacije CBBiH: strateškom – Upravno vijeće; taktičkom – Investicijski odbor, i operativnom –

mjerodavni odjeli Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom. Upravno vijeće utvrđuje investicijske smjernice, kojima se definiraju maksimalna tolerancija na rizik, optimalna kombinacija (engl. *trade-off*) između rizika i povrata, strateška alokacija aktive, investicijska ograničenja, investicijsko razdoblje i referentna vrijednost (engl. *benchmark*) za ocjenu performansi. Investicijski odbor djeluje u okviru obvezujućih zakonskih ograničenja i investicijskih smjernica usvojenih od Upravnog odbora, te pravila i parametara rizika vezanih za ulaganje deviznih rezervi. Odlučivanje i odgovornost za svakodnevno upravljanje deviznim rezervama je na operativnoj razini, koji djeluju sukladno smjernicama, te pravilima i parametrima rizika.

U procesu upravljanja deviznim rezervama, tijekom 2023. godine, kontinuirano su razmatrane dostupne informacije s relevantnih tržišta novca i kapitala u eurozoni i svijetu, kao i dostupne prognoze koje bi mogle utjecati na investiranje deviznih rezervi u tekućoj godini, ali i u narednom razdoblju. Također, analizirane su mogućnosti i modaliteti politike investiranja i upravljanja deviznim rezervama CBBiH, i inicirane odgovarajuće promjene politike investiranja u cilju prilagodbe novim tržišnim uvjetima u eurozoni. Kontinuirano su analizirane i informacije vezane za rejtinge ino banaka kod kojih CBBiH ima oročene depozite i sredstva na tekućem računu, i država koje su emitenti vrijednosnica zastupljenih u portfelju deviznih rezervi CBBiH.

Portfelj deviznih rezervi CBBiH izložen je prvenstveno financijskim rizicima (kamatnom, kreditnom i riziku likvidnosti), deviznom riziku i riziku cijene zlata. Upravljanje kamatnim rizikom, odnosno, rizikom smanjenja tržišne vrijednosti portfelja deviznih rezervi uslijed hipotetičkih, nepovoljnih kretanja kamatnih stopa, podrazumijeva: propisivanje ciljanog modificiranog trajanja portfelja deviznih rezervi i dozvoljenog odstupanja trajanja za investicijski portfelj i za ukupni portfelj deviznih rezervi te praćenje vrijednosti pod rizikom (engl. *Value at Risk*).

CBBiH ograničava izloženost kreditnom riziku ulaganjem u obveznice odabranih država eurozone, te plasiranjem depozita u: odabранe centralne banke u eurozoni, Banku za međunarodna poravnjanja (engl. *Bank for International Settlements*, BIS), te odabranе komercijalne ino banke, uz uvjet da zadovoljavaju standarde podobnosti ugovorne strane. Osnovno načelo u upravljanju kreditnim rizikom predstavlja odgovarajući kriterij odabira ugovornih strana i dužničkih vrijednosnica s fiksnim prihodom i izbjegavanje prevelike koncentracije izloženosti kreditnom riziku prema pojedinoj ugovornoj strani. Navedeni standardi i ograničenja preispituju se i po potrebi ažuriraju, pri čemu se vodi računa o službenim

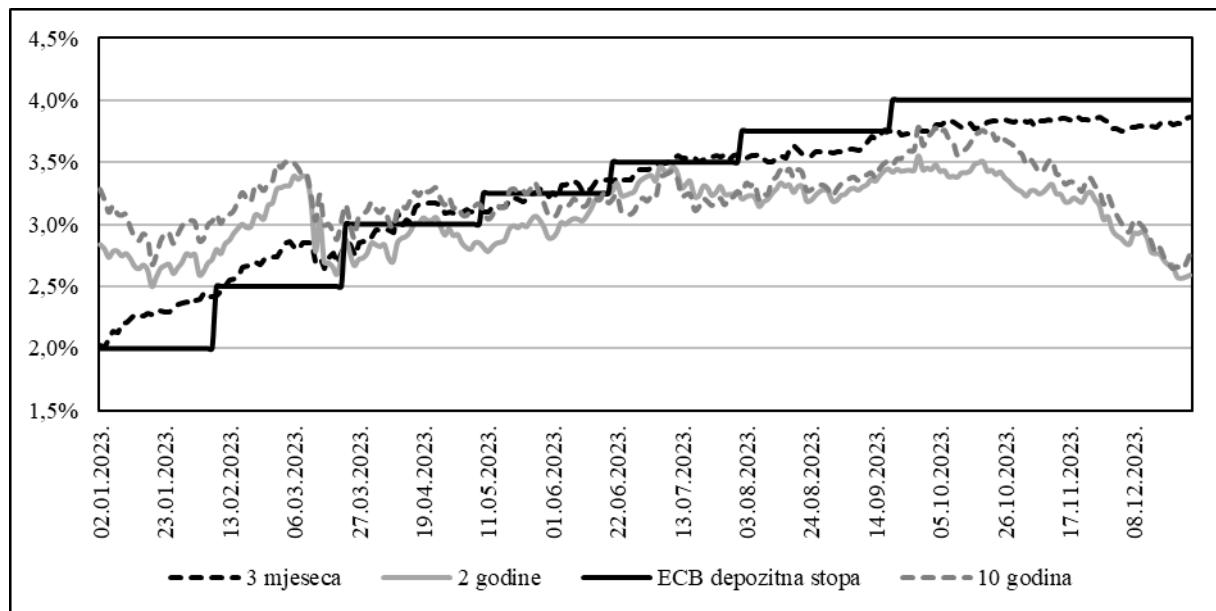
ocjenama vodećih svjetskih rejting agencija, kao i pokazateljima dobivenim primjenom internih metoda za procjenu kreditnog rizika.

Upravljanje rizikom likvidnosti se bazira na procjeni potencijalnih potreba za likvidnošću i identifikaciji likvidnih finansijskih instrumenata. Instrumenti kojima se osigurava dnevna likvidnost su prekonoćni depoziti i sredstva na tekućim računima kod ugovornih strana koje zadovoljavaju kriterije kreditnog rizika te dospijevajuća sredstva po svim instrumentima.

Devizni rizik predstavlja rizik promjene vrijednosti devizne aktive i pasive zbog promjene valutnih tečajeva u kojima se drže devizne rezerve, i vrše transakcije, u odnosu na domaću valutu. Upravljanje deviznim rizikom provodi se prvenstveno kroz usklađivanje valutne strukture imovine i obveza CBBiH, kao i postavljanjem kvantitativnih ograničenja za izloženost deviznom riziku.

Vodeće centralne banke su, tijekom 2023. godine, vodile restriktivnu monetarnu politiku, nastojeći da, između ostalog, povećanjem referentnih kamatnih stopa obuzdaju rekordno visoke razine inflacije. FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih bodova. Sve tri ključne kamatne stope ECB su povećavane u veljači, ožujku, svibnju, lipnju, kolovozu i rujnu 2023. godine (vidjeti poglavlje 1.1), što se odrazilo na kretanje Euribora, rezultirajući rastom tržišnih prinosa na euroobveznice i državnih obveznica zemalja eurozone svih preostalih ročnosti do dospijeća (vidjeti Grafikon 2.12). ECB je u 2023. godinu ušao s ključnom kamatnom stopom (*Main refinancing operations*) od 2,5%, koja je nakon posljednjeg povećanja u rujnu, dosegla razinu od 4,5%. Istovremeno, FED je svoj raspon referentne kamatne stope povećao 4 puta, za po 25 baznih bodova. Kratkoročne kamatne stope, kao i tržišni prinosi na kratkoročne i srednjoročne državne obveznice zemalja eurozone, su znatno porasle u odnosu na vrijednosti iz 2022. godine, čemu je u velikoj mjeri doprinio ECB povećavanjem ključnih kamatnih stopa u eurozoni.

Grafikon 2.12: Prosječni dnevni tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni i ECB-ove depozitne stope u 2023. godini

Izvor: ECB

Naročito izražen rast tržišnih prinosa je zabilježen na kraćem kraju krivulje prinosa (kraći preostali rokovi do dospijeća) na obveznice država eurozone. Od travnja 2023. godine primjetna je bila inverzija krivulje prinosa na obveznice država eurozone, što znači da su tržišni prinosi kraćih preostalih rokova do dospijeća bili viši nego tržišni prinosi dužih preostalih rokova dospijeća (Grafikon 2.12). Prinosi na petogodišnje i desetogodišnje obveznice država eurozone bili su na kraju godine ispod razina zabilježenih početkom 2023. godine. Inverzija je posebno bila naglašena u četvrtom tromjesečju 2023. godine.

Koliko je porast tržišnih prinosa bio snažan, naročito na obveznice kraćih preostalih rokova do dospijeća, pokazuju razine prosječnih tržišnih prinosa na obveznice zemalja eurozone u 2023. godini, koji su znatno viši od tržišnih prinosa u 2022. godini (Tablica 2.2). Prosječni tržišni prinosi na tromjesečne obveznice zemalja eurozone u 2023. godini (3,28%) bili su preko 300 bb viši nego u 2022. godini (Tablica 2.2). Prosječni prinosi na dvogodišnje obveznice zemalja eurozone (3,08%) bili su preko 200 baznih bodova viši, u usporedbi s 2022. godinom, dok je u slučaju petogodišnjih državnih obveznica povećanje prinosa bilo preko 150 bb. Rast tržišnih prinosa doprinio je značajnom porastu prosječne ponderirane neto kamatne stope (PPnKS, koja se izračunava kao omjer ostvarenih neto kamatnih prihoda/rashoda i prosječnog stanja deviznih rezervi u promatranom razdoblju). PPnKS je u 2023. godini iznosio 2,14% (Tablica 2.2), što je

znatno više u odnosu na vrijednost iz 2022. godine (0,09%) i predstavlja drugu najvišu vrijednost ostvarene PPnKS još od 2008. godine, kada je iznosila 4,18%. Promatrano po tromjesečjima, PPnKS je u prvom tromjesečju iznosio 1,25%, 1,83% u drugom tromjesečju, 2,45% u trećem tromjesečju, te porastao do razine od 3,01% u četvrtom tromjesečju 2023. godine.

Tablica 2.2: Prosječna ponderirana godišnja neto kamatna stopa na devizne rezerve CBBiH, i prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi na državne obveznice u eurozoni

	PPnKS, %	ECB - Depozitna stopa, %	ECB - Glavne operacije refinanciranja, %	Euribor, %		EUR obveznice, %					
				1m	3m	Mjeseci		Godine			
						3	6	1	2	5	10
2016.	0,22	-0,38	0,01	-0,34	-0,27	-0,42	-0,39	-0,36	-0,32	0,01	0,77
2017.	0,18	-0,40	0,00	-0,37	-0,41	-0,54	-0,52	-0,49	-0,39	0,18	1,09
2018.	0,16	-0,40	0,00	-0,37	-0,32	-0,48	-0,43	-0,33	-0,13	0,46	1,14
2019.	0,11	-0,43	0,00	-0,40	-0,36	-0,46	-0,42	-0,37	-0,27	-0,02	0,40
2020.	0,04	-0,50	0,00	-0,50	-0,43	-0,50	-0,49	-0,47	-0,43	-0,27	0,08
2021.	-0,08	-0,50	0,00	-0,56	-0,55	-0,64	-0,63	-0,62	-0,58	-0,37	0,10
2022.	0,09	0,08	0,58	0,09	0,35	0,15	0,35	0,66	0,97	1,44	1,91
2023.	2,14	3,30	3,80	3,25	3,43	3,28	3,33	3,27	3,08	2,99	3,24

Promjena (u bp) u 2023. godini, u odnosu na:

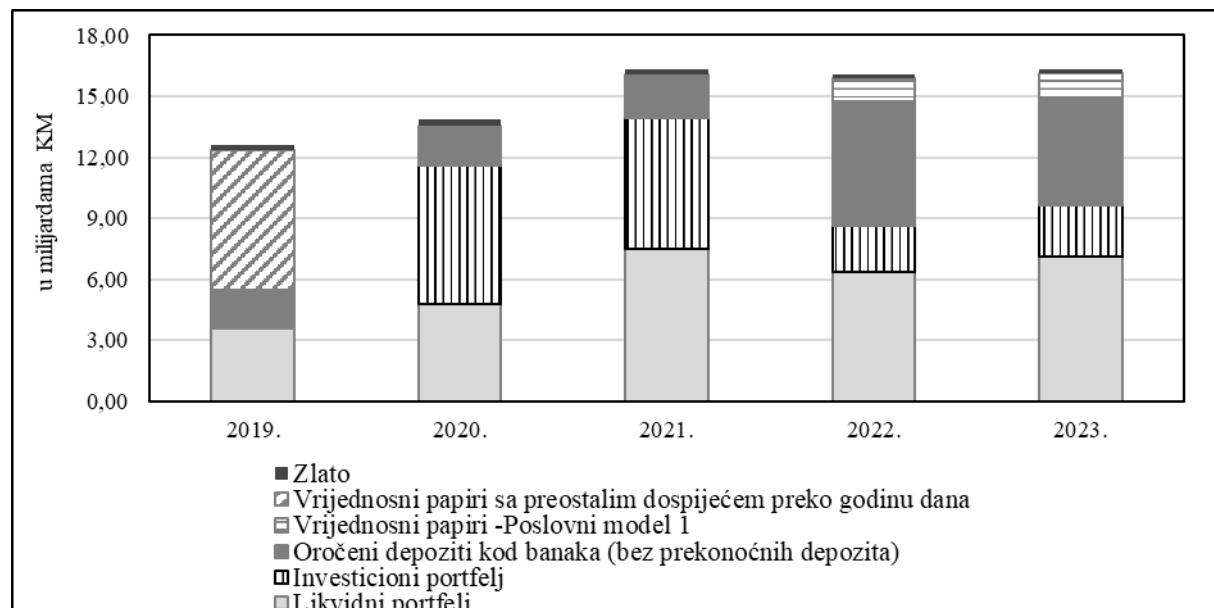
2022.	205	322	322	315	309	313	298	261	211	156	132
2008.	-204	29	58	-103	-121	-37	-31	-38	-63	-96	-109

Izvor: CBBiH, ECB, www.global-rates.com

Napomene: Prosječne godišnje kamatne stope i tržišni prinosi izračunati su kao prosjek dnevnih kamatnih stopa i tržišnih prinosa u promatranoj godini. Depozitna stopa ECB je u razdoblju 21. 12. 2022 – 7. 2. 2023. godine, iznosila 2%, a u 2023. godini je povećana u šest navrata. Razina depozitne stope ECB-a na kraju 2023. godine iznosila je 4%.

Strukturu deviznih rezervi na kraju 2023. godine (Grafikon 2.13) činili su: oročeni depoziti kod banaka (bez prekonočnih depozita) s učešćem od 32,63%; likvidni portfelj s učešćem od 43,76%; investicijski portfelj (vrijednosnice kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana) s učešćem od 15,28%; vrijednosnice (Poslovni model 1) s učešćem od 7,25%, i; zlato s učešćem od 1,08%. Na kraju 2023. godine, likvidni portfelj su činili: tekući računi kod banaka (11,12% ukupnih deviznih rezervi); prekonočni depoziti (7,37% ukupnih deviznih rezervi); gotovina u trezoru CBBiH (2,79% ukupnih deviznih rezervi); specijalna prava vučenja MMF-a (0,01% ukupnih deviznih rezervi); vrijednosnice kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje (22,47% ukupnih deviznih rezervi). Vrijednosnice kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje, kao najveća stavka likvidnog portfelja, iznosili su 3,66 milijardi KM na kraju 2023. godine. Tekući računi kod banaka, kao druga najveća stavka likvidnog portfelja, na kraju 2023. godine iznosili su 1,81 milijardu KM.

Grafikon 2.13: Struktura investiranja deviznih rezervi CBBiH na kraju godine

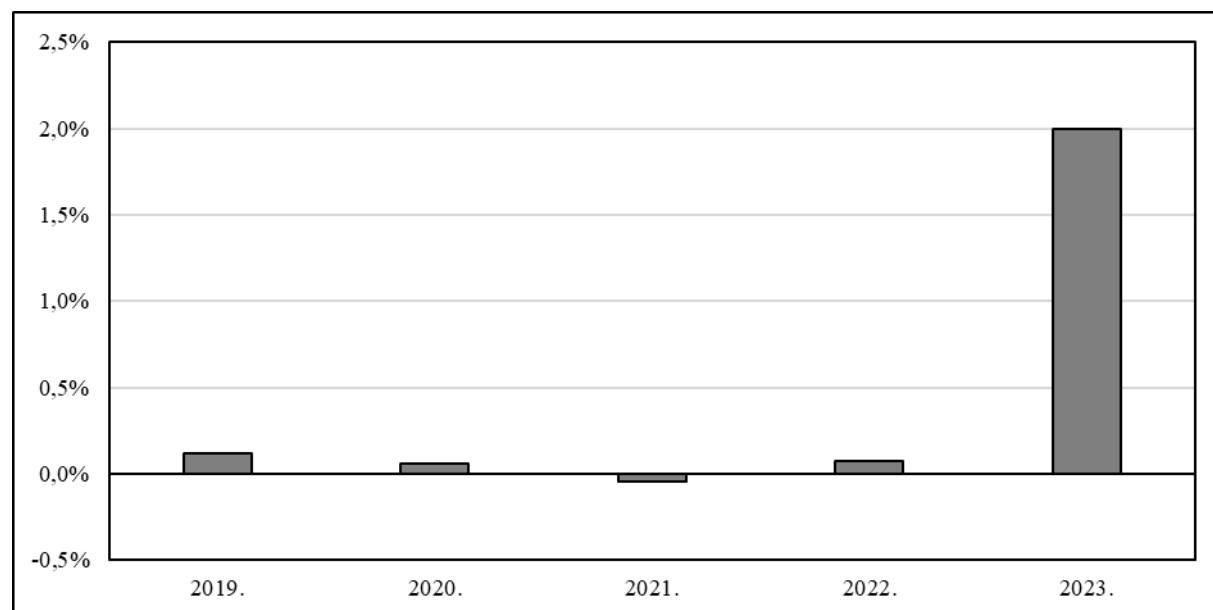
Izvor: CBBiH

Vrijednosnice s fiksnim prihodom, na kraju 2023. godine, činili su 44,99% ukupnih deviznih rezervi, što je nešto više u odnosu na njihovo učešće u deviznim rezervama na kraju 2022. godine (43,94%). Sredstva deponirana kod nerezidentnih banaka, na kraju 2023. godine, činila su 51,12% (51,50% na kraju 2022. godine). S ciljem zaštite od kreditnog rizika, investiranje se vrši u vrijednosne papire odabranih europskih zemalja, uz ograničenja minimalnog prihvatljivog praga kompozitnog kreditnog rejtinga i zahtijevanog prosječnog kreditnog rejtinga portfelja.

Investicijski portfelj sadrži vrijednosne papire kojima je do dospijeća preostalo više od godinu dana. Vrijednosnice kojima je do dospijeća preostalo godinu dana i manje čine sastavni dio likvidnog portfelja. Od veljače 2022. godine dio portfelja vrijednosnica je klasificiran prema metodi amortiziranog troška (Poslovni model 1).

Neto učinak ulaganja deviznih sredstava CBBiH u konvertibilnu stranu valutu na bilancu uspjeha za razdoblje 1. 1. – 31. 12. 2023. godine iznosi 303,8 milijuna KM, a izražen efektivnom stopom prinosa⁵³ iznosi 1,99% (Grafikon 2.14). Rast stopa prinosa na ulaganja u konvertibilnu stranu valutu posljedica je porasta kamatnih stopa na kratkoročne depozite u eurima i prinosa vrijednosnica, ali i blagovremenog restrukturiranja portfelja deviznih rezervi koje je poduzeto u 2022. i nastavljeno u 2023. godini. Poduzet je niz investicijskih odluka, strateških i taktičkih, te izvršeno pravovremeno i primjерено restrukturiranje portfelja deviznih rezervi, uključujući i značajno skraćenje prosječnog modificiranog trajanja ukupnog portfelja deviznih rezervi. CBBiH je i u 2023. godini ostala dosljedna politici investiranja sukladno zakonski definiranim ciljevima i zadatcima, što podrazumijeva da se službenim deviznim rezervama upravlja na siguran i profitabilan način.

Grafikon 2.14: Godišnje stope prinosa na devizne rezerve CBBiH

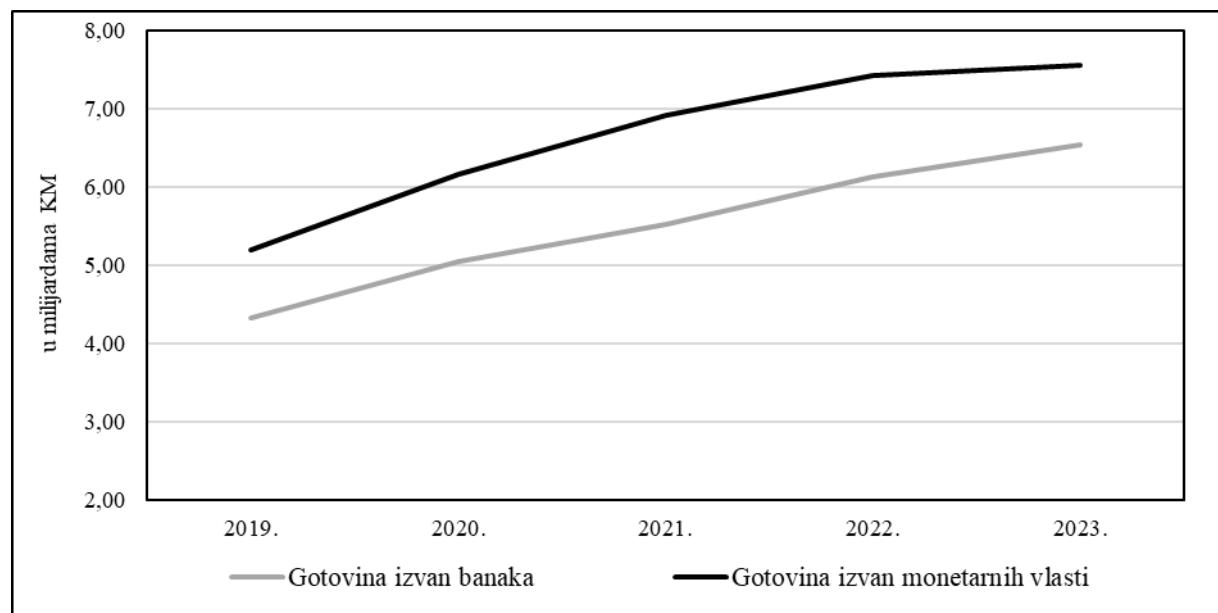
Izvor: CBBiH

⁵³ Efektivna stopa prinosa izračunata je tako što se neto efekt investiranja sredstava deviznih rezervi podijeli s prosječnim stanjem deviznih rezervi u promatranom razdoblju. Pri izračunavanju ukupnih neto efekata investiranja sredstava deviznih rezervi u obzir su uzeti svi neto prihodi od kamate na vrijednosnice i depozite u stranoj valuti, kao i realizirani neto kapitalni dobitci/gubitci uslijed prodaje vrijednosnica iz portfelja deviznih rezervi CBBiH.

2.4 Upravljanje gotovim novcem

Trend snažnog rasta gotovog novca u opticaju (izvan banaka) iz prethodnih godina je nastavljen. Na dan 31. 12. 2023. godine stanje gotovog novca u opticaju izvan banaka iznosilo je 6,54 milijardi KM (Grafikon 2.15), što je za 6,80% više u odnosu na 2022. godinu. Vjerojatni razlozi rasta potražnje za KM su značajan zamah u sektoru turizma i vezanih uslužnih djelatnosti (vidjeti poglavlje 1.2.4), ali i rast ekonomске aktivnosti, usprkos i dalje snažnim inflatornim pritiscima (1.1.1.), čemu svjedoči i snažan rast prihoda od neizravnih poreza (poglavlje 1.1.2). Međutim, za razliku od prethodnih godina, zaustavljen je trend snažnog rasta gotovine izvan CBBiH (Grafikon 2.15). Godišnji porast gotovine izvan CBBiH (1,73%), u 2023. godini, je bio najniži zabilježen od utemeljenja CBBiH.

Grafikon 2.15: Gotovina izvan monetarnih vlasti i banaka na kraju godine

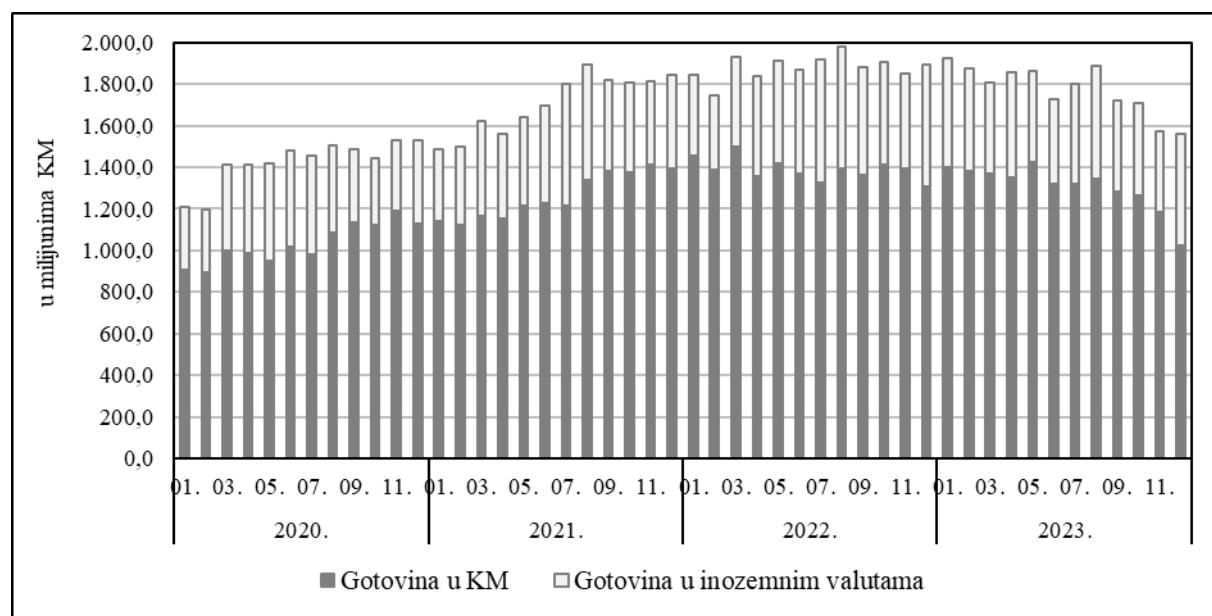

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, komercijalne banke su značajno smanjile iznos gotovine u vlastitim trezorima (Grafikon 2.16). Smanjenje gotovine u KM je bilo posebno izraženo, u odnosu na kraj 2022. godine (287,4 milijuna KM, ili 21,94%), dok je smanjenje gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, bilo znatno blaže (43,7 milijuna KM). Ovakva promjena svakako nije zabrinjavajuća jer se u sustavu ne primijeti nedostatak gotovog novca, bilo kod banaka, bilo kod njihovih klijenata. Međutim, treba imati u vidu da je rad s gotovim novcem skup. Sa stanovišta domaćih propisa o upravljanju rizikom likvidnosti u bankama, nema razlike

između gotovine, stanja na računima rezervi i vrijednosnica domaćih vlada. Također, ne postoje naznake pogoršane likvidnosti u bankarskom sustavu.⁵⁴ Ono što je primjetno u strukturi aktive banaka, u odnosu na kraj 2022. godine, jest značajan rast dužničkih vrijednosnica u domaćoj valuti (621,9 milijuna KM, ili 57,3%). Imajući u vidu propise o upravljanju rizikom likvidnosti, ali i značajne razlike između prinosa na domaće vrijednosne papire (vidjeti poglavlje 1.1.3) i naknade koju je CBBiH plaćala bankama na sredstva na računu rezervi (vidjeti poglavlje 2.2), izvjesno je kako su banke dio gotovine u trezorima, ali i viška iznad obvezne rezerve (poglavlje 2.2) preusmjerile na dužničke vrijednosne papire izdane od strane domaćih vlada. Pored svega navedenog, zabilježen je i rast kredita (poglavlje 1.1.3) u odnosu na prethodnu godinu. Vezano za smanjenje gotovine u stranim valutama, dio gotovine u stranim valutama, u trezorima banaka, vjerojatno je smanjen, skupa s dijelom viška iznad obvezne rezerve u korist vrijednosnica izdanih od strane nerezidenata (porast od 287,3 milijuna KM, ili 22,6% u odnosu na kraj 2022. godine). Međutim, iz dnevnih promjena o stanju deviznih rezervi, zaključujemo da se radi u vrlo kratkoročnim instrumentima, a ne primjećujemo niti naznake jačanja deviznog rizika u bankarskom sustavu.

Grafikon 2.16: Stanja gotovine u trezorima banaka

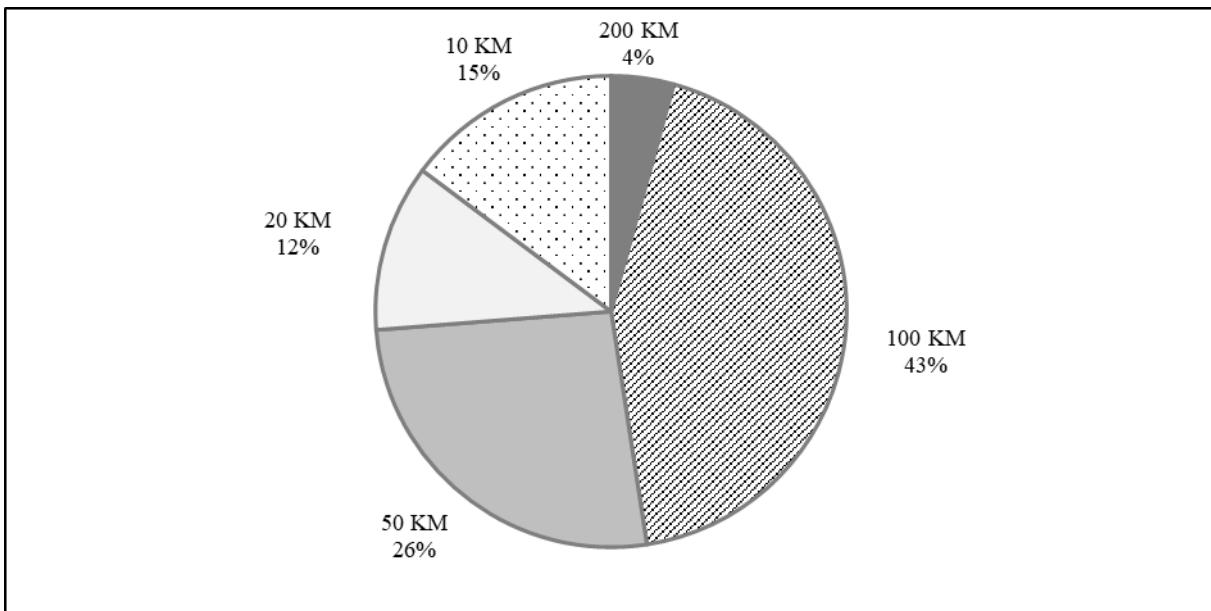

Izvor: CBBiH

⁵⁴ Vidjeti Pokazatelje finansijskog zdravlja, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost i Izvješće o finansijskoj stabilnosti, sve dosupno na mrežniji stranici CBBiH.

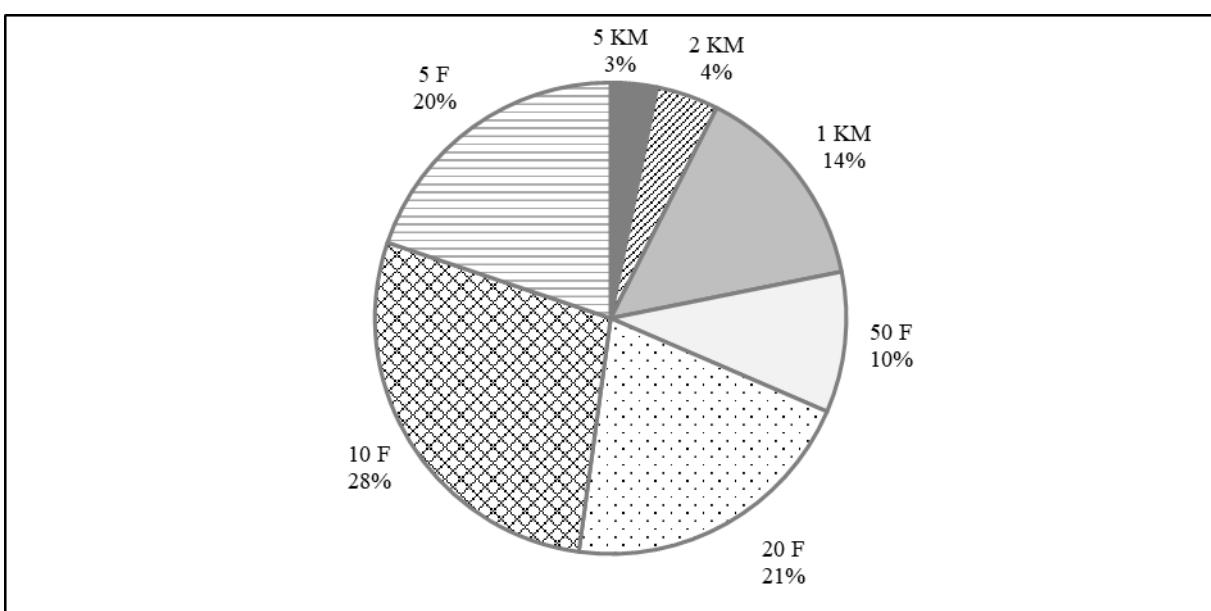
Izvan CBBiH, na kraju 2023. godine, nalazilo se 106,2 milijuna novčanica KM i 514,5 milijuna kovanica KM, ukupne vrijednosti 7,57 milijardi KM, što je za 1,73% više u odnosu na 2022. godinu. U pogledu apoenske strukture novca izvan CBBiH, najzastupljenije su bile novčanice od 100 KM i 50 KM, a kod kovanica apoen 10 F (Grafikoni 2.17 i 2.18).

Grafikon 2.17: Apoenska struktura novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

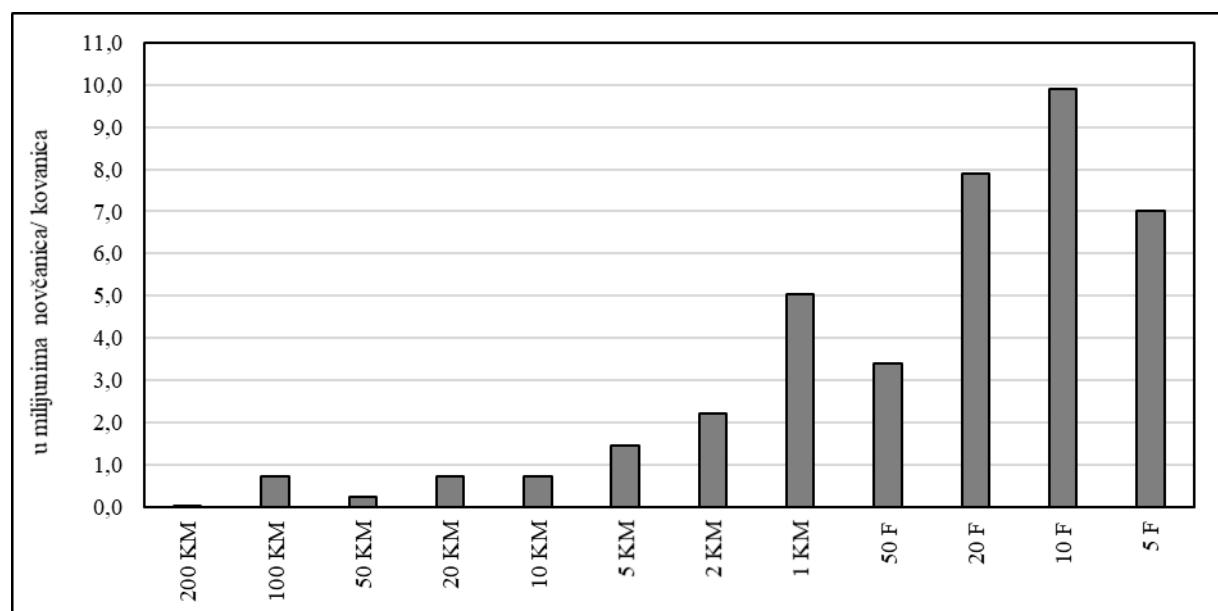
Grafikon 2.18: Apoenska struktura kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Za razliku od prethodnih godina, kada je najznačajniji godišnji rast broja novčanica zabilježen u visokim apoenima, u 2023. godini je zabilježen značajniji rast samo u slučaju novčanica u apoenuma od 20 KM (8,87%) i 10 KM (6,24%). Slabija potražnja za novčanicama u visokim apoenuma je, vjerojatno, posljedica politika komercijalnih banaka da smanje držanja gotovog novca u vlastitim trezorima. U odnosu na 2022. godinu, broj novčanica izvan CBBiH je povećan za 2,4 milijuna komada (2,32%), ukupne vrijednosti 107,7 milijuna KM (Grafikon 2.19). Količina kovanica izvan CBBiH je u istom razdoblju povećana za 36,9 milijuna komada (7,73%), ukupne vrijednosti 21,3 milijuna KM (Grafikon 2.19).

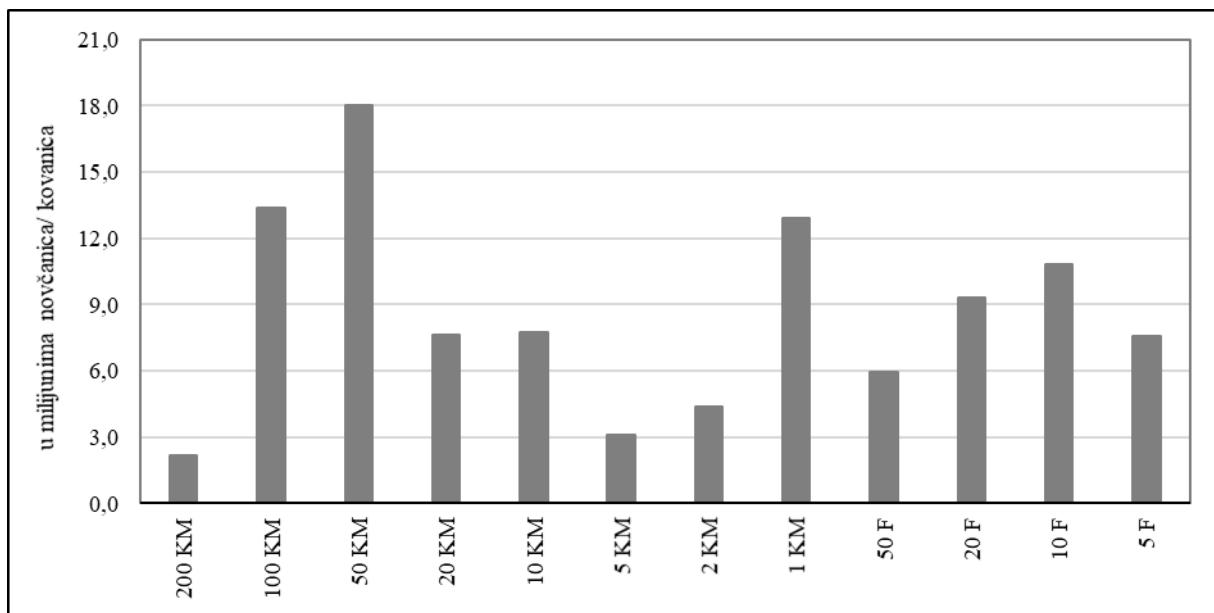
Grafikon 2.19: Promjena u broju novčanica i kovanica po apoenuma u odnosu na 2022. godinu

Izvor: CBBiH

Opskrbljivanje komercijalnih banaka gotovim novcem vrši se putem trezora glavnih jedinica i podružnica CBBiH, lociranih u Sarajevu, Banjoj Luci, Mostaru i Brčkom, uz strogo poštivanje aranžmana valutnog odbora. Tijekom 2023. godine komercijalnim bankama je izdano 48,9 milijuna komada novčanica i 54,0 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 2,94 milijardi KM (Grafikon 2.20).

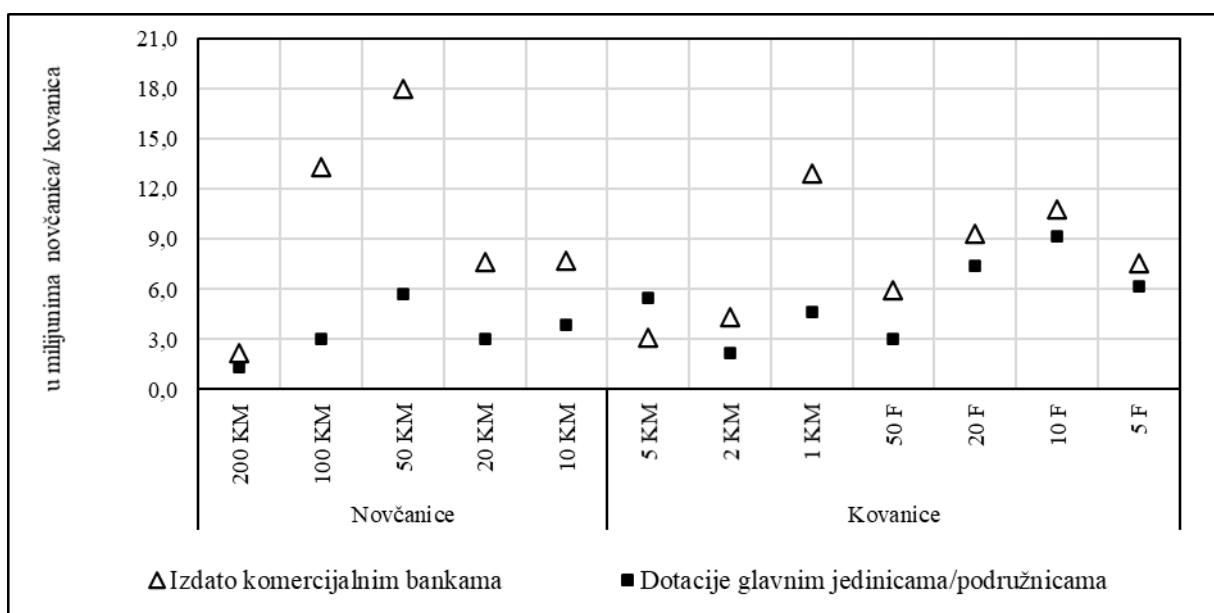
Grafikon 2.20: Novčanice i kovanice izdane u 2023. godini, prema apoenima

Izvor: CBBiH

U istom razdoblju je iz Odjela trezora Središnjeg ureda, glavnim jedinicama i Podružnica Brčko, izданo (dotacije) 17,0 milijuna komada novčanica i 38,06 milijuna komada kovanica, ukupne vrijednosti 998,5 milijuna KM. Grafikon 2.21 ispod implicira da je CBBiH vodila računa o potraživanjima komercijalnih banaka za gotovim novcem u odgovarajućoj apoenskoj strukturi. Budući da komercijalne banke vrše i značajan povrat gotovog novca u trezore CBBiH, dotacije glavnim jedinicama/podružnicama CBBiH su, u pravilu, znatno manje.

Grafikon 2.21: Izlazi gotovog novca (KM) u 2023. godini

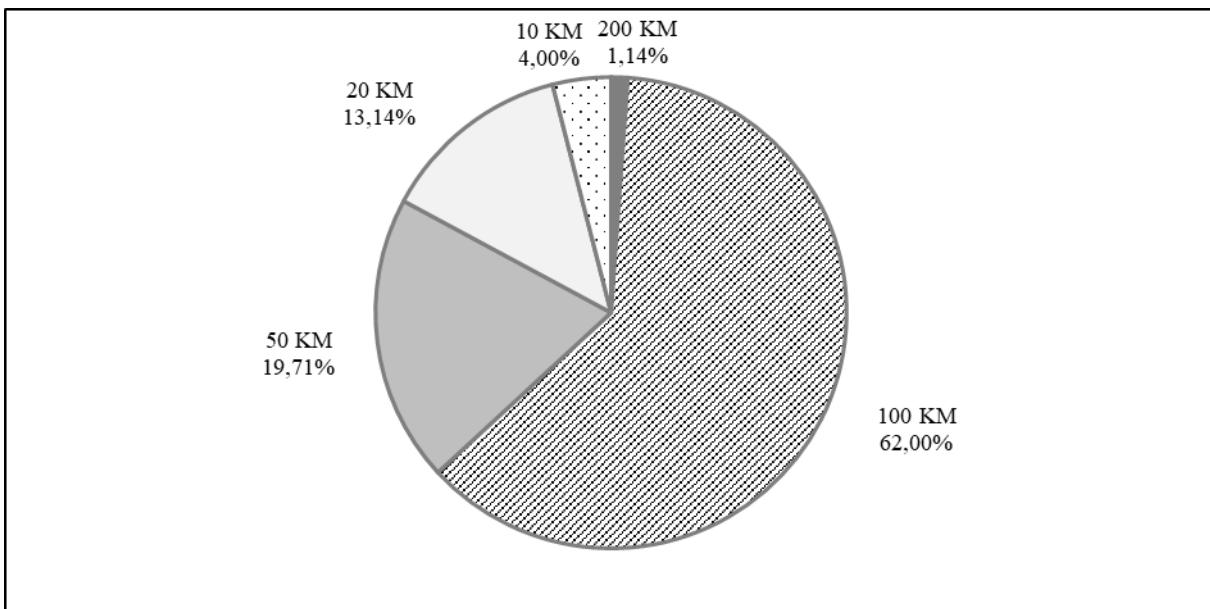

Izvor: CBBiH

CBBiH vrši kontinuirano povlačenje novčanica nepodobnih za opticaj, koje se uništavaju sukladno važećim propisima. Povlačenjem nepodobnih novčanica i puštanjem u opticaj novčanica nove serije, CBBiH održava zadovoljavajuću kvalitetu novca u opticaju. U 2023. godini uništeno je 12,0 milijuna komada novčanica i 14.570 komada kovanica nepodobnih za opticaj.

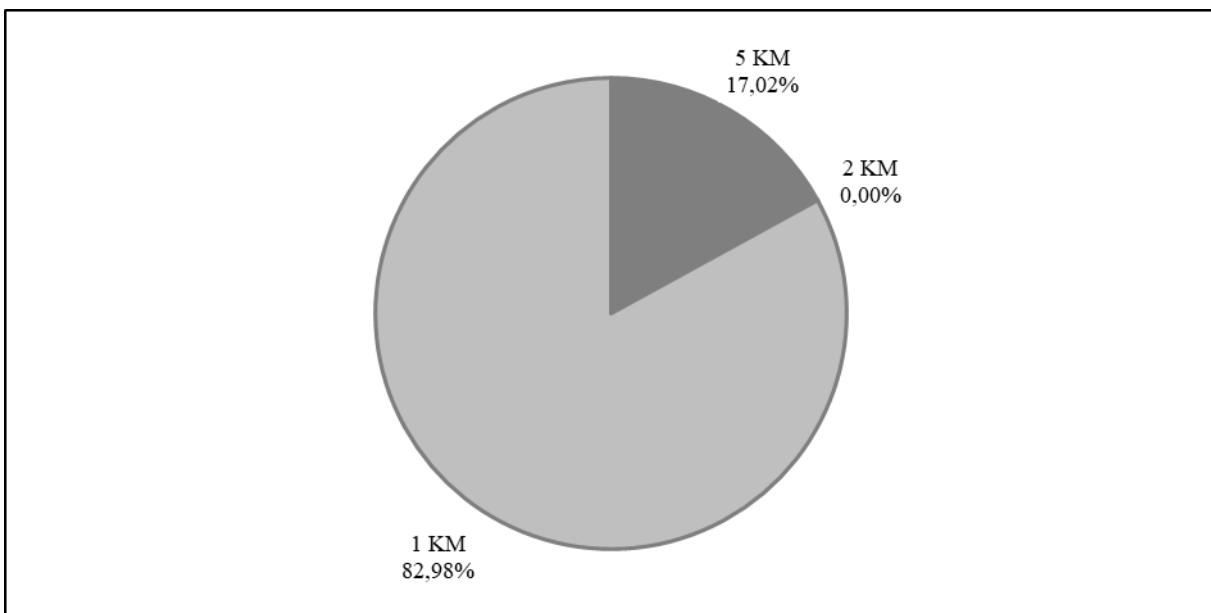
U 2023. godini, u CBBiH registrirano je 350 krivotvorenih novčanica konvertibilne marke, što je za 53,5% više u odnosu na 2022. godinu. Krivotvorenih kovanica konvertibilne marke je registrirano 423 komada, što je za 10,0% manje u odnosu na 2022. godinu. Prema apoenskoj strukturi, najviše krivotvorenih novčanica je bilo u apoenu od 100 KM (Grafikon 2.22), a krivotvorenih kovanica u apoenu od 1 KM (Grafikon 2.23).

Grafikon 2.22: Apoenska struktura krivotvorenih novčanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

Grafikon 2.23: Apoenska struktura krivotvorenih kovanica u 2023. godini

Izvor: CBBiH

2.5 Održavanje platnih sustava

Zakonsku obvezu održavanja odgovarajućih platnih i obračunskih sustava CBBiH ispunila je i u 2023. godini: platni promet u zemlji se odvijao neometano, kroz sustave žiro kliringa i bruto poravnanja u realnom vremenu (BPRV); održavani su i unaprjeđivani Centralni registar kredita (CRK) i Jedinstveni registar računa poslovnih subjekata (JRRPS), a obavljan je i međunarodni kliring plaćanja s inozemstvom. Prepoznajući makroekonomski, i značaj sigurnih i učinkovitih platnih sustava za finansijsku stabilnost, CBBiH je tijekom 2023. godine intenzivno radila na jačanju kapaciteta i operacionalizaciji funkcije nadgledanja platnih sustava.

U 2023. godini je zabilježen rast i broja i vrijednosti međubankarskih transakcija u platnom sustavu koji se odvija preko CBBiH (Tablica 2.3). U odnosu na 2022. godinu, rast je naročito naglašen kod broja i vrijednosti transakcija kroz sustav bruto poravnanja u realnom vremenu (Tablica 21. u Statističkom dodatku). Godišnja promjena je manje izražena, u odnosu na pandemijske godine, zbog baznog učinka, ali je u razini rasta zabilježenog u godinama približnog intenziteta ekonomske aktivnosti. Kao i u ranijim razdobljima, većina transakcija u međubankarskom platnom prometu obavljala se u manjem broju banaka; preko pet banaka obavljeno je 50,67% ukupne vrijednosti i 56,64% ukupnog broja transakcija u platnom prometu u 2023. godini.

Tablica 2.3: Platni promet preko komercijalnih banaka

	Međubankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Unutarbankarske transakcije	Promjena u odnosu na prethodnu godinu	Ukupno	Promjena u odnosu na prethodnu godinu
Broj, u milijunima						
2019.	43,6	3,0%	56,9	-3,3%	100,5	-0,7%
2020.	43,8	0,4%	53,9	-5,2%	97,7	-2,8%
2021.	48,0	9,6%	56,3	4,4%	104,3	6,8%
2022.	49,7	3,6%	58,7	4,3%	108,4	4,0%
2023.	50,8	2,3%	62,7	6,7%	113,5	4,7%
Vrijednost, u milijardama KM						
2019.	123,05	19,8%	113,37	-1,8%	236,42	8,4%
2020.	105,13	-14,6%	100,43	-11,4%	205,56	-13,1%
2021.	122,40	16,4%	110,47	10,0%	232,87	13,3%
2022.	145,83	19,1%	128,13	16,0%	273,95	17,6%
2023.	163,10	11,8%	142,03	10,8%	305,12	11,4%

Izvor: CBBiH

U 2023. godini, daleko veći broj i međubankarskih i unutarbankarskih transakcija obavljali su klijenti pravne osobe (85,0% i 69,2% respektivno). Samim tim, a uzimajući u obzir i prosječnu veličinu naloga kod pravnih osoba, na ovu vrstu klijenata se odnosilo preko 91% ukupne vrijednosti unutarbankarskih transakcija i preko 96% ukupne vrijednosti međubankarskih transakcija. U pogledu vrste inicijacije transakcije, u 2023. godini u unutarbankarskom platnom prometu neznatno više su bili zastupljeniji papirni nalozi (51,0% od ukupnog broja naloga), dok je 59,1% međubankarskih transakcija bilo inicirano električnim nalozima. U 2023. godini je nastavljen trend značajnog rasta klijenata električnog bankarstva, posebno u segmentu fizičkih osoba (18,84%, do broja od 1,46 milijuna korisnika), pri čemu se najveći dio odnosi na mobilno bankarstvo. Međutim, broj aktivnih klijenata električnog bankarstva je znatno manji; svega 33,9% fizičkih osoba registriranih korisnika je u 2023. godini aktivno koristilo električko bankarstvo. Posebno veliki nesrazmjer između aktivnih i registriranih fizičkih osoba korisnika električnog bankarstva (11,30%) je u segmentu internet bankarstva. Broj pravnih osoba, aktivnih klijenata električnog bankarstva, bio je u 2023. godini znatno veći nego u slučaju fizičkih osoba (69,9% od ukupnog broja registriranih korisnika). U 2023. godini je zabilježeno 150,17 milijardi KM vrijednosti transakcija u električkom bankarstvu, od čega se na internet bankarstvo pravnih osoba odnosilo čak 96,65% ukupne vrijednosti transakcija u električkom bankarstvu.

I nakon iščezavanja baznog učinka prve postpandemijske godine, i u 2023. godini je zabilježen snažan rast prometa na POS terminalima (mjesto prodaje, eng. *Point of sale*, POS). Vrijednost realiziranih transakcija na POS terminalima je u 2023. godini znatno premašila pretpandemijske

razine (Tablica 2.4). Internet prodaja je nastavila snažno rasti (45,4%) u odnosu na 2022. godinu (Tablica 2.4), čemu su sigurno doprinisile i nove politike prodajnih lanaca u zemlji, nastavak aktivne uporabe usluga dostave roba u prehrambenoj i industriji ugostiteljstva, ali i početak dostave u BiH nekih od najvećih svjetskih internet trgovina. Na internet prodaju u inozemstvu se odnosilo 62,75% od ukupne internet prodaje u 2023. godini. Promet na ATM uređajima (aparati za podizanje gotovine; eng. *Automated teller machine*, ATM) je, također, nastavio snažno rasti, što je bilo i očekivano, imajući u vidu rast nominalnih plaća (poglavlje 1.1.1, dio III.) i rast broja uposlenih u 2023. godini.

Tablica 2.4: Pregled prometa karticama na ATM-u, POS uredajima i internetu

	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.
POS, u milijardama KM	3,26	3,19	2,94	3,77	4,42
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	4,3%	-2,1%	-7,7%	28,3%	17,1%
ATM, u milijardama KM	7,75	8,17	8,75	9,88	11,13
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,2%	5,3%	7,2%	12,9%	12,6%
Internet, u milijunima KM	157,4	180,6	265,0	448,2	651,7
Ukupno, u milijardama KM	11,17	11,54	11,96	14,10	16,20
Promjena u odnosu na prethodnu godinu	8,6%	3,3%	3,7%	17,9%	14,8%

Izvor: CBBiH

Snažan rast u sektoru turizma i povezanim uslužnim djelatnostima u 2023. godini se najbolje odražava u snažnom rastu realiziranih vrijednosti inozemnih kartica u BiH (Tablica 2.5 ispod). Promet po ino karticama u BiH, za kupovinu roba i usluga na POS terminalima, u odnosu na 2022. godinu, veći je za čak 26,32%. I podizanje gotovine na bankomatima u zemlji, uporabom kartica izdanih u inozemstvu je, također, znatno poraslo u odnosu na prethodnu godinu. S druge strane, realizirani promet u inozemstvu, po karticama izdanim u BiH, niži je u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 2.5: Realizirane vrijednosti po karticama na načelu rezidentnosti

Godina	Podizanje gotovine		Kupovina roba i usluga na POS terminalima	Ukupno
	Bankomati	POS terminali		
Realizirane vrijednosti inozemnih kartica u BiH, u milijunima KM				
2019.	1.648,8	59,7	833,5	2.542,0
2020.	1.117,6	59,7	399,3	1.576,6
2021.	1.360,7	39,3	619,3	2.019,3
2022.	1.793,1	63,0	1.105,1	2.961,1
2023.	1.933,3	28,7	1.396,0	3.358,0
Realizirane vrijednosti u inozemstvu kartica izdatih u BiH, u milijunima KM				
2019.	165,3	3,0	426,8	595,1
2020.	162,3	4,0	355,7	522,0
2021.	143,4	3,4	447,0	593,8
2022.	142,9	2,8	644,1	789,7
2023.	153,4	3,0	594,0	750,3

Izvor: CBBiH

Mastercard je i dalje daleko najzastupljeniji brend kartica u BiH (Tablica 2.6). Razlog je što banke u BiH, uglavnom, prihvaćaju Mastercard i Visa brendove kartica na ATM i POS terminalima. Ostali brendovi su bili zastupljeni u vrlo malom broju banaka. Broj beskontaktnih kartičnih transakcija u BiH na ATM i POS terminalima u 2023. godini je bio viši u odnosu na kontaktne (91,94, naspram 54,80 milijuna), ali je vrijednost transakcija realiziranih preko kontaktnih kartica bila znatno viša (10,23 milijarda KM, odnosno 70,94% ukupne vrijednosti).

Tablica 2.6: Zastupljenost kartica prema brendovima

Godina	Visa	Mastercard	American	BamCard	Diners	Ukupno
2019.	757.775	1.348.275	7.304	12.280	12.970	2.138.604
2020.	736.947	1.410.718	6.901	9.666	6.324	2.170.556
2021.	749.874	1.452.272	6.382	10.371	30	2.218.929
2022.	773.691	1.541.267	5.984	10.890	1.299	2.333.131
2023.	831.883	1.601.158	5.682	13.953	1.674	2.454.350

Izvor: CBBiH

CBBiH je i u 2023. godini vršila međunarodni kliring plaćanja između BiH i srpskih banaka. Kroz sustav klirinškog načina obračuna međunarodnih plaćanja sa Srbijom plasirano je ukupno 11.655 nalogi (+12,12% u odnosu na 2022. godinu), čija je vrijednost bila 221,3 milijuna eura (-23,2% u odnosu na 2022. godinu).

2.6 Uloga fiskalnog agenta

Zakonom o CBBiH (Članak 52.) i Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama BiH definirano je da CBBiH pruža usluge bankarskog agenta, te izvršava transakcije po nalogu Ministarstva financija i trezora BiH (MFT BiH) u svezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH i djeluje kao fiskalni agent za članstvo BiH u međunarodnim finansijskim institucijama. Sukladno Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i Ministarstva financija i trezora BiH, Centralna banka BiH je i tijekom 2023. godine izvršavala poslove bankara, depozitara, zastupnika pri plaćanju i fiskalnog agenta. Ova usluga je u 2023. godini obuhvaćala poslove platnog prometa u zemlji i inozemstvu, upravljanja depozitnim računima i konverzije sredstava vezane za kredite i donacije po ugovorima koje je zaključilo Vijeće ministara Bosne i Hercegovine s međunarodnim finansijskim institucijama, poslove koji su proizašli iz aranžmana i članstva Bosne i Hercegovine u međunarodnim finansijskim institucijama, te poslove servisiranja ino duga. Tijekom cijele 2023. godine Ministarstvo je koristilo povoljne uvjete na međunarodnim finansijskim tržištima i dostavljalo naloge za investiranje jednog dijela deviznih sredstava kojima je raspolagalo.

CBBiH obavlja bankarske usluge i izvršava transakcije po nalogu MFT-a BiH, u svezi sa servisiranjem vanjskog duga BiH. MFT BiH je mjerodavan za provedbu procedura za zaduživanje i upravljanje državnim dugom, osiguranja pokrića obveza u domaćoj valuti i vođenje baze podataka o vanjskom dugu BiH. Uloge CBBiH i MFT BiH, po poslovima servisiranja vanjskog duga BiH, definirane su, pored gore navedenih zakona, i Zakonom o finansiranju institucija BiH, Zakonom o sustavu neizravnog oporezivanja u BiH i Zakonom o uplatama na Jedinstveni račun i raspodjeli prihoda.

Poslovi, zadatci, mjerodavnosti i međusobni odnosi između MFT-a BiH i CBBiH definirani su bilateralnim Ugovorom o servisiranju vanjskog duga BiH, koji su dvije institucije zaključile prvi put 1998. godine (zadnja verzija zaključena je 2013. godine). CBBiH je prema odredbama navedenog Ugovora mjerodavna za:

- blagovremeno osiguravanje potrebnih iznosa u stranim valutama za plaćanje dospjelih obveza;
- blagovremeno i točno izvršenje plaćanja na temelju naloga/instrukcija MFT-a BiH;
- korespondenciju sa stranim bankama i kreditorima u svezi s plaćanjem obveza;
- izvješćivanje MFT-a BiH o svim izvršenim transakcijama.

Sredstva potrebna za servisiranje vanjskog duga u domaćoj valuti osigurava MFT BiH od Uprave za neizravno oporezivanje (UINO) i/ili izravnim uplatama krajnjih korisnika kredita. Godišnji plan sredstava potrebnih za servisiranje vanjskog duga sastavni je dio dokumenta „Proračun institucija BiH i međunarodnih obveza BiH“ koji donosi Parlamentarna skupština BiH. Sukladno zaključenom Ugovoru o obavljanju poslova bankarskog i fiskalnog agenta između CBBiH i UINO, a na temelju Zakona o uplatama na jedinstveni račun i raspodjeli prihoda, tijekom 2023. godine nastavljeno je vođenje jedinstvenog računa UINO za prikupljanje prihoda od neizravnih poreza. Po ovom aranžmanu komercijalne banke na dnevnom temelju transferiraju na račun za evidentiranje, držanje i raspodjelu prihoda UINO kod CBBiH sve prikupljene prihode, a potom se ti prihodi, po nalogu UINO, svakodnevno alociraju na više računa po različitim namjenama sukladno zakonskoj regulativi i nalogu UINO-a. Na temelju Zakona o akcizama, u 2023. godini je nastavljen proces prikupljanja sredstava uplaćenih na temelju cestarina na račun UINO-a kod CBBiH, te raspored ovih sredstava po nalogu UINO-a prema entitetima i Brčko distriktu.

Sve obveze po vanjskom dugu BiH tijekom protekle godine servisirane su uredno i blagovremeno. Sukladno dospijećima obveza i programiranom dinamikom otplate duga, izvršene su obveze prema: Međunarodnom monetarnom fondu (MMF), Svjetskoj banci (IBRD, IDA), Pariškom klubu, Europskoj banci za obnovu i razvoj (EBRD), Londonskom klubu vjerovnika, Razvojnoj banci Vijeća Europe (CEB), Saudijskom fondu za obnovu i razvoj, Europskoj investicijskoj banci (EIB), Europskom povjerenstvu, Njemačkoj razvojnoj banci (KFW), Izvozno-uvoznoj banci Koreje, OFID Fondu, Međunarodnom fondu za razvoj poljoprivrede (IFAD), Banci za rad i gospodarstvo te Austrijskoj poštanskoj štedionici (B.A.W.A.G.), EUROFIMA-i, Kuvajtskom fondu za arapski ekonomski razvoj, Vladim Japana, Vladim Belgije, Vladim Španjolske te ostalim javnim i privatnim kreditorima.

CBBiH je fiskalni agent i izvršava transakcije u svezi s članstvom i aranžmanima BiH u MMF-u od 2002. godine, na temelju odluke Savjeta ministara BiH koja je službeno objavljena u službenim glasilima BiH. Međusobni odnosi, mjerodavnosti i postupanje pet institucija u BiH (CBBiH, MFT BiH, Federalno ministarstvo financija, Ministarstvo financija Republike Srpske i UINO) po pitanju finansijskih aranžmana s MMF-om, definirani su Memorandumom o razumijevanju. Prvi je zaključen 2002. godine, na snazi su oni iz 2016. i 2020. godine. CBBiH je depozitar za račune (gotovinske i vrijednosnice) koje MMF drži kod fiskalnog agenta (obično su to centralne banke) svih članica sukladno Statutu (engl. *Articles of Agreement*) MMF-a.

Kako bi se izvršile transakcije odobrenja sredstava od MMF-a i plaćanja obveza prema MMF-u, CBBiH vodi namjenski Depozitni račun za transakcije s MMF-om, s podračunima Federacije BiH, Republike Srpske i Brčko distrikta. CBBiH izvršava transakcije s MMF-om nakon što mjerodavne institucije u BiH osiguraju puno pokriće u domaćoj valuti na spomenutom računu/podračunima. Kvota BiH, koja predstavlja uplaćeni i upisani „kapital“ svake zemlje članice u opći/generalni izvor sredstava MMF-a iznosi 265,2 milijuna SDR. Alokacija SDR za BiH iznosi 415,1 milijuna SDR i obveza zemlje članice je tromjesečno plaćati troškove MMF-u po ovom temelju.

Sukladno Statutu Svjetske banke, CBBiH je depozitar za članice skupine Svjetske banke: IBRD, IDA i MIGA. Po nalogu navedenih članica, CBBiH izvršava transakcije kupoprodaje strane valute za domaću i izvršava plaćanja/transfere krajnjim korisnicima u domaćem platnom prometu.

CBBiH je i u 2023. godini, sukladno Ugovoru zaključenom s Agencijom za osiguranje depozita BiH, obavljala poslove evidencije portfelja vrijednosnica ove institucije kojim upravlja eksterni portfelj menadžer, prema sporazumu Agencije za osiguranje depozita s istim. Također, na temelju zaključenih ugovora između CBBiH i Federalnog ministarstva financija i CBBiH, izvršavaju se poslovi bankarskog i fiskalnog agenta. CBBiH je sukladno zaključenim ugovorima nastavila djelovati kao bankarski agent Agencije za bankarstvo Federacije BiH, Agencije za bankarstvo RS-a, Brčko distrikta te za entitetske registre vrijednosnica.

Usluga uporabe elektroničkog bankarstva je pružana i tijekom 2023. godine deponentima. CBBiH svakodnevno poduzima aktivnosti na unaprjeđenju poslovanja u radu s deponentima, automatiziranju procesa, međusobne komunikacije, a sve u cilju postizanja što veće učinkovitosti u radu.

2.7 Prikupljanje i kreiranje statističkih podataka

CBBiH je proizvođač službene statistike na razini BiH (zajedno s Agencijom za statistiku BiH). U tom smislu, ima obvezu proizvesti i objaviti pokazatelje službene statistike BiH iz mjerodavnosti CBBiH, a koje se odnose na: statistiku monetarnog i finansijskog sektora, statistiku vanjskog sektora, te statistiku vladinih financija za BiH. Sve proizvedene statistike CBBiH ulaze u Plan statističkih aktivnosti Bosne i Hercegovine. U okviru Radne skupine za

statistiku, u procesu EU integracija, u više navrata se analizirala i definirala lista prioriteta za statistički sustav u BiH.

Kontinuirano se ulaže u poboljšanje metoda prikupljanja, proširivanje broja izvornih podataka (administrativnim i izravnim prikupljanjem), te primjenu međunarodno usuglašenih metodologija. Naročiti naglasak je, u posljednjih nekoliko godina, na uvođenju statističkih standarda i metodologija koje su na snazi unutar EU, jer će CBBiH imati naglašenu odgovornost u pripremi i dostavi podataka kao zemlja kandidatkinja. Stoga se poduzimaju brojni projekti tehničke pomoći i stalna obuka osoblja. Tijekom 2023. godine, uspješno su implementirana dva projekta, čiji su rezultati podigli razinu usuglašenosti s EU zahtjevima. Ovim projektima (vidjeti više u poglavlju 2.9) razvijene su dodatne tablice vezane za ESA 2010 transmisiju i započet je razvoj metodologije i kompilacija mjesecne platne bilance.

Pored redovite produkcije podataka, razvijena je statistika vanjskog duga. Uz uporabu raspoloživih izvora podataka i primjenu zahtijevane metodologije, nastavlja se redovita dostava prema Svjetskoj banci. Time je BiH uvrštena i vidljiva u odgovarajućoj bazi podataka. Naglašena je, i daljnje unaprijeđena, razmjena informacija koja se realizira s EUROSTAT-om, što uključuje redovite metodološke provjere i analize, kao i redovito izvješćivanje u okviru Monitoringa usklađenosti (SIMS) sa statističkim zahtjevima EU, te godišnjeg (dvokružna) prikupljanja podataka za zemlje u procesu proširivanja.

Na međunarodnom planu se kontinuirano ulažu napor u cilju poboljšanja kvantitete i kvalitete statistike, kroz učešće u forumima (Pododbor EK-a BiH, radne skupine EUROSTAT, ECB-a, BIS Irving Fischer odbor za statistiku i zemljama iz regije kroz različite projekte i konferencije). Planirana statistička istraživanja su u velikom dijelu završena i kompletirana, te su se podatci na vrijeme objavljivani i dostavljani međunarodnim i domaćim institucijama, sukladno obvezama koje CBBiH ima u svojoj domeni statistike. CBBiH redovito međunarodnim i regionalnim institucijama dostavlja opsežne setove statističkih podataka, a preko kojih je BiH predstavljena u međunarodnim bazama statističkih podataka (EUROSTAT, MMF, Svjetska banka, Europska centralna banka, Europska banka za obnovu i razvoj EBRD, UNCTAD, BIS banka, UN Statistički odjel. CBBiH priprema i dostavlja podatke za potrebe Fiskalnog vijeća BiH, Tajništvo CEFTA, Direkcije za ekonomsko planiranje, Agencije za promociju stranih investicija, Ministarstva financija i trezora BiH, Ministarstva gospodarstva i poduzetništva RS, i Ministarstva trgovine FBiH.

2.8 Praćenje sustavnih rizika u finansijskom sustavu

CBBiH vrši funkciju praćenja finansijske stabilnosti, koja podrazumijeva pravovremeno identificiranje ranjivosti u finansijskom sustavu zemlje. Cilj djelovanja CBBiH u ovom području je poboljšati razumijevanje uzročno-posljedičnih veza između finansijskog sustava i makroekonomskog okruženja, upozoriti finansijske institucije i druge sudionike na tržištu na postojeće rizike, pokrenuti dijalog o rizicima i poduzeti korektivne mjere kojima će se umanjiti posljedice materijalizacije rizika. Aktivnosti CBBiH na polju praćenja stabilnosti finansijskog sustava obuhvaćaju i specijaliziranu komunikaciju s relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama kojom se osigurava kontinuitet procesa praćenja sustavnih rizika, kao i komuniciranje o rizicima po finansijsku stabilnost sa širom javnošću. Doprinos očuvanju finansijske stabilnosti CBBiH daje u okviru članstva u Stalnom odboru za finansijsku stabilnost (SOFS) BiH, kojeg, pored guvernera CBBiH i direktora agencija za bankarstvo, čine ministar financija i trezora BiH, entitetski ministri financija i direktor Agencije za osiguranje depozita BiH.

CBBiH izvješćuje širu javnost o rizicima po finansijsku stabilnost kroz redovitu godišnju publikaciju, Izvješće o finansijskoj stabilnosti, koji se od 2007. godine objavljuje na mrežnoj stranici CBBiH. Objavljinjem Izvješća o finansijskoj stabilnosti, CBBiH javnosti želi ukazati na rizike koji dolaze iz finansijskog sustava, kao i makroekonomskog okruženja i izazove s kojima će se finansijski sustav, a posebno bankarski sektor suočiti u narednim razdobljima. U izvješćima se redovito prezentiraju rezultati analiza za praćenje sustavnih rizika, koji se razvijaju i provode u CBBiH. Od 2023. godine CBBiH je počela objavljivati novu godišnju publikaciju, Ocjena rizika po finansijsku stabilnost, koja sadrži presjek glavnih makroekonomskih kretanja i trendova u finansijskom sektoru u prvoj polovici godine, rezultate analiza za ocjenu rizika i otpornosti bankarskog sektora na rizike na bazi podataka za prvo polugodište, kao i informacije o unaprjeđenjima u finansijskoj infrastrukturi i najvažnijim izmjenama u regulatornom okviru za poslovanje banaka u BiH. Cilj ovih publikacija je promicanje svijesti šire javnosti i finansijskih institucija o pitanjima iz područja finansijske stabilnosti, a posebno ukazivanje na potencijalne rizike po finansijsku stabilnost u BiH.

Kompilacija i objavljinjanje seta osnovnih pokazatelja finansijskog zdravlja, prema metodologiji MMF-a, također je važan kanal komunikacije CBBiH sa širom javnošću. Pokazatelji finansijskog zdravlja se objavljuju tromjesečno na statističkom mrežnom portalu CBBiH od polovice 2009. godine, a od rujna 2011. godine i na mrežnoj stranici MMF-a.

Izvješćivanje je u potpunosti metodološki usklađeno s MMF-ovim Vodičem za kompilaciju pokazatelja finansijskog zdravlja iz 2019. godine.

U 2023. godini u CBBiH nastavljena je provedba testiranja na stres solventnosti i likvidnosti, kao dva važna alata za procjenu rizika u bankarskom sektoru BiH, kao i s pripremom redovitih tromjesečnih izvješća o testovima na stres: Izvješća o rezultatima testova na stres solventnosti i Izvješća o rezultatima stres testa likvidnosti. Nalazi testova na stres solventnosti i likvidnosti, uključujući i izvješća o rezultatima testova na stres se dijele s agencijama za bankarstvo. O rezultatima testova na stres solventnosti se kroz odgovarajuću formu Izvješća o rezultatima testova na stres upoznaje i SOFS. Agregirani rezultati testova na stres solventnosti i likvidnosti provedenih s podatcima s kraja godine se objavljaju u Izvješću o finansijskoj stabilnosti, dok se agregirani rezultati testiranja na stres provedenog na bazi podataka s kraja prvog polugodišta objavljaju u izvješću Ocjena rizika po finansijsku stabilnost.

Tijekom 2023. godine nastavljena je suradnja s ECB-om koja se odnosi na ažuriranje informacija vezano za „Izvješće o finansijskoj stabilnosti za zemlje kandidate i potencijalne kandidate za članstvo u EU“, a koja se ogleda u dostavljanju obuhvatnog seta podataka, informacija i pojašnjenja aktualnog stanja i trendova u domaćem finansijskom sektoru. Cilj ove publikacije je kroz analize trendova u finansijskim sustavima ovih zemalja i ocjenu aktualnih izazova po finansijsku stabilnost doprinijeti boljem razumijevanju sustavnih rizika u regiji. Izvješće se izrađuje svake dvije godine, a ažuriranje informacija za potrebe ECB-a se vrši na godišnjoj razini.

CBBiH je 2023. godine u suradnji s agencijama za bankarstvo, razvila Metodologiju za izračun referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH. Referentne stope prosječnog troška financiranja banaka koje posluju na teritoriju BiH za obuhvat 3 (RSTF3)⁵⁵, koje su izračunate za razdoblje od prvog tromjesečja 2018. godine, počele su se objavljivati na statističkom mrežnom portalu CBBiH od rujna 2023. godine, te će se, uz agregirane podatke o troškovima izvora financiranja i agregirane podatke o izvorima financiranja na koje se ti troškovi odnose, nastaviti objavljivati na tromjesečnoj razini. Informacije o prosječnim troškovima financiranja u BiH u dužem vremenskom horizontu, mogu koristiti bankama, ali i ostalim sudionicima na finansijskim tržištima za analize i donošenje poslovnih odluka. Također, domaćim bankama je ponuđen izbor uporabe ovih stopa,

⁵⁵ RSTF3 – Referentna stopa prosječnog ponderiranog troška financiranja banaka za sve izvore sredstava primljene od stanovništva, nefinansijskih društava i finansijskih institucija.

kao referentnih vrijednosti u ugovorima o kreditima s promjenjivom kamatnom stopom s ciljem boljeg upravljanja kamatno induciranim kreditnim rizikom.

Kontinuirana suradnja s drugim relevantnim domaćim i međunarodnim institucijama na polju finansijske stabilnosti nastavljena je i u 2023. godini. Kroz edukaciju i programe tehničke suradnje osigurava se usklađenost pristupa analiziranja i identifikacije sustavnog rizika s najboljim praksama i trendovima u svijetu, kao i pravovremena identifikacija sustavnih rizika. Zadatci, koji proizlaze iz koordinacije djelatnosti agencija za bankarstvo entiteta mjerodavnih za izdavanje bankarskih licenci i superviziju banaka, nastavili su se provoditi i u 2023. godini. Suradnja i razmjena podataka i informacija CBBiH s entitetskim agencijama za bankarstvo odvijala se kontinuirano u različitim područjima redovite suradnje. Tako je, između ostalog, početkom 2023. godine CBBiH sudjelovala u kreiranju makroekonomskih scenarija za nadzorno testiranje otpornosti na stres koje su tijekom godine provele agencije za bankarstvo. Guverner CBBiH i direktori agencija za bankarstvo održavali su sastanke na kojima su razmatrana važna pitanja o stanju u bankarskom sektoru te sektoru lizinga i mikrokreditnom sektoru. Sastancima, na poziv guvernera, nazoči i direktor Agencije za osiguranje depozita u BiH, što doprinosi redovitom informirajućem sudioniku u koordinaciji bankarske supervizije o stanju osiguranih depozita u BiH i aktivnostima ove agencije koja, pored CBBiH i agencija za bankarstvo, predstavlja važnog sudionika u mreži finansijske sigurnosti.

2.9 Suradnja s međunarodnim institucijama i rejting agencijama

Tijekom 2023. godine, CBBiH je nastavila dijalog i suradnju s institucijama EU, EU centralnim bankama i drugim partnerima u procesu pristupanja EU, te ispunila zadatke i obveze koje ima u EU integracijskom procesu BiH. Unaprjeđujući poslovne procese sukladno preporukama EU, CBBiH je potvrdila jaku opredijeljenost europskoj perspektivi.

U složenom EU koordinacijskom sustavu BiH, CBBiH je dala kvalitetan i pravovremen doprinos pripremi dokumenata i izvješća koji su značajni za daljnji napredak BiH. Kroz učešće u radu radnih skupina za eurointegracije sukladno Odluci o sustavu koordinacije procesa europskih integracija u BiH, institucionalno imenovani predstavnici CBBiH su izvršili sve obveze u mjerodavnosti CBBiH u svezi za završetkom izrade Programa integriranja u Europsku uniju. CBBiH sudjeluje u radu sljedećih radnih skupina: Ekonomski kriterij, Sloboda kretanja kapitala, Finansijske usluge, Ekonomski i monetarna politika, Statistika, Finansijska kontrola, te Finansijske i proračunske odredbe. Predstavnici CBBiH su sudjelovali u radu i pripremi

materijala za radna tijela osnovana u cilju praćenja realizacije ugovornih obveza iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (SSP): Pododbor za ekonomska i finansijska pitanja i statistiku, Pododbor za unutarnje tržište i konkurenčiju i Odbor za stabilizaciju i pridruživanje između EU i BiH.

Kroz nekoliko izvještajnih ciklusa, CBBiH je pripremila informacije i izvješća za Prilog BiH za godišnje Izvješće Europskoga povjerenstva (EP), koji predstavlja najznačajniji dokument na temelju kojeg EP ocjenjuje ostvareni napredak zemlje u EU. U prošlogodišnjem Izvješću EP je pozitivno ocijenio aktivnosti CBBiH, s posebnim naglaskom na potrebu osiguranja neovisnosti CBBiH i integriteta monetarne politike. CBBiH je, također, pripremala podatke i sudjelovala u redovitim godišnjim aktivnostima u sklopu izrade Programa ekonomske reformi (ERP), uključujući učešće u konzultacijama i sastancima s ECB-om i EP-om, kao dio dijaloga o ekonomskoj politici u okviru Vijeća za ekonomska i finansijska pitanja EU (ECOFIN).

U sljedećem razdoblju, stjecanjem statusa zemlje kandidatkinje s otvorenim pregovorima, počinje i najzahtjevija faza pristupanja EU u kojoj će CBBiH imati veće obveze i jaču ulogu. Predstavnici CBBiH, od 2023. godine, sudjeluju na stručnim sastancima za makroekonomske projekcije između EP-a i zemalja kandidata. Ovo je standardna procedura za sve zemlje kandidate za članstvo u EU, a sastanci se održavaju dva puta godišnje, prije izvješća o napretku za zemlje članice kandidate, paralelno s proljetnim i jesenskim krugom makroekonomskih projekcija EP. Izvješćivane i diskusija se odvijaju prema formatu EP-a. Ovim su višegodišnje aktivnosti CBBiH na izradi makroekonomskih projekcija i brzih procjena dodatno dobile na značaju.

CBBiH je i tijekom prošle godine radila na unaprjeđenju institucionalnih kapaciteta, uvođenju novih politika i praksi, daljnog razvoja i obuke osoblja u cilju unaprjeđenja priprema za integraciju u Europski sustav centralnih banaka (ESCB). Postupno i kontinuirano uvođenje EU i međunarodnih standarda u poslovanje CBBiH se ostvaruje vlastitim kapacitetima, ali i kroz bilateralnu i multilateralnu suradnju s drugim centralnim bankama. Institucionalni dijalog centralnih banaka, kao najbolja i najučinkovitija platforma za prijenos znanja, iznimno je važan instrument za integraciju u strukture ESCB-a.

Tijekom 2023. godine nastavljena je realizacija značajnog broja EU programa tehničke suradnje koji se financiraju bespovratnim sredstvima iz IPA fonda. Ovi programi kontinuirano podižu razinu usuglašenosti CBBiH s EU standardima u svim područjima rada CBBiH. Posebna

vrijednost ove vrste suradnje je kontinuirano širenje i jačanje mreže postojećih i uspostava novih profesionalnih kontakata. Od posebnog značaja je IPA Program jačanja kapaciteta centralnih banaka Zapadnog Balkana s ciljem njihove integracije u ESCB, koji vodi Deutsche Bundesbank, uz učešće 19 nacionalnih centralnih banaka ESCB-a i ECB. Svrha Programa je jačanje monetarne i finansijske stabilnosti u regiji, kroz daljnje jačanje institucionalnih kapaciteta šest centralnih banaka zapadnog Balkana, agencija za nadzor banaka u BiH, kao i jačanje dijaloga centralnih banaka, na dvije razine: regionalnoj i na razini EU. Tijekom trogodišnjeg projekta (u razdoblju 2022. – 2025. godine), organizira se intenzivni regionalni program obuke o ključnim pitanjima centralnog bankarstva i supervizije. Pored zajedničkih regionalnih aktivnosti, u okviru ovog Programa, CBBiH je prošle godine realizirala izravnu bilateralnu suradnju s Centralnom bankom Španjolske u području *cloud computinga*. Također, dogovorena je i suradnja s Centralnom bankom Luksemburga u cilju unaprjeđenja procesa upravljanja deviznim rezervama koja će biti realizirana u prvom polugodištu 2024. Ponovno smo sudjelovali i na redovitom godišnjem sastanku Radne skupine za suradnju centralnih banaka koja djeluje u okviru Odbora za međunarodne odnose (*International Relations Committee*) ESCB. Radna skupina je, između ostalog, zadužena i za koordinaciju aktivnosti suradnje s centralnim bankama država izvan EU-a, uključujući i CBBiH. U kontekstu produbljivanja i jačanja postojeće suradnje s centralnim bankama, inicirana je i osigurana suradnja s: Bankom Francuske i Deutsche Bundesbank Centrom za međunarodni dijalog centralnih banaka (*Centre for International Central Bank Dialogue*).

Vlada Švicarske je prepoznala značaj i ulogu CBBiH, te pruža tehničku podršku u cilju harmonizacije sa standardima Europske unije i najboljim međunarodnim praksama centralnog bankarstva. Nakon uspješno završene II. faze Programa bilateralne pomoći i izgradnje kapaciteta centralnih banaka (*Bilateral Assistance and Cooperation with Central Banks – BCC*) koji se realizira uz podršku Vlade Švicarske, dogovoren je i njegov nastavak koji je započeo u rujnu 2023. godine potpisivanjem Sporazuma o nastavku Programa, čime je službeno počela realizacija treće faze višegodišnjeg partnerstva za razdoblje 2023. – 2028. godina. U okviru partnerstva i strategije podrške Švicarske BiH, izuzetno uspješna suradnja s CBBiH se realizira u suradnji s Institutom za međunarodne studije (*Graduate Institute of International Studies – GIIS*) iz Ženeve. Program je alat za podršku CBBiH u cilju unaprjeđenja ključnih funkcija s gledišta modernog i dobrog upravljanja, te primjerene pripreme CBBiH za globalne i EU integracije. Temeljem analize potreba, CBBiH je definirala strateška područja rada i pripremila Plan aktivnosti za 2024. godinu. Program adresira sljedeća područja:

1. Analiza i implementacija monetarne politike
 - a. Upravljanje deviznim rezervama
 - b. Strategija istraživanja sukladno zahtjevima EU
 - c. Komunikacije
2. Statistika i baze podataka
3. Financijska stabilnost
4. Upravljanje rizicima
5. Upravljanje ljudskim resursima

Sve aktivnosti u CBBiH, iz područja jačanja ekonomskih istraživanja (kao područje 1. b. iznad), temelje se na jasnoj strategiji razvoja funkcije istraživanja u srednjoročnom razdoblju. Primarni fokus je na istraživanjima koja će biti zahtijevana od zemlje i centralne banke u procesu EU integracija te istraživanjima koja su od interesa za CBBiH u procesu kalibriranja politika iz svoje mjerodavnosti. Svoj set modela za makroekonomske projekcije smo, kroz programe tehničke pomoći, obogatili za još dva, koji su standardni u primjeni u centralnim bankama, uključujući i one koje djeluju u okviru ESCB. Nalaze iz ova dva modela planiramo objavljivati redovito, već od 2024. godine, a bit će dostupni, kao i u slučaju dosada razvijenih i korištenih modela u CBBiH, i tehnički papiri, s ciljem jačanja transparentnosti.

S tim u svezi, krajem 2023. godine je završen dvogodišnji projekt tehničke pomoći MMF-a, koji je financiran od strane Partnerskog programa nizozemske konstituence (eng. *The Netherlands Constituency Partnership Program*, NCPP), jedne od dvije zemlje koja predsjedava našom konstituencom u MMF-u. Projekt je implementiran od strane konzultantata s Joint Vienna Institute. Za dvije godine, u tijeku vrlo ambicioznog projekta, razvijen je tromjesečni okvir za makro projekcije (eng. *The Quarterly Macro Forecasting Framework*, QMFF), koji potpunosti uzima u obzir karakteristike BiH. U pitanju je tromjesečni okvir adaptivnih očekivanja koji kvantificira osnovne bihevioralne jednadžbe u kontekstu odstupanja realnih varijabli od njihovog dugoročnog trenda. QMFF razvijen tijekom programa tehničke pomoći može se smatrati pilot verzijom potencijalnog novog pristupa financijskom programiranju, što je jedan od standardnih alata razvijenih od strane MMF-a te koji su u primjeni u većini zemalja članica.

Prepoznaјući značaj centralnih banaka u procesu EU integracija svake zemlje kandidata, CBBiH je u 2023. godini bila obuhvaćena programom tehničke pomoći EU na polju jačanja fiskalnog upravljanja, sastavnica programa koja se odnosi na izradu projekcija i brzih procjena. Projekt je implementiran od strane Svjetske banke. Cilj projekta je da u zemljama kandidatima za članstvo u EU, relevantne institucije izrađuju makroekonomske projekcije i brze procjene ključnih makroekonomskih varijabli, na relativno harmoniziran način, u identičnom formatu izvješćivanju EP te izrađuju ekonomske politike na temelju modelskih projekcija vođeni ciljem koji se želi njima postići, kao i procjenama očekivanih učinaka. Ovakva aktivnost svakako ne znači da se zemlja kandidat za članstvo treba oslanjati na samo jedan makroekonomski model, niti da svaka institucija u zemlji treba imati identične projekcije. Međutim, CBBiH će slijedeći najbolje prakse modernih centralnih banaka svoju paletu modela za makroekonomske projekcije dopuniti još jednim makro strukturnim modelom, čime ćemo dodatno ojačati naš doprinos procesu EU integracija zemlje.

U području statistike, tijekom 2023. godine, uspješno su implementirana dva projekta tehničke pomoći, čiji rezultati su podigli razinu usuglašenosti s EU zahtjevima:

- IPA 2019 Višekorisnički program fokusiran na područje statistike vladinih financija i prekomjernog deficit (GFS/EDP), u okviru kojeg su razvijene dodatne tablice vezane za ESA 2010 transmisiju, te je u značajnom mjeri poboljšana kvaliteta postojećih podataka. Projekt je završen u listopadu 2023. godine.
- IPA 2017 Twinning projekt za BiH statistički sustav koji je završen krajem 2023. godine. Planirano je da se nastavi s implementacijom IPA 2019 Twinning projekta za BiH statistički sustav, u okviru kojeg se nastavlja s razvojem metodologije i testne kompilacije mjesecne platne bilance, sada uključujući i geografsku distribuciju za platnu bilancu po zemljama. Realizacija ovog projekta je predviđena do kraja 2025.
- Uz pomoć švicarske vlade se radi na poboljšanju IT strukture za statičku kompilaciju i razvijanje novih suvremenih aplikacijskih rješenja koji se nastavlja i u 2024. godini.

CBBiH, zajedno s drugim institucionalnim sudionicima u BiH, radi i na projektu modernizacije platnih sustava zapadnog Balkana koji financira EP, a realizira Svjetska banka s ciljem priprema za integraciju u SEPA sustav, odnosno pristupanje jedinstvenom području plaćanja u eurima. U organizaciji Svjetske banke, vanjski procjenitelj *cyber* sigurnosti i stručnjaci Svjetske banke

održali su prezentacije za članove Odbora za rizike CBBiH u području upravljanja operativnim rizicima i *cyber* sigurnosti.

U organizaciji CBBiH, tijekom 2023. godine, održane su online misije rejting agencija Standard & Poor's, i Moody's Investors Service i misija u BiH rejting agencije Standard & Poor's sa relevantnim međunarodnim i domaćim institucijama u BiH, u cilju ocjene suverenog kreditnog rejtinga BiH. Tijekom 2023. godine agencija Standard & Poor's povećala je kreditni rejting BiH na „B+/sa stabilnim izgledima“, a agencija Moody's Investors Service potvrdila je prethodno utvrđen kreditni rejting BiH „B3/sa stabilnim izgledima“.

2.10 Upravljanje rizicima

Upravljanje rizicima u CBBiH se provodi na sustavan i strukturiran način, sukladno općem okviru upravljanja rizicima definiranim Politikom integriranog upravljanja rizicima u CBBiH. Opći okvir upravljanja rizicima definira ciljeve i načela upravljanja rizicima, organizaciju upravljanja rizicima, klasifikaciju rizika s kojima se CBBiH suočava u svom poslovanju, kao i proces upravljanja rizicima.

Upravljanje rizicima u CBBiH se temelji na modelu tri crte obrane od rizika. Prvu crtu obrane čine organizacijske jedinice/oblici koji su izravno uključeni u poslovne procese i upravljaju s tim povezanim rizicima. Drugu crtu obrane čine odbori mjerodavni za upravljanje rizicima (Odbor za rizike i Investicijski odbor), specijalizirani stručnjaci koji obavljaju metodološke i kontrolne funkcije upravljanja rizicima te organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima. Uloga Odbora za rizike je podrška guverneru i Upravnom vijeću u redovitom praćenju, koordinaciji i pružanju informacija o upravljanju rizicima. Treću crtu obrane čine Ured glavnog internog revizora koji provodi neovisnu procjenu sustava upravljanja rizicima i Revizorski odbor.

Odbor za rizike je tijekom 2023. godine razmatrao pitanja pretežno iz područja upravljanja operativnim rizicima, informacijske sigurnosti i usklađenosti poslovanja, dok je Investicijski odbor razmatrao pitanja vezana za upravljanje deviznim rezervama CBBiH. Upravljanje operativnim rizicima se u 2023. godini nastavilo odvijati sukladno usvojenom okviru upravljanja operativnim rizicima, koji čine: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Metodologija upravljanja operativnim rizicima u CBBiH i Metodologija prikupljanja podataka o incidentima i kalkulacije operativne vrijednosti pod

rizikom. Cilj procesa upravljanja operativnim rizicima jest pružanje razumnog uvjeravanja da će CBBiH ostvariti svoju misiju i ciljeve, te zaštititi reputaciju i finansijska sredstva, sukladno politici tolerancije rizika. Također, upravljanje operativnim rizicima ima za cilj integriranje informacija o rizicima u procese donošenja odluka u CBBiH.

Odbor za rizike je uveo sustav praćenja realizacije preporuka za prevenciju rizika od strane organizacijskih oblika/jedinica kako bi se na primjeren način odgovorilo na rizike, i utvrdio stupanj izvršenja mjera kroz proces izvješćivanja o incidentima koje priprema organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima. Izvješća o incidentima se redovito dostavljaju na sjednice Odbora za rizike, prije slanja Upravi, Upravnom vijeću i Revizorskom odboru.

Osim redovitih izvješća glavnih stručnjaka u CBBiH, analiza i izvješća o incidentima koje priprema organizacijski oblik mjerodavan za upravljanje rizicima (tromjesečni i godišnji) Odbor za rizike je razmatrao, analizirao i dostavio dalje na usvajanje sljedeće dokumente: Politika upravljanja operativnim rizicima i kontinuitetom poslovanja u CBBiH; Analiza kritičnosti poslovnih procesa CBBiH; Analiza i prijedlozi unaprjeđenja poslovnih procesa; Izvješća o radu glavnih stručnjaka; Akcijski plan za unaprjeđenje sigurnosti informacijskih sustava CBBiH; Plan integriteta CBBiH i Izvješća o provedenim procjenama rizika informacijske sigurnosti za određene nove IT usluge.

2.11 Proces interne revizije

Regulatorni okvir za obavljanje funkcije interne revizije predstavljaju Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Pravilnik o internoj reviziji u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, Priručnik o radu interne revizije u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, i obvezujuće smjernice Međunarodnog okvira profesionalne prakse interne revizije. Cilj interne revizije je pomoći CBBiH u ostvarenju njenih strateških ciljeva i učinkovitom izvršavanju njenih zadataka, provjeravajući je li provedba upravljačkih i kontrolnih mehanizama odgovarajuća, ekonomična i dosljedna u odnosu na zakonske propise, interne akte i druge propise. Interna revizija daje mišljenje, preporuke i savjete u svezi s aktivnostima koji su predmet revidiranja.

Aktivnosti Ureda glavnog internog revizora CBBiH, tijekom 2023. godine, bile su usmjerenе na izvršavanje dužnosti definiranih člankom 20. Zakona, Strateškim planom interne revizije za razdoblje 2022. – 2024. godine, Planom interne revizije za 2023. godinu te realizaciji poslova i zadataka utvrđenih Planom rada Centralne banke za 2023. godinu.

2.12 Ostalo

2.12.1 Upravljanje ljudskim resursima

Najviše tijelo CBBiH je Upravno vijeće (UV), koje je mjerodavno za utvrđivanje monetarne politike i kontrolu njene provedbe, organizaciju i strategiju CBBiH sukladno ovlastima utvrđenim Zakonom. Upravno vijeće čine guverner, koji predsjedava Vijećem, i četiri člana (Tablica 2.7). Upravu Centralne banke čine guverner i tri viceguvernera koje je imenovao guverner, uz odobrenje Upravnog vijeća. Zadatak Uprave je operativno rukovođenje poslovanjem Centralne banke. Svaki je viceguverner neposredno odgovoran za rad jednog sektora Centralne banke (vidjeti organizacijsku šemu CBBiH).

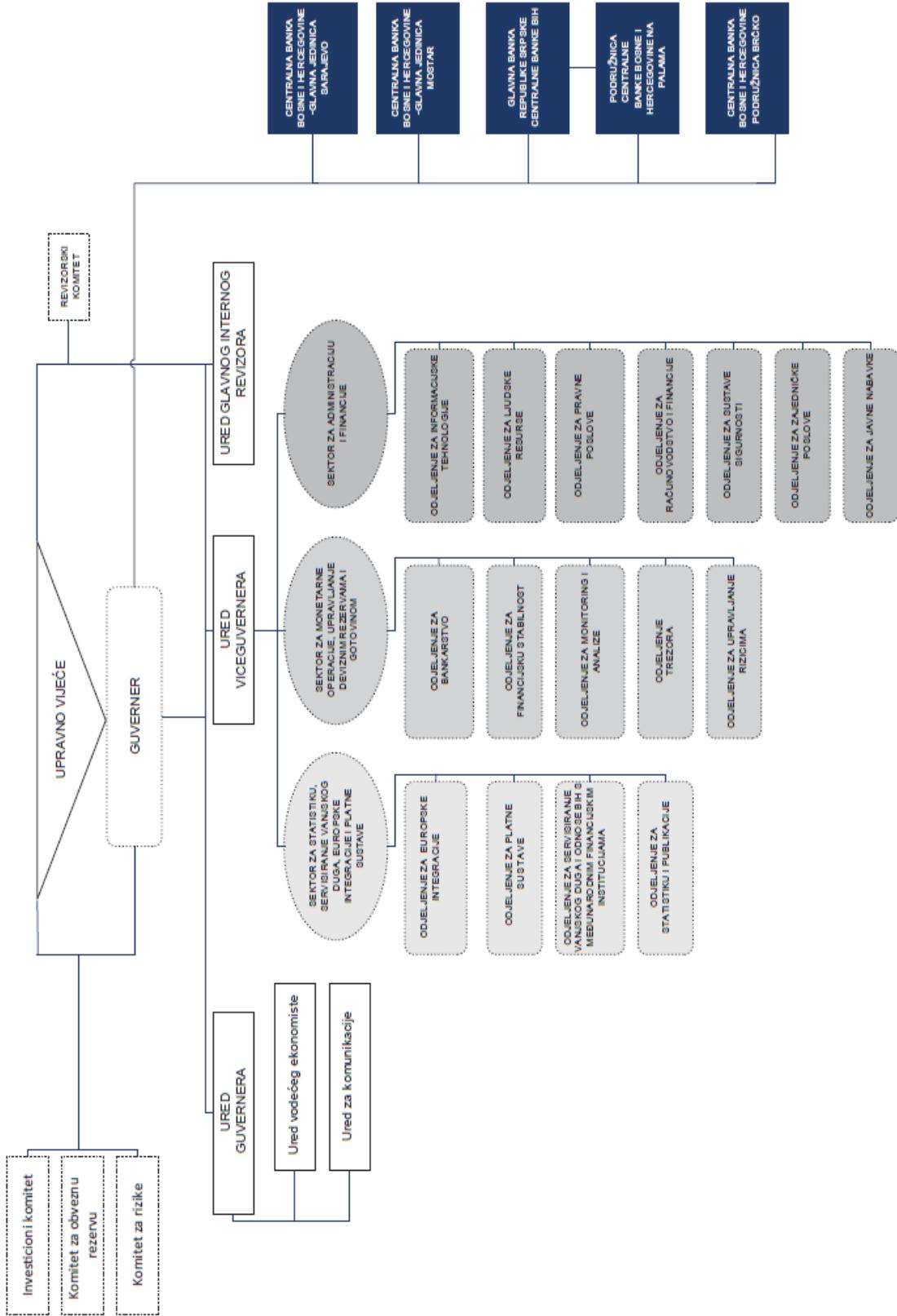
Tablica 2.7: Rukovodna struktura CBBiH

Upravno vijeće CBBiH, do 03.01.2024. godine	dr. Senad Softić, predsjedatelj dr. Radomir Božić, član mr. Šerif Isović, član dr. Dragan Kulina, član dr. Danijela Martinović, član
Upravno vijeće CBBiH, od 03.01.2024. godine	dr. Jasmina Selimović, predsjedateljica dr. Danijela Martinović, član dr. Radomir Božić, član dr. Darko Tomaš, član dr. Mirza Kršo, član
Uprava CBBiH	dr. Senad Softić, guvener (do 03.01.2024. godine) dr. Jasmina Selimović, guvernerka (od 03.01.2024. godine) mr. Ernadina Bajrović, viceguvernerka nadležna za Sektor za administraciju i financije dr. Željko Marić, viceguverner nadležan za Sektor za statistiku, servisiranje vanjskog duga, europske integracije i platne sustave mr. Marko Vidaković, viceguverner nadležan za poslove Sektora za monetarne operacije, upravljanje deviznim rezervama i gotovinom

Izvor: CBBiH

Napomena: Odlukom o razrješenju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-1/23 od 18. 12. 2023. godine, s 3. siječnjem 2024. godine razriješeni su dužnosti dr. Senad Softić, mr. sc. Šerif Isović, dr. Radomir Božić, dr. Dragan Kulina i dr. Danijela Martinović zbog isteka mandata. Odlukom o imenovanju članova Upravnog vijeća Centralne banke Bosne i Hercegovine, broj: 01-50-1-3686-2/23 od 18. 12. 2023. godine, na mandatno razdoblje od šest godina, počevši od 3. siječnja 2024. godine, imenovani su: dr. Jasmina Selimović, dr. Danijela Martinović, dr. Radomir Božić, dr. Darko Tomaš, i dr. Mirza Kršo.

Organizaciona šema Centralne banke Bosne i Hercegovine

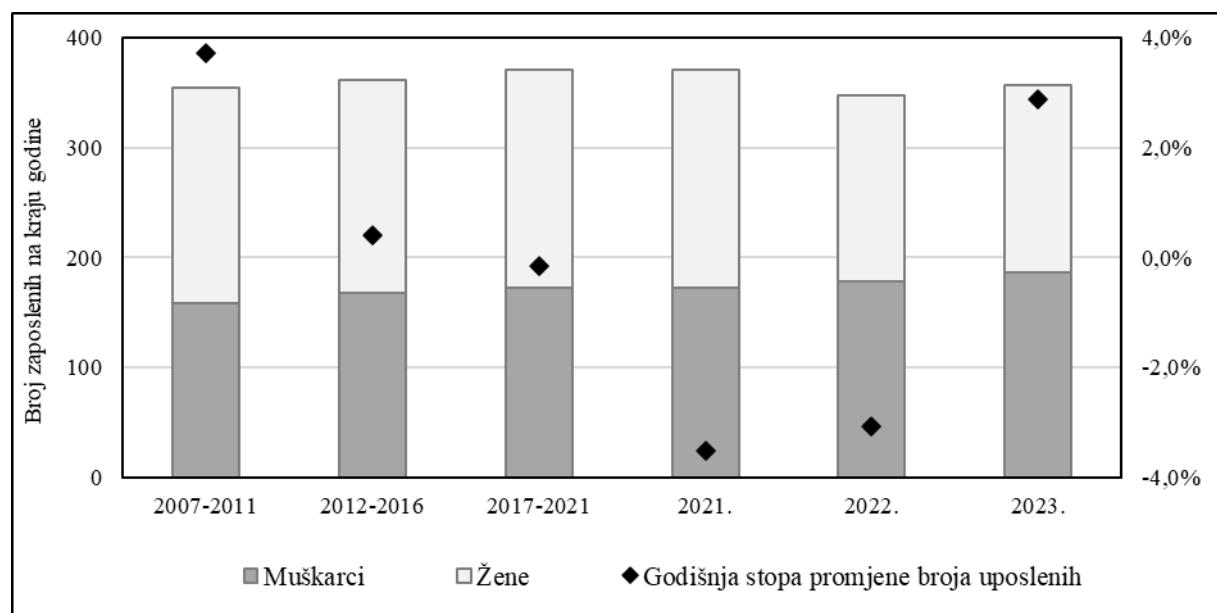

S obzirom na prirodu i specifičnosti poslovanja centralnih banaka, kao i njihovu tržišnu ulogu, CBBiH je opredijeljena za strategiju učinkovitosti, s ciljem održavanja i kontinuiranog unaprjeđenja ljudskih resursa, uz modernizaciju procesa upravljanja ljudskim resursima, koja omogućava učinkovito izvršavanje svih aktivnosti.

Tijekom 2023. godine odvijala se prirodna fluktuacija službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnog raskida radnog odnosa, a prijem novih službenika nije prelazio planirani ukupan broj službenika. Tako je u Centralnoj banci s 31. 12. 2023. godine bilo ukupno 357 službenika.

Prirodnom fluktuacijom službenika, uslijed odlaska službenika u mirovinu ili sporazumnog raskida radnog odnosa, uz ograničen prijem novih službenika u radni odnos, sukladno planiranom povećanju, broj uposlenih na kraju 2023. godine iznosio je 357 službenika (Grafikon 2.24). Od ukupnog broja službenika, 75,91% bili su s visokom stručnom spremom, a od toga osam doktora znanosti, te sedamdeset i tri magistra. Prosječna starost službenika bila je 47 godina, a od ukupnog broja službenika na kraju 2023. godine, 47,6% bile su žene.

Grafikon 2.24: Ukupan broj uposlenih u CBBiH

Izvor: CBBiH

Napomena: Broj uposlenih je stanje na kraju razdoblja. Stopa rasta broja uposlenih za razdoblja 2007. – 2011, 2012. – 2016. i 2017. – 2021. godina je prosjek za razdoblje.

Jedna od misija CBBiH je i pomoć visokoškolskim ustanovama u BiH, koja se ogleda kroz potpisane ugovore o suradnji sa nekoliko ekonomskih fakulteta u BiH, te davanju mogućnosti studentima, postdiplomcima i akademskim istraživačima da kroz praksu u CBBiH steknu prijeko neophodno iskustvo. Prakse studenata i postdiplomaca su realizirane i tijekom 2023. godine. Tijekom 2023. godine nastavljen je „Green HRM“ projekt sa ciljem podizanja svijesti o potrebi za štednjom i razumnom uporabom dostupnih resursa. Realizirane su različite aktivnosti, poput inicijative za smanjenje uporabe jednokratnog plastičnog posuđa i podjele personaliziranih staklenih boca za vodu kao alternative jednokratnim plastičnim čašama, te promoviranja *online* sastanaka kao alternativu radnim sastancima uživo.

2.12.2 Komuniciranje s javnošću

Tijekom 2023. godine, nastavljene su intenzivne aktivnosti, sukladno Strategiji komuniciranja za razdoblje 2022. – 2026. godine. Za plasiranje informacija, kao kanal komuniciranja, korišteni su mediji, društvene mreže, mrežna stranica, a kao novina u komuniciranju uvedena je Viber skupina s novinarima putem koje se također distribuiraju informacije, priopćenja i obavijesti. Uvođenjem Viber skupine omogućen je brži, izravniji i učinkovitiji način komunikacije s medijima. Ova platforma je omogućila trenutno dijeljenje informacija, brze odgovore na upite medija i učinkovitije upravljanje medijskim zahtjevima. Viber skupina je omogućila medijima da imaju trenutni pristup priopćenjima, izjavama i drugim relevantnim informacijama. Ovo je doprinijelo transparentnosti i otvorenosti institucije prema medijima, što je ključno za izgradnju povjerenja i kredibiliteta.

U okviru redovitog informiranja javnosti o aktivnostima CBBiH, u 2023. godini je objavljeno 66 priopćenja za javnost i odgovoreno na 112 medijskih zahtjeva u pismenoj formi, a realiziran je i značajan broj audio i video intervjuja službenika CBBiH. Tijekom godine obrađeno je ukupno 26 zahtjeva na temelju Zakona o slobodi pristupa informacijama BiH. Sadržaj na društvenim mrežama je unaprijeđen u cilju veće transparentnosti, s više infografika i atraktivnijeg materijala.

U organizaciji CBBiH i Color Media Group, uz podršku Britanske ambasade u BiH i Izaslanstva EU u BiH, održana je konferencija pod nazivom „Svijet u 2023.“. Konferencija istog naziva već godinama se održava u regiji, a od prije dvije godine i u BiH. Konferencija je okupila vodeće ekonomске stručnjake, gospodarstvenike i nositelje najviših javnih funkcija kao i predstavnike diplomatske zajednice u BiH s ciljem da, kroz konstruktivan dijalog između predstavnika ekonomskih institucija, vlasti, diplomatske i poslovne zajednice, budu dane

analize i pogledi na ekonomsko okruženje, investicijsku klimu, implementaciju reformi i zakonodavstva kao i mjere koje BiH treba poduzeti.

U 2023. godini, nizom aktivnosti, obilježeno je 25 godina od puštanja konvertibilne marke u opticaj, kao službene valute i zakonskog sredstva plaćanja u BiH. Za ovu priliku, u suradnji s poduzećem Pošte Srpske a.d. Banjaluka izrađena je, promovirana i u prodaju puštena prigodna poštanska marka i omotnica „25 godina konvertibilne marke“.

Tijekom godine posebno je bila zastupljena financijska edukacija, pa je aktivnostima na promociji financijske edukacije i inkluzije obuhvaćeno nešto više od tisuću učenika, studenata, nastavnika i profesora. Edukativne prezentacije, pod nazivom „Mala škola novca“, prošlo je devet osnovnih škola iz Sarajeva, Mostara, Brčkog, Banja Luke i Pala, a učenici dvadeset srednjih škola iz svih dijelova BiH prošlo je edukativne aktivnosti o temama: Uloga i značaj CBBiH; Vještine odgovornog upravljanja osobnim financijama i Osnovni financijski proizvodi i usluge na tržištu. Od dvadeset srednjih škola, njih jedanaest je bilo dodatno uključeno u projekat “Educiraj edukatora“ (*Train the Trainer*). Četrdeset i devet odabralih učenika i petnaest profesora je prošlo treninge u organizaciji CBBiH, na kojima su, na dobrovoljnoj osnovi, prihvatali da samostalno provode edukacije drugih učenika u sklopu sati odjelnih zajednica u školama, i na taj način doprinesu da financijska edukacija postane dio nastavnih sati u školama. Organizirane su i posjete studenata iz zemlje i inozemstva, koji su iskazali želju da nauče više o monetarnoj politici CBBiH, kao i njenoj ulozi i značaju u financijskom sustavu zemlje.

CBBiH je bila domaćin izaslanstvu Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD), koja je boravila u dvodnevnoj posjeti BiH s ciljem sagledavanja situacije u pogledu financijske inkluzije i pismenosti stanovništva u pripremi dokumenta za podršku razvoju financijske pismenosti od strane OECD-a. Aktivnosti na polju financijske pismenosti provode se u okviru projekta „Financijska pismenost u zemljama učesnicima programa nizozemske konstituence“. Cilj projekta je podržati zemlje da podignu razinu financijske pismenosti i inkluzije, jačanjem financijske edukacije kako bi se ostvario prosperitet građana, te malih i srednjih poduzeća. Projekt OECD-a bit će realiziran u razdoblju od 2023. do 2027. godine, i uključuje Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, Crnu Goru, Republiku Sjevernu Makedoniju i druge države konstituence Nizozemske, uz financijsku podršku Ministarstva financija Nizozemske.

Aktivnosti CBBiH prepoznate su i izvan granica zemlje, pa je institucija pronašla svoje mjesto i među dobitnicima prestižnog priznanja „Central Banking Award“, u kategoriji „Transparentnost“. CBBiH je, naime, nagrađena za jačanje integriteta i uvođenje Etičke linije

kao neovisnog antikorupcijskog alata, kao i za jačanje komunikacije s javnošću, što je rijetka praksa među institucijama javnog sektora. Ova nagrada se dodjeljuje u 26 kategorija, 13 za centralne banke i 13 za sudionike na finansijskom tržištu.

2.12.3 Projekti energetske učinkovitosti, očuvanje nacionalnih spomenika

Odlukom Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika, aktivnosti na očuvanju objekta Centralnog ureda CBBiH i tekuće održavanje, vrše se kontinuirano. U 2023. godini nastavljene su aktivnosti na poboljšanju energetskih karakteristika građevine u cilju smanjenja potrošnje energenata, što doprinosi zaštiti životne sredine. Prema termin planu, vršena su mjerena postotka kapilarne vlage u zidovima suterena, koja se dostavljaju Zavodu za zaštitu spomenika. Mjerenja su dokazala učinkovitost ranije postavljenih elektroničkih uređaja. Tijekom planiranja i izvođenja svih radova na objektu, ostvaruje se suradnja sa Zavodom za zaštitu spomenika, što dokazuje i zahvalnost Zavoda na korektnom i profesionalnom odnosu na konzervatorsko-restauratorskim radovima iz siječnja 2023. godine.

Sukladno Odluci o uspostavljanju sustavima energetskog menadžmenta i informacijskog sustava energetske učinkovitosti u institucijama BiH, energetski suradnici vršili su kontinuiran unos podataka u informacijski sustav energetskog menadžmenta (EMIS) i praćenje potrošnje energenata (plin, električna energija, voda). Unos u EMIS vrši se za sve objekte CBBiH na mjesечноj razini i to za sva mjerna mjesta u objektima. Pored navedenog, podatci za potrošnju plina u objektu Centralnog ureda CBBiH, na adresi Maršala Tita 25 u Sarajevu, šalju se i automatski, putem internet konekcije s ugrađenog brojila.

CBBiH je, tijekom 2023. godine, Zavodu za informatiku i statistiku Kantona Sarajevo dostavila Izvješće o nastanku otpada za 2022. godinu, sukladno članku 31. Zakona o statistici u Federaciji BiH i prema Pravilniku o kategorijama otpada.

**3. Financijska izvješća i Izvješće neovisnog vanjskog revizora
(dostavlja se odvojeno)**

Centralna banka
BOSNE I HERCEGOVINE
Централна банка
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Statističke tablice

STATISTIČKE TABLICE

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

T03: Indeks industrijske proizvodnje

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine

T06: Monetarni agregati

T07: Monetarni pregled

T08: Bilanca stanja CBBiH

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

T10: Kamatne stope na kredite stanovništvu

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

T13: Kamatne stope na depozite nefinancijskih poduzeća

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka

T19: Kupovina i prodaja KM

T20: Prosječne obvezne rezerve

T21: Transakcije u platnom prometu

T22: Platna bilanca BiH

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)

T24: Servisiranje vanjskog duga

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)

T26: Devizne rezerve CBBiH

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije

T28: BiH uvoz po zemljama podrijetla

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača

T33: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rew2 klasifikaciji djelatnosti

T34: Stanja izravnih ulaganja u BiH klasificirana po zemlji stranog ulagača

T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

T01: Glavni ekonomski pokazatelji

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP BiH, (u milijunima KM)¹⁾ tekuće cijene	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Realni BDP (stopa rasta u %)¹⁾	1,2	3,1	3,2	3,2	3,8	2,9	-3,0	7,4	4,1	1,6
Stopa rasta indeksa potrošačkih cijena (CPI) u BiH²⁾										
Prosječna godišnja stopa rasta CPI	-0,9	-1,0	-1,1	1,2	1,4	0,6	-1,0	2,0	14,0	6,1
Godišnja stopa rasta CPI za prosinac	-0,4	-1,3	-0,3	0,7	1,6	0,3	-1,6	6,4	14,7	2,2
Budžet sektora opće vlade³⁾										
Prihodi	43,8	43,0	42,7	42,4	42,4	42,0	41,6	41,0	39,9	-
Rashodi ⁴⁾	45,8	42,3	41,5	39,8	40,2	40,1	46,8	41,3	40,3	-
Saldo	-2,0	0,7	1,2	2,5	2,2	1,9	-5,2	-0,3	-0,4	-
Novac i kredit										
Novac u širem smislu (M2)	63,1	64,5	66,7	69,5	71,3	73,6	81,3	80,5	72,9	69,2
Krediti nevladnim sektorima	56,2	54,4	53,7	54,9	54,3	55,0	55,2	50,8	45,9	43,4
Platna bilanca										
Bruto devizne rezerve										
U milijunima KM	7.826	8.606	9.531	10.557	11.623	12.597	13.868	16.348	16.066	16.290
U milijunima USD	5.309	4.883	5.391	6.083	7.012	7.210	8.079	9.885	8.637	9.004
U mjesecima uvoza robe i usluga	6,1	6,7	7,2	7,1	7,3	7,8	10,0	9,3	6,8	7,0
Bilanca tekućeg računa										
U milijunima KM	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376
U milijunima USD	-1.345	-827	-805	-876	-660	-531	-571	-420	-1.063	-760
U postocima BDP-a	-7,2	-5,0	-4,7	-4,8	-3,2	-2,6	-2,8	-1,8	-4,3	-2,7
Bilanca robne razmjene										
U milijunima KM	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198
U milijunima USD	-5.342	-4.071	-4.010	-4.274	-4.538	-4.558	-3.651	-4.335	-5.474	-5.637
U postocima BDP-a	-28,8	-24,8	-23,4	-23,3	-22,2	-22,3	-18,0	-18,3	-22,4	-19,7
Vanjski dug sektora vlade**										
U milijunima KM	8.442	8.693	8.872	8.147	8.198	8.140	8.726	9.435	9.477	8.861
U milijunima USD	5.249	4.856	4.782	4.996	4.801	4.657	5.479	5.417	5.238	5.006
U postocima BDP-a	30,9	30,0	29,3	25,6	24,2	22,7	25,1	24,1	20,8	17,1
Servisiranje vanjskog duga sektora vlade⁵⁾										
U milijunima KM	761	581	723	983	955	794	741	773	802	1.255
U milijunima USD	516	330	409	567	576	454	432	467	431	694
U postocima izvoza robe i usluga	8,2	5,7	6,7	7,7	6,7	5,5	6,2	4,6	3,7	7,8

Napomena:

¹⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., prosinac 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

²⁾ Izvor: Agencija za statistiku BiH

³⁾ Izvor: Centralna banka BiH

⁴⁾ Rashodi uključuju i neto nabavu stalnih sredstava.

⁵⁾ Izvor: Ministarstvo financija i rezorda BiH

**Podaci revidirani od 2009. godine u skladu s primljenim izvještajem od Ministarstva financija i rezorda BiH od 26.01.2023. i uključuju kredit JP Putevi RS i direktni dug Brčko Distrikta.

- Podaci nisu dostupni

T02: Bruto domaći proizvod Bosne i Hercegovine (tekuće cijene)

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.*
Nominalni BDP, (u milijunima KM)	27.359	28.929	30.265	31.803	33.942	35.785	34.728	39.145	45.618	51.699
Nominalni BDP (u milijunima USD)	18.561	16.413	17.118	18.325	20.478	20.481	20.230	23.669	24.524	28.579
BDP po stanovniku BiH (u KM)	7.759	8.223	8.620	9.076	9.709	10.251	9.994	11.326	13.284	15.088
BDP po stanovniku BiH (u USD)	5.264	4.665	4.876	5.230	5.857	5.867	5.822	6.848	7.141	8.340
Godišnji rast realnog BDP (u %)	1,2	3,1	3,2	3,2	3,7	2,8	-3,1	7,4	4,1	1,6
Broj stanovnika (u tisućama) ¹⁾	3.526	3.518	3.511	3.504	3.496	3.491	3.475	3.453	3.434	3.427
Prosječni godišnji tečaj KM/USD	1.474	1.763	1.768	1.735	1.657	1.747	1.717	1.654	1.860	1.809

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Bruto domaći proizvod prema proizvodnom, rashodnom i dohodovnom 2022., prosinac 2023. Podatak o prosječnom godišnjem tečaju KM/USD izvor je CBBiH.

¹⁾ Procjena broja stanovnika za 2023. godinu uključuje dostupne podatke o prirodnom prirastu sa krajem rujna 2023. godine; Izvor: Agencija za statistiku BiH

*BDP za 2023. godinu je procjena CBBiH, te se koristi kao preliminarni podatak, do objavljivanja službenog BDP-a od strane Agencije za statistiku BiH.

T03: Indeks industrijske proizvodnje

Godina	Mjesec	Mjesec / isti mjesec prethodne godine			Razdoblje / isto razdoblje prethodne godine		
		FBiH	RS	BiH	FBiH	RS	BiH
2014.	12.	97,9	99,8	98,7	100,1	100,6	100,2
2015.	12.	101,7	99,5	101,7	102,2	103,0	103,1
2016.	12.	103,0	120,0	107,5	102,6	108,2	104,4
2017.	12.	101,5	97,3	99,6	103,8	101,2	103,1
2018.	12.	98,2	96,9	97,8	100,8	104,2	101,6
2019.	12.	97,4	92,4	95,5	97,3	88,1	94,7
2020.	12.	103,1	103,7	103,2	93,7	93,4	93,6
2021.	12.	107,4	106,6	107,2	109,8	109,9	109,8
2022.	12.	98,0	96,0	96,0	101,2	102,1	101,0
2023.	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1
2023.	01.	97,9	104,9	100,1	97,9	104,9	100,1
	02.	97,0	97,2	97,0	97,5	100,9	98,5
	03.	95,1	98,1	95,8	96,6	99,8	97,5
	04.	89,1	92,5	90,1	94,6	97,9	95,6
	05.	99,7	95,7	98,4	95,6	97,4	96,2
	06.	92,0	92,5	92,3	95,0	96,6	95,5
	07.	100,4	99,8	100,1	95,8	97,0	96,1
	08.	101,2	97,8	100,2	96,4	97,1	96,6
	09.	96,2	103,5	98,5	96,4	97,8	96,8
	10.	97,6	99,6	98,2	96,5	98,0	97,0
	11.	94,7	89,4	92,8	96,4	97,1	96,6
	12.	90,0	93,8	91,0	95,8	96,8	96,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH i Republički zavod za statistiku RS.

Napomena:

Indeks industrijske proizvodnje za razdoblje / isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T04: Indeks potrošačkih cijena za BiH (CPI)

Godina	Mjesec	Mjesec/prethodni mjesec tekuće godine	Mjesec/isti mjesec prethodne godine	Razdoblje/isto razdoblje prethodne godine
2014.	12.	...	99,6	99,1
2015.	12.	...	98,7	99,0
2016.	12.	...	99,7	98,9
2017.	12.	...	101,3	101,2
2018.	12.	...	101,6	101,4
2019.	12.	...	99,9	100,6
2020.	12.	...	98,4	99,0
2021.	12.	...	106,4	102,0
2022.	12	...	114,7	114,0
2023.	12	...	102,2	106,1
2023.	01.	100,5	114,1	114,1
	02.	100,4	112,9	113,5
	03.	100,4	110,3	112,4
	04.	100,1	107,9	111,2
	05.	99,8	106,5	110,2
	06.	99,8	104,9	109,3
	07.	99,8	104,0	108,5
	08.	101,0	104,7	108,0
	09.	100,6	104,1	107,6
	10.	100,1	102,1	107,0
	11.	99,8	101,7	106,5
	12.	99,8	102,2	106,1

Izvor:

Agencija za statistiku BiH

Napomena:

Do 2006. prikazan je indeks cijena na malo na razini BiH i izračunan je kao ponderirani prosjek mjesecnih indeksa cijena entiteta, gdje ponder predstavlja udio entiteta u BDP-u (vidi napomenu T01).

Za 2006. i dalje prikazan je indeks potrošačkih cijena.

Indeks cijena za razdoblje/isto razdoblje prethodne godine u prosincu predstavlja godišnji indeks u odnosu na prethodnu godinu.

T05: Prosječne bruto i neto plaće i mirovine**- u KM -**

Godina	Mjesec	Bruto plaće			Neto plaće			Mirovine				
		FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	Brčko	BiH	FBiH	RS	
2014.		1.272	1.334	1.265	1.183	833	825	814	830	367	333	
2015.		1.269	1.339	1.275	1.289	830	831	821	830	368	343	
2016.		1.283	1.343	1.290	1.301	839	836	830	838	370	342	
2017.		1.318	1.331	1.304	1.321	860	831	838	851	372	344	
2018.		1.365	1.357	1.363	1.363	888	857	872	879	395	361	
2019.		1.420	1.407	1.426	1.421	923	906	915	921	415	378	
2020.		1.474	1.485	1.477	1.476	956	956	948	956	423	394	
2021.		1.542	1.546	1.486	1.542	996	1.004	959	997	428	408	
2022.		1.724	1.729	1.600	1.722	1.114	1.143	1.051	1.122	461	460	
2023.		1.959	1.937	1.744	1.947	1.261	1.274	1.171	1.263	570	540	
	2023.	01.	1.875	1.845	1.679	1.861	1.208	1.217	1.123	1.209	535	540
		02.	1.849	1.908	1.669	1.863	1.193	1.256	1.117	1.211	535	540
		03.	1.967	1.910	1.690	1.942	1.265	1.258	1.134	1.260	539	540
		04.	1.913	1.921	1.714	1.911	1.233	1.265	1.150	1.241	563	540
		05.	1.987	1.945	1.716	1.967	1.277	1.280	1.152	1.275	585	540
		06.	1.963	1.953	1.731	1.954	1.262	1.284	1.161	1.267	584	540
		07.	1.951	1.943	1.776	1.944	1.257	1.278	1.192	1.262	584	540
		08.	1.991	1.954	1.785	1.974	1.281	1.286	1.201	1.280	584	541
		09.	1.960	1.941	1.807	1.950	1.260	1.277	1.213	1.264	584	541
		10.	1.995	1.963	1.776	1.981	1.285	1.290	1.192	1.285	584	541
		11.	2.037	1.974	1.785	2.012	1.310	1.296	1.201	1.304	583	541
		12.	2.018	1.988	1.807	2.004	1.296	1.304	1.213	1.297	583	541
											501	

Izvor:

Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku FBiH, Republički zavod za statistiku RS i Statistički biro Brčko distrikta.

Napomena:

Od 1. 1. 2006. u bruto i neto plaće na razini BiH uključene su i plaće Brčko distrikta.

T06: Monetarni agregati**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti banaka kod monetarnih vlasti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Gotovina izvan banaka	Prenosivi depoziti u domaćoj valuti	Ostali depoziti u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti u inozemnoj valuti	Ostali depoziti u inozemnoj valuti	Rezervni novac	M1	QM	M2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11=3+4+5	12=6+7	13=8+9+10	14=12+13
2014.	12.	3.210,5	3.751,1	38,3	2.814,0	4.496,4	3.377,3	1.301,2	5.280,0	6.999,9	7.310,4	9.958,5	17.268,9
2015.	12.	3.499,5	4.063,5	51,7	3.055,3	5.125,6	3.562,6	1.360,4	5.543,3	7.614,7	8.180,9	10.466,3	18.647,2
2016.	12.	4.066,8	4.269,1	52,0	3.401,2	5.899,8	3.883,0	1.535,6	5.478,0	8.387,9	9.301,0	10.896,6	20.197,6
2017.	12.	4.319,4	5.033,1	76,1	3.648,1	6.924,4	4.091,6	1.816,2	5.636,1	9.428,5	10.572,5	11.543,8	22.116,3
2018.	12.	4.750,6	5.523,3	125,5	3.977,2	8.166,4	4.302,2	1.961,5	5.782,3	10.399,4	12.143,7	12.046,0	24.189,6
2019.	12.	5.199,9	5.743,6	176,6	4.330,1	8.921,1	2.998,0	2.490,3	7.593,2	11.120,2	13.251,2	13.081,5	26.332,7
2020.	12.	6.172,5	5.901,1	231,8	5.043,4	10.011,8	3.034,7	2.902,5	7.256,6	12.305,4	15.055,2	13.193,8	28.249,0
2021.	12.	6.923,8	7.219,6	304,9	5.540,0	12.387,6	3.044,2	3.300,1	7.243,8	14.448,3	17.927,5	13.588,1	31.515,6
2022.	12.	7.436,1	7.217,4	272,7	6.126,2	13.752,5	2.878,7	3.583,9	6.898,8	14.926,2	19.878,6	13.361,3	33.240,0
2023.	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8
2023.	01.	7.355,2	7.097,0	288,7	5.953,5	13.758,9	2.906,9	3.657,1	6.856,4	14.741,0	19.712,4	13.420,4	33.132,8
	02.	7.362,2	6.735,3	162,7	5.982,3	13.643,5	2.867,4	3.734,3	6.957,5	14.260,2	19.625,8	13.559,2	33.185,0
	03.	7.397,9	6.454,3	160,1	6.027,0	13.583,4	2.873,8	3.763,5	7.003,9	14.012,3	19.610,4	13.641,2	33.251,6
	04.	7.548,0	6.322,1	151,8	6.198,9	13.758,3	2.889,0	3.766,4	6.992,2	14.021,8	19.957,3	13.647,7	33.604,9
	05.	7.588,7	6.578,4	151,7	6.163,5	13.922,7	2.815,6	3.924,3	6.956,7	14.318,8	20.086,2	13.696,6	33.782,8
	06.	7.571,4	6.349,8	152,6	6.253,1	14.082,0	2.854,5	3.887,6	6.975,2	14.073,9	20.335,1	13.717,3	34.052,4
	07.	7.694,8	6.429,3	131,6	6.373,8	14.593,9	2.825,2	3.946,5	6.942,0	14.255,7	20.967,7	13.713,7	34.681,4
	08.	7.734,4	6.657,4	81,4	6.388,9	14.758,3	2.900,7	3.958,4	6.978,9	14.473,3	21.147,2	13.838,0	34.985,2
	09.	7.677,2	6.720,3	83,4	6.397,2	14.788,1	2.904,5	4.009,3	7.027,1	14.480,9	21.185,3	13.941,0	35.126,3
	10.	7.604,3	6.612,6	16,4	6.338,6	14.766,2	2.952,2	4.032,7	7.094,3	14.233,3	21.104,8	14.079,2	35.184,0
	11.	7.473,4	6.631,4	15,5	6.289,4	14.859,2	2.946,0	4.050,8	7.074,9	14.120,3	21.148,6	14.071,6	35.220,2
	12.	7.565,1	7.083,2	16,9	6.550,5	15.064,1	2.891,3	3.974,6	7.310,3	14.665,2	21.614,6	14.176,2	35.790,8

Napomena:

Gotovina izvan monetarnih vlasti je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH i predstavlja gotov novac izvan Centralne banke (monetarnih vlasti). Depoziti komercijalnih banaka predstavljaju sredstva komercijalnih banaka na računima kod CBBiH. Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti predstavljaju depozite drugih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti/zaštite u Brčko distrikta. Fondovi socijalne sigurnosti/zaštite na entitetskoj razini (iz Federacije BiH: Fond MIO, Fond zdravstva Federacije BiH, Fond za zapošljavanje Federacije BiH, a iz Republike Srbске: Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja RS, Fond zdravstva RS, Fond za zapošljavanje RS i Fond za dječju zaštitu RS) klasificirani su na razinu središnje vlade. Gotovina izvan banaka je preuzeta iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8) i predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Prenosivi ili transferabilni depoziti u domaćoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Ostali depoziti u domaćoj valuti, prenosivi i ostali depoziti u inozemnoj valuti su preuzeti iz Monetarnog pregleda (tablica 7) i predstavljaju depozite nesredišnje vlade (depozite kantona i općina), depozite javnih i privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i depozite ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora). Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) je u cijelosti preuzet iz Bilance stanja CBBiH (tablica 8), a čine ga gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Prema nacionalnoj definiciji, novčanu masu čine svi prenosivi i ostali depoziti domaćih nebankarskih i nevladinih sektora, kao i sektora lokalne vlade u domaćoj i inozemnoj valuti. Depoziti entitetskih fondova socijalne sigurnosti/zaštite priključeni su središnjoj vladi na entitetskoj razini i time isključeni iz Novčane mase ili Monetarnih agregata. Monetarni agregat M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Monetarni agregat QM je definiran kao istoimena pozicija u Monetarnom pregledu (tablica 7) i obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za komplikaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA												Ukupno
		Neto inozemna aktiva				Domaći krediti								
		Inozemna aktiva	Inozemna pasiva	Potraživanja od središnje vlade (neto)	Potraživanja od kantona i općina	Potraživanja od nefinancijskih javnih poduzeća	Potraživanja od nefinancijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od ostalih finansijskih institucija	Potraživanja od ostalih domaćih sektora					
1	2	3	4	5 = 3+4	6	7	8	9	10	11	12 = 6...+11	13 = 5+12		
2014.	12.	10.479,7	-2.961,1	7.518,6	71,0	509,1	443,6	7.452,0	61,3	7.502,5	16.039,4	23.557,9		
2015.	12.	11.107,9	-2.614,6	8.493,3	160,1	537,2	400,0	7.452,6	74,6	7.875,3	16.499,8	24.993,1		
2016.	12.	12.199,0	-2.476,4	9.722,6	101,8	517,8	375,6	7.743,9	67,2	8.155,8	16.962,0	26.684,6		
2017.	12.	13.372,4	-2.589,5	10.782,9	-148,7	511,5	406,2	8354,5	96,5	8.689,3	17.909,4	28.692,2		
2018.	12.	15.505,5	-3.041,0	12.464,5	-461,2	496,5	428,0	8655,0	136,8	9.315,0	18.570,1	31.034,5		
2019.	12.	17.069,9	-3.120,0	13.949,9	-679,3	506,7	509,3	9070,9	152,2	10.024,9	19.584,7	33.534,6		
2020.	12.	18.340,2	-2.326,3	16.013,9	-236,3	538,1	540,8	8618,1	155,0	9.937,9	19.553,6	35.567,5		
2021.	12.	21.065,4	-1.949,0	19.116,3	-804,4	583,5	532,3	8812,6	164,1	10.478,3	19.766,3	38.882,7		
2022.	12.	21.084,4	-1.813,4	19.271,1	-509,1	592,0	652,8	9197,6	180,2	11.027,6	21.141,1	40.412,2		
2023.	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2		
2023.	01.	21.012,7	-1.693,5	19.319,2	-335,7	589,0	623,0	9060,7	167,1	11.014,6	21.118,6	40.437,8		
	02.	20.758,1	-1.671,2	19.086,8	-182,0	586,0	637,0	9.164,9	158,9	11.047,5	21.412,3	40.499,2		
	03.	20.726,1	-1.527,5	19.198,5	-329,5	576,1	625,2	9.293,5	164,1	11.159,0	21.488,4	40.687,0		
	04.	20.960,6	-1.525,1	19.435,5	-349,2	592,4	632,4	9.400,4	161,8	11.246,5	21.684,4	41.119,9		
	05.	21.042,0	-1.490,6	19.551,4	-286,5	587,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,2	21.788,4	41.339,8		
	06.	20.997,4	-1.457,7	19.539,7	-302,8	576,8	623,1	9.562,4	199,6	11.433,3	22.092,5	41.632,2		
	07.	21.345,1	-1.451,7	19.893,4	-52,3	576,2	617,4	9.554,1	203,1	11.531,4	22.430,0	42.323,5		
	08.	21.794,5	-1.478,4	20.316,0	-75,9	572,4	623,4	9.523,3	206,3	11.596,2	22.445,7	42.761,7		
	09.	21.769,7	-1.459,6	20.310,1	-60,2	568,6	622,2	9.629,3	206,9	11.675,4	22.642,4	42.952,5		
	10.	21.900,4	-1.452,7	20.447,6	-112,0	631,9	623,1	9.622,2	228,2	11.764,3	22.757,7	43.205,3		
	11.	21.793,6	-1.457,3	20.336,3	2,7	632,5	625,9	9.679,8	212,2	11.820,5	22.973,6	43.309,9		
	12.	22.027,1	-1.492,6	20.534,4	125,1	645,6	644,9	9.828,3	231,8	11.847,1	23.322,8	43.857,2		

Napomena:

Monetarni pregled prikazuje konsolidirane podatke Bilance stanja CBBiH - monetarnih vlasti (tablica 8) i Konsolidirane bilance komercijalnih banaka BiH (tablica 9). Neto inozemna aktiva predstavlja razliku između zbroja stranih aktiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH i zbroja stranih pasiva CBBiH - monetarnih vlasti i komercijalnih banaka BiH. Domaći krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih sektora uz napomenu da su potraživanja od središnje vlade iskazana u neto iznosu, tj. umanjena za depozite središnje vlade kod CBBiH i kod komercijalnih banaka BiH. Središnja vlada predstavlja institucije BiH, vlade entiteta, entitetske fondove socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prema novoj metodologiji, fondovi socijalne sigurnosti/zaštite se klasificiraju na razinu središnje vlade kao entitetski izvanproračunski fondovi, što se izravno odražava na podatke o neto potraživanjima od središnje vlade u Monetarnom pregledu.

Privremeni podaci za prosinac 2019. godine.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvešćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T07: Monetarni pregled

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	PASIVA													
		Novčana masa (M2)													
		Novac (M1)				Kvazi-novac (QM)									
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10=5+9	11	12	13	14	15=10...+14	Ukupno
2014.	12.	2.814,0	4.496,4	7.310,4	1.301,2	3.377,3	5.280,0	9.958,5	17.268,9	0,0	681,0	3.993,5	1.614,5	23.557,9	
2015.	12.	3.055,3	5.125,6	8.180,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	10.466,3	18.647,2	8,0	599,2	4.148,0	1.590,7	24.993,1	
2016.	12.	3.401,2	5.899,8	9.301,0	1.535,6	3.883,0	5.478,0	10.896,6	20.197,6	8,0	510,0	4.440,4	1.528,6	26.684,6	
2017.	12.	3.648,1	6.924,4	10.572,5	1.816,2	4.091,6	5.636,1	11.543,8	22.116,3	8,0	460,0	4.659,5	1.448,4	28.692,2	
2018	12.	3.977,2	8.166,4	12.143,7	1.961,5	4.302,2	5.782,3	12.046,0	24.189,6	8,0	467,5	4.867,2	1.502,3	31.034,5	
2019.	12.	4.330,1	8.921,1	13.251,2	2.490,3	2.998,0	7.593,2	13.081,5	26.332,7	8,0	532,4	5.224,6	1.436,9	33.534,6	
2020.	12.	5.043,4	10.011,8	15.055,2	2.902,5	3.034,7	7.256,6	13.193,8	28.249,0	0,0	606,7	5.307,8	1.404,0	35.567,5	
2021.	12.	5.540,0	12.387,6	17.927,5	3.300,1	3.044,2	7.243,8	13.588,1	31.515,6	0,0	638,5	5.287,3	1.441,4	38.882,7	
2022.	12.	6.126,2	13.752,5	19.878,6	3.583,9	2.878,7	6.898,8	13.361,3	33.240,0	0,0	622,8	5.208,0	1.341,4	40.412,2	
2023.	12.	6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2	
		5.953,5	13.758,9	19.712,4	3.657,1	2.906,9	6.856,4	13.420,4	33.132,8	0,0	624,6	5.305,5	1.374,9	40.437,8	
		5.982,3	13.643,5	19.625,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	13.559,2	33.185,0	0,0	625,4	5.370,5	1.318,2	40.499,2	
		6.027,0	13.583,4	19.610,4	3.763,5	2.873,8	7.003,9	13.641,2	33.251,6	0,0	628,9	5.439,8	1.366,6	40.687,0	
		6.198,9	13.758,3	19.957,3	3.766,4	2.889,0	6.992,2	13.647,7	33.604,9	0,0	637,5	5.531,2	1.346,3	41.119,9	
		6.163,5	13.922,7	20.086,2	3.924,3	2.815,6	6.956,7	13.696,6	33.782,8	0,0	651,2	5.584,1	1.321,6	41.339,8	
		6.253,1	14.082,0	20.335,1	3.887,6	2.854,5	6.975,2	13.717,3	34.052,4	0,0	661,5	5.583,9	1.334,4	41.632,2	
		6.373,8	14.593,9	20.967,7	3.946,5	2.825,2	6.942,0	13.713,7	34.681,4	0,0	665,8	5.679,8	1.296,5	42.323,5	
		6.388,9	14.758,3	21.147,2	3.958,4	2.900,7	6.978,9	13.838,0	34.985,2	0,0	669,5	5.807,2	1.299,7	42.761,7	
		6.397,2	14.788,1	21.185,3	4.009,3	2.904,5	7.027,1	13.941,0	35.126,3	0,0	681,7	5.895,0	1.249,4	42.952,5	
		6.338,6	14.766,2	21.104,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	14.079,2	35.184,0	0,0	681,7	5.981,3	1.358,2	43.205,3	
		6.289,4	14.859,2	21.148,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	14.071,6	35.220,2	3,7	648,0	6.080,8	1.357,2	43.309,9	
		6.550,5	15.064,1	21.614,6	3.974,6	2.891,3	7.310,3	14.176,2	35.790,8	3,7	643,4	6.012,6	1.406,7	43.857,2	

Napomena:

Novac M1 čine gotovina izvan banaka i prenosivi depoziti u domaćoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Kvazi-novac QM obuhvaća ostale depozite u domaćoj valuti, prenose i ostale depozite u inozemnoj valuti svih domaćih sektora (osim depozita središnje vlade). Novčanu masu M2 čine monetarni agregati, novac M1 i kvazi-novac QM. Ostalu pasivu čine vrijednosnice, krediti, dionice i drugi kapital i ostale stavke (neto). Prema novoj metodologiji, kao posebni finansijski instrumenti na strani pasive se iskazuju krediti (uz koje se dodaje obračunata kamata), kao i dionice i drugi kapital. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. U ostale stavke (neto) su također uključeni i ograničeni depoziti, protustavke fondova i vladini fondovi za kreditiranje.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvešćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T08: Bilanca stanja CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	AKTIVA				PASIVA							
		Inozemna aktiva	Potraživanja od domaćih sektora	Ukupno	Gotovina izvan monetarnih vlasti	Depoziti komercijalnih banaka kod monetarnih vlasti	Depoziti drugih domaćih sektora kod monetarnih vlasti	Ukupno	Rezervni novac	Inozemna pasiva	Depoziti središnje vlade	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=6+7+8	10	11	12	13	14=9+...+13
2014.	12.	7.853,4	1,6	7.855,1	3.210,5	3.751,1	38,3	6.999,9	1,1	293,2	585,0	-24,2	7.855,1
2015.	12.	8.634,1	1,5	8.635,7	3.499,5	4.063,5	51,7	7.614,7	1,3	449,9	593,7	-24,0	8.635,7
2016.	12.	9.559,0	1,5	9.560,4	4.066,8	4.269,1	52,0	8.387,9	2,2	538,4	667,4	-35,5	9.560,4
2017.	12.	10.584,4	2,2	10.586,6	4.319,4	5.033,1	76,1	9.428,5	1,6	548,6	652,6	-44,8	10.586,6
2018.	12.	11.651,0	2,1	11.653,1	4.750,6	5.523,3	125,5	10.399,4	1,8	583,9	720,0	-51,9	11.653,1
2019.	12.	12.624,9	2,2	12.627,1	5.199,9	5.743,6	176,6	11.120,2	1,7	704,0	856,5	-55,4	12.627,1
2020.	12.	13.895,8	2,0	13.897,9	6.172,5	5.901,1	231,8	12.305,4	1,7	665,2	982,3	-56,8	13.897,9
2021.	12.	16.376,0	2,6	16.378,5	6.923,8	7.219,6	304,9	14.448,3	2,3	1.124,7	861,4	-58,3	16.378,5
2022.	12.	16.093,7	2,8	16.096,5	7.436,1	7.217,4	272,7	14.926,2	2,6	685,5	545,4	-63,3	16.096,5
2023.	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5
2023.	01.	15.975,2	1,6	15.976,9	7.355,2	7.097,0	288,7	14.741,0	3,1	717,6	578,6	-63,4	15.976,9
	02.	15.392,9	1,9	15.394,8	7.362,2	6.735,3	162,7	14.260,2	14,7	604,3	578,1	-62,5	15.394,8
	03.	15.235,1	2,4	15.237,5	7.397,9	6.454,3	160,1	14.012,3	2,5	659,5	628,0	-64,8	15.237,5
	04.	15.357,1	1,7	15.358,8	7.548,0	6.322,1	151,8	14.021,8	3,0	744,3	654,3	-64,7	15.358,8
	05.	15.555,8	2,1	15.557,9	7.588,7	6.578,4	151,7	14.318,8	2,7	611,1	689,3	-64,0	15.557,9
	06.	15.345,7	2,4	15.348,1	7.571,4	6.349,8	152,6	14.073,9	2,7	632,2	703,3	-63,9	15.348,1
	07.	15.593,3	1,8	15.595,1	7.694,8	6.429,3	131,6	14.255,7	2,3	657,2	743,5	-63,6	15.595,1
	08.	15.899,9	2,1	15.902,0	7.734,4	6.657,4	81,4	14.473,3	3,0	702,6	785,5	-62,3	15.902,0
	09.	15.944,1	2,3	15.946,4	7.677,2	6.720,3	83,4	14.480,9	2,8	713,4	811,0	-61,6	15.946,4
	10.	15.795,6	1,8	15.797,5	7.604,3	6.612,6	16,4	14.233,3	3,0	753,0	869,2	-61,1	15.797,5
	11.	15.712,6	2,0	15.714,6	7.473,4	6.631,4	15,5	14.120,3	2,7	733,6	918,7	-60,8	15.714,6
	12.	16.317,7	2,8	16.320,5	7.565,1	7.083,2	16,9	14.665,2	2,5	736,0	911,3	5,5	16.320,5

Napomena:

Inozemna aktiva CBBiH – monetarnih vlasti obuhvaća zlato, devize u blagajni CBBiH, devizne depozite kod inozemnih banaka, raspolaganje SDR, inozemni vrijednosnice papiri i ostalo. Rezervni novac (primarni novac ili monetarna baza) čine gotov novac izvan monetarnih vlasti, depoziti komercijalnih banaka i depoziti ostalih domaćih sektora (osim središnje vlade) kod monetarnih vlasti. Gotovina izvan banaka predstavlja gotov novac u optjecaju izvan Centralne banke (monetarnih vlasti) i gotov novac izvan komercijalnih banaka. Inozemna pasiva CBBiH obuhvaća kratkoročne obveze prema nerezidentima, depozite nerezidenača i ostale kratkoročne obveze prema nerezidentima i obveze prema MMF-u (računi 1 i 2). Depoziti središnje vlade kod CBBiH predstavljaju prenosive i ostale depozite institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta u domaćoj valuti. Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke aktive.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	AKTIVA									Ukupno
		Rezerve	Inozemna aktiva	Potraživanja od opće vlade	Potraživanja od nefinansijskih javnih preduzeća	Potraživanja od nefinansijskih privatnih poduzeća	Potraživanja od nefinansijskih poduzeća	Potraživanja od privatnog sektora	10 = 3+...+9		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 = 3+...+9		
2014.	12.	4.115,0	2.626,3	1.854,5	443,6	7.452,0	61,3	7.501,7	24.054,3		
2015.	12.	4.511,7	2.473,8	2.161,1	400,0	7.452,6	74,6	7.874,7	24.948,5		
2016.	12.	4.936,6	2.640,0	2.179,1	375,6	7.743,9	67,2	8.155,4	26.097,7		
2017.	12.	5.711,7	2.787,9	2.197,0	406,2	8.354,5	96,5	8.688,8	28.242,7		
2018.	12.	6.298,3	3.854,5	2.285,0	428,0	8.655,0	136,8	9.314,6	30.972,1		
2019.	12.	6.627,0	4.445,0	2.551,9	509,3	9.070,9	152,2	10.024,5	33.380,9		
2020.	12.	7.099,6	4.444,3	3.015,4	540,8	8.618,1	155,0	9.937,6	33.810,8		
2021.	12.	8.608,0	4.689,4	3.095,4	532,3	8.812,6	164,1	10.478,0	36.379,7		
2022.	12.	8.541,6	4.990,8	3.171,7	652,8	9.197,6	180,2	11.027,3	37.761,9		
2023.	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7		
2023.	01.	8.512,4	5.037,5	3.139,3	623,0	9.060,7	167,1	11.014,5	37.554,5		
	02.	8.129,8	5.365,1	3.168,5	637,0	9.164,9	158,9	11.047,3	37.671,7		
	03.	7.840,1	5.491,0	3.134,1	625,2	9.293,5	164,1	11.158,7	37.706,9		
	04.	7.680,7	5.603,5	3.168,8	632,4	9.400,4	161,8	11.246,4	37.894,1		
	05.	8.014,8	5.486,1	3.199,6	602,0	9.415,9	177,1	11.292,0	38.187,5		
	06.	7.678,8	5.651,7	3.152,4	623,1	9.562,4	199,6	11.433,0	38.301,0		
	07.	7.756,8	5.751,9	3.200,8	617,4	9.554,1	203,1	11.531,3	38.615,4		
	08.	8.011,2	5.894,5	3.223,1	623,4	9.523,3	206,3	11.596,0	39.077,8		
	09.	8.011,1	5.825,6	3.266,8	622,2	9.629,3	206,9	11.675,2	39.237,1		
	10.	7.887,4	6.104,7	3.362,3	623,1	9.622,2	228,2	11.764,2	39.592,2		
	11.	7.826,9	6.081,0	3.421,0	625,9	9.679,8	212,2	11.820,3	39.667,1		
	12.	8.116,2	5.709,4	3.440,2	644,9	9.828,3	231,8	11.846,8	39.817,7		

Napomena:

Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka obuhvaća Konsolidirane bilance komercijalnih banaka Glavne jedinice Sarajevo, Glavne jedinice Mostar, Glavne banke Republike Srpske, Brčko distrikta (od srpnja 2001. do studenog 2002), NBRS (do prosinca 1998) i NBBiH (do studenog 2002). Konsolidirana su međusobna potraživanja i obveze između komercijalnih banaka. Rezerve banaka sastoje se od gotovine u blagajnama banaka i depozita banaka kod CBBiH. Inozemna aktiva komercijalnih banaka obuhvaća: devize u blagajnama, prenosive i ostale depozite u inozemnoj valuti kod nerezidenta, kredite nerezidentima, vrijednosnice nerezidenta u inozemnoj valuti i ostala potraživanja od nerezidenta. Potraživanja od opće vlade obuhvaćaju potraživanja od svih razina vlada: središnje vlade (institucije BiH, vlade entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta) i nesredišnje vlade (vlada kantona i općinskih vlada). Potraživanja od ostalih domaćih sektora obuhvaćaju: potraživanja od nefinansijskih javnih poduzeća, nefinansijskih privatnih poduzeća, ostalih finansijskih institucija i ostalih domaćih sektora (stanovništva, neprofitnih institucija i ostalih neklasificiranih sektora).

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike u skladu sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za komplikaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od januara 2006. godine.

T09: Konsolidirana bilanca komercijalnih banaka BiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM

Godina	Mjesec	PASIVA											
		Depoziti središnje vlade	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Prenosivi depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj valuti	Ostali depoziti drugih domaćih sektora u inozemnoj valuti	Vrijednosnice	Krediti	Inozemna pasiva	Dionice i drugi kapital	Ostale stavke (neto)	Ukupno	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13=3+...+12	
2014.	12.	981,3	4.458,2	1.301,2	3.377,3	5.280,0	0,0	681,0	2.960,0	3.408,5	1.606,8	24.054,3	
2015.	12.	1.014,1	5.073,9	1.360,4	3.562,6	5.543,3	8,0	599,2	2.613,3	3.554,3	1.619,5	24.948,5	
2016.	12.	1.021,3	5.847,8	1.535,6	3.883,0	5.478,0	8,0	510,0	2.474,2	3.773,0	1.566,9	26.097,7	
2017.	12.	1.285,6	6.848,3	1.816,2	4.091,6	5.636,1	8,0	460,0	2.587,9	4.006,8	1.502,2	28.242,7	
2018.	12.	1.665,9	8.040,9	1.961,5	4.302,2	5.782,3	8,0	467,5	3.039,2	4.147,2	1.557,4	30.972,1	
2019.	12.	2.020,5	8.744,5	2.490,3	2.998,0	7.593,2	8,0	532,4	3.118,3	4.368,0	1.507,7	33.380,9	
2020.	12.	2.048,4	9.780,0	2.902,5	3.034,7	7.256,6	0,0	606,7	2.324,6	4.325,4	1.531,8	33.810,8	
2021.	12.	2.191,8	12.082,7	3.300,1	3.044,2	7.243,8	0,0	638,5	1.946,7	4.425,8	1.506,2	36.379,7	
2022.	12.	2.403,2	13.479,7	3.583,9	2.878,7	6.898,8	0,0	622,8	1.810,8	4.662,6	1.421,5	37.761,9	
2023.	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7	
	01.	2.168,5	13.470,2	3.657,1	2.906,9	6.856,4	0,0	624,6	1.690,4	4.726,9	1.453,5	37.554,5	
	02.	2.160,3	13.480,8	3.734,3	2.867,4	6.957,5	0,0	625,4	1.656,5	4.792,4	1.397,1	37.671,7	
	03.	2.228,2	13.423,3	3.763,5	2.873,8	7.003,9	0,0	628,9	1.525,0	4.811,8	1.448,4	37.706,9	
	04.	2.181,4	13.606,5	3.766,4	2.889,0	6.992,2	0,0	637,5	1.522,1	4.876,8	1.422,1	37.894,1	
	05.	2.287,4	13.771,0	3.924,3	2.815,6	6.956,7	0,0	651,2	1.487,9	4.894,8	1.398,6	38.187,5	
	06.	2.246,2	13.929,3	3.887,6	2.854,5	6.975,2	0,0	661,5	1.455,0	4.880,6	1.411,0	38.301,0	
	07.	2.019,7	14.462,4	3.946,5	2.825,2	6.942,0	0,0	665,8	1.449,4	4.936,3	1.368,2	38.615,4	
	08.	2.024,1	14.676,9	3.958,4	2.900,7	6.978,9	0,0	669,5	1.475,5	5.021,7	1.372,1	39.077,8	
	09.	2.045,0	14.704,7	4.009,3	2.904,5	7.027,1	0,0	681,7	1.456,8	5.084,0	1.323,9	39.237,1	
	10.	2.089,4	14.749,8	4.032,7	2.952,2	7.094,3	0,0	681,7	1.449,7	5.112,1	1.430,2	39.592,2	
	11.	2.052,2	14.843,6	4.050,8	2.946,0	7.074,9	3,7	648,0	1.454,5	5.162,1	1.431,3	39.667,1	
	12.	1.933,6	15.047,2	3.974,6	2.891,3	7.310,3	3,7	643,4	1.490,2	5.101,3	1.422,0	39.817,7	

Napomena:

Depoziti središnje vlade uključuju prenosive i ostale depozite u domaćoj i inozemnoj valuti institucija BiH, vlada entiteta, entitetskih fondova socijalne sigurnosti i Brčko distrikta. Prenosivi i ostali depoziti drugih domaćih sektora u domaćoj i inozemnoj valuti predstavljaju obveze banaka prema nesredišnjoj vladu (kantonu i općina), nefinancijskim javnim poduzećima, nefinancijskim privatnim poduzećima, ostalim finansijskim institucijama i ostalim domaćim sektorima (stanovništvo, neprofitnim institucijama i ostalim neklasificiranim sektorima). Inozemna pasiva komercijalnih banaka obuhvaća obveze banaka prema nerezidentima po osnovi prenosivih i ostalih depozita, kredita, vrijednosnih papira, trgovinskih kredita i avansa i ostalih računa dugovanja. Prema novoj metodologiji, krediti na strani pasive su prikazani kao poseban finansijski instrument, uz koje se dodaje obračunata kamata.

Dionice i drugi kapital obuhvaćaju dionički kapital, zadržani prihod, rezultat tekuće godine, opće i posebne rezerve i prilagođavanje/ponovno utvrđivanje vrijednosti. Ostale stavke (neto) su nelocirane (neraspoređene) stavke pasive umanjene za nelocirane (neraspoređene) stavke aktive. Ostale stavke (neto) također obuhvaćaju i ograničene depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklassifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u Izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T10: Kamatne stope na kredite stanovništву**- u postocima, na godišnjoj razini -**

Stanovništvo																			
Kamatne stope na kredite u KM																			
Stambeni krediti						Ostali krediti						Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom							
Promjenljivostopa i do 1 godine IPFKS						Promjenljivostopa i do 1 godine IPFKS						Promjenljivostopa i do 1 godine IPFKS							
Godina	Razdoblje	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Ponderirani mjesечni projekci																			
2017.	12.	3,844	3,319	5,944	6,261	4,327	4,240	4,617	4,705	6,384	5,992	6,364	12,253	14,668	11,191		
2018.	12.	3,454	5,479	5,262	3,637	3,166	3,820	4,022	6,632	5,616	5,469	12,202	14,619	10,880		
2019.	12.	3,877	4,168	3,395	5,279	5,863	5,580	3,502	3,353	3,826	3,875	6,152	5,637	5,668	12,042	14,674	10,467		
2020.	12.	3,643	3,676	5,885	5,845	3,671	4,582	3,902	3,835	5,864	5,678	6,380	11,936	13,606	9,815		
2021.	12.	3,095	2,861	3,244	4,054	5,377	5,164	3,338	4,570	3,868	3,743	5,375	4,822	5,415	11,773	13,965	9,157		
2022.	12.	3,903	3,454	3,474	3,596	5,943	5,322	4,384	...	3,811	3,696	5,673	4,842	5,200	11,993	14,129	8,119		
2023.	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110		
	01.	4,197	3,386	3,055	3,685	6,146	5,446	4,380	4,259	3,916	3,816	6,086	5,553	4,773	12,741	14,115	8,023		
	02.	3,755	3,194	3,280	3,590	6,208	5,525	4,842	...	3,980	4,051	5,746	4,918	4,516	12,937	14,796	7,959		
	03.	4,033	3,049	3,164	3,697	6,105	5,574	4,335	...	3,998	4,010	6,033	4,468	5,416	12,925	14,182	7,667		
	04.	4,009	...	3,011	3,649	6,505	5,580	3,927	...	3,943	3,948	5,950	4,871	5,429	13,027	14,140	7,545		
	05.	4,200	2,984	3,376	3,704	6,487	5,591	3,666	...	4,435	4,024	6,194	5,415	5,440	12,332	14,146	7,503		
	06.	4,189	...	3,383	3,793	6,408	5,506	4,232	...	4,666	3,947	6,056	5,219	5,333	12,813	14,071	7,409		
	07.	4,041	3,160	3,531	3,821	6,633	5,509	4,163	...	4,516	3,879	6,389	5,607	5,207	12,815	14,102	7,657		
	08.	3,991	3,159	3,574	3,784	6,733	5,570	4,437	...	4,536	3,928	6,122	5,855	5,769	12,882	14,093	7,614		
	09.	4,419	3,269	3,333	3,864	6,518	5,728	3,979	...	4,308	3,618	6,351	6,446	5,723	12,669	14,284	7,524		
	10.	4,803	3,697	3,366	3,891	6,797	5,689	4,013	...	4,071	3,827	6,812	6,521	5,918	12,666	14,313	7,393		
	11.	4,476	3,568	3,427	3,995	6,729	5,768	4,083	...	4,250	3,835	6,725	6,327	5,994	12,232	14,306	7,377		
	12.	4,918	3,695	3,440	3,793	6,329	5,854	4,074	...	4,050	3,844	6,889	5,985	5,951	12,114	14,312	7,110		
Iznosi kredita (novi poslovi)																			
		- u tisućama KM -																	
2017.	12.	1.416	445	49.832	14.785	17.187	395	3.826	8.180	74.945	23.401	36.446	522.643	52.859	89.901		
2018.	12.	2.597	66.009	27.336	17.610	155	3.340	9.211	47.731	10.078	27.896	526.750	54.795	85.550		
2019.	12.	1.242	386	1.042	463	53.829	26.426	21.834	288	4.641	13.531	66.117	8.097	27.474	521.600	58.916	79.533		
2020.	12.	3.468	532	39.970	19.333	16.057	265	3.729	5.229	38.688	7.916	19.056	547.793	61.370	112.952		
2021.	12.	9.615	380	5.576	2.194	47.483	36.773	17.697	412	2.471	4.695	53.132	1.717	9.332	547.070	67.171	102.693		
2022.	12.	3.424	520	8.644	6.406	24.729	50.661	9.425	...	7.216	12.724	35.988	5.104	9.605	607.534	56.629	114.669		
2023.	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861		
	01.	2.892	580	2.357	10.755	21.336	41.016	5.560	375	4.867	8.681	14.788	1.979	10.235	694.669	54.755	110.521		
	02.	1.199	1.334	2.977	13.692	28.448	55.330	10.538	...	5.615	8.430	5.388	3.044	19.872	716.331	52.337	114.435		
	03.	1.879	771	3.771	17.917	35.399	68.818	6.655	...	6.457	16.699	8.769	9.069	12.737	729.126	53.176	121.341		
	04.	991	...	5.142	14.502	28.201	58.709	4.692	...	3.213	14.748	12.640	3.974	10.996	748.260	53.086	120.404		
	05.	1.057	1.655	4.311	13.278	29.555	62.651	6.637	...	4.248	14.937	10.794	2.643	12.741	710.816	54.606	113.960		
	06.	9.901	...	3.893	10.393	24.878	68.754	5.071	...	2.648	12.786	11.465	4.241	18.028	728.097	56.301	109.392		
	07.	1.893	928	4.823	14.620	13.821	65.820	2.382	...	3.313	13.438	8.389	2.960	12.426	742.382	57.015	114.549		
	08.	2.540	769	4.816	14.222	12.306	66.622	4.753	...	2.670	17.018	10.344	4.808	9.756	736.542	57.411	118.834		
	09.	1.987	793	4.532	17.438	9.949	60.303	4.629	...	3.377	16.089	9.053	4.117	7.468	756.634	57.911	159.747		
	10.	929	1.161	6.412	19.130	11.231	63.827	3.500	...	4.491	11.900	5.700	2.965	9.527	778.202	59.425	164.160		
	11.	1.184	1.027	4.692	18.556	8.393	54.578	4.071	...	3.086	8.614	5.636	5.451	8.602	778.437	61.392	179.226		
	12.	4.100	772	5.807	22.009	12.192	48.969	4.071	...	3.281	16.362	5.350	13.908	8.555	711.407	61.450	191.861		

Napomena:

*Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom pogodnosti podrazumjevaju beskamatnu odgodbu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima stanovništva.

T11: Kamatne stope na kredite nefinancijskim poduzećima

- u postocima, na godišnjoj razini -

Nefinancijska poduzeća														Revolving krediti i prekoračenja*	
Kamatne stope na kredite u KM							Kamatne stope na kredite u KM s valutnom klauzulom								
Godina	Razdoblje	Do iznosa od 0,25 mil EUR	Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR	Preko iznosa 1 mil EUR	Do iznosa od 0,25 mil EUR			Preko 0,25 mil EUR do 1 mil EUR			Preko iznosa 1 mil EUR				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
Ponderirani mjesecni prosjeci															
2017.	12.	4,881	4,823	3,507	3,249	4,647	4,348	5,302	4,388	3,772	4,601	3,518	4,011	4,131	
2018.	12.	4,247	4,069	3,100	3,253	4,204	3,910	3,672	3,800	3,321	3,571	4,480	3,497	3,594	
2019.	12.	3,753	4,095	2,881	2,470	4,127	4,166	4,757	3,944	3,161	3,248	4,133	3,167	3,168	
2020.	12.	3,901	3,990	2,871	2,871	4,402	4,013	3,707	4,090	3,566	3,702	3,193	2,940	2,962	
2021.	12.	3,708	4,040	3,058	2,297	4,115	3,358	3,382	3,613	3,018	3,228	3,292	2,852	3,139	
2022.	12.	4,128	4,219	4,006	3,582	5,042	4,782	...	4,471	4,783	5,080	3,817	2,837	3,210	
2023.	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610	
	01.	4,285	4,104	3,803	...	5,046	4,735	4,488	4,981	3,722	2,920	3,227	
	02.	4,291	3,921	3,643	...	5,629	4,845	...	4,688	4,825	...	5,314	2,923	3,288	
	03.	4,280	3,815	3,568	...	5,725	5,360	5,062	5,216	4,371	4,625	...	2,934	3,367	
	04.	4,262	4,083	3,766	3,606	5,314	5,317	5,104	5,206	4,959	4,949	5,099	2,956	3,381	
	05.	4,322	4,185	3,527	...	5,214	5,376	...	5,055	4,363	4,970	5,267	3,064	3,397	
	06.	4,382	4,325	3,629	...	5,352	5,347	5,454	5,055	4,272	4,797	5,184	2,963	3,468	
	07.	4,431	4,593	3,613	4,451	5,018	5,006	5,092	5,028	4,155	4,397	4,472	2,964	3,504	
	08.	4,595	4,641	3,907	4,564	5,030	5,524	4,603	5,002	...	4,110	4,441	3,007	3,630	
	09.	4,401	4,540	3,616	...	4,519	5,998	5,000	4,716	4,451	4,620	4,300	2,987	3,583	
	10.	4,694	4,590	3,901	4,613	4,935	5,687	4,806	5,077	...	4,629	4,791	2,981	3,576	
	11.	4,622	4,728	3,587	4,030	4,671	5,329	4,756	5,151	4,317	4,435	4,691	2,953	3,589	
	12.	4,766	4,651	3,942	4,192	5,340	5,267	...	4,503	4,636	4,840	4,008	2,937	3,610	
Iznosi kredita (novi poslovi)															
															- u tisućama KM -
2017.	12.	61.618	15.167	78.915	70.622	16.356	12.180	4.747	18.699	19.145	20.480	164.874	2.127.013	418.315	
2018.	12.	51.404	26.718	62.726	79.085	8.815	14.021	3.637	23.544	11.311	9.906	25.588	2.367.482	686.874	
2019.	12.	64.463	19.573	71.859	51.384	9.787	11.485	2.785	22.801	6.636	7.045	69.916	2.655.796	687.510	
2020.	12.	53.146	15.109	52.781	78.165	13.827	8.360	3.090	20.556	8.376	13.742	83.128	2.649.665	341.675	
2021.	12.	63.293	24.688	79.908	74.493	7.495	9.168	1.528	19.152	5.892	5.801	15.900	2.778.808	198.275	
2022.	12.	37.582	19.350	40.221	11.000	4.913	8.499	-	14.311	4.718	3.588	21.946	2.289.023	99.344	
2023.	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	-	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722	
	01.	21.532	13.642	22.110	...	4.258	4.717	2.048	9.933	5.541	2.497.370	100.230	
	02.	23.586	17.241	31.821	...	4.190	7.398	...	12.500	8.417	...	31.776	2.547.117	100.674	
	03.	22.531	23.390	38.049	...	3.661	10.218	2.220	12.887	13.619	6.774	...	2.623.997	98.270	
	04.	32.948	27.920	29.615	9.022	2.598	5.819	1.892	7.443	4.588	3.280	15.866	2.645.902	93.832	
	05.	27.509	20.588	28.257	...	2.806	4.721	...	11.390	7.848	7.978	12.700	2.687.603	92.575	
	06.	27.909	23.735	27.368	...	4.208	4.282	1.873	10.340	10.520	8.669	13.915	2.724.946	88.656	
	07.	24.365	16.512	23.823	8.303	2.476	5.533	697	13.815	4.734	8.943	17.000	2.724.862	86.499	
	08.	22.893	18.461	28.075	15.737	7.072	4.939	4.400	20.903	...	11.930	35.797	2.702.509	83.431	
	09.	22.989	30.727	25.813	...	4.761	4.954	1.640	7.849	9.567	4.589	13.996	2.815.889	83.644	
	10.	26.182	22.474	35.766	14.829	3.247	5.984	2.499	10.297	...	6.667	36.200	2.832.570	83.558	
	11.	21.329	22.742	24.255	21.432	3.130	6.674	2.278	18.359	6.447	7.750	35.325	2.911.314	81.529	
	12.	27.448	27.538	34.425	32.932	3.001	10.683	...	11.344	12.702	6.992	34.818	2.981.947	79.722	

Napomena:

* Kamatne stope u tablici za revolving kredite i kreditne kartice i iznosi tih kredita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

IPFKS - inicijalno razdoblje fiksne kamatne stope

... nedovoljan broj podataka za objavljivanje

U sklopu kamatnih stopa na revolving kredite i kreditne kartice prikupljaju se i podaci o kreditnim karticama s kreditnom pogodnosti. S obzirom da kreditne kartice s kreditnom podogodnosti podrazumijevaju beskamatnu odgodu plaćanja (0% ks), iste se i ne publiciraju.

Nema podataka za kamatne stope na kredite u inozemnoj valuti po kreditnim karticama i prekoračenjima nefinansijskim poduzećima.

T12: Kamatne stope na depozite stanovništva

- u postocima, na godišnjoj razini -

Stanovništvo											
Depoziti u KM						Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR					
Godina	Razdoblje	S dogovorenim dospijećem				S dogovorenim dospijećem				Sa dogovorenim dospijećem	Depoziti po viđenju (prekonočni)*
		Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Do 1 godine	Preko 1 i do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Ponderirani mjesечni prosjeci											
2017.	12.	0,234	1,346	1,458	0,065	0,309	1,265	1,533	0,062	0,572	0,046
2018.	12.	0,344	1,262	1,448	0,053	0,252	1,368	1,658	0,055	1,036	0,042
2019.	12.	0,299	1,137	1,232	0,061	0,378	1,158	1,570	0,051	0,944	0,040
2020.	12.	0,178	1,027	1,139	0,070	0,176	1,155	1,273	0,049	0,525	0,035
2021.	12.	0,098	0,466	0,619	0,045	0,231	0,945	0,930	0,055	0,208	0,031
2022.	12.	0,521	0,905	1,534	0,046	0,370	1,128	1,743	0,046	0,155	0,027
2023.	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
2023.	01.	0,345	1,200	1,151	0,048	0,335	1,261	1,545	0,047	0,154	0,023
	02.	0,510	0,967	1,448	0,048	0,618	1,331	1,890	0,048	0,268	0,026
	03.	0,239	0,982	1,405	0,047	0,572	1,326	1,739	0,045	0,393	0,022
	04.	0,408	1,070	1,319	0,045	0,689	1,462	1,316	0,048	0,569	0,022
	05.	0,714	1,362	1,522	0,045	0,581	1,241	1,819	0,046	0,628	0,022
	06.	0,718	1,350	1,540	0,044	0,600	1,638	1,890	0,046	0,710	0,022
	07.	0,622	1,691	1,597	0,044	0,995	1,523	1,711	0,046	0,535	0,021
	08.	0,672	1,521	1,963	0,044	1,125	2,106	2,248	0,047	0,711	0,021
	09.	0,519	1,159	1,995	0,044	1,272	2,218	2,298	0,046	0,685	0,021
	10.	0,543	1,528	1,757	0,044	1,114	2,614	2,402	0,047	0,766	0,021
	11.	0,526	1,687	1,894	0,044	1,270	2,558	2,609	0,048	0,913	0,021
	12.	0,630	1,846	1,913	0,044	1,316	2,472	2,736	0,046	0,869	0,021
Iznos depozita (novi poslovi)										- u tisućama KM -	
2017.	12.	11.394	24.378	19.272	3.375.019	11.119	50.394	38.014	1.248.762	3.981	287.026
2018.	12.	13.211	26.379	34.047	3.938.041	9.431	50.050	73.670	1.482.740	4.001	319.831
2019.	12.	16.084	22.228	28.581	4.537.961	10.740	44.538	70.124	1.658.352	4.723	345.752
2020.	12.	7.866	35.574	21.887	5.176.206	6.995	40.426	37.131	1.952.225	4.433	368.081
2021.	12.	8.431	17.683	15.228	6.218.427	9.432	33.280	38.855	2.151.732	1.896	444.055
2022.	12.	5.877	7.610	14.596	6.498.743	23.362	39.664	39.759	2.655.705	1.157	537.828
2023.	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628
2023.	01.	8.218	8.148	9.188	7.001.892	13.465	32.037	31.039	2.637.940	1.018	550.643
	02.	7.809	8.568	19.419	7.130.305	9.725	37.550	50.934	2.672.252	3.818	566.071
	03.	2.953	9.840	12.823	7.300.752	6.300	44.009	49.085	2.659.187	5.923	557.380
	04.	6.700	6.099	15.850	7.416.224	6.190	31.963	52.713	2.774.252	2.379	559.831
	05.	3.851	7.255	22.449	7.379.441	7.234	47.842	42.037	2.761.679	3.256	572.376
	06.	5.282	10.388	14.640	7.529.983	13.314	58.296	48.395	2.750.236	1.896	577.428
	07.	5.342	10.443	13.178	7.583.931	10.368	30.220	50.407	2.767.776	3.275	588.987
	08.	4.093	15.091	20.425	7.601.406	20.584	69.278	55.066	2.758.576	3.672	596.474
	09.	2.241	9.345	22.710	7.661.803	21.962	81.438	48.887	2.808.427	2.487	596.942
	10.	5.021	21.932	19.586	7.767.407	12.358	81.995	82.593	2.874.154	6.579	606.317
	11.	7.295	15.612	26.755	7.773.946	15.023	87.887	86.609	2.824.787	2.627	596.057
	12.	7.120	29.097	38.640	7.972.376	47.412	94.123	115.713	2.796.667	3.869	600.628

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavljima tabele za kamatne stope na depozite stanovništva retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dano u objašnjenju:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klausulom

-od lipnja 2020. godine Depositi u EUR i depoziti u KM sa valutnom klausulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depositi u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti i EUR depoziti u KM sa valutnom kluazijom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti i EUR -od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom kluazijom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavlja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

T13: Kamatne stope na depozite nefinansijskih poduzeća

- u postocima, na godišnjoj razini -

Nefinansijska preduzeća												
Depoziti u KM						Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR						Depoziti u stranoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za stranu valutu (osim EUR)
S dogovorenim dospijećem						S dogovorenim dospijećem						
Godina	Razdoblje	Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Do 1 godine	Preko 1 do 2 godine	Preko 2 godine	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	Depoziti po viđenju (prekonočni)*	
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21		
Ponderirani mjesecni prosjeci												
2017.	12.	0,708	1,588	...	0,045	0,588	0,019	0,033		
2018.	12.	0,706	1,137	1,958	0,082	1,003	0,973	...	0,027	0,043		
2019.	12.	0,445	1,229	1,491	0,031	0,864	1,012	1,305	0,029	0,028		
2020.	12.	0,922	1,358	1,474	0,028	0,372	1,267	1,218	0,010	0,025		
2021.	12.	0,234	0,244	...	0,018	0,434	0,305	0,953	0,006	0,043		
2022.	12.	0,350	1,059	1,289	0,051	0,455	1,209	1,503	0,005	0,032		
2023.	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030		
2023.	01.	0,157	0,758	...	0,047	...	1,497	1,569	0,005	0,025		
	02.	0,492	0,732	1,781	0,035	0,307	1,937	1,033	0,005	0,036		
	03.	0,510	1,207	1,113	0,024	0,670	1,388	1,281	0,005	0,041		
	04.	0,384	1,222	1,188	0,025	0,287	1,716	1,123	0,005	0,040		
	05.	0,578	1,347	1,353	0,034	0,958	1,881	0,808	0,004	0,033		
	06.	0,392	1,139	1,591	0,052	1,013	1,762	1,958	0,005	0,022		
	07.	0,327	1,349	1,870	0,058	0,706	1,523	2,570	0,006	0,023		
	08.	0,276	1,206	1,417	0,059	0,929	1,379	...	0,007	0,022		
	09.	0,629	1,265	1,932	0,049	0,826	1,587	2,142	0,007	0,026		
	10.	0,577	1,468	1,922	0,046	0,844	1,916	2,485	0,008	0,038		
	11.	0,546	1,579	1,806	0,047	0,804	1,811	2,167	0,009	0,038		
	12.	0,564	1,741	1,776	0,053	1,031	1,580	2,734	0,010	0,030		
Iznos depozita (novi poslovi)												
											- u tisućama KM -	
2017.	12.	9.762	16.772	...	2.653.618	1.663	677.882	89.421		
2018.	12.	54.947	9.121	39.381	3.229.644	10.788	3.815	...	741.850	64.148		
2019.	12.	36.636	31.437	16.943	3.552.249	7.182	23.959	2.265	709.023	86.536		
2020.	12.	22.325	20.927	14.571	3.753.355	7.259	117.688	8.458	919.880	130.453		
2021.	12.	13.950	9.133	...	4.768.468	24.403	25.153	25.554	1.158.011	89.918		
2022.	12.	25.805	5.906	5.436	4.653.682	28.241	52.781	25.400	1.270.533	238.166		
2023.	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691		
2023.	01.	67.000	2.333	...	5.139.707	...	10.742	12.571	1.353.660	229.570		
	02.	6.038	419	50.594	5.040.540	17.021	31.927	83.795	1.383.907	249.522		
	03.	25.191	5.576	1.981	4.707.218	75.220	26.942	5.490	1.449.348	234.640		
	04.	566	2.602	30.756	4.759.581	57.753	28.545	21.488	1.360.535	203.002		
	05.	8.885	14.218	25.034	4.912.787	4.797	54.010	2.724	1.482.096	249.741		
	06.	49.332	18.547	1.878	4.939.306	4.529	64.922	24.401	1.447.312	229.458		
	07.	3.521	17.979	8.378	5.188.716	33.854	17.638	11.284	1.482.734	222.300		
	08.	5.140	4.929	13.124	5.359.402	8.507	9.384	...	1.494.451	218.747		
	09.	28.910	10.242	23.425	5.327.983	2.831	17.650	26.638	1.515.437	230.509		
	10.	3.509	16.336	14.771	5.387.602	5.161	30.861	23.377	1.569.912	175.980		
	11.	24.923	25.184	5.043	5.492.146	14.181	22.980	7.239	1.556.076	174.984		
	12.	25.704	14.739	22.071	5.520.447	12.137	12.546	6.764	1.466.316	176.691		

Napomena:

Korigovani nazivi u zaglavljima tabele za kamatne stope na depozite nefinansijskih poduzeća retroaktivno počevši od podataka za lipanj 2020. godine, kao što je dato u objašnjenu:

-od lipnja 2020. godine Depoziti u KM, do lipnja 2020. godine Depoziti u KM i depoziti u KM sa valutnom klauzulom

-od lipnja 2020. godine Depoziti u EUR i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za EUR, do lipnja 2020. godine Depoziti u EUR

-od lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (osim EUR) i depoziti u KM sa valutnom klauzulom vezanom za inozemnu valutu (osim EUR), do lipnja 2020. godine Depoziti u inozemnoj valuti (neuključujući depozite u EUR).

Ostali elementi naziva zaglavja navedenih tabela ostaju isti kao i podaci u kolonama.

* Kamatne stope na depozite po viđenju i iznosi tih depozita se odnose na postojeće poslove (preostala stanja).

Kamatne stope na depozite s dogovorenim dospijećem i iznosi tih depozita se odnose na nove poslove.

T14: Ukupni depoziti i krediti komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	Depoziti			Krediti		
		Prenosivi depoziti	Ostali depoziti	Ukupni depoziti	Kratkoročni krediti	Dugoročni krediti	Ukupni krediti
1	2	3	4	5(3+4)	6	7	8(6+7)
2014.	12.	6.292,8	9.082,5	15.375,2	4.170,2	12.303,3	16.473,5
2015.	12.	7.038,7	9.492,1	16.530,8	4.164,9	12.701,9	16.866,8
2016.	12.	8.056,6	9.695,5	17.752,1	4.152,6	13.048,5	17.201,1
2017.	12.	9.558,1	10.111,0	19.669,1	4.261,5	14.160,9	18.422,4
2018.	12.	11.318,5	10.431,3	21.749,8	4.289,8	15.196,1	19.485,8
2019.	12.	12.566,6	11.253,8	23.820,4	4.651,2	16.121,5	20.772,8
2020.	12.	13.851,5	11.130,7	24.982,2	4.295,1	16.052,3	20.347,4
2021.	12.	16.762,9	11.069,7	27.832,6	4.396,9	16.680,4	21.077,3
2022.	12.	18.710,9	10.518,3	29.229,2	4.623,0	17.445,0	22.068,0
2023.	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1
2023.	01.	18.569,2	10.474,9	29.044,1	4.505,7	17.364,0	21.869,7
	02.	18.605,5	10.579,7	29.185,2	4.593,2	17.412,8	22.006,0
	03.	18.613,4	10.649,4	29.262,7	4.666,2	17.547,8	22.214,0
	04.	18.756,2	10.649,4	29.405,6	4.712,3	17.676,7	22.389,0
	05.	19.187,5	10.537,5	29.725,0	4.653,0	17.769,3	22.422,3
	06.	19.240,0	10.622,9	29.862,9	4.807,4	17.918,7	22.726,2
	07.	19.624,9	10.540,9	30.165,8	4.792,2	18.018,6	22.810,8
	08.	19.773,5	10.735,5	30.509,0	4.765,2	18.093,3	22.858,5
	09.	19.888,1	10.772,5	30.660,7	4.852,8	18.175,9	23.028,6
	10.	19.955,4	10.933,0	30.888,4	4.884,4	18.302,5	23.186,9
	11.	20.051,1	10.886,4	30.937,5	4.901,6	18.399,1	23.300,7
	12.	20.060,8	11.066,0	31.126,8	4.998,2	18.525,8	23.524,1

Napomena:

Ukupni depoziti predstavljaju obveze komercijalnih banaka BiH prema svim domaćim institucionalnim sektorima u domaćoj i inozemnoj valuti. Ukupni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka BiH od svih institucionalnih sektora, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

T15: Sektorska struktura prenosivih depozita kod komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -****DEPOZITI DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA**

Godina	Mjesec	Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	60,0	412,1	261,4	176,9	61,4	171,5	470,8	1.954,4	247,9	2.462,7	13,7	6.292,8
2015.	12.	102,2	468,3	312,0	209,3	33,9	198,7	498,8	2.104,8	245,0	2.841,6	24,2	7.038,7
2016.	12.	94,9	520,2	399,6	255,6	58,1	190,1	523,9	2.313,6	251,1	3.431,4	18,0	8.056,6
2017.	12.	150,8	612,8	575,2	305,9	130,0	230,2	618,1	2.775,5	281,5	3.858,3	19,6	9.558,1
2018.	12.	122,8	932,2	691,9	365,7	261,0	273,7	724,0	3.095,3	303,2	4.523,7	24,9	11.318,5
2019.	12.	122,1	885,8	823,8	395,1	323,9	284,6	684,7	3.437,2	345,1	5.242,8	21,5	12.566,6
2020.	12.	133,4	906,1	801,9	398,1	129,5	362,7	764,6	4.018,1	406,7	5.892,3	38,1	13.851,5
2021.	12.	98,1	1.124,7	1.211,6	588,1	157,3	395,3	1.014,7	4.765,2	451,2	6.917,3	39,3	16.762,9
2022.	12.	199,5	1.303,6	1.454,8	683,5	144,2	454,1	1.059,6	5.388,2	485,0	7.510,0	28,5	18.710,9
2023.	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8
	01.	162,0	1.137,4	1.321,3	667,6	142,6	420,1	1.050,8	5.557,1	496,7	7.581,8	32,0	18.569,2
	02.	200,2	1.059,1	1.324,1	663,8	131,2	379,5	1.026,5	5.555,0	492,9	7.746,7	26,5	18.605,5
	03.	144,4	1.155,4	1.425,4	669,1	126,7	375,5	948,3	5.326,8	492,1	7.925,4	24,2	18.613,4
	04.	156,0	1.084,6	1.466,7	638,2	142,6	384,6	956,2	5.267,4	518,0	8.115,3	26,5	18.756,2
	05.	195,3	1.160,9	1.482,4	632,6	135,9	377,6	986,2	5.571,5	528,3	8.090,6	26,1	19.187,5
	06.	175,1	1.109,4	1.494,0	639,8	138,6	386,1	925,7	5.557,5	541,8	8.247,6	24,2	19.240,0
	07.	176,3	900,7	1.701,0	654,1	139,0	362,3	993,7	5.797,2	558,7	8.317,4	24,4	19.624,9
	08.	141,0	958,7	1.737,2	659,6	38,5	362,3	1.003,0	5.932,9	555,3	8.356,0	28,9	19.773,5
	09.	142,6	991,4	1.743,0	659,8	40,2	328,9	986,3	5.918,7	569,8	8.475,1	32,5	19.888,1
	10.	173,3	946,1	1.707,6	653,3	53,5	317,5	1.004,2	5.972,2	570,2	8.528,0	29,6	19.955,4
	11.	168,4	924,2	1.680,4	648,8	64,1	319,0	1.019,0	6.055,7	566,1	8.571,8	33,6	20.051,1
	12.	167,1	819,9	1.608,4	692,2	51,9	279,9	965,3	6.043,9	553,9	8.840,8	37,5	20.060,8

Napomena:

Prenosivi depoziti su raspoloživi na zahtjev bez naknada i ograničenja, mogu se izravno upotrijebiti za plaćanja trećim osobama, posebni štedni računi s kojih je dozvoljen prijenos sredstava na prenosive depozite.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvešćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine

T16: Sektorska struktura ostalih depozita kod komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	DEPOZITI SVIH DOMAČIH INSTITUCIONALNIH SEKTORA											
		Depoziti institucija BiH	Depoziti vlada entiteta	Depoziti vlada kantona	Depoziti vlada općina	Depoziti fondova socijalne zaštite	Depoziti ostalih finansijskih institucija	Depoziti nefinansijskih javnih poduzeća	Depoziti nefinansijskih privatnih poduzeća	Depoziti neprofitnih organizacija	Depoziti stanovništva	Ostali depoziti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	127,1	266,0	36,8	36,0	32,0	674,0	669,6	529,3	115,6	6.579,3	16,6	9.082,5
2015.	12.	129,7	224,7	25,0	36,3	31,9	693,0	688,7	501,9	120,7	7.023,2	17,0	9.492,1
2016.	12.	73,4	226,3	26,4	22,3	34,7	771,4	695,9	474,2	123,4	7.229,7	17,6	9.695,5
2017.	12.	116,6	243,8	24,3	34,4	22,9	816,8	766,7	554,4	102,6	7.412,8	15,7	10.111,0
2018.	12.	62,6	267,5	41,9	37,4	16,7	873,7	758,4	627,8	95,7	7.622,7	26,9	10.431,3
2019.	12.	51,7	582,1	90,8	51,2	28,8	870,8	826,0	615,4	102,4	7.998,1	36,6	11.253,8
2020.	12.	85,7	725,0	30,1	25,4	28,8	768,5	791,5	688,8	93,3	7.868,4	25,3	11.130,7
2021.	12.	38,0	714,1	33,6	24,0	29,7	764,3	789,4	770,1	91,9	7.778,2	36,4	11.069,7
2022.	12.	81,1	636,0	46,8	35,7	23,7	741,7	954,4	756,7	88,4	7.065,4	88,4	10.518,3
2023.	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0
2023.	01.	15,1	666,4	67,7	52,8	30,1	723,5	911,1	763,3	92,7	7.068,7	83,4	10.474,9
	02.	3,7	721,4	67,4	54,0	29,6	735,3	967,3	741,0	92,0	7.088,5	79,6	10.579,7
	03.	13,6	738,2	62,1	52,5	19,8	743,4	991,0	772,4	95,0	7.079,4	81,9	10.649,4
	04.	13,6	729,5	62,9	62,8	25,0	755,8	996,0	822,2	92,0	7.000,4	89,1	10.649,4
	05.	23,0	722,8	63,4	62,5	19,5	737,9	994,9	760,2	84,5	6.986,5	82,3	10.537,5
	06.	52,9	711,7	63,9	61,5	28,5	752,2	961,4	830,4	78,2	7.000,2	81,9	10.622,9
	07.	45,2	695,2	57,1	61,3	33,3	743,3	896,6	861,6	71,9	7.001,0	74,4	10.540,9
	08.	37,6	690,0	57,7	61,9	128,2	743,4	905,6	879,0	83,5	7.070,0	78,4	10.735,5
	09.	30,5	677,8	64,7	56,8	132,6	751,4	896,2	962,2	84,4	7.039,7	76,3	10.772,5
	10.	89,1	667,9	87,7	56,9	129,6	749,4	920,9	944,2	86,7	7.138,2	62,6	10.933,0
	11.	78,3	654,7	87,3	55,6	132,5	731,9	904,4	986,4	88,6	7.103,1	63,5	10.886,4
	12.	70,7	660,7	58,9	36,3	133,1	758,1	929,7	1.044,5	91,5	7.217,9	64,6	11.066,0

Napomena:

Ostali depoziti dozvoljavaju automatsko povlačenje sredstava ali ne i plaćanje trećim osobama, štedne i oročene depozite, ostale depozite - ostalo.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicijama domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T17: Sektorska struktura kratkoročnih kredita komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -****KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	26,7	4,0	45,3	26,0	27,4	90,7	2.989,7	4,9	936,4	19,0	4.170,2
2015.	12.	0,0	72,0	4,8	22,0	39,4	28,3	86,4	2.944,8	4,2	937,0	26,0	4.164,9
2016.	12.	0,0	48,0	1,6	19,8	8,5	27,2	90,4	3.030,0	7,2	904,9	14,9	4.152,6
2017.	12.	0,0	44,3	1,4	15,7	7,8	33,8	73,2	3.163,2	10,2	896,4	15,4	4.261,5
2018.	12.	0,0	60,2	1,1	12,8	4,3	40,6	89,6	3.151,5	6,2	911,3	12,1	4.289,8
2019.	12.	0,0	17,3	0,1	12,5	2,0	49,3	104,1	3.537,7	6,8	919,8	1,7	4.651,2
2020.	12.	0,0	19,0	0,1	16,7	5,7	33,7	103,4	3.282,5	10,8	821,8	1,3	4.295,1
2021.	12.	1,6	53,2	1,4	25,0	4,3	48,4	101,7	3.341,1	9,2	810,1	0,8	4.396,9
2022.	12.	0,1	52,2	1,7	15,7	4,8	41,6	176,7	3.503,1	12,7	813,2	1,4	4.623,0
2023.	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2
2023.	01.	0,1	44,4	2,3	15,0	4,8	34,2	147,1	3.434,9	12,4	809,6	0,8	4.505,7
	02.	0,1	44,4	2,7	15,5	4,0	30,9	159,3	3.525,3	12,8	797,4	0,8	4.593,2
	03.	0,1	41,9	2,5	15,6	4,6	38,4	156,6	3.584,3	13,7	807,7	0,9	4.666,2
	04.	0,1	41,5	2,5	15,3	5,0	32,0	164,2	3.628,9	14,5	807,1	1,2	4.712,3
	05.	0,2	41,6	2,7	16,1	4,8	31,4	132,7	3.633,2	14,9	774,5	0,8	4.653,0
	06.	0,2	39,3	2,9	15,1	4,6	45,8	164,5	3.687,7	17,5	829,0	0,9	4.807,4
	07.	2,4	38,1	2,9	15,0	4,9	42,6	147,2	3.679,8	17,3	841,0	1,1	4.792,2
	08.	2,4	48,6	2,9	14,9	4,9	44,0	156,7	3.629,3	16,0	844,5	1,1	4.765,2
	09.	2,6	37,2	2,9	14,8	4,9	47,1	158,7	3.714,1	15,8	853,6	1,2	4.852,8
	10.	2,9	46,0	3,4	11,1	4,9	47,0	165,6	3.723,7	14,1	864,7	1,0	4.884,4
	11.	2,9	55,3	2,8	12,1	4,9	35,9	164,9	3.740,5	13,1	868,3	0,9	4.901,6
	12.	3,0	52,9	0,7	13,2	7,2	51,8	185,1	3.813,2	14,9	854,7	1,6	4.998,2

Napomena:

Kratkoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora do jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T18: Sektorska struktura dugoročnih kredita komercijalnih banaka**- na kraju razdoblja, u milijunima KM -****KREDITI DOMAĆIM INSTITUCIONALNIM SEKTORIMA**

Godina	Mjesec	Krediti institucijama BiH	Krediti vladama entiteta	Krediti vladama kantona	Krediti vladama općina	Krediti fondovima socijalne zaštite	Krediti ostalim finansijskim institucijama	Krediti nefinansijskim javnim poduzećima	Krediti nefinansijskim privatnim poduzećima	Krediti neprofitnim organizacijama	Krediti stanovništvu	Ostali krediti	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14 = 3+...+13
2014.	12.	0,0	465,2	161,2	295,2	77,1	20,0	351,4	4.429,6	9,7	6.491,7	2,3	12.303,3
2015.	12.	0,0	418,3	225,5	281,7	99,0	31,8	310,3	4.473,4	12,5	6.847,2	2,2	12.701,9
2016.	12.	0,0	295,5	231,5	262,0	95,7	25,2	281,5	4.673,3	11,9	7.171,4	0,5	13.048,5
2017.	12.	0,0	333,7	207,8	276,3	79,5	49,6	328,4	5.156,5	11,6	7.717,3	0,2	14.160,9
2018.	12.	0,0	328,5	185,7	279,4	169,9	85,0	331,7	5.471,5	14,1	8.330,0	0,4	15.196,1
2019.	12.	0,0	399,2	168,6	301,0	197,5	95,3	393,5	5.496,3	13,8	9.055,8	0,5	16.121,5
2020.	12.	11,6	403,1	142,1	357,4	205,5	111,1	432,3	5.305,9	9,7	9.073,0	0,7	16.052,3
2021.	12.	14,5	353,7	185,8	350,9	189,8	104,3	409,0	5.435,7	11,1	9.625,4	0,2	16.680,4
2022.	12.	8,8	306,5	202,1	365,2	165,8	118,4	449,5	5.652,4	10,7	10.165,2	0,4	17.445,0
2023.	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8
2023.	01.	8,3	301,1	200,5	363,8	172,8	112,1	449,3	5.584,1	10,4	10.161,1	0,4	17.364,0
	02.	7,8	297,6	199,5	360,7	170,8	108,6	452,1	5.599,2	10,2	10.205,9	0,4	17.412,8
	03.	7,3	288,8	194,7	355,7	167,3	106,1	442,9	5.668,1	10,1	10.306,4	0,6	17.547,8
	04.	6,7	281,0	206,0	361,5	164,0	108,6	441,1	5.703,1	10,9	10.393,1	0,6	17.676,7
	05.	6,2	275,9	205,2	356,4	161,2	124,5	442,1	5.715,2	10,8	10.471,3	0,5	17.769,3
	06.	5,7	263,8	198,4	353,4	158,5	133,8	431,2	5.807,9	10,4	10.554,8	0,8	17.918,7
	07.	5,2	260,1	197,4	353,8	165,4	140,0	442,8	5.808,6	20,2	10.624,2	0,8	18.018,6
	08.	4,7	253,4	198,5	349,0	162,5	142,2	439,5	5.830,0	20,4	10.692,6	0,6	18.093,3
	09.	4,1	247,0	192,4	351,2	164,5	140,3	436,1	5.856,3	20,3	10.762,7	0,7	18.175,9
	10.	3,6	243,8	260,4	350,2	167,6	141,4	432,2	5.841,0	19,8	10.841,7	0,7	18.302,5
	11.	3,1	236,3	258,4	352,4	164,0	148,5	435,7	5.882,5	19,8	10.897,5	0,9	18.399,1
	12.	3,0	230,7	266,1	360,3	173,3	154,2	432,0	5.954,5	19,7	10.931,3	0,9	18.525,8

Napomena:

Dugoročni krediti predstavljaju potraživanja komercijalnih banaka od svih domaćih institucionalnih sektora preko jedne godine, u domaćoj i inozemnoj valuti.

Od siječnja 2019. godine izvršena je reklasifikacija valutne strukture finansijskih instrumenata (krediti, depoziti, vrijednosnice) iskazanih originalno u KM sa valutnom klauzulom sa pozicija domaće valute na pozicije strane valute u izvješćima monetarne statistike sukladno sa preporukama iz MMF-ovog Priručnika i Vodiča za kompilaciju monetarne i finansijske statistike iz 2016. godine.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T19: Kupovina i prodaja KM**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Prodaja	Kupovina	Saldo	Kumulativ salda
1	2	3	4	5(3-4)	6
2014.		5.065.358	4.379.047	686.312	6.828.327
2015.		5.470.552	4.699.060	771.492	7.599.818
2016.		7.485.849	6.622.039	863.811	8.463.629
2017.		8.476.378	7.421.186	1.055.192	9.518.821
2018.		10.792.432	9.780.514	1.011.918	10.530.740
2019.		11.385.556	10.533.525	852.031	11.382.771
2020.		11.344.462	10.184.558	1.159.904	12.542.676
2021.		9.872.890	7.399.673	2.473.217	15.015.893
2022.		6.291.277	6.075.689	215.588	15.231.481
2023.		10.891.324	11.128.647	-237.323	14.994.158
2023.	01.	508.602	682.400	-173.798	15.057.683
	02.	500.649	1.082.309	-581.659	14.476.024
	03.	554.006	739.979	-185.974	14.290.050
	04.	865.835	795.222	70.614	14.360.664
	05.	958.727	772.177	186.549	14.547.213
	06.	1.001.282	1.234.920	-233.638	14.313.575
	07.	942.508	751.701	190.807	14.504.383
	08.	1.045.521	767.902	277.619	14.782.002
	09.	1.023.263	997.606	25.657	14.807.659
	10.	1.036.034	1.269.657	-233.623	14.574.036
	11.	885.488	994.493	-109.006	14.465.030
	12.	1.569.408	1.040.280	529.128	14.994.158

T20: Prosječne obvezne rezerve**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Osnovica za obračun obvezne rezerve*	Prosječne obvezne rezerve	Prosječan saldo računa obveznih rezervi kod CBBiH	Razlika
1	2	3	4	5	7=6-4
2014.		15.999.278	1.370.137	3.577.824	2.207.688
2015.		16.664.525	1.432.593	3.770.500	2.337.907
2016.		18.494.243	1.734.081	4.057.613	2.323.532
2017.		21.224.853	2.122.485	4.303.340	2.180.855
2018.		23.537.084	2.353.708	5.205.234	2.851.526
2019.		25.752.968	2.575.297	5.589.021	3.013.724
2020.		26.950.173	2.695.017	5.409.751	2.714.733
2021.		28.677.192	2.867.719	6.302.482	3.434.762
2022.		30.175.606	3.017.561	6.694.300	3.676.739
2023.		31.917.917	3.191.792	6.209.280	3.017.489
2023.	01.	31.429.303	3.142.930	6.752.355	3.609.425
	02.	31.245.571	3.124.557	6.536.295	3.411.738
	03.	31.306.999	3.130.700	6.237.551	3.106.851
	04.	31.276.793	3.127.679	5.980.685	2.853.006
	05.	31.481.474	3.148.147	6.117.790	2.969.643
	06.	31.723.981	3.172.398	6.122.810	2.950.412
	07.	31.777.996	3.177.800	5.855.665	2.677.865
	08.	32.103.006	3.210.301	6.140.873	2.930.572
	09.	32.422.875	3.242.287	6.308.112	3.065.824
	10.	32.555.632	3.255.563	6.110.871	2.855.308
	11.	32.807.882	3.280.788	6.152.713	2.871.924
	12.	32.883.489	3.288.349	6.195.645	2.907.296

Napomena:

Centralna banka Bosne i Hercegovine (CBBiH) donijela je Odluku o povećanju naknada na obveznu rezervu koje plaća komercijalnim bankama, s ciljem usklađivanja sa politikom Europske središnje banke (ECB) i ublažavanja utjecaja rasta referentne kamatne stope ECB-a na poslovanje banaka u BiH. Ovom odlukom se na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u domaćoj valuti KM, isplaćuje komercijalnim bankama naknada po stopi od 50 baznih bodova (0,50%), na sredstva obvezne rezerve po osnovi osnovice u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom - isplaćuje naknada po stopi od 30 baznih bodova (0,30%). Na sredstva iznad obvezne rezerve, naknada se ne obračunava. Prilikom donošenja odluka o obveznoj rezervi CBBiH razmotreni su svи relevantni čimbenici, uključujući odluke ECB-a, te kretanja ključnih makroekonomskih i pokazatelja finansijskog sektora, vodeći prvenstveno računa o stabilnosti valutnog odbora. Primjena ove odluke počinje 1. 7. 2023. godine.

Od 1. srpnja 2016. godine stopa obvezne rezerve koju primjenjuje CBBiH na osnovicu za obračun obvezne rezerve iznosi 10%.

Od 1. srpnja 2016. godine CBBiH primjenjuje nove stope za obračun naknade na sredstva na računu rezervi banaka: Centralna banka BiH na računu rezervi komercijalne banke u obračunskom razdoblju ne obračunava naknadu na iznos sredstava obvezne rezerve, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve obračunava naknadu po stopi koja je jednaka 50% stopi koju primjenjuje Europska centralna banka na depozite komercijalnih banaka.

Od 1. svibnja 2015. godine Centralna banka obračunava naknadu baci na iznos sredstava te banke na računu rezervi kod Centralne banke u obračunskom razdoblju, kako slijedi:

- na iznos obvezne rezerve – prosjek EONIA-e koji je u istom razdoblju zabilježen na tržištu umanjen za 10 baznih bodova, ili minimum nula,
- na iznos sredstava iznad obvezne rezerve – nulta stopa naknade.

Nulta stopa naknade na obveznu rezervu primjenjuje se u slučaju da je prosječna EONIA umanjena za 10 baznih bodova imala negativnu vrijednost.

Od 1. rujna 2014. stopa naknade se utvrđuje na osnovi ponderiranog prosjeka kamatnih stopa koje je u istom razdoblju na tržištu ostvarila Centralna banka na depozite investirane do mjesec dana, s tim da se na iznos obvezne rezerve obračunava 70% ili minimum nula, a na iznos sredstava iznad obvezne rezerve 90% od navedene stope ili minimum nula.

*Osnovicu za obračun obvezne rezerve čine depoziti i pozajmljena sredstva u domaćoj i drugim valutama izraženi u KM.

T21: Transakcije u platnom prometu**- u milijunima KM -**

Godina	Mjesec	BPRV		ŽIROKLIRING		UKUPNO	
		br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos	br. transakcija	iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6
2014.		821.897	73.897	37.108.440	13.961	37.930.337	87.858
2015.		874.575	70.655	38.212.073	14.451	39.086.648	85.106
2016.		935.319	72.876	39.068.883	15.509	40.004.202	88.380
2017.		996.043	79.855	40.111.318	16.388	41.107.361	96.243
2018.		1.067.256	85.393	41.266.770	17.277	42.334.026	102.670
2019.		1.105.320	104.826	42.496.286	18.221	43.601.606	123.056
2020.		1.072.023	87.108	42.702.383	18.024	43.774.406	105.132
2021.		1.236.315	102.287	46.735.411	20.116	47.971.726	122.403
2022.		1.435.980	123.370	48.264.255	22.456	49.700.235	145.825
2023.		1.523.992	139.164	49.298.196	23.932	50.822.188	163.096
2023.	01.	108.235	9.397	3.675.681	1.690	3.783.916	11.087
	02.	111.209	9.824	3.858.899	1.759	3.970.108	11.583
	03.	128.845	11.082	4.275.880	2.023	4.404.725	13.105
	04.	119.342	10.174	3.909.131	1.875	4.028.473	12.049
	05.	127.819	11.573	4.219.363	2.008	4.347.182	13.581
	06.	128.780	12.187	4.179.732	2.022	4.308.512	14.209
	07.	127.847	11.665	4.181.241	2.019	4.309.088	13.684
	08.	131.792	12.670	4.167.127	2.073	4.298.919	14.743
	09.	129.073	12.170	4.079.617	2.019	4.208.690	14.189
	10.	135.630	12.608	4.306.579	2.139	4.442.209	14.747
	11.	130.778	12.420	4.101.688	2.056	4.232.466	14.476
	12.	144.642	13.394	4.343.258	2.249	4.487.900	15.643

T22: Platna bilanca BiH**- u milijunima KM -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
TEKUĆI RAČUN	-1.983	-1.458	-1.424	-1.520	-1.094	-927	-980	-695	-1.978	-1.376	-339	-472	-208	-357
Roba - saldo	-7.874	-7.176	-7.089	-7.417	-7.521	-7.963	-6.268	-7.170	-10.183	-10.198	-2.020	-2.591	-2.832	-2.755
Izvoz robe	6.847	7.196	7.700	9.341	10.418	10.180	9.423	12.710	16.368	15.668	4.074	3.962	3.846	3.786
Uvoz robe	14.721	14.372	14.789	16.758	17.940	18.143	15.691	19.880	26.551	25.866	6.094	6.552	6.678	6.541
Usluge - saldo	1.698	1.951	2.118	2.329	2.612	2.797	1.636	2.731	3.907	3.949	727	920	1.266	1.036
Izvoz usluga	2.452	2.962	3.168	3.484	3.832	4.149	2.590	3.955	5.586	5.932	1.084	1.370	1.952	1.525
Uvoz usluga	754	1.012	1.051	1.154	1.220	1.352	954	1.224	1.679	1.983	358	450	687	489
Primarni dohodak - saldo	224	195	41	-263	-195	-60	-192	-498	-528	-125	-95	-49	38	-19
Potražuje	955	929	929	969	1.026	1.197	935	1.192	1.442	1.968	418	476	535	539
Duguje	731	734	889	1.233	1.221	1.258	1.128	1.690	1.969	2.093	513	525	497	558
Sekundarni dohodak - saldo	3.969	3.573	3.507	3.831	4.010	4.299	3.844	4.242	4.826	4.999	1.049	1.248	1.321	1.381
Potražuje	4.267	3.909	3.852	4.192	4.404	4.711	4.277	4.698	5.326	5.625	1.198	1.396	1.474	1.556
Duguje	298	336	345	362	394	412	433	456	499	626	149	149	154	175
KAPITALNI RAČUN	442	364	300	342	305	384	361	329	339	323	69	76	99	79
Potražuje	442	364	300	342	311	386	369	332	343	330	72	77	101	80
Duguje	0	0	0	0	6	2	8	4	4	8	3	1	2	1
FINANCIJSKI RAČUN	-1.428	-885	-817	-898	-801	-590	-878	-155	-1.485	-538	-359	-170	122	-131
Izravna ulaganja	-784	-509	-550	-717	-960	-739	-699	-1.054	-1.347	-1.625	-495	-551	-330	-250
Neto finansijska sredstva	15	167	5	173	32	38	138	139	128	83	-5	28	18	43
Neto finansijske obveze	799	675	555	890	992	777	837	1.194	1.475	1.708	490	578	348	292
Portfeljna ulaganja	107	110	167	157	256	214	4	82	261	429	21	98	39	270
Neto finansijska sredstva	36	51	99	92	254	179	-26	349	246	392	22	60	40	270
Neto finansijske obveze	-71	-58	-68	-64	-2	-35	-30	267	-15	-37	1	-38	1	0
Finansijski derivativi	0	0	1	1	-5	-1	0	1	0	2	3	-1	0	0
Neto finansijska sredstva	0	0	0	-4	-7	-12	-7	-3	-4	-2	0	-1	0	-1
Neto finansijske obveze	0	0	-1	-5	-2	-11	-7	-4	-4	-4	-3	0	0	-1
Ostala ulaganja	-1.463	-1.366	-1.365	-1.473	-1.205	-999	-1.430	-1.879	-541	605	1.006	181	-147	-435
Neto finansijska sredstva	-584	-417	-294	-690	286	-12	-218	-115	735	1.067	867	77	68	54
Valuta i depoziti	-598	-366	-316	-547	-59	-28	-272	-220	321	678	707	136	-63	-103
Zajmovi	-23	-80	-74	-289	223	-90	-13	-42	110	106	77	-78	26	81
Osiguranje i mirovine	9	-75	20	20	30	22	25	37	38	16	-7	9	9	5
Trgovinski krediti i avansi	86	92	81	100	98	73	60	117	242	229	56	57	61	55
Ostala finansijska sredstva	-59	12	-4	26	-6	10	-17	-7	24	37	33	-47	35	16
Neto finansijske obveze	878	950	1.070	783	1.491	987	1.212	1.764	1.277	461	-139	-104	215	489
Valuta i depoziti	-281	-58	-107	69	393	75	-811	-286	-145	-317	-280	-71	4	30
Zajmovi	645	522	698	127	463	318	1.429	646	470	-124	-83	-257	-22	238
Osiguranje i mirovine	17	-8	-4	-5	-10	-10	-5	-5	-9	-16	-2	-3	-5	-5
Trgovinski krediti i avansi	526	523	487	582	618	619	582	795	937	895	209	224	238	224
Ostale finansijske obveze (uključujući i SDR)	-29	-28	-3	10	27	-15	16	613	24	23	17	3	0	3
Rezervna aktiva	712	881	930	1.136	1.114	935	1.246	2.695	142	52	-894	102	560	284
Monetarno zlato	0	0	0	0	0	0	0	0	-162	0	0	0	0	0
Valuta i depoziti	-36	-1.121	2.033	-230	253	238	549	441	4.432	-63	-379	-117	407	26
Vrijednosnice	766	2.004	-1.102	1.367	860	699	696	2.254	-4.126	113	-517	220	153	257
Ostala pričuvna sredstva	-17	-1	-1	-1	1	-2	1	0	-2	2	1	0	0	0
NETO POGREŠKE I PROPUSTI	113	209	306	281	-12	-46	-259	211	154	515	-89	226	231	147

Napomena:

Platna bilanca BiH urađena je sukladno metodologiji MMF-a (Priručnik za platnu bilancu i međunarodnu investicijsku poziciju, šesto izdanje – BPM6). Kompilacija platne bilance za četvrto tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima.

Detaljnija metodološka pojašnjenja se nalaze na web stranici, www.cbbh.ba pod statistika.

T23: Međunarodna investicijska pozicija (MIP)**- u milijunima KM -**

	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	Q1 2023.	Q2 2023.	Q3 2023.	Q4 2023.
NETO POZICIJA	-15.509	-15.692	-15.282	-14.545	-14.100	-13.172	-11.647	-11.306	-11.718	-11.493	-11.474	-11.212	-11.229
AKTIVA	13.983	14.597	15.816	17.045	19.326	21.021	22.339	25.233	26.259	26.450	26.819	27.636	28.206
Izravna ulaganja	708	878	933	1.157	1.268	1.245	1.389	1.509	1.647	1.644	1.680	1.698	1.744
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	299	362	370	427	468	622	758	802	915	927	953	974	989
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	410	516	562	730	799	623	631	707	732	717	727	723	755
Portfeljna ulaganja	569	582	674	764	1.018	1.203	1.180	1.519	1.762	1.783	1.842	1.882	2.147
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	31	33	39	44	41	39	38	82	97	100	102	99	87
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	538	550	635	720	977	1.164	1.141	1.437	1.665	1.683	1.740	1.783	2.060
Financijski derivativi	0	0	2	0	0	1	0	0	0	0	1	5	8
Ostala ulaganja	4.880	4.530	4.677	4.509	5.415	5.975	5.901	5.856	6.782	7.811	7.975	8.132	8.015
Ostali vlasnički kapital	48	52	48	52	54	53	68	64	64	63	64	64	64
Valuta i Depoziti	2.982	2.870	3.127	3.191	3.952	4.350	4.297	4.242	4.804	5.680	5.914	5.976	5.736
Zajmovi	311	232	158	176	249	210	195	174	279	339	261	287	369
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	110	88	87	92	89	94	105	111	149	140	152	151	151
Trgovinski krediti i avansi	1.201	1.026	990	943	1.021	1.199	1.195	1.227	1.422	1.464	1.492	1.527	1.557
Ostala potraživanja/obveze	228	262	267	55	49	69	40	36	64	125	93	127	138
Rezervna aktiva	7.826	8.606	9.531	10.614	11.626	12.598	13.869	16.349	16.068	15.210	15.321	15.920	16.293
Valuta i depoziti	2.182	1.132	3.165	2.935	3.188	3.426	3.975	4.416	8.847	8.468	8.351	8.758	8.784
Vrijednosnice	5.384	7.288	6.158	7.474	8.225	8.917	9.601	11.630	7.061	6.569	6.802	6.994	7.331
Ostala pričuvna sredstva	260	186	208	205	212	254	292	304	160	173	168	167	178
PASIVA	29.492	30.290	31.098	31.590	33.426	34.193	33.986	36.539	37.976	37.943	38.293	38.848	39.435
Izravna ulaganja	12.253	13.063	13.382	14.166	14.957	15.535	15.882	17.023	17.745	18.177	18.680	18.973	19.183
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	8.449	9.516	9.698	10.517	11.364	11.663	11.842	13.901	14.312	14.662	14.806	15.059	15.260
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	3.803	3.547	3.684	3.649	3.592	3.872	4.039	3.121	3.433	3.515	3.874	3.914	3.924
Portfeljna ulaganja	474	349	299	240	246	207	189	480	437	438	439	435	429
Vlasničke vrijednosnice i dionice u investicijskim fondovima	118	56	79	93	98	99	121	168	120	121	122	124	122
Zaduženje (razni dužnički instrumenti)	355	293	220	147	148	107	69	312	317	317	317	310	307
Financijski derivativi	0	0	2	0	0	1	2	0	0	1	0	0	0
Ostala ulaganja	16.766	16.878	17.416	17.184	18.223	18.451	17.912	19.037	19.794	19.327	19.174	19.440	19.823
Ostali vlasnički kapital	50	47	26	29	36	47	48	77	119	121	119	121	126
Valuta i Depoziti	1.653	1.595	1.489	1.554	2.751	2.825	2.015	1.730	1.584	1.304	1.234	1.238	1.268
Zajmovi	12.310	12.632	13.074	12.890	12.494	12.527	12.798	13.469	14.161	13.929	13.739	13.801	14.000
Osiguranje, mirovine i ostali standardizirani sustavi osiguranja	17	18	19	22	23	24	27	30	33	31	34	32	32
Trgovinski krediti i avansi	2.284	2.119	2.341	2.243	2.435	2.550	2.551	2.621	2.760	2.797	2.915	3.101	3.273
Ostale obveze	76	68	65	73	102	88	101	104	120	139	141	138	137
Specijalna prava vučenje (Neto stvorene financijske obveze)	375	401	401	374	382	389	373	1.005	1.017	1.007	991	1.010	988

Napomena:

Međunarodna investicijska pozicija (IIP) za BiH kompilirana je sukladno najnovijoj metodologiji Međunarodnog monetarnog fonda za kompilaciju statistike platne bilance (BOP) i međunarodne investicijske pozicije, šesto izdanje (BPM6). Kompilacija međunarodne investicijske pozicije za četvrtu tromjesečje uključuje i redovitu reviziju prethodno objavljenih podataka za tromjesečja tekuće godine, sukladno najnovijim dostupnim izvornim podacima. Skraćena verzija primijenjene metodologije za kompilaciju IIP za BiH dostupna je na web stranici CBBiH.

T24: Servisiranje vanjskog duga sektora vlade**- u tisućama KM -**

Kreditor	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.	2023.		
							Glavnica	Kamata	Ukupno
Javni kreditori	909.078	918.240	756.735	704.376	736.246	802.291	1.023.664	231.133	1.254.797
Međunarodne i regijske organizacije	785.931	773.242	596.376	519.313	543.640	628.577	870.508	208.558	1.079.066
Europska investicijska banka	88.995	98.079	100.344	118.727	118.059	124.156	114.165	51.663	165.828
Europska banka za obnovu i razvoj	89.765	117.528	118.638	119.313	138.464	122.823	130.505	31.818	162.323
Svjetska banka - IDA	142.855	130.584	144.276	162.458	119.356	200.712	220.406	12.627	233.033
Svjetska banka - IBRD ¹⁾	52.520	52.785	64.732	70.914	92.155	77.647	63.869	32.773	96.641
Razvojna banka Vijeća Europe ¹⁾	5.306	5.390	5.817	8.166	8.050	8.349	7.933	1.569	9.502
Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	4.241	4.033	4.157	4.149	5.544	7.642	6.696	1.449	8.145
MMF	390.523	353.116	127.129	8.601	35.416	64.352	209.584	73.705	283.289
EUROFIMA	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Europska komisija	11.726	11.726	31.284	26.986	26.595	22.897	117.350	2.956	120.306
Vlada i vladine agencije	123.147	144.997	160.359	185.063	192.606	173.714	153.156	22.574	175.731
Pariski klub ¹⁾	43.055	46.256	50.203	53.425	57.303	34.533	33.928	3.809	37.736
Saudijski fond za razvoj	9.680	9.895	10.380	10.408	10.225	9.062	7.996	2.383	10.379
Ostala bilaterala ²⁾	70.411	88.846	99.776	121.230	125.078	130.119	111.232	16.383	127.615
Privatni kreditori	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Londonski klub ¹⁾	74.155	37.079	36.897	36.691	36.468	0	0	142	142
Ukupno	983.233	955.319	793.632	741.067	772.714	802.291	1.023.664	231.275	1.254.939

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH

¹⁾Dug nastao prije 1992.²⁾Ostala bilaterala sadrži sljedeće kreditore: Fortis banka, Vlada Japana, OPEC, KFW, Vlada Španjolske, Izvoz-Uvoz Banka Koreje (EximBank), Austrijska banka, Belgija, Banka za rad i gospodarstvo (BAWAG), Raiffaisen banka.

T25: Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)**-na kraju razdoblja, u milijunima KM -**

Ukupan dug sektora opće vlade (Mastriški dug)

od toga: vanjski dug

Godina	Dužničke vrijednosnice	Krediti	Ukupno	Javni kreditori (međunarodne financijske institucije i strane vlade)	Privatni kreditori	Ukupno vanjski dug
1	2	3	4=2+3	5	6	7=5+6
2014.	2.192,2	9.188,8	11.381,0	7.928,6	513,7	8.442,3
2015.	2.418,4	9.563,7	11.982,1	8.238,5	454,1	8.692,6
2016.	2.478,2	9.616,6	12.094,8	8.504,4	368,1	8.872,5
2017.*	2.351,8	8.967,0	11.318,8	7.870,1	276,9	8.147,0
2018.*	2.325,5	9.092,1	11.417,6	7.935,6	262,6	8.198,1
2019.*	2.423,3	9.130,8	11.554,2	7.933,6	206,5	8.140,1
2020.*	2.715,6	9.818,4	12.534,0	8.574,8	151,2	8.726,0
2021.*	2.974,9	10.306,9	13.281,8	9.059,7	375,3	9.435,0
2022.*	3.082,2	10.286,5	13.368,7	9.111,7	365,2	9.477,0
2023.**	3.487,8	9.669,1	13.157,0	8.520,8	340,1	8.860,9

Izvor:

Ministarstvo financija i trezora BiH i CBBiH

Napomena:

Statistička definicija duga je kao što je definisano u Maastrichtskom sporazumu. Podaci se objavljaju na nekonsolidiranoj osnovi u skladu sa zahtjevima Eurostata.

*Podaci za 2017.-2022. godine su revidirani

**Podaci za 2023. godinu su privremeni.

T26: Devizne rezerve CBBiH

- na kraju razdoblja, u milijunima KM -

Godina	Mjesec	Zlato	Držanje SDR	Inozemna valuta u trezoru CBBiH	Bruto devizne rezerve				Neto devizne rezerve	Monetarna pasiva	Neto strana aktiva CBBiH
					Depoziti kod nerezidentnih banaka	Ostalo	Ulaganja u vrijednosnice	9=3+...+8			
1	2	3	4	5	6	7	8	9=3+...+8	10	11	12=10-11
2014.	12.	182,7	5,2	71,8	2.181,7	0,0	5.384,1	7.825,6	7.824,5	7.293,1	531,4
2015.	12.	182,3	3,8	128,5	1.003,6	0,0	7.288,1	8.606,3	8.605,0	8.064,6	540,4
2016.	12.	205,1	2,6	194,8	2.970,4	0,0	6.158,2	9.531,1	9.529,0	8.926,3	602,6
2017.	12.	203,9	1,5	236,4	2.698,6	0,0	7.416,1	10.556,6	10.555,0	9.977,1	577,8
2018.	12.	210,0	2,2	274,1	2.911,4	0,0	8.225,4	11.623,2	11.621,4	10.983,3	638,1
2019.	12.	254,1	0,2	322,6	3.102,8	0,0	8.917,4	12.597,1	12.595,4	11.824,2	771,2
2020.	12.	291,6	0,9	142,2	3.832,1	0,0	9.601,3	13.868,0	13.866,3	12.970,6	895,7
2021.	12.	302,0	1,9	469,6	3.945,1	0,0	11.629,6	16.348,1	16.345,8	15.573,0	772,8
2022.	12.	160,0	0,1	572,0	8.273,2	0,0	7.060,5	16.065,9	16.063,3	15.611,7	451,5
2023.	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2
2023.	01.	166,6	17,4	530,1	8.365,3	0,0	6.867,9	15.947,4	15.944,3	15.458,5	485,8
	02.	162,2	1,5	530,1	7.912,4	0,0	6.759,0	15.365,1	15.350,4	14.864,5	485,9
	03.	170,4	1,5	530,1	7.936,1	0,0	6.569,1	15.207,2	15.204,7	14.671,7	533,0
	04.	169,5	19,4	530,1	7.945,7	0,0	6.664,6	15.329,3	15.326,3	14.766,2	560,1
	05.	172,4	1,7	530,1	8.140,7	0,0	6.683,2	15.528,0	15.525,3	14.929,9	595,4
	06.	165,2	1,7	531,6	7.817,4	0,0	6.802,1	15.317,9	15.315,2	14.706,0	609,2
	07.	167,7	21,6	453,9	8.194,6	0,0	6.727,6	15.565,5	15.563,1	14.912,8	650,3
	08.	168,0	1,7	457,9	8.391,1	0,0	6.853,5	15.872,1	15.869,1	15.175,8	693,3
	09.	164,2	1,8	457,9	8.298,3	0,0	6.994,3	15.916,3	15.913,5	15.194,3	719,3
	10.	176,0	22,2	457,9	8.199,9	0,0	6.911,9	15.767,8	15.764,8	14.986,4	778,5
	11.	175,6	2,1	374,5	8.278,3	0,0	6.854,3	15.684,7	15.682,0	14.853,9	828,1
	12.	175,5	2,1	455,2	8.326,6	0,0	7.330,6	16.289,9	16.287,4	15.401,2	886,2

Napomena:

Bruto devizne rezerve čine stanja bilančnih pozicija kratkoročne inozemne aktive CBBiH (zlato, raspolaganje CBBiH SDR, devize u trezoru CBBiH, prenosivi depoziti u inozemnoj valuti kod nerezidentnih banaka i ostalo) i investiranja u vrijednosnice od srpnja 2006. po odluci Investicijskog komiteta CBBiH. Neto devizne rezerve predstavljaju razliku između bruto deviznih rezervi i obveza prema nerezidentima. Monetarnu pasivu CBBiH čine novac izvan monetarnih vlasti i depoziti rezidenata kod monetarnih vlasti. Neto inozemna aktiva CBBiH predstavlja razliku između neto deviznih rezervi i monetarne pasive CBBiH.

Monetarni podaci ažurirani sukladno sa metodologijom MMF-a (Priručnik za monetarnu i finansijsku statistiku, 2000), od siječnja 2006. godine.

T27: BiH izvoz po zemljama destinacije**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Njemačka	Hrvatska	Italija	Srbija	Slovenija	Austrija	Turska	Crna Gora	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.317.490	955.047	1.195.438	800.690	697.785	755.827	234.392	293.818	2.665.647	8.681.742
2015.		1.412.906	925.166	1.214.930	770.695	748.870	743.062	354.630	262.844	2.908.721	8.987.194
2016.		1.479.411	985.360	1.131.096	822.846	807.200	730.590	401.047	240.751	3.220.854	9.418.109
2017.		1.595.704	1.284.200	1.209.035	1.093.685	973.397	899.235	431.094	352.507	3.647.618	11.055.383
2018.		1.741.537	1.464.002	1.352.791	1.251.474	1.057.052	1.020.991	323.223	402.113	3.287.069	11.900.251
2019.		1.675.709	1.399.922	1.300.534	1.308.885	1.006.226	1.089.881	292.554	407.303	3.011.551	11.492.564
2020.		1.630.844	1.362.907	1.015.184	1.152.068	954.078	1.005.509	314.249	293.645	2.792.675	10.521.159
2021.		2.137.576	1.864.306	1.608.291	1.722.477	1.219.184	1.284.935	358.064	394.449	3.684.248	14.273.529
2022.		2.666.194	2.676.624	1.991.386	2.363.435	1.421.819	1.710.354	311.638	576.469	4.255.821	17.973.740
2023.		2.680.393	2.548.638	1.449.652	2.087.129	1.356.297	1.715.316	261.586	689.771	3.910.942	16.699.723
2023.	01.	219.296	206.879	122.376	204.651	110.676	140.528	18.807	52.724	326.117	1.402.056
	02.	236.076	230.523	127.886	188.449	115.867	144.112	22.768	75.328	339.180	1.480.190
	03.	245.943	251.369	130.514	187.709	126.654	160.403	30.022	58.669	327.606	1.518.889
	04.	229.489	224.778	103.465	177.622	112.489	143.085	27.275	75.342	306.629	1.400.174
	05.	237.358	219.053	136.752	155.225	123.376	159.475	25.407	53.663	343.879	1.454.189
	06.	230.146	220.565	138.396	151.749	114.366	150.351	20.683	67.361	335.211	1.428.827
	07.	226.014	219.748	141.116	155.470	110.003	145.288	16.902	58.261	313.099	1.385.900
	08.	196.822	176.864	66.667	164.038	94.709	130.142	13.467	47.216	269.731	1.159.657
	09.	229.181	205.178	134.928	172.803	115.717	146.441	16.889	54.359	351.932	1.427.427
	10.	233.268	209.911	129.254	180.804	112.466	140.426	22.842	47.862	332.002	1.408.837
	11.	224.458	198.361	118.635	197.272	125.396	143.528	20.857	49.961	335.017	1.413.485
	12.	172.341	185.407	99.664	151.337	94.579	111.537	25.667	49.025	330.538	1.220.095

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće izvoza iz te zemlje u ukupnom izvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018. godine). Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T28: BiH Uvoz po zemljama podrijetla**- u tisućama KM -**

Godina	Mjesec	Njemačka	Italija	Srbija	Hrvatska	Kina	Slovenija	Ruska Federacija	Turska	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
2014.		1.869.564	1.653.565	1.629.521	1.851.693	1.359.548	763.235	1.292.467	582.203	532.109	4.338.562	16.199.278
2015.		1.914.225	1.758.289	1.728.490	1.673.161	1.091.670	773.559	910.072	644.698	560.924	4.588.564	15.851.692
2016.		1.998.877	1.899.582	1.828.142	1.617.713	1.091.966	831.403	729.427	687.349	556.399	4.874.484	16.161.014
2017.		2.103.758	2.062.127	2.029.997	1.828.432	1.186.073	912.704	907.315	766.728	618.743	5.499.863	18.185.642
2018.		2.297.072	2.170.785	2.070.768	1.915.158	1.339.232	917.011	892.371	874.490	672.990	6.124.091	19.273.968
2019.		2.337.802	2.333.081	2.150.219	2.020.597	1.449.423	906.606	451.193	964.624	721.547	6.163.492	19.498.584
2020.		2.074.858	1.949.017	1.895.718	1.523.371	1.355.872	840.875	359.084	896.725	682.570	5.308.196	16.886.285
2021.		2.566.643	2.600.538	2.427.344	1.922.537	1.702.427	984.015	629.494	1.269.716	823.775	6.670.410	21.596.900
2022.		2.992.889	3.540.600	3.057.570	2.844.749	2.327.506	1.113.095	658.099	1.675.148	1.003.269	9.423.523	28.636.447
2023.		3.337.298	3.871.009	2.830.013	2.095.023	2.629.129	1.073.664	461.880	1.540.892	997.183	8.931.476	27.767.566
2023.	01.	202.808	220.351	172.589	181.840	154.128	73.667	43.520	105.510	70.979	620.657	1.846.050
	02.	260.587	303.555	204.570	172.766	183.916	86.452	37.818	115.416	79.141	709.189	2.153.410
	03.	301.688	372.148	276.540	175.994	210.520	107.756	47.310	146.176	96.611	810.978	2.545.720
	04.	264.325	317.548	237.953	139.715	203.656	92.493	45.550	128.403	83.053	739.857	2.252.554
	05.	271.325	303.372	243.353	153.019	238.685	95.276	56.854	138.822	90.342	778.176	2.369.226
	06.	288.840	299.229	252.448	169.709	289.003	99.410	40.484	137.206	88.210	791.601	2.456.139
	07.	287.300	338.293	248.741	183.702	224.275	91.482	39.805	105.946	87.562	757.390	2.364.496
	08.	267.024	306.163	254.472	199.389	237.794	72.808	47.984	126.540	77.047	710.298	2.299.519
	09.	311.243	365.387	250.809	206.476	230.317	94.070	21.420	134.285	84.384	785.541	2.483.934
	10.	291.276	361.713	245.875	181.822	238.723	93.608	25.096	135.661	82.593	744.566	2.400.932
	11.	305.031	354.682	215.922	176.708	222.918	82.197	20.092	138.114	86.106	723.417	2.325.187
	12.	285.850	328.569	226.741	153.881	195.193	84.445	35.947	128.812	71.153	759.807	2.270.398

Napomena:

Kriterij za prikazivanje pojedinačnih zemalja je učešće uvoza iz te zemlje u ukupnom uvozu BiH u trogodišnjem razdoblju (2016, 2017, 2018.godine).

Sukladno s navedenim, sve zemlje sa učešćem većim od 3,0% iskazane su pojedinačno, dok su ostale zemlje uključene u kategoriju Ostale zemlje.

T29: Pregled prosječnih srednjih tečajeva KM

Godina	Mjesec	EMU	Hrvatska	Češka R.	Mađarska	Japan	Švicarska	Turska	V. Britanija	SAD	Kina	Srbija
		EUR	HRK	CZK	HUF	JPY	CHF	TRY	GBP	USD	CNY	RSD
		1	100	1	100	100	1	1	1	1	1	100
2014.		1,955830	25,619449	0,071033	0,633710	1,393940	1,610337	0,673375	2,426325	1,474019	0,239264	1,668863
2015.		1,955830	25,688577	0,071687	0,631327	1,456462	1,832914	0,650180	2,694477	1,762605	0,280568	1,619915
2016.		1,955830	25,960428	0,072346	0,627987	1,628845	1,794449	0,586378	2,396405	1,768011	0,266189	1,588875
2017.		1,955830	26,205454	0,074317	0,632480	1,546889	1,761597	0,476205	2,232882	1,735482	0,256628	1,611317
2018.		1,955830	26,365492	0,076267	0,613697	1,500585	1,693763	0,351884	2,210985	1,657498	0,250633	1,653621
2019.		1,955830	26,365089	0,076197	0,601572	1,603053	1,758109	0,307940	2,230125	1,747204	0,252963	1,659447
2020.		1,955830	25,946780	0,074002	0,557563	1,607387	1,827419	0,247515	2,201320	1,716607	0,248658	1,663431
2021.		1,955830	25,977234	0,076253	0,545671	1,506596	1,808910	0,191301	2,274685	1,653851	0,256382	1,663495
2022.		1,955830	25,957036	0,079629	0,501501	1,420249	1,948176	0,113256	2,294933	1,860152	0,276500	1,665037
2023.		1,955830		0,081507	0,512335	1,290900	2,013360	0,078526	2,248887	1,809093	0,255630	1,668038
2023.	01.	1,955830		0,081594	0,493759	1,391460	1,965054	0,096833	2,216435	1,818750	0,267412	1,666536
	02.	1,955830		0,082464	0,507182	1,376882	1,973557	0,096812	2,207511	1,824700	0,267086	1,666960
	03.	1,955830		0,082578	0,507819	1,369219	1,975767	0,096431	2,218829	1,831257	0,265449	1,667151
	04.	1,955830		0,083430	0,520434	1,339173	1,984199	0,092329	2,220998	1,784811	0,259269	1,667605
	05.	1,955830		0,082933	0,524764	1,314185	2,004371	0,091180	2,244923	1,797649	0,257563	1,667612
	06.	1,955830		0,082539	0,527753	1,281164	2,004097	0,077382	2,278867	1,805086	0,252568	1,667704
	07.	1,955830		0,081859	0,516463	1,254231	2,022215	0,066975	2,278572	1,771635	0,246254	1,668416
	08.	1,955830		0,081129	0,507722	1,239124	2,039752	0,066552	2,276774	1,792243	0,247350	1,668592
	09.	1,955830		0,080279	0,506941	1,239560	2,038612	0,067761	2,271708	1,828363	0,250583	1,668781
	10.	1,955830		0,079582	0,507166	1,238316	2,048382	0,066516	2,254437	1,852004	0,253391	1,668980
	11.	1,955830		0,079881	0,515854	1,208830	2,029642	0,063294	2,245301	1,812228	0,250458	1,668916
	12.	1,955830		0,079909	0,512360	1,243921	2,070920	0,061585	2,268969	1,791708	0,250974	1,669124

T30: Vladine financije BiH - jedinice sektora vlade

- u milijunima KM -

	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani prihodi za BiH	Institucije BiH	FBiH	RS	Distrikt Brčko	Konsolidirani rashodi za BiH	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	Neto suficit/deficit	
2014.	1.109,8	6.972,1	3.769,8	223,7	11.961,7	940,3	6.652,2	3.652,3	219,0	11.350,1	1.166,8	-555,3	
2015.	1.088,4	7.196,5	3.931,3	232,0	12.335,1	935,9	6.843,5	3.700,6	220,1	11.587,0	559,1	188,9	
2016.	1.062,9	7.645,4	3.937,0	248,5	12.767,3	949,3	7.013,5	3.636,9	198,6	11.672,0	724,5	370,8	
2017.	1.049,4	8.150,9	4.141,8	263,7	13.479,2	967,0	7.164,3	3.696,0	212,8	11.913,4	759,7	806,0	
2018.	1.045,0	8.833,6	4.364,6	280,9	14.389,6	996,0	7.660,0	3.983,4	233,7	12.738,6	914,6	736,5	
2019.	1.051,4	9.217,5	4.584,0	288,8	15.018,1	985,5	8.120,3	4.097,6	254,6	13.334,3	1.006,6	677,2	
2020.	1.070,6	8.614,0	4.652,1	268,3	14.430,7	1.028,6	8.583,1	4.749,6	287,9	14.474,8	1.765,1	-1.809,2	
2021.	1.093,0	9.616,7	5.147,2	305,9	16.055,3	982,3	8.792,8	4.861,0	268,5	14.797,0	1.368,9	-110,6	
2022.	1.165,5	10.946,2	5.887,4	338,4	18.212,9	1.096,1	9.797,8	5.748,5	287,5	16.805,3	1.590,2	-182,7	
2017.	Q1	251,8	1.621,7	747,1	51,7	2.646,9	223,9	1.457,0	688,7	31,9	2.376,1	30,0	240,9
	Q2	273,3	1.792,9	827,2	61,1	2.920,7	231,1	1.556,0	747,9	44,0	2.545,1	70,1	305,4
	Q3	252,0	1.931,1	940,7	64,5	3.162,1	238,7	1.587,4	767,1	56,3	2.623,1	31,6	507,3
	Q4	272,3	1.851,2	887,8	76,2	3.050,0	273,3	1.863,6	906,1	77,0	3.082,6	204,3	-236,8
2018.	Q1	277,7	1.762,1	816,9	57,0	2.882,0	231,4	1.499,4	728,4	34,3	2.462,0	30,9	389,0
	Q2	242,8	1.914,5	884,1	61,4	3.075,2	231,7	1.683,3	784,4	51,8	2.723,4	66,5	285,3
	Q3	400,3	1.951,9	861,7	69,0	3.250,5	243,9	1.651,7	835,0	56,0	2.754,4	91,2	404,9
	Q4	124,1	2.138,2	960,8	75,4	3.259,2	289,0	2.104,9	983,4	78,9	3.416,8	237,9	-395,5
2019.	Q1	238,9	1.899,1	845,3	60,2	3.013,8	225,9	1.600,5	806,8	42,5	2.646,0	26,0	341,9
	Q2	261,7	1.990,1	902,3	67,3	3.187,1	239,2	1.770,8	789,9	63,1	2.828,7	71,9	286,5
	Q3	270,0	2.079,8	924,2	71,6	3.309,8	253,8	1.800,7	823,5	54,3	2.896,5	78,9	334,4
	Q4	280,8	2.080,5	1.015,2	72,2	3.412,9	266,6	2.177,5	972,4	81,1	3.461,9	210,4	-259,4
2020.	Q1	286,0	1.906,0	862,8	59,7	3.081,9	235,6	1.695,3	877,3	42,7	2.818,4	40,6	222,9
	Q2	235,6	1.674,2	887,0	53,6	2.815,4	232,8	1.834,2	1.090,5	62,6	3.185,2	102,1	-471,9
	Q3	266,9	1.963,7	970,8	67,0	3.236,3	231,7	2.024,8	933,7	69,8	3.227,7	96,5	-88,0
	Q4	282,1	2.027,8	1.067,1	71,3	3.418,9	328,5	2.249,0	1.117,7	93,8	3.759,7	231,1	-571,9
2021.	Q1	277,6	1.906,5	976,0	61,7	3.191,6	240,3	1.727,9	929,8	47,9	2.915,8	60,1	215,7
	Q2	275,1	2.094,2	976,5	69,9	3.390,8	235,1	1.919,4	1.022,4	59,7	3.211,7	93,3	85,8
	Q3	262,8	2.146,5	1.072,2	74,1	3.527,5	256,3	1.953,5	963,4	58,9	3.204,0	78,9	244,6
	Q4	277,5	2.272,0	1.095,8	82,3	3.702,2	250,5	2.430,2	1.170,4	85,6	3.911,4	288,6	-497,8
2022.	Q1	256,1	2.181,7	1.070,1	72,9	3.550,1	243,1	1.818,4	979,0	57,4	3.067,3	22,0	460,8
	Q2	278,1	2.498,0	1.193,2	81,2	4.026,0	236,4	2.227,9	1.146,3	62,6	3.648,6	82,3	295,1
	Q3	326,9	2.424,2	1.209,6	83,2	4.009,0	269,8	2.266,2	1.261,1	63,5	3.825,9	108,6	74,6
	Q4	304,5	2.579,7	1.188,1	85,8	4.127,5	346,7	2.649,5	1.385,0	87,9	4.438,5	272,8	-583,8
2023.	Q1	304,7	2.508,4	1.237,5	76,3	4.072,6	293,1	2.214,2	1.165,9	60,3	3.679,1	33,1	360,3
	Q2	400,5	2.815,3	1.234,3	86,2	4.487,0	324,7	2.599,6	1.214,7	68,9	4.158,6	78,4	250,0
	Q3	388,7	2.778,6	1.335,3	97,9	4.529,3	355,9	2.713,6	1.289,9	69,6	4.357,9	98,9	72,6

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS, dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T31: Vladine financije BiH - struktura konsolidiranih prihoda i rashoda**- u milijunima KM -**

	Porez	Doprinosi za socijalno	Grantovi i ostali prihodi	Konsolidirani prihodi	Kompenzacija zaposlenih	Korištenje robe i usluga	Kamate	Subvencije	Socijalna davanja	Grantovi i ostali rashodi	Konsolidirani rashodi	Neto nabavka nefinancijskih sredstava	
2014.	6.078,6	4.234,8	1.648,3	11.961,7	3.265,5	2.127,2	238,9	364,9	4.658,0	695,6	11.350,1	1.166,8	
2015.	6.439,7	4.329,6	1.565,8	12.335,1	3.294,3	2.138,8	264,3	384,8	4.729,5	775,4	11.587,0	559,1	
2016.	6.760,4	4.473,6	1.533,4	12.767,3	3.295,5	2.187,5	252,0	382,8	4.755,0	799,3	11.672,0	724,5	
2017.	7.151,1	4.734,2	1.594,0	13.479,2	3.312,6	2.230,7	223,0	444,0	4.758,5	834,7	11.913,4	759,7	
2018.	7.688,4	5.041,8	1.659,4	14.389,6	3.422,1	2.534,0	242,5	476,0	5.013,2	1.050,9	12.738,6	914,6	
2019.	8.014,1	5.345,7	1.658,4	15.018,1	3.738,1	2.688,3	241,1	507,3	5.223,4	936,1	13.334,3	1.006,6	
2020.	7.363,3	5.383,9	1.683,5	14.430,7	3.921,8	2.702,8	255,9	870,1	5.508,0	1.216,3	14.474,8	1.765,1	
2021.	8.485,4	5.798,0	1.771,9	16.055,3	4.039,2	2.847,7	240,2	742,9	5.718,3	1.208,7	14.797,0	1.368,9	
2022.	9.898,8	6.482,5	1.831,6	18.212,9	4.546,5	3.256,5	259,4	747,7	6.503,1	1.492,1	16.805,3	1.590,2	
2017.	Q1	1.349,6	1.076,7	220,7	2.646,9	707,8	403,5	45,6	35,4	1.114,3	69,5	2.376,1	30,0
	Q2	1.530,4	1.192,4	197,9	2.920,7	703,6	438,4	74,0	85,8	1.133,6	109,6	2.545,1	70,1
	Q3	1.692,0	1.196,0	274,0	3.162,1	720,4	440,3	46,8	109,6	1.134,6	171,4	2.623,1	31,6
	Q4	1.568,6	1.269,1	212,3	3.050,0	726,8	538,0	54,2	146,5	1.224,5	392,7	3.082,6	204,3
2018.	Q1	1.526,1	1.153,2	202,7	2.882,0	719,0	432,2	47,4	42,4	1.136,3	84,9	2.462,0	30,9
	Q2	1.597,5	1.243,8	234,0	3.075,2	742,6	464,6	65,0	108,2	1.198,7	144,2	2.723,4	66,5
	Q3	1.787,5	1.241,5	221,6	3.250,5	730,6	470,6	46,4	103,1	1.224,5	179,2	2.754,4	91,2
	Q4	1.570,5	1.403,3	285,4	3.259,2	766,9	587,9	56,2	148,4	1.295,6	561,8	3.416,8	237,9
2019.	Q1	1.528,5	1.247,2	238,1	3.013,8	787,8	462,1	41,8	40,5	1.202,7	111,1	2.646,0	26,0
	Q2	1.669,1	1.335,2	182,8	3.187,1	806,1	494,9	68,5	81,8	1.254,2	123,2	2.828,7	71,9
	Q3	1.734,1	1.336,0	239,6	3.309,8	805,4	517,7	43,3	112,2	1.252,3	165,5	2.896,5	78,9
	Q4	1.904,0	1.427,3	81,6	3.412,9	850,7	617,2	52,5	189,6	1.349,2	402,7	3.461,9	210,4
2020.	Q1	1.556,2	1.286,5	239,2	3.081,9	817,7	482,1	69,8	60,4	1.274,3	114,1	2.818,4	40,6
	Q2	1.327,2	1.223,4	264,8	2.815,4	861,7	495,5	43,3	157,1	1.277,1	350,5	3.185,2	102,1
	Q3	1.564,3	1.418,6	253,4	3.236,3	850,4	486,3	42,4	262,8	1.357,6	228,3	3.227,7	96,5
	Q4	1.848,8	1.455,5	114,7	3.418,9	872,7	638,3	71,6	299,2	1.419,6	458,2	3.759,7	231,1
2021.	Q1	1.560,9	1.319,3	311,4	3.191,6	851,1	486,3	55,0	47,5	1.318,9	156,9	2.915,8	60,1
	Q2	1.690,2	1.437,0	263,5	3.390,8	866,7	529,2	60,3	142,9	1.376,4	236,2	3.211,7	93,3
	Q3	1.854,4	1.441,1	232,0	3.527,5	865,8	547,5	31,9	123,2	1.405,4	230,2	3.204,0	78,9
	Q4	2.082,2	1.600,5	19,6	3.702,2	913,6	651,8	60,8	336,5	1.430,2	518,6	3.911,4	288,6
2022.	Q1	1.851,2	1.462,0	236,9	3.550,1	908,3	517,6	52,7	55,2	1.377,3	156,2	3.067,3	22,0
	Q2	2.110,4	1.604,5	311,1	4.026,0	960,2	570,0	68,1	160,9	1.531,3	358,0	3.648,6	82,3
	Q3	2.124,8	1.643,0	241,3	4.009,0	988,8	599,2	67,7	154,3	1.631,2	384,8	3.825,9	108,6
	Q4	2.185,5	1.773,1	168,9	4.127,5	1.056,7	754,5	38,6	266,7	1.743,3	578,7	4.438,5	272,8
2023.	Q1	2.106,4	1.712,4	253,8	4.072,6	1.078,9	586,8	98,9	45,7	1.722,6	146,3	3.679,1	33,1
	Q2	2.281,8	1.819,3	385,9	4.487,0	1.146,3	636,2	60,0	145,2	1.904,6	266,3	4.158,6	78,4
	Q3	2.384,7	1.867,2	277,4	4.529,3	1.101,3	646,6	115,6	150,3	1.929,2	414,8	4.357,9	98,9

Napomena:

Administrativni podaci prikupljeni od: ministarstava financija svih razina vlasti, fondova socijalnog osiguranja svih razina vlasti, entitetskih javnih poduzeća za ceste i entitetskih javnih poduzeća za autoceste. Podaci na godišnjoj razini za konsolidirane prihode/rashode uključuju lokalnu razinu vlasti (općine i gradovi), JP Ceste svih razina vlasti FBiH, JP Putevi RS, JP Autoceste FBiH i JP Autoputevi RS dok ih podaci za tromjesečja zbog nedostupnosti izvornih podataka ne uključuju. Razlika između prihoda, s jedne, i rashoda s neto nabavom nefinancijskih sredstava, s druge strane, predstavlja neto suficit/deficit.

T32: Tijekovi izravnih inozemnih ulaganja u BiH klasificirani po zemlji inozemnog ulagača - u milijunima KM -

Godina	Austrija	Nizozemska	Hrvatska	Italija	Njemačka	Rusija	Slovenija	Srbija	Švicarska	Turska	Ostale zemlje	Ukupno
2014.	171,1	26,0	88,7	24,0	-6,1	195,8	-1,2	33,1	8,9	17,6	253,1	811,1
2015.	5,3	83,3	161,5	66,3	52,3	28,5	21,1	36,8	-33,5	56,1	159,2	636,9
2016.	112,8	57,6	142,5	25,2	2,0	-44,3	34,6	-25,8	11,3	34,6	267,7	618,4
2017.	84,1	-3,3	159,6	46,9	57,7	-6,8	101,1	56,9	30,6	-0,3	327,1	853,6
2018.	90,7	100,9	129,1	23,6	105,1	143,4	42,6	21,1	46,5	7,4	252,9	963,3
2019.	68,8	6,7	148,0	17,5	54,4	213,0	22,0	41,6	-19,8	3,2	244,0	799,3
2020.	100,8	-1,1	182,0	36,0	84,9	-14,8	60,4	133,1	-21,0	56,3	207,0	823,5
2021.	106,7	-51,1	96,9	61,4	63,2	-94,4	80,4	100,9	213,1	151,5	401,4	1.130,0
2022.	175,8	166,6	15,8	64,6	159,5	-50,2	79,0	134,4	25,2	55,6	614,1	1.440,3
sij - ruj 2023.	79,8	166,0	165,1	60,0	92,3	312,6	65,3	51,7	42,2	120,9	286,9	1.442,8

Napomena:

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologiskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda (MMF) i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Detaljan metodologiski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

"n/a" u ovoj djelatnosti/zemlji manje je od tri poduzeća s izravnim ulaganjem, te sukladno sa statističkim standardima nismo u mogućnosti prikazati iznose ulaganja.

T33: Tijekov izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE Rev2 klasifikaciji djelatnosti**- u milijunima KM -**

Godina	Proizvodnja prehrambenih proizvoda			Prerada drveta i proizvoda od drveta i pluta, osim namještaja, proizvodnja predmeta od slame i pletarskih materijala			Proizvodnja koksa, derivata nafte i nuklearnog goriva			Proizvodnja kemijskih proizvoda			Proizvodnja ostalih proizvoda od nemetalnih minerala			Proizvodnja baznih metala			Proizvodnja motornih vozila, prikolica i poluprikolica			Trgovina na veliko i posredovanje u trgovini, osim trgovine motornim vozilima i motorkotača			Trgovina na malo, osim trgovine motornim vozilima i motorkotačima, popravak predmeta za osobnu uporabu i kućanstvo			Pošta i telekomunikacije			Financijsko posredovanje, osim osiguranja i mirovinskih fondova			Postovanje nekretninama			Ostale djelatnosti			Ukupno
2014.	0,3	-5,7	180,6	3,0	-25,4	35,5	-59,4	64,1	37,3	6,8	138,4	187,1	248,5	811,1																										
2015.	45,0	5,2	24,0	58,4	-4,4	-52,9	6,7	84,0	-29,3	57,8	116,8	89,5	236,1	636,9																										
2016.	16,3	5,6	-52,0	51,9	-17,6	2,0	20,3	148,4	6,4	37,1	161,4	-9,8	248,4	618,4																										
2017.	20,8	13,5	-26,0	1,2	-8,8	58,8	47,3	59,3	96,1	17,1	203,0	41,9	329,2	853,6																										
2018.	34,9	9,3	139,0	33,2	15,5	63,7	40,3	121,3	11,9	8,3	140,1	28,4	317,4	963,3																										
2019.	-13,4	15,1	200,3	26,5	6,4	-2,5	5,9	119,7	17,8	-20,6	153,3	19,0	271,7	799,3																										
2020.	28,2	-1,8	1,5	39,1	18,8	-29,4	32,7	97,3	37,2	2,3	156,3	73,1	368,3	823,5																										
2021.	11,7	5,4	-52,2	17,1	5,7	102,7	27,4	138,2	182,8	11,3	11,8	73,4	594,7	1.130,0																										
2022.	70,2	12,7	-48,8	108,4	32,7	122,9	14,0	114,0	97,5	6,9	146,8	62,3	700,8	1.440,3																										
sij - ruj 2023.	14,1	4,8	311,9	72,8	19,7	70,9	63,6	101,9	63,6	13,8	315,3	-0,3	390,5	1.442,8																										

Napomena:

Tokove izravnih inozemnih ulaganja u BiH prema NACE 1. Rev 1. klasifikacije djelatnosti za razdoblje 2004-2012 možete naći na web stranici.

Izravna inozemna ulaganja (tijekovi i stanja) kompilirana su sukladno s najnovijim metodologiskim uputama i preporukama Međunarodnog monetarnog fonda i Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj. Detaljan metodologiski pristup kompilaciji i prezentiranju je predstavljen u MMF-ovom Priručniku za platnu bilancu - šesto izdanje i OECD-ovom Okvirnom konceptu definicije izravnih inozemnih ulaganja - četvrto izdanje.

T34: Stanja izravnih ulaganja u bih klasificirana po zemlji stranog ulagača**- u milijunima KM -**

Zemlja	31.12.2020.			31.12.2021.			31.12.2022.		
	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno	Vlasnički udjeli i zadržane zarade	Ostali kapital	Ukupno
Austrija	2.507,2	260,6	2.767,8	2.634,3	223,3	2.857,7	2.431,3	258,4	2.689,7
Belgija	8,7	4,0	12,7	12,4	5,7	18,1	12,5	5,3	17,8
Crna Gora	31,0	2,8	33,8	41,4	3,0	44,4	70,1	4,3	74,4
Češka	26,0	3,8	29,8	22,1	6,9	29,0	28,5	8,0	36,4
Danska	27,2	5,0	32,1	37,3	5,1	42,4	24,1	1,8	25,9
Francuska	16,6	4,9	21,5	16,4	4,9	21,3	19,2	8,4	27,6
Nizozemska	553,9	260,2	814,1	573,4	163,2	736,7	715,0	176,4	891,3
Hrvatska	2.434,1	166,0	2.600,2	2.554,6	150,3	2.704,9	2.387,5	155,2	2.542,7
Irska	-2,9	14,4	11,5	-0,4	14,4	14,1	-5,9	14,6	8,6
Italija	610,7	117,7	728,4	661,7	121,3	783,0	686,9	112,4	799,3
Kanada	-0,8	5,1	4,3	0,1	5,1	5,3	0,6	5,1	5,8
Kipar	144,9	0,6	145,4	155,2	6,8	162,0	169,8	9,7	179,4
Kuvajt	131,4	155,4	286,8	109,6	171,4	281,0	103,5	179,7	283,1
Lihtenštajn	6,7	6,0	12,7	6,5	6,0	12,5	7,7	4,2	11,8
Litvanija	1,9	0,0	1,9	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	1,6
Luksemburg	107,3	223,3	330,6	121,0	224,7	345,7	156,8	190,5	347,2
Mađarska	39,6	1,7	41,3	43,6	2,2	45,7	52,0	3,7	55,7
Malezija	7,8	29,1	36,8	8,8	29,1	37,9	8,6	29,1	37,6
Norveška	1,3	6,4	7,7	2,8	6,8	9,6	6,1	7,1	13,2
Njemačka	635,4	235,6	871,1	691,2	241,3	932,5	773,3	308,1	1.081,4
Poljska	31,7	10,0	41,7	33,9	42,2	76,1	50,7	51,9	102,7
Rusija	-494,1	1.052,6	558,5	456,0	7,3	463,3	391,5	7,8	399,4
Saudijska Arabija	174,6	171,1	345,7	200,2	189,2	389,5	224,1	200,3	424,4
Slovačka	4,7	19,3	24,0	3,8	21,0	24,8	8,3	20,2	28,5
Slovenija	1.041,3	135,3	1.176,6	1.103,1	153,1	1.256,1	1.153,7	152,9	1.306,6
Srbija	1.932,9	274,6	2.207,5	2.008,6	291,3	2.299,9	2.088,2	339,3	2.427,5
Španija	38,8	0,0	38,8	30,2	1,7	32,0	34,9	5,3	40,2
Švicarska	353,4	73,9	427,3	559,0	76,6	635,6	591,3	76,1	667,5
Švedska	47,2	36,6	83,8	59,1	37,5	96,6	63,8	14,1	77,9
Turska	403,7	-26,9	376,9	510,2	3,2	513,4	600,5	-25,8	574,8
Ujedinjeni Arapski Emirati	155,4	287,7	443,1	161,9	309,4	471,3	133,1	319,4	452,6
Sjedinjene Američke Države	25,0	19,3	44,3	31,4	19,6	51,0	53,5	18,1	71,6
Velika Britanija	573,4	110,9	684,3	703,0	128,4	831,4	893,5	205,8	1.099,3
Ostale zemlje	266,4	170,6	437,0	346,5	184,3	530,8	375,8	268,2	644,0
Ukupno	11.842,4	3.837,6	15.680,0	13.901,3	2.856,3	16.757,6	14.311,9	3.135,5	17.447,4

T35: Nominalni i realni efektivni tečaj KM

Godina	Mjesec	Efektivni tečaj KM (2015=100)	
		NEER	REER
2014.		101,10	103,04
2015.		99,98	99,99
2016.		101,18	98,87
2017.		101,98	98,36
2018.		103,68	98,99
2019.		104,42	98,05
2020.		106,11	97,24
2021.		107,37	96,93
2022.		108,94	100,75
2023.		111,29	100,63
2023.	01.	110,11	101,64
	02.	110,01	101,15
	03.	110,02	100,85
	04.	110,34	100,50
	05.	110,30	100,03
	06.	111,17	100,10
	07.	112,18	100,34
	08.	112,20	100,56
	09.	112,10	100,59
	10.	112,13	100,48
	11.	112,38	100,75
	12.	112,58	100,53

Napomena:

Detaljna metodološka objašnjenja za kompilaciju i izračun NEER i REER indeksa su dostupna na web stranici CBBiH <http://www.cbbh.ba/content/read/1109?lang=hr>

Napomena uz tabele 6, 7, 9, 13, 14, 15, 16 i 17.

Revidirani podaci za razdoblje siječanj 2006. – studeni 2015. godine su bazirani na aktivnoj podbilanci banaka s većinskim državnim kapitalom iz Federacije BiH, pri čemu je isključena pasivna podbilanca. Kroz ovu dopunu statistike korisnicima se pruža veća analitička korisnost podataka i objektivni pokazatelji o trenutnom poslovanju banaka u BiH. Pasivna podbilanca sadrži obveze po inozemnim kreditima i staroj deviznoj štednji građana do 31. marta 1992. godine, i ne odslikava aktuelno poslovanje banke, te će ovu podbilancu u procesu privatizacije preuzeti Ministarstvo financija FBiH sukladno sa Zakonom o početnoj bilanci banaka i Zakonom o privatizaciji, kao što je urađeno za prethodno privatizirane banke. Izvršena revizija je u najvećoj mjeri utjecala na smanjenje kredita javnim preduzećima u inozemnoj valuti, smanjenje inozemne pasive, na smanjenje ostalih stavki aktive i pasive po osnovu stare devizne štednje, a u znatno manjim iznosima na stavke kredita vlasti entiteta, fiksnu aktivanu, depozite nerezidenata, dionice i kapital.

Podaci o „punoj“ bilanci, s uključenom pasivnom podbilancu, korisnicima su još uvijek dostupni na: http://statistics.cbbh.ba:4444/Panorama/novaview/SimpleLogin_bs.aspx

PUBLIKACIJE I WEB SERVISI

Mjesečni ekonomski pregled	Kratka informacija o posljednjim trendovima u makroekonomskom okruženju, koja se od svibnja 2013. godine objavljuje na web-stranici CBBiH. Publikacija je do tada bila interna.
Bilten	Tromjesečna publikacija koja obuhvaća podatke monetarne i finansijske statistike, podatke o platnim transakcijama, podatke realnog sektora i podatke platne bilance Bosne i Hercegovine.
Godišnje izvješće	Publikacija koja sadrži izvješće o poslovanju CBBiH tijekom godine i finansijsko izvješće, koje CBBiH dostavlja Predsjedništvu Bosne i Hercegovine i Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine.
Izvješće o finansijskoj stabilnosti	Godišnja publikacija koja sadrži ocjenu rizika koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja i trendova u finansijskom sustavu te procjenu otpornosti sustava na identificirane rizike.
Specijalne teme istraživanja	Povremena publikacija koja se objavljuje na web-stranici CBBiH.
Monografija CBBiH	Jubilarna publikacija povodom obilježavanja dvadesete godišnjice CBBiH
WEB-STRANICA www.cbbh.ba e-mail: contact@cbbh.ba pr@cbbh.ba TWITTER@CBBIH	Otvorenost i transparentnost djelovanja CBBiH smatra iznimno važnim za vjerodostojnost, javnu odgovornost i povjerenje koje uživa među stanovništvom i drugim institucijama u BiH i u međunarodnim institucijama. Na osnovi Pravilnika o radu CBBiH, CBBiH ima obvezu da obavješćuje javnost o svom radu, davanjem pravodobnih informacija, objavljivanjem izvješća, izdavanjem službenih publikacija, održavanjem konferencija za tisak. Web-stranica CBBiH postoji od 1998. godine. Sadrži osnovne podatke o CBBiH, Zakon o CBBiH, prezentira novčanice i kovanice Bosne i Hercegovine te numizmatička izdanja CBBiH. Na stranici se također može naći veliki broj publikacija i statističkih podataka (godišnja izvješća, mjesecna bilanca stanja, tromjesečni bilteni, izvješće o finansijskoj stabilnosti, platna bilanca BiH, platni promet...) te popis svih komercijalnih banaka u BiH. Publikacije i statistički podatci objavljaju se u općeprihvaćenim formatima DOC, XLS i PDF. Na stranici se također objavljuje tečajna lista, koja se mijenja jednom dnevno te ostale relevantne novosti i saopćenja za javnost. Materijal se objavljuje na bosanskom, hrvatskom, srpskom i engleskom jeziku. CBBiH je radi povećanja transparentnosti te dosezanja što širih društvenih slojeva, pokrenula službeni profil na društvenoj mreži Twitter. Putem tog profila objavljaju se podatci koji se inače objavljaju na web-stranici Banke (www.cbbh.ba) te dodatne informacije i podatci za koje postoji procjena da su relevantni. Način komunikacije prilagođen je ciljanoj javnosti.

IZDAVAČ:

Centralna banka Bosne i Hercegovine
Maršala Tita 25, 71000 Sarajevo
Tel + 387 33 278 100
www.cbbh.ba
e-mail: contact@cbbh.ba

Priprema za tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Tisak:

Štamparija Fojnica d.d.

Publiciranje i umnožavanje u obrazovne
i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno
uz saglasnost izdavača